

การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมาย  
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีวัตถุอันตรายทางการเกษตร



บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)  
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)  
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชานิติศาสตร์  
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
ปีการศึกษา 2560  
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CRIMINALIZATION OF OFFENCES RELATING TO HAZARDOUS SUBSTANCES  
AS A PREDICATE OFFENCE UNDER ANTI-MONEY LAUNDERING ACT  
: A STUDY ON PESTICIDES

Mr. Kittin Pongsiri



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Master of Laws Program in Laws  
Faculty of Law  
Chulalongkorn University  
Academic Year 2017  
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิด  
มูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน :  
ศึกษารณวัตถุอันตรายทางการเกษตร

โดย

นายกฤติน พงษ์ศิริ

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร. คณพล จันทน์หอม

---

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปาริณา ศรีวินิชย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ  
(อาจารย์ วิทยา นิตธีรธรรม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก  
(รองศาสตราจารย์ ดร. คณพล จันทน์หอม)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย  
(พันตำรวจเอก ดร. ศิริพล กุศลศิลป์วุฒ)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

กฤติน พงษ์ศิริ : การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีวัตถุอันตรายทางการเกษตร (CRIMINALIZATION OF OFFENCES RELATING TO HAZARDOUS SUBSTANCES AS A PREDICATE OFFENCE UNDER ANTI-MONEY LAUNDERING ACT : A STUDY ON PESTICIDES) อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. คณพล จันทน์หอม, 216 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาเหตุผลและความจำเป็น รวมทั้งวิเคราะห์ให้ได้ว่าซึ่งแนวทางและขอบเขตในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากการศึกษาพบว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและอาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีความร้ายแรง ซึ่งมีวิธีดำเนินการในลักษณะเป็นองค์การอาชญากรรม ทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง และสลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม ประการสำคัญเป็นภัยร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในสังคม ตลอดจนคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่มาตรการทางกฎหมายอาญาในประเทศไทย โดยเฉพาะมาตรการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดนำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชญากรรมต่อไป

ด้วยเหตุผลข้างต้น จึงมีความจำเป็นในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายอันมีลักษณะเป็นการค้าเป็นความผิดมูลฐาน เพื่อให้สามารถนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และปราบปรามเครือข่ายผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย นอกจากนี้ยังสมควรกำหนดมาตรการอื่นเพิ่มเติม ได้แก่ มาตรการกำหนดความผิดมูลฐานให้มีขอบเขตการบังคับใช้ครอบคลุมมากขึ้น มาตรการห้ามการประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตราย และมาตรการยกระดับการควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีอันตรายร้ายแรงบางชนิด เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทุกชนิดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2560

ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษาหลัก .....

# # 5985952734 : MAJOR LAWS

KEYWORDS:

KITTIN PONGSIRI: CRIMINALIZATION OF OFFENCES RELATING TO HAZARDOUS SUBSTANCES AS A PREDICATE OFFENCE UNDER ANTI-MONEY LAUNDERING ACT : A STUDY ON PESTICIDES. ADVISOR: ASSOC. PROF. KANAPHON CHANHOM, Ph.D., 216 pp.

The objectives of this thesis are to identify reasons and necessity of the revised Anti-Money Laundering Act B.E. 2542, as well as to analyze legal measures to regulate the offences relating to hazardous substances as a predicate offence on the Anti-Money Laundering law.

This thesis finds that offences relating to pesticides in Hazardous Substance Act B.E. 2535 are considered as serious economic and environmental crimes. These crimes are committed by criminal organizations with high profits and complicated systems. The impacts from the crime jeopardized economic system, national security, effects to individual health, as well as conditions of natural resources and environments. However, the criminal law measures on pesticides in Thailand, specifically, the confiscation measures under the Hazardous Substance Act B.E. 2535, are not sufficient enough to deal with the problem. Consequently, the illegal money can be used to commit further crimes by the perpetrators.

Therefore, it is necessary to regulate the offences relating to hazardous substances business as a predicate offence on the Anti-Money Laundering Act B.E. 2542, in order to apply the anti-money laundering measure on illegal property related to the crime, as well as, to suppress transnational organized crime. In addition, other legal measure such as a revision in anti-money laundering for adequate predicate offences, a regulation governing hazardous substances business, and extensive control for hazardous substances, should be implied to counter the money laundering and leads to a successful termination of the cycle of crimes.

Field of Study: Laws

Student's Signature .....

Academic Year: 2017

Advisor's Signature .....

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตาและความอนุเคราะห์อย่างสูงจากท่านรองศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งของท่านรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งยังให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขและชี้แนะแนวทางในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนอบรมสั่งสอน ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แก่ผู้เขียนเสมอมา ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม เป็นอย่างสูง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์วิทยา นิตธิธรรม ที่ได้กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำปรึกษา ความเห็น และแนะนำแนวทางทั้งในด้านวิชาการและในทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณท่านพันตำรวจเอก ดร.ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ ที่ได้กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำปรึกษาและคำแนะนำในประเด็นสำคัญต่างๆ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญโญภาส ที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษา ทั้งยังให้ความรักและความเมตตาแก่ผู้เขียนเสมอมา ซึ่งผู้เขียนจะขอสำนึกในพระคุณของท่านอาจารย์ทุกท่านตลอดไป

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณศรีสวัสดิ์ พงษ์ศิริ และคุณชมพูนุท พงษ์ศิริ ผู้เป็นบิดาและมารดาของผู้เขียน ซึ่งให้กำเนิด เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ให้โอกาสในการศึกษาเล่าเรียน ทั้งยังให้ความรัก ความเข้าใจ ตลอดจนให้กำลังใจและสนับสนุนผู้เขียนในทุกเรื่องซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ผู้เขียนผ่านพ้นปัญหาอุปสรรค และสามารถทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกท่าน รวมทั้งคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต บุคลากรของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบุคคลอีกหลายท่านที่มีอาจกล่าวนามได้ทั้งหมด สำหรับความช่วยเหลือ ความปรารถนาดี และคำแนะนำต่างๆ ที่มีให้ผู้เขียน

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไปและผู้สนใจในเรื่องดังกล่าวไม่มากนักน้อย หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียวและกราบขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

## สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญรูปภาพ.....	ฑ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	8
1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย.....	8
1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	8
1.5 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1.8 โครงสร้างวิทยานิพนธ์.....	10
บทที่ 2 วัตถุประสงค์.....	13
2.1 ความหมายของวัตถุประสงค์.....	13
2.2 แนวคิดและความเป็นมาในการควบคุมวัตถุประสงค์.....	14
2.2.1 การควบคุมวัตถุประสงค์ในต่างประเทศ.....	14
2.2.2 การควบคุมวัตถุประสงค์ในประเทศไทย.....	15
2.3 ประเภทของวัตถุประสงค์.....	16
2.4 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์.....	19

2.4.1	มาตรการทางกฎหมายอาญาในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย	19
2.4.1.1	สหรัฐอเมริกา	20
2.4.1.2	ประเทศแคนาดา	22
2.4.1.3	สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)	25
2.4.1.4	เขตบริหารพิเศษฮ่องกง	28
2.4.2	มาตรการทางกฎหมายอาญาในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย	29
บทที่ 3	ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร	33
3.1	ความหมายของวัตถุอันตรายทางการเกษตร	33
3.2	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร	34
3.3	ประเภทของวัตถุอันตรายทางการเกษตร	42
3.4	ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร	43
3.5	มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร	49
3.5.1	มาตรการทางกฎหมายอาญาในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุ อันตรายทางการเกษตร	49
3.5.1.1	สหรัฐอเมริกา	49
3.5.1.2	ประเทศแคนาดา	54
3.5.1.3	สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)	56
3.5.1.4	เขตบริหารพิเศษฮ่องกง	59
3.5.2	มาตรการทางกฎหมายอาญาในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุ อันตรายทางการเกษตร	62
3.5.2.1	พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535	62
3.5.2.2	ประมวลกฎหมายอาญา	66
3.5.2.3	พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560	70
3.5.2.4	พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534	72



3.6 สถานการณ์และสถิติเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย.....	75
3.6.1 สถานการณ์และสถิติในต่างประเทศ.....	75
3.6.2 สถานการณ์และสถิติในประเทศไทย .....	76
3.7 ผลกระทบจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร .....	80
3.7.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ.....	80
3.7.2 ผลกระทบด้านสังคม.....	81
3.7.3 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม.....	82
3.7.4 ผลกระทบด้านความมั่นคง.....	83
บทที่ 4 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน .....	86
4.1 ความหมายของการฟอกเงิน.....	86
4.2 สารสำคัญของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	87
4.2.1 ความหมายของความผิดมูลฐาน.....	87
4.2.2 แนวคิดและความสำคัญในการกำหนดความผิดมูลฐาน .....	87
4.2.3 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน .....	89
4.2.4 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงินจะดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด	93
4.2.5 ความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	95
4.2.6 ตัวอย่างของความผิดมูลฐานกับผลต่อแนวโน้มอาชญากรรม .....	98
4.3 มาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในทางระหว่างประเทศ ....	101
4.4 ลักษณะของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใน ต่างประเทศ.....	103
4.4.1 ลักษณะของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของ สหรัฐอเมริกา .....	103

4.4.2 ลักษณะของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของ ประเทศแคนาดา .....	106
4.4.3 ลักษณะของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของ สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน).....	108
4.4.4 ลักษณะของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของ เขตบริหารพิเศษฮ่องกง .....	110
4.5 มาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย .....	112
4.5.1 มาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิด .....	112
4.5.2 มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด.....	114
4.5.3 มาตรการพิเศษอื่น .....	119
บทที่ 5 บทวิเคราะห์แนวทางการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน .....	122
5.1 เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูล ฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน .....	122
5.1.1 เหตุผลและความจำเป็นด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม .....	122
5.1.2 เหตุผลและความจำเป็นด้านภายในประเทศ .....	126
5.1.3 เหตุผลและความจำเป็นด้านต่างประเทศ .....	128
5.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตาม กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน .....	130
5.2.1 ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการในลักษณะองค์กรอาชญากรรม.....	130
5.2.2 ความผิดที่มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง.....	133
5.2.3 ความผิดที่มีลักษณะสลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม.....	135
5.2.4 ความผิดที่เป็นภัยร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ.....	138

5.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความผิดมูลฐานในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายและความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยและต่างประเทศ.....	140
5.3.1 สหรัฐอเมริกา.....	141
5.3.2 ประเทศแคนาดา .....	142
5.3.3 สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน).....	144
5.3.4 เขตบริหารพิเศษฮ่องกง .....	147
5.4 การนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับเมื่อมีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน.....	150
5.4.1 มาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิด .....	150
5.4.2 มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด.....	151
5.4.3 มาตรการพิเศษอื่น .....	153
5.5 ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศไทยจากการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน .....	154
5.5.1 ผลประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม.....	155
5.5.2 ผลประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคง .....	157
5.5.3 ผลประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม.....	159
5.6 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศไทยจากการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน .....	159
5.6.1 ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน .....	160
5.6.2 ผลกระทบต่อหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับวัตถุอันตราย .....	162
5.7 แนวทางในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน .....	163
5.7.1 การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน .....	163

5.7.2 ขอบเขตในการนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับ ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร .....	167
5.8 แนวทางในการกำหนดมาตรการเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535.....	174
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	183
6.1 บทสรุป .....	183
6.2 ข้อเสนอแนะ .....	194
รายการอ้างอิง .....	203
ดัชนีค้นคำ .....	215
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ .....	216



## สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 แสดงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535....	74
ตารางที่ 2 แสดงสถิติการจับกุมดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 .....	99
ตารางที่ 3 แสดงสถิติการจับกุมดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการพนันตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 .....	100
ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความผิดมูลฐานในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายและวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ .....	149
ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรซึ่งอยู่ในขอบเขตความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535.....	172

## สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1 แผนภูมิเส้นแสดงสถิติการจับกุมดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน .....	99
ภาพที่ 2 แผนภูมิเส้นแสดงสถิติการจับกุมดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการพนัน .....	100



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
CHULALONGKORN UNIVERSITY

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้มีการผลิต นำเข้าและใช้วัตถุดิบในกิจการประเภทต่างๆ อย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พลังงาน รวมทั้งในบ้านเรือนและทางสาธารณสุข โดยใน พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2546 พ.ศ. 2554 ได้มีการผลิตวัตถุดิบภายในประเทศปริมาณกว่า 28 ล้านตัน 22.30 ล้านตัน และ 60 ล้านตันตามลำดับ และมีการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศปริมาณกว่า 5.38 ล้านตัน 4.60 ล้านตัน และ 10.38 ล้านตันตามลำดับ<sup>1</sup> โดยวัตถุดิบที่มีปริมาณการผลิตและนำเข้าจำนวนมาก ตลอดจนมีการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง ได้แก่ วัตถุดิบที่ใช้ทางการเกษตร

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรจำนวนมากของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยสถิติประชากรทั้งหมดของประเทศไทยใน พ.ศ. 2558 มีจำนวน 65.7 ล้านคน เป็นประชากรภาคเกษตรจำนวน 25.1 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 38.1 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ<sup>2</sup> และพื้นที่จำนวนมากของประเทศถูกใช้เป็นที่ดินทางการเกษตร โดยเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศไทยมีทั้งสิ้น 320.6 ล้านไร่ เป็นเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร 149.2 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 46.5 ของจำนวนเนื้อที่ทั้งประเทศ<sup>3</sup> อีกทั้งการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรมีมูลค่าสูงมาก ซึ่งถือได้ว่าเป็นรายได้หลักอย่างหนึ่งและมีความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยการส่งออกสินค้าเกษตรใน พ.ศ. 2560 มีมูลค่าจำนวน 1,355,501.1 ล้านบาท<sup>4</sup> ยิ่งไปกว่านั้นอัตราการเจริญเติบโตของภาคเกษตรกรรมยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยปริมาณผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product หรือ GDP) ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2560 ในด้านการผลิตภาคเกษตรมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 7.7 สูงกว่าในไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2559 ซึ่งมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.0 เป็นผลมาจากผลผลิตพืช

<sup>1</sup> อำนาจ วงศ์บัณฑิต, *กฎหมายสิ่งแวดล้อม*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2557), 429.

<sup>2</sup> ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร, "จำนวนประชากรภาคเกษตร ปี 2554-58," เข้าถึงเมื่อ 19 กรกฎาคม 2560, <http://www.agriinfo.doae.go.th/5year/general/54-58/farmer54-58.pdf>.

<sup>3</sup> ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร, "การใช้ที่ดินทางการเกษตร ปี 2558," เข้าถึงเมื่อ 20 กรกฎาคม 2560, <http://www.agriinfo.doae.go.th/year58/general/land/land58.pdf>.

<sup>4</sup> สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, "มูลค่าส่งออกและนำเข้าสินค้าเกษตรรายเดือน," เข้าถึงเมื่อ 28 เมษายน 2561, [http://oldweb.oae.go.th/oae\\_report/export\\_import/export\\_import.php](http://oldweb.oae.go.th/oae_report/export_import/export_import.php).

หลักสำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรด อ้อย ปาล์มน้ำมัน และพืชผัก<sup>5</sup> นอกจากนี้แนวทางในการพัฒนาประเทศก็ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการเกษตรและเกษตรกร โดยแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้เน้นถึงการพัฒนาให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาอย่างสมดุล ซึ่งมีเป้าหมายหลัก คือ ความผาสุกและรายได้สุทธิทางการเกษตรของเกษตรกรเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจภาคเกษตรมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงชัน งานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมทางการเกษตรถูกนำไปใช้ประโยชน์มากขึ้น และทรัพยากรการเกษตรได้รับการฟื้นฟูอย่างสมดุลและยั่งยืน<sup>6</sup> จึงเห็นได้ว่าการเกษตรมีความสำคัญอย่างยิ่งกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศไทย

ปัจจัยสำคัญที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการประกอบเกษตรกรรม อันจะทำให้เกษตรกรไทยได้ผลผลิตที่สมบูรณ์ มีคุณภาพและได้ปริมาณตามความต้องการ คือ สารเคมีหรือวัตถุอันตรายที่ใช้ทางการเกษตร เนื่องจากต้องใช้เพื่อช่วยป้องกัน ควบคุม หรือทำลายศัตรูพืชต่างๆ รวมถึงทำให้พืชสามารถต้านทานต่อโรคพืช แมลง สัตว์ และศัตรูพืชอื่นๆ<sup>7</sup> ซึ่งเป็นการลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับผลผลิตทางการเกษตรได้ และทำให้พืชที่ปลูกนั้นเจริญงอกงามอันเป็นการเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นอีกด้วย โดยประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 149 ล้านไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์หรือไม่ใช้สารเคมี ประมาณ 3 แสนไร่ คิดเป็นเพียงร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ในขณะที่พื้นที่อีก 148.7 ล้านไร่ มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 99.83<sup>8</sup> และจากรายงานการศึกษาวิจัยกลุ่มตัวอย่างพบว่า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 27 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อไร่<sup>9</sup> ทำให้ความต้องการใช้และการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรของประเทศไทยมีปริมาณที่สูงมาก โดยใน พ.ศ. 2555 มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร

<sup>5</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไตรมาสที่ 1/2560," เข้าถึงเมื่อ 15 กรกฎาคม 2560, [https://www.m-society.go.th/article\\_attach/19576/20787.pdf](https://www.m-society.go.th/article_attach/19576/20787.pdf).

<sup>6</sup> สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, *แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)* (กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559), ข-ค.

<sup>7</sup> อธิพิล ศรีเสาวลักษณ์, *กฎหมายเกี่ยวกับการเกษตร* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557), 145.

<sup>8</sup> โต๊ะขาวเกษตร, "การเกษตรไทยต้องพึ่งพาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจริงหรือ," เข้าถึงเมื่อ 15 กรกฎาคม 2560, <http://www.komchadluek.net/news/agricultural/270780>.

<sup>9</sup> นรินธร ประเสริฐสังข์, "รายงานการศึกษาผลกระทบในการใช้สารเคมีทางการเกษตร กรณีศึกษาการทำนาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี," *การประชุมวิชาการเพื่อเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี 2555*, กรุงเทพฯ (พฤศจิกายน 2555), 74.



จำนวน 1.3 แสนตัน คิดเป็นมูลค่า 19,379 ล้านบาท<sup>10</sup> และใน พ.ศ. 2560 มีการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรจำนวน 1.9 แสนตัน คิดเป็นมูลค่า 27,922 ล้านบาท<sup>11</sup> แสดงให้เห็นว่าวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นเป็นปัจจัยการผลิตที่มีความจำเป็นต่อการเกษตรของประเทศไทย จึงถือได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศไทย ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนสังคมและมีส่วนอย่างมากในการพัฒนาประเทศ

ในตั้งแต่ พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2559 ที่ผ่านมา เกษตรกรไทยประสบปัญหาการมีวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอม ผิดมาตรฐาน และเสื่อมคุณภาพ ออกมาจำหน่ายในท้องตลาดจำนวนมาก<sup>12</sup> รวมทั้งมีการใช้เลขทะเบียนเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด มีการติดฉลากที่มีข้อมูลไม่ถูกต้อง ครบถ้วนตรงตามคุณสมบัติหรือสถานประกอบการที่แท้จริง และยังมีกรณีโฆษณาขายโดยไม่ระบุข้อมูลอย่างชัดเจน<sup>13</sup> ที่สำคัญมีการผลิต มีไว้ในครอบครอง และขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นชนิดที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ หรือเป็นชนิดร้ายแรงซึ่งกฎหมายห้ามผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครอง<sup>14</sup> รวมทั้งยังมีการลักลอบนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งไม่ผ่านการขึ้นทะเบียนหรือถูกระงับการใช้แล้ว<sup>15</sup> เนื่องจากผู้ประกอบการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรทั้งรายใหญ่และรายย่อย ทำการฝ่าฝืนกฎหมายหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นผลิต ครอบครองและขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอม ผิดมาตรฐาน โดยไม่ได้รับอนุญาต ติดแสดงฉลากไม่ถูกต้องตามที่กำหนด<sup>16</sup> หรือเป็นชนิดที่กฎหมายห้ามผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครอง อีกทั้งผู้ประกอบการค้าบางรายยังมีสินค้าเก่าเก็บค้างอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการเสื่อมคุณภาพ และมีเลขทะเบียนสิ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<sup>10</sup> ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, "การใช้สารเคมี ปี 2551-2555," เข้าถึงเมื่อ 21 กรกฎาคม 2560, <http://www.agriinfo.doae.go.th/5year/factors/51-55/pest.pdf>.

<sup>11</sup> สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, "ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร ปี 2554-2560," เข้าถึงเมื่อ 30 เมษายน 2561, <http://oldweb.oae.go.th/economicdata/pesticides.html>.

<sup>12</sup> กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน, "เกษตรฯ ตั้งป้อม 6 มาตรการควบคุมปัจจัยการผลิตพืช," เข้าถึงเมื่อ 15 กรกฎาคม 2560, <http://www.ftawatch.org/node/47736>.

<sup>13</sup> ผู้จัดการออนไลน์, "กษ.เร่งควบคุมปัญหาปุ๋ยปลอม-หนุโนโครงการร้านขาย Q SHOP มีคุณภาพ," เข้าถึงเมื่อ 17 กรกฎาคม 2560, <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9580000069786>.

<sup>14</sup> ทีมข่าวไทยพีบีเอส, "เปิดปม - ยาหลังร้าน," เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน 2560, <http://program.thaipbs.or.th/PerdPom/episodes/39699>.

<sup>15</sup> หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, "สกัดวัตถุอันตรายนำเข้าผิดกฎหมาย," เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน 2560, <http://www.thansettakij.com/content/50375>.

<sup>16</sup> เดลินิวส์ออนไลน์, "คุมเข้มการผลิต ขายปัจจัยการผลิตพืช," เข้าถึงเมื่อ 19 กรกฎาคม 2560, <http://www.dailynews.co.th/agriculture/228929>.

ระยะเวลาตามกฎหมาย<sup>17</sup> นอกจากนี้ยังมีการนำเข้าวัตถุดิบทางการเกษตรซึ่งมีการปลอมปน และผิดมาตรฐาน<sup>18</sup> หรือเป็นชนิดที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้อีกด้วย<sup>19</sup>

ใน พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2557 มีการกระทำความผิดดังกล่าวหลายพื้นที่ของประเทศไทย ซึ่งได้มีการจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดดังกล่าว และสามารถยึดของกลางได้กว่า 8,000 ตัน มูลค่ารวมกว่า 300 ล้านบาท<sup>20</sup> และยังมีผู้กระทำความผิดและวัตถุดิบทางการเกษตรที่ไม่สามารถจับกุมดำเนินคดีหรือยึดของกลางได้อีกเป็นจำนวนมาก จึงอาจมีการแพร่กระจายไปสู่เกษตรกรที่ได้รับวัตถุดิบทางการเกษตรเหล่านั้นไปใช้ในการทำเกษตรกรรมได้ ซึ่งทำให้เกษตรกรต้องเพิ่มปริมาณในการใช้ เนื่องจากไม่สามารถใช้ได้ผลเต็มประสิทธิภาพ และอาจทำให้ศัตรูพืช แมลง โรคพืชต่างๆ พัฒนาภูมิต้านทานหรือสายพันธุ์ใหม่ให้ทนทานมากขึ้น อันเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตแก่เกษตรกร<sup>21</sup> ที่สำคัญอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งทำให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มค่ากับการลงทุน และเกิดภาวะขาดทุนหรือไม่มีเงินทุนที่จะประกอบเกษตรกรรมต่อไป อันเป็นการสร้างความเดือดร้อนอย่างมากแก่เกษตรกรไทย<sup>22</sup> รวมทั้งเป็นการทำลายภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อผลผลิตทางการเกษตรของประเทศไทย<sup>23</sup> ซึ่งส่งผลกระทบและก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นยังก่อให้เกิดสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงด้านสุขภาพอนามัยของเกษตรกรและผู้บริโภค รวมถึงเป็นการทำลายความสมดุลของระบบนิเวศ และทำให้เกิดสารพิษสะสมในสิ่งแวดล้อม<sup>24</sup>

<sup>17</sup> โต้ข่าวเกษตร, "แฉกลโกงใช้รถบรรทุกผลผลิตปุ๋ยปลอมส่งล้าบาง 3 จังหวัด," เข้าถึงเมื่อ 19 กรกฎาคม 2560, <http://www.komchadluek.net/news/agricultural/238754>.

<sup>18</sup> ไทยรัฐออนไลน์, "สารเคมีปลอมจากจีนทะลัก," เข้าถึงเมื่อ 21 กรกฎาคม 2560, <https://www.thairath.co.th/content/25993>.

<sup>19</sup> ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, "คณะกรรมการวัตถุอันตรายอาศัยช่วงชุลมุนปล่อยคาร์โบฟูราน-เมโทมิลลอยนวล," เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2560, [https://www.prachachat.net/news\\_detail.php?newsid=1391066040](https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1391066040).

<sup>20</sup> เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thailand Pesticide Alert Network: Thai-PAN), "กรมวิชาการเกษตร ทลายโรงงานผลิตสารเคมีเถื่อน," เข้าถึงเมื่อ 23 กรกฎาคม 2560, <http://www.thaipan.org/node/748>.

<sup>21</sup> ศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว, "ปราบปรามผู้ผลิตและจำหน่ายวัตถุดิบผิดกฎหมายพร้อมจับกุมผู้สมรู้ร่วมคิดทั้งวงจร," เข้าถึงเมื่อ 23 กรกฎาคม 2560, <http://www.phtnet.org/news52/view-news.asp?nID=390>.

<sup>22</sup> หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, "ก.เกษตรฯ ย้ำความมั่นใจสินค้าเกษตรปลอดภัย," เข้าถึงเมื่อ 25 กรกฎาคม 2560, <http://www.thansettakij.com/content/118507>.

<sup>23</sup> วิชาการ.คอม, "กรมวิชาการเกษตรลงนามพนัก 4 พันชนิด เอาจริง!! แจ้งเตือน ผิดจริง ปรับ อาัยต ตัดสิทธิ์ ผู้ค้า ปัจจัยการผลิตทั่วประเทศ," เข้าถึงเมื่อ 25 กรกฎาคม 2560, <http://www.vcharkarn.com/vcafe/233505>.

<sup>24</sup> กรีนเนท, "พิษภัยจากสารเคมีเกษตร," เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2560, <http://www.greenet.or.th/article/263>.

กฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ บทกำหนดโทษ และวิธีการในการควบคุมการผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครอง และขายวัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้แก่ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ควบคุมวัตถุอันตรายทุกชนิดที่อยู่ในความหมายของคำว่า “วัตถุอันตราย” ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 และมีการประกาศตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด โดยมีหน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบควบคุมตามลักษณะการใช้งานแต่ละชนิด ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรมรับผิดชอบวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ในทางอุตสาหกรรม กรมวิชาการเกษตร รับผิดชอบวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ในทางการเกษตร กรมประมงรับผิดชอบวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ในทางการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ กรมปศุสัตว์รับผิดชอบวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ในทางปศุสัตว์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รับผิดชอบวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข และกรมธุรกิจพลังงาน รับผิดชอบวัตถุอันตรายที่เกี่ยวกับก๊าซปิโตรเลียมเหลวและน้ำมันเชื้อเพลิง<sup>25</sup>

แม้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 จะมีบทลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดไว้แล้ว ซึ่งมุ่งลงโทษแก่ตัวบุคคลผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่การดำเนินการทางกฎหมายกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดยังไม่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากเท่าที่ควร เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 88 วรรคแรกของพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติไว้ว่า “วัตถุอันตรายที่ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้ ภาชนะของวัตถุอันตรายดังกล่าว เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง หรือทรัพย์สินใดบรรดาที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบ ให้ส่งมอบแก่หน่วยงานที่ รับผิดชอบควบคุมวัตถุอันตรายดังกล่าวเพื่อทำลายหรือจัดการตามที่เห็นสมควรต่อไป” โดยทรัพย์สินใดบรรดาที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบนี้ ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดทรัพย์สินที่ศาลต้องสั่งให้ริบ ได้แก่ ทรัพย์สินที่ทำหรือมีไว้เป็นความผิดตามมาตรา 32 หรือทรัพย์สินซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิด เกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าพนักงานตามมาตรา 34 และได้กำหนดทรัพย์สินที่ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบ ได้แก่ ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดตามมาตรา 33 ซึ่งต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรงเท่านั้น ไม่รวมถึงทรัพย์สินอื่นที่ไม่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรง แม้จะเกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องจากการกระทำความผิดก็ตาม โดยอาจเกิดจากการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพโดยประการใดๆ จาก

<sup>25</sup> สำนักควบคุมวัตถุอันตราย กรมโรงงานอุตสาหกรรม, "กฎหมายวัตถุอันตราย," เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2560, <http://eis.diw.go.th/haz/lawnew.html>.

ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด<sup>26</sup> เช่น นำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเข้าฝากในบัญชีธนาคาร หรือนำไปลงทุนในสถาบันการเงินต่างๆ และถอนเงินออกซื้อทรัพย์สินต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบ้าน ที่ดิน รถยนต์ ทองคำ อัญมณี หุ่นหรือหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สิน แล้วมีการจำหน่าย จ่าย โอนให้แก่ญาติหรือบุคคลผู้ใกล้ชิดเพื่อยกย้าย ปกปิดซ่อนเร้นทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าว โดยอาจมีการเปลี่ยนสภาพหรือจำหน่าย จ่าย โอนไปหลายครั้งหลายทอด เป็นต้น อีกทั้งยังไม่รวมถึงดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ไม่ได้บัญญัติให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นความผิดมูลฐานแต่อย่างใด และไม่สามารถปรับให้เข้ากับความผิดมูลฐานอื่นที่มีบัญญัติไว้แล้ว ได้อย่างครบถ้วนและเหมาะสมกับการกระทำความผิดดังกล่าวทั้งหมด จึงไม่สามารถที่จะนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตั้งแต่การผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครองและขายได้อย่างครอบคลุมทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินจากการจำหน่าย จ่าย โอน เปลี่ยนสภาพโดยประการใดๆ อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่น หรือดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว หรือมาตรการทางอาญาในการลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน<sup>27</sup> รวมถึงมาตรการพิเศษอื่น เช่น มาตรการต่อสถาบันการเงินในการติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด<sup>28</sup> หรือมาตรการในการผลักภาระการพิสูจน์ให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินแสดงให้เห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เป็นต้น อันเป็นอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย และดำเนินการจัดการทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

ดังนั้น หากผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม มีผลตอบแทนสูง และยากต่อการปราบปราม นำเงินรายได้หรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดโดยตรงไปซื้อทรัพย์สินอื่น หรือ

<sup>26</sup> จิตติ วีระเวสส์, *บันทึกท้ายฎีกา เรียงตามมาตรา ป.อ.* (กรุงเทพฯ: จีรรัชการพิมพ์, 2542), 36-8.

<sup>27</sup> วีระพงษ์ บุญโญภาส, *กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน* (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2547), 29-31.

<sup>28</sup> สุรพล ไตรเวทย์, *คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2548), 19-20.

จำหน่าย จ่าย โอน เปลี่ยนสภาพโดยประการใดๆ หรือได้ดอกผลจากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดดังกล่าว แล้วนำเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ และนำไปใช้เป็นเงินทุนในการ กระทำ ความผิดดังกล่าว หรือนำไปใช้ประกอบอาชญากรรมอื่น จะทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนในการ ปกปิดการกระทำความผิด และประกอบอาชญากรรมในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือแสวงหาผลประโยชน์ที่มีขอบด้วยกฎหมายอื่นต่อไปได้<sup>29</sup> แสดงให้เห็นว่ากฎหมายที่บังคับใช้อยู่ยังไม่สามารถที่จะตัดวงจรอาชญากรรมในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตั้งแต่การผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครองและขายได้อย่างครอบคลุมทั้งหมด กล่าวคือ ยังมีช่องว่างของ กฎหมายที่ผู้กระทำความผิดจะสามารถปกปิด ซ่อนเร้น ยักยัก ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด จึงทำให้วงจรอาชญากรรม เครือข่าย และทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ วัตถุอันตรายทางการเกษตรสามารถที่จะขยายออกไป เช่น ใช้เป็นเงินทุนในการผลิตหรือนำเข้าวัตถุ อันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายต่อไปในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น หรือใช้เป็นเงินทุนในการปกปิด ซ่อนเร้นการกระทำความผิด เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อโดยตรงและก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อ ระบบเศรษฐกิจความมั่นคง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมถึงแนวนโยบายพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ

การทำให้สามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมยิ่งขึ้น ซึ่งจาก การศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษ ฮองกง พบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายและวัตถุอันตรายทางการเกษตรของต่างประเทศ นั้น อยู่ในขอบเขตของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อันจะสามารถนำมาตราการต่างๆ มาใช้บังคับเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวได้ จึงมี ความจำเป็นที่จะศึกษาแนวทางและขอบเขตในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตาม พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นความผิดมูลฐาน เพื่อที่จะสามารถนำมาตราการตาม กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยกลั่นกรองและจัดการ กับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาใช้บังคับ นอกจากนี้ยังสมควรที่จะ แสวงหามาตรการอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งการป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทาง การเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

<sup>29</sup> วีระพงษ์ บุญโญภาส, *กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*, 20-1.

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

- 1) เพื่อค้นหาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย และความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร รวมทั้งมาตรการทางกฎหมายและผลกระทบจากการกระทำความผิด
- 2) เพื่อศึกษาถึงสาระสำคัญและมาตรการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน ตลอดจนลักษณะของความผิดมูลฐานในต่างประเทศ
- 3) เพื่อแสวงหาเหตุผล ความจำเป็น และผลที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทย จากการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- 4) เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางและขอบเขตในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- 5) เพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรการที่ทำให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

## 1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

แม้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้กำหนดมาตรการทางอาญาและมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินไว้แล้ว แต่มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังไม่สามารถดำเนินการกับผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม และการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้น หากกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน รวมทั้งกำหนดมาตรการอื่นเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 จะทำให้สามารถนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้อย่างครอบคลุม และมีผลให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตร รวมถึงการปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

## 1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาถึงพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 โดยมุ่งเน้นเฉพาะความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร

นอกจากนี้ยังศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายและวัตถุอันตรายทางการเกษตร รวมทั้งลักษณะในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง เพื่อนำมาวิเคราะห์ให้ได้ซึ่งแนวทางและขอบเขตที่เหมาะสมในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

### 1.5 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้ได้กำหนดวิธีการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ ตำบฏกฎหมาย ตำรากฎหมาย กฎหมายต่างประเทศ รวมทั้งรายงานการวิจัย บทความ เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานราชการ หนังสือ และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ยังศึกษาวิจัยจากภาคสนาม (Field Source) ได้แก่ บทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินคดีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของกรมวิชาการเกษตร เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

### 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ค้นพบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย และความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร รวมทั้งมาตรการทางกฎหมายและผลกระทบจากการกระทำความผิด
- 2) ทำให้เข้าใจถึงสาระสำคัญและมาตรการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน ตลอดจนลักษณะของความผิดมูลฐานในต่างประเทศ
- 3) ทำให้ได้มาซึ่งเหตุผล ความจำเป็น และผลที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทย จากการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- 4) สามารถกำหนดแนวทางและขอบเขตในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- 5) สามารถกำหนดมาตรการที่ทำให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

## 1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นางสาวกรรณิการ์ ทองพันธ์ ได้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535”<sup>30</sup> เพื่อศึกษา 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่หนึ่ง เรื่องปัญหาการส่งตรวจของกลางของพนักงานสอบสวนไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจรับผิดชอบ ประเด็นที่สอง เรื่องการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญในเรื่องมาตรฐานวัตถุอันตรายที่เป็นของกลางในคดี ประเด็นที่สาม เรื่องความไม่เหมาะสมของโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งศึกษาเฉพาะโทษจำคุกและโทษปรับ อย่างไรก็ตาม วิทยานิพนธ์ฉบับดังกล่าวไม่ได้ศึกษาถึงการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ในลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรม อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรืออาชญากรรมการฟอกเงิน รวมทั้งไม่ได้ศึกษาถึงปัญหาของโทษริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ตลอดจนไม่ได้ศึกษาถึงแนวทางและขอบเขตในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

## 1.8 โครงสร้างวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงเหตุผล ความจำเป็น และผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางและขอบเขตในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในเบื้องต้นผู้เขียนจะเริ่มต้นจากการศึกษาถึงภาพรวมของวัตถุอันตรายในบทที่ 2 เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย แนวคิดในการควบคุม ประเภท รวมทั้งมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยและในต่างประเทศว่า วัตถุอันตรายคืออะไร มีแนวคิดในการควบคุมเป็นมาอย่างไร มีกี่ประเภท กฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง เป็นอย่างไร และกฎหมายในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มีขอบเขตการบังคับใช้และการควบคุมเป็นอย่างไร เพื่อให้เห็นว่าวัตถุอันตรายมีหลายชนิด และมีการนำไปใช้ในกิจการต่างๆ จำนวนมาก แต่วัตถุอันตรายที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย คือ วัตถุอันตรายทางการเกษตร นำไปสู่การอธิบายในบทต่อไป

<sup>30</sup> กรรณิการ์ ทองพันธ์, "ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2556), 1-126.



จากนั้นในบทที่ 3 ผู้เขียนจะศึกษาถึงความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร โดยเริ่มต้นจากความหมาย แนวคิดและทฤษฎี ประเภท ลักษณะการกระทำความผิด มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยและในต่างประเทศ สถานการณ์และสถิติ รวมทั้งผลกระทบจากความผิดว่า วัตถุอันตรายทางการเกษตรคืออะไร มีกี่ประเภท มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างไร มีลักษณะการกระทำความผิด สถานการณ์ สถิติ และผลกระทบจากความผิดเป็นอย่างไร กฎหมายต่างประเทศมีมาตรการที่น่าสนใจอย่างไร และกฎหมายในประเทศไทย มีปัญหาในการบังคับใช้อย่างไร เพียงพอต่อการป้องกันและปราบปรามหรือไม่ เพื่อให้เห็นว่าวัตถุอันตรายทางการเกษตรมีอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ทำให้รัฐต้องเข้ามาควบคุมและกำหนดโทษในทางอาญาแก่ผู้ที่ทำผิด แต่ยังไม่ได้คำนึงถึงการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นองค์ประกอบอาชญากรรมหรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่ประเทศไทยหลายประการ จนกระทั่งเริ่มมีแนวคิดที่ว่าสมควรจะมีมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีลักษณะเป็นองค์ประกอบอาชญากรรม นำไปสู่การพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำมาตราการกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ ซึ่งจะอธิบายในบทต่อไป

ในบทที่ 4 ผู้เขียนจะศึกษาถึงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเน้นที่สาระสำคัญของความผิดมูลฐาน มาตรการในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย รวมทั้งลักษณะการกำหนดความผิดมูลฐานของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง เพื่อให้เห็นว่าหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานเป็นอย่างไร มาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแตกต่างจากมาตรการทางกฎหมายทั่วไปอย่างไร และกฎหมายต่างประเทศมีการกำหนดความผิดมูลฐานที่เป็นจุดเด่นและข้อดีอย่างไร นำไปสู่การวิเคราะห์แนวทางในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานในบทต่อไป

หลังจากที่ได้ศึกษาถึงความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยและต่างประเทศแล้ว ในบทที่ 5 ผู้เขียนจะวิเคราะห์ถึงเหตุผลความจำเป็น นำไปสู่หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน รวมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ การนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ

และผลที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางและขอบเขตในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เมื่อผู้เขียนได้ศึกษาและวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ ทั้งหมดแล้วจึงได้ข้อสรุปว่า มีความจำเป็นและสมควรในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อจะสามารถนำมาตรการตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น



## บทที่ 2

### วัตถุอันตราย

การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนการเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้มีการผลิต นำเข้า ครอบครองและใช้วัตถุอันตราย ในกิจการประเภทต่างๆ เป็นจำนวนมาก จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินธุรกิจ และระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ในบทนี้ผู้เขียนจะอธิบายถึงภาพรวมของวัตถุอันตราย แนวคิดในการควบคุม รวมทั้งมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยและในต่างประเทศ

#### 2.1 ความหมายของวัตถุอันตราย

วัตถุอันตราย หมายถึง ธาตุหรือสารประกอบที่มีคุณสมบัติเป็นพิษ หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ สัตว์และพืช รวมทั้งทำให้ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งอาจเกิดจากธรรมชาติ การสังเคราะห์ การผลิต หรือการสลายตัวทางกายภาพ เคมี หรือชีวภาพของสารต่างๆ รวมถึงเชื้อโรคด้วย<sup>1</sup>

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้ “วัตถุอันตราย” มีความหมายดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ได้แก่ วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง หรือวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็เคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าวัตถุอันตรายนั้นมีความหมายกว้างและครอบคลุมมาก แต่อย่างไรก็ดี ไม่ได้หมายความว่าวัตถุทุกชนิดที่มีลักษณะดังกล่าว จะถือเป็นวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เนื่องจากวัตถุอันตรายที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติข้างต้น จะต้องเป็นชนิดที่มีการประกาศตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น<sup>2</sup>

<sup>1</sup> วินัย ปิตียนต์, "วัตถุอันตรายกับการสื่อสารความเสี่ยงต่อสาธารณะ," *For Quality* 15, ฉบับที่ 138 (เมษายน 2552): 116-8.

<sup>2</sup> อำนาจ วงศ์บัณฑิต, *กฎหมายสิ่งแวดล้อม*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2557), 430-1.

## 2.2 แนวคิดและความเป็นมาในการควบคุมวัตถุอันตราย

แนวคิดในการควบคุมวัตถุอันตรายหรือสารเคมีของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ได้มีวิวัฒนาการ และเปลี่ยนแปลงตามความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยสามารถ จำแนกเป็นแนวคิดและความเป็นมาในต่างประเทศและในประเทศไทย ดังนี้

### 2.2.1 การควบคุมวัตถุอันตรายในต่างประเทศ

พัฒนาการของแนวคิดและความเป็นมาในการจัดการวัตถุอันตรายในต่างประเทศ สามารถ จำแนกออกเป็น 5 ยุค<sup>3</sup> ดังต่อไปนี้

ยุคแรก ประมาณ ค.ศ. 1930 ถึง ค.ศ. 1950 เป็นช่วงที่เริ่มมีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเคมี องค์ความรู้เกี่ยวกับอันตรายและผลกระทบของสารเคมีในช่วงนั้นจึงมีไม่มาก ภาครัฐยังไม่ได้กำหนด กฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับสารเคมีมากนัก กล่าวคือ ยังไม่มีนโยบายจัดการสารเคมีที่ กำหนดจากภาครัฐ

ยุคที่สอง ประมาณ ค.ศ. 1960 ถึง ค.ศ. 1970 เป็นช่วงที่ปัญหามลพิษจากการปลดปล่อย สารเคมีเริ่มทวีความรุนแรงขึ้น และส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยมนุษย์ ภาครัฐจึงผลักดันให้ ภาคเอกชนมีการทดสอบความเป็นอันตรายของสารเคมีต่อสุขภาพ โดยเริ่มกำหนดนโยบายด้าน สารเคมีที่ใช้ในอาหาร สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และผลิตภัณฑ์ยา เนื่องจากเป็นกลุ่มสารเคมีที่ เกี่ยวข้องกับมนุษย์โดยตรง ต่อมาในช่วงต้น ค.ศ. 1970 สหรัฐอเมริกาเริ่มมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย โดยได้มีการประกาศใช้กฎหมายที่มุ่งคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการประกอบอาชีพ ทำให้ ผู้ประกอบการต้องลดระดับการปล่อยมลพิษสู่อากาศและแหล่งน้ำ

ยุคที่สาม ประมาณ ค.ศ. 1980 ถึง ค.ศ. 1990 เป็นช่วงที่องค์ความรู้เกี่ยวกับความอันตราย และผลกระทบของสารเคมีบางชนิดเริ่มปรากฏขึ้น ภาครัฐจึงเน้นนโยบายควบคุมสารเคมีเป็นรายสาร (Chemical-by-Chemical Regulation) ทำให้ต้องมีการรวบรวมข้อมูล และประเมินความเสี่ยงของ สารเคมีอันตรายเพื่อพิจารณาออกกฎหมายควบคุม อันเป็นการป้องกันที่ต้นเหตุของแหล่งกำเนิด

<sup>3</sup> สุจิตรา วาสนาดำรงดี และวลัยพร มุขสุวรรณ, "วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและทิศทางการจัดการสารเคมีในระดับ สากลและในประเทศไทย," การประชุม Focus group เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีและของเสียอันตราย, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ตุลาคม 2551), 2-4.

มลพิษ โดยสหรัฐอเมริกาได้มีการออกกฎหมายควบคุมสารอันตราย เช่น Toxic Substances Control Act เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังไม่สามารถก้าวทันกับสารเคมีที่เพิ่มขึ้น และไม่อาจผลักดันให้มีการผลิตและใช้สารเคมีที่มีความปลอดภัยมากขึ้นได้

ยุคที่สี่ ประมาณ ค.ศ. 2000 ถึง ค.ศ. 2008 เป็นช่วงที่มีการตระหนักถึงจุดอ่อนของนโยบายการจัดการสารเคมี ซึ่งขาดแคลนข้อมูลด้านความเสี่ยงและความปลอดภัยของสารเคมี ภาครัฐในประเทศที่พัฒนาแล้วจึงได้ปรับเปลี่ยนจากระบบการควบคุมสารเคมีเป็นรายงาน มาเป็นระบบการรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารเคมีทั้งหมดที่มีการผลิตและใช้อยู่ในท้องตลาด เพื่อให้ภาครัฐมีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ และให้หน่วยงานต่างๆ สามารถติดตามการจัดการความปลอดภัยของสารเคมีที่มีการใช้ทั้งหมดได้ นอกจากนี้ยังมีการจัดประเภทสารเคมีโดยพิจารณาจากข้อมูลความเป็นพิษและอันตราย เพื่อกำหนดความเข้มงวดในการควบคุม

ยุคที่ห้า ประมาณ ค.ศ. 2008 เป็นต้นมา เป็นช่วงที่แก่นโยบายการจัดการสารเคมีทั้งระบบ จะช่วยเพิ่มความปลอดภัยของสารเคมีให้มากขึ้น แต่หากกระบวนการนำสารเคมีนั้นไปใช้ดำเนินการต่างๆ ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวงจร ก็ไม่อาจนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงต่อยอดมาเป็นนโยบายเน้นการจัดการวัสดุ ซึ่งครอบคลุมวัสดุทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตสินค้า และการดำเนินการต่างๆ โดยมีการกำหนดเงื่อนไขและลักษณะการใช้งาน และแนวทางปฏิบัติการจัดการวัสดุ และเศษซากที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม

### 2.2.2 การควบคุมวัตถุอันตรายในประเทศไทย

เดิมนั้นการควบคุมสารเคมีในประเทศไทย เป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2476 ซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกระทรวงกลาโหม โดยเป็นการควบคุมในเรื่องการอนุญาตนำเข้าหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสามารถนำไปใช้ในการสงครามได้ และการมีไว้ในครอบครองเท่านั้น ไม่มีการควบคุมในเรื่องการผลิต เนื่องจากในสมัยนั้นยังไม่มีให้นำสารเคมีมาใช้อย่างแพร่หลาย

เวลาต่อมาในด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และสาธารณสุข ได้มีการนำเคมีภัณฑ์ต่างๆ มาใช้มากขึ้นจนก่อให้เกิดอันตราย ภาครัฐจึงตราพระราชบัญญัติวัตถุพิษ พ.ศ. 2510 ขึ้นเพื่อใช้ควบคุมสารเคมีโดยอยู่ในความรับผิดชอบร่วมกันของกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข และต่อมาในด้านเกษตรกรรมมีการใช้วัตถุพิษโดยการพ่นหรือปล่อยจาก

อากาศยาน ซึ่งเป็นวิธีการที่เกิดขึ้นใหม่ ทำให้กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เดิมไม่สามารถควบคุมกรณีดังกล่าวได้ ภาครัฐจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวัตถุที่มีพิษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516 ขึ้นเพื่อบังคับใช้กับกรณีดังกล่าวและใช้ควบคู่ไปกับกฎหมายฉบับเดิม<sup>4</sup>

หลังจากนั้นได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่มีพิษ ด้วยเหตุผลที่ว่ามีการนำสารเคมีมาใช้ในกิจการประเภทต่างๆ จำนวนมาก ประกอบกับกฎหมายที่ใช้ควบคุมสารเคมีในขณะนั้นมีอยู่หลายฉบับ และอยู่ในอำนาจรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ซึ่งออกมาบังคับใช้ต่างยุคต่างสมัยกัน ทำให้มีบทบัญญัติที่แตกต่างกันและยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ จึงมีการยกเลิกพระราชบัญญัติวัตถุที่มีพิษ พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติวัตถุที่มีพิษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516 และได้มีการตราพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกฎหมายหลักของประเทศไทยในเรื่องสารเคมี และได้มีการขยายขอบเขตให้ครอบคลุมสารเคมีประเภทต่างๆ รวมทั้งเน้นการจัดการระบบให้มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง<sup>5</sup>

อย่างไรก็ตามแนวทางการจัดการสารเคมีของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 สามารถเปรียบเทียบได้กับแนวคิดและความเป็นมาในการจัดการสารเคมีในต่างประเทศในยุคที่ 3 เนื่องจากเป็นการใช้นโยบายเน้นการควบคุมสารเคมีเป็นรายสาร (Chemical-by-Chemical Regulation) จึงไม่อาจก้าวทันกับจำนวนสารเคมีที่มีการผลิต นำเข้า ครอบครองและใช้ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

## 2.3 ประเภทของวัตถุอันตราย

วัตถุอันตรายนั้นมีมากมายหลายชนิด โดยสามารถแบ่งประเภทโดยใช้เกณฑ์ต่างๆ ได้ดังนี้

### (1) เกณฑ์ด้านกฎหมาย

1) วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 เป็นวัตถุอันตรายที่การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด โดยไม่ต้องแจ้งการประกอบกิจการล่วงหน้า และไม่

<sup>4</sup> ผุสสดี ถาวรวิทย์, *คู่มือการขออนุญาตประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายในความควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา* (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2539), 1-2.

<sup>5</sup> สัจจิรา วาสนาดำรงดี และวลัยพร मुखสุวรรณ, "วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและทิศทางจัดการสารเคมีในระดับสากลและในประเทศไทย," 5-6.

ต้องขออนุญาต เนื่องจากมีความเป็นอันตรายน้อย เช่น โซเดียมไฮดรอกไซด์ (Sodium Hydroxide) คาร์บอนไดออกไซด์แข็ง (Solid Carbon Dioxide) แคลเซียมไฮโปคลอไรต์ (Calcium Hypochlorite) เป็นต้น

2) วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 เป็นวัตถุอันตรายที่การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อน และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด โดยต้องแจ้งการประกอบกิจการล่วงหน้าและต้องขอขึ้นทะเบียน แต่ไม่ต้องขออนุญาตประกอบกิจการ เนื่องจากมีความเป็นอันตรายน้อยเช่นกัน เช่น บีที (Bacillus Thuringiensis หรือ BT) เอ็นพีวี (Nuclear Polyhedrosis Virus หรือ NPV) ฟอร์มัลดีไฮด์ (Formaldehyde) หรือเมทานอล (Methanol) แนฟทาลีน (Naphthalene) เป็นต้น

3) วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 เป็นวัตถุอันตรายที่การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ต้องได้รับใบอนุญาต โดยต้องมีการขึ้นทะเบียนและขออนุญาตประกอบกิจการตามลักษณะ เนื่องจากมีความเป็นอันตรายสูง เช่น พาราควอต (Paraquat) ฟิโพรนิล (Fipronil) กรดไฮโดรคลอริก (Hydrochloric Acid) กรดอะซิติก (Acetic Acid) ไตรคลอโรฟอน (Trichlorfon) เป็นต้น

4) วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เป็นวัตถุอันตรายที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง โดยห้ามประกอบกิจการใดๆ เนื่องจากมีความเป็นอันตรายร้ายแรง<sup>6</sup> เช่น ดีดีที (DDT) ไดโครโตฟอส (Dicrotophos) อีพีเอ็น (EPN) มาลาไคต์กรีนออกซาเลต (Malchite Green Oxalate) คลอร์ดีโคน (Chlordecone) เป็นต้น

## (2) เกณฑ์ด้านหน่วยงานผู้รับผิดชอบควบคุมวัตถุอันตรายตามลักษณะในการนำไปใช้

1) วัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบควบคุมของกรมวิชาการเกษตร ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ในทางการเกษตร โดยมีเฉพาะวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ชนิดที่ 3 และชนิดที่ 4 ไม่มีวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 เช่น ดีดีที (DDT) ลินเดน (Lindane) ไมเร็กซ์ (Mirex) ทอกซาฟีน (Toxaphene) ไดโครโตฟอส (Dicrotophos) เมทามิดฟอส (Methamidophos) เอนโดซัลแฟน (Endosulfan) อีพีเอ็น

<sup>6</sup> พีระยศ แข็งขันและรวีวรรณ ทองทัน, "การวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกระบวนการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน," การประชุมวิชาการเพื่อเดือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี 2555, กรุงเทพฯ (พฤศจิกายน 2555), 136-7.

(EPN) ไกลโฟเซต (Glyphosate) พาราควอต (Paraquat) คาร์โบฟูราน (Carbofuran) เมโทมิล (Methomyl) ฟิโพรนิล (Fipronil) เป็นต้น<sup>7</sup>

2) วัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบควบคุมของกรมประมง ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ในทางการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยมีทั้งวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 ชนิดที่ 3 และชนิดที่ 4 เช่น มาลาไคต์กรีนออกซาเลต (Malchite Green Oxalate) กรดอะซิติก (Acetic Acid) กรดไฮโดรคลอริก (Hydrochloric Acid) คลอรีน (Chlorine) ฟอรั่มัลดีไฮด์ (Formaldehyde) หรือ เมทานอล (Methanol) มาลาไคต์กรีนไฮโดรคลอไรด์ (Malchite Green Hydrochloride) เป็นต้น<sup>8</sup>

3) วัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบควบคุมของกรมปศุสัตว์ ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ในทางปศุสัตว์ โดยมีเฉพาะวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ไม่มีวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เช่น ไซโรมาซีน (Cyromazine) ไดอะซิโนน (Diazinon) ไตรคลออร์ฟอน (Trichlorfon) โบรโมโพรไพเลต (Bromopropylate) ฟลูเมทริน (Flumethrin) ฟอสเมต (Phosmet) อะมิทราซ (Amitraz) เป็นต้น<sup>9</sup>

4) วัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข โดยมีทั้งวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 ชนิดที่ 3 และชนิดที่ 4 เช่น คลอร์ดีโคน (Chlordecone) ฟอสฟอรัส (Phosphorus) แนฟทาลีน (Naphthalene) กรดไฮโดรไซยานิก (Hydrocyanic Acid) โซเดียมฟลูออไรด์ (Sodium Fluoride) เมทานอล (Methanol) หรือเมทิลแอลกอฮอล์ (Methyl Alcohol) ฟอสฟีน (Phosphine) กรดโบริก (Boric Acid) โบรโมฟอส (Bromophos) เป็นต้น<sup>10</sup>

<sup>7</sup> บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 บัญชี 1 ที่กรมวิชาการเกษตรรับผิดชอบ

<sup>8</sup> บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 บัญชี 2 ที่กรมประมงรับผิดชอบ

<sup>9</sup> บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 บัญชี 3 ที่กรม ปศุสัตว์รับผิดชอบ

<sup>10</sup> บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 บัญชี 4 ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบ



5) วัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบควบคุมของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ในทางอุตสาหกรรม โดยมีทั้งวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 ชนิดที่ 3 และชนิดที่ 4 เช่น กรดซัลฟูริก (Sulfuric Acid) คลอโรเบนซิเลต (Chlorobenzilate) แคดเมียมคลอไรด์ (Cadmium Chloride) กรดไนตริก (Nitric Acid) กรดฟอสโฟนิก (Phosphonic Acid) ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (Sulfur Dioxide) ผงตะกั่ว (Lead Powder) ปรอท (Mercury) โซเดียมโครเมต (Sodium Chromate) เป็นต้น<sup>11</sup>

6) วัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบควบคุมของกรมธุรกิจพลังงาน ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายที่เกี่ยวข้องกับก๊าซปิโตรเลียมเหลวและน้ำมันเชื้อเพลิง โดยมีเฉพาะวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ (Natural Gas) และก๊าซปิโตรเลียมเหลว (Liquefied Petroleum Gas)<sup>12</sup>

## 2.4 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย

เมื่อวัตถุอันตรายมีเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ และก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในสังคม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงต้องมีมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลหรือป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการทางกฎหมายอาญาทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ ดังนี้

### 2.4.1 มาตรการทางกฎหมายอาญาในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย

ในต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับเรื่องสารเคมีหรือวัตถุอันตรายเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีการนำไปใช้ในกิจการต่างๆ จำนวนมาก และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม จึงต้องมีกฎหมายควบคุม โดยสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงนั้น มีมาตรการทางกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวของแต่ละประเทศดังนี้

<sup>11</sup> บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 บัญชี 5 ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมรับผิดชอบ

<sup>12</sup> บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 บัญชี 6 ที่กรมธุรกิจพลังงานรับผิดชอบ

### 2.4.1.1 สหรัฐอเมริกา

มาตรการทางกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย ได้มีการบัญญัติใน Toxic Substances Control Act ตาม U.S. Code Title 15 Chapter 53 หรือ TSCA ซึ่งเป็นกฎหมายที่ควบคุมสารเคมีของสหรัฐอเมริกา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงนโยบายของรัฐบาลกลาง 3 ประการในเรื่องของสารเคมี ได้แก่ ประการแรก คือ ประสงค์ให้มีการพัฒนาข้อมูลที่เพียงพอเพื่อระบุถึงผลกระทบของสารเคมีต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ประการที่สอง คือ ควรจะมีหน่วยงานที่มีอำนาจในการควบคุมสารเคมีและสารผสมต่างๆ ที่มีความเสี่ยงจะก่อให้เกิดความเสียหายเกินสมควรต่อสุขภาพอนามัยต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม และประการสุดท้าย คือ ประสงค์ให้การใช้อำนาจทางกฎหมายของรัฐบาลกลางเกี่ยวกับสารเคมีควรไม่เป็นการขัดขวางเกินสมควรหรือสร้างอุปสรรคทางเศรษฐกิจที่ไม่จำเป็นต่อนวัตกรรมทางเทคโนโลยี<sup>13</sup>

TSCA ได้ให้คำจำกัดความของสารเคมี (Chemical Substance) หมายถึง สารอินทรีย์หรือสารอนินทรีย์ใดๆ ที่มีสูตรโมเลกุลชัดเจน รวมทั้งสารที่เกิดจากปฏิกิริยาเคมีที่เกิดขึ้นรวมกันทั้งหมดหรือบางส่วน หรือเกิดขึ้นตามธรรมชาติ และธาตุหรืออนุมูลอิสระ

TSCA ได้ให้อำนาจแก่ U.S. Environmental Protection Agency (EPA) ในการตรวจสอบสารเคมีที่มีอยู่ (Existing Chemicals) และสารเคมีใหม่ (New Chemicals) ที่ถูกใช้ในการผลิตและการค้าเพื่อที่จะสามารถระบุผลิตภัณฑ์ซึ่งอาจเป็นอันตราย หรือการดำเนินการต่างๆ ที่ควรอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลาง โดยทั้งสารเคมีที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและสารเคมีสังเคราะห์ทั้งหมดจะอยู่ภายใต้บังคับของ TSCA ซึ่งอาจนำไปใช้ในภาคอุตสาหกรรม สินค้าเพื่อการอุปโภคหรือการค้า แต่ยกเว้นสารเคมีบางประเภทซึ่งถูกควบคุมตามกฎหมายอื่นของรัฐบาลกลางที่เกี่ยวข้องกับอาหาร ยา เครื่องสำอาง อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช หรือยาสูบ<sup>14</sup> เช่น สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช (Pesticides) จะถูกควบคุมภายใต้ EPA เช่นกัน แต่อยู่ภายใต้ The Federal Insecticide, Fungicide, and Rodenticide Act เป็นต้น

<sup>13</sup> The ABA Section of Environment Energy and Resources, *Aba Seer Overview of the Toxic Substances Control Act* (Chicago: American Bar Association, 2014), 3.

<sup>14</sup> Jerry H. Yen, *The Toxic Substances Control Act : A Summary of the Act and Its Major Requirements* (Washington, D.C.: Congressional Research Service, 2015), 1.

EPA ได้กำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้ดำเนินการเกี่ยวกับสารเคมีต้องจัดการและรายงานผลการทดสอบ เพื่อหาผลกระทบจากสารเคมีอันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งมีชีวิต และ EPA จะควบคุมการผลิต การนำเข้า การดำเนินการ การจำหน่าย การใช้ และการกำจัดสารเคมีใดๆ ที่มีความเสี่ยงจะก่อให้เกิดความเสียหายเกินสมควรต่อสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับผลการทดสอบและข้อมูลอื่นตามที่กำหนดใน TSCA

สำหรับมาตรการทางกฎหมายอาญานั้น ได้มีการกำหนดข้อห้ามหรือข้อกำหนดในการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตาม Toxic Substances Control Act ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดห้ามไม่ให้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดใดๆ ของบทบัญญัตินี้ หรือกฎข้อบังคับใดๆ ที่มีการประกาศใช้ คำสั่ง หรือข้อตกลงโดยความยินยอมภายใต้บทบัญญัตินี้
- 2) กำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ดำเนินการใดๆ ต้องทำการจดแจ้งต่อ EPA เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 90 วัน ก่อนที่จะมีการผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์เคมีใหม่ในสหรัฐอเมริกา
- 3) กำหนดให้ EPA ควบคุมสารเคมีอันตรายที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงเกินสมควร<sup>15</sup>
- 4) กำหนดห้ามไม่ให้บุคคลใดใช้สารเคมีเพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้า หากบุคคลนั้นรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าสารเคมีนั้นถูกผลิต ดำเนินการ หรือจำหน่าย โดยฝ่าฝืนข้อ 2 และ 3 ข้างต้น
- 5) กำหนดห้ามไม่ให้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในการจัดทำหรือเก็บรักษาบันทึกข้อมูล การส่งรายงาน การแจ้งเตือน หรือข้อมูลอื่นๆ รวมทั้งการอนุญาตให้เข้าถึงหรือคัดลอกข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้

โทษทางอาญาตาม Toxic Substances Control Act นั้นแบ่งออกเป็น 2 กรณีดังนี้

- 1) กรณีทั่วไป กำหนดให้บุคคลใดที่กระทำโดยรู้หรือโดยเจตนาฝ่าฝืนมาตรการทางกฎหมายอาญาตาม Toxic Substances Control Act จะต้องถูกลงโทษปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อวันสำหรับการฝ่าฝืน หรือถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ
- 2) กรณีก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตหรืออันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกาย กำหนดให้บุคคลใดที่กระทำโดยรู้หรือโดยเจตนาฝ่าฝืนมาตรการทางกฎหมายอาญาตาม Toxic

<sup>15</sup> Linda-Jo Schierow, *The Toxic Substances Control Act : Implementation and New Challenges* (Washington, D.C.: Congressional Research Service, 2009), 4-5.

Substances Control Act และรู้ในขณะฝ่าฝืนว่าการฝ่าฝืนนั้นทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตหรืออันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกายของบุคคลอื่น จะต้องถูกลงโทษปรับไม่เกิน 250,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่หากเป็นองค์กรหรือบริษัทกระทำ ความผิดข้างต้นจะต้องถูกลงโทษปรับไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการฝ่าฝืนแต่ละครั้ง<sup>16</sup>

#### 2.4.1.2 ประเทศแคนาดา

มาตรการทางกฎหมายอาญาของประเทศแคนาดาที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย ได้มีการบัญญัติใน Canadian Environmental Protection Act หรือ CEPA ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของรัฐบาลกลางแคนาดา เพื่อใช้ควบคุมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมหลายประเภทที่อยู่ในเขตอำนาจของรัฐบาลกลาง เช่น การควบคุมสารพิษ (Toxic Substances) มลพิษทางอากาศ และทางน้ำระหว่างพรมแดน การกำจัดของเสีย เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายในการปกป้องสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อสวัสดิภาพของชาวแคนาดา และมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นไปที่การป้องกันมลพิษและการปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม<sup>17</sup>

CEPA ได้ให้คำจำกัดความของสารพิษ (Toxic Substances) หมายถึง วัตถุที่หากเข้าสู่สิ่งแวดล้อมในปริมาณหรือความเข้มข้นที่จะทำให้มีหรืออาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่ว่าจะโดยฉับพลันหรือในระยะยาว หรือก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพอนามัยของมนุษย์ โดยหลักของคำจำกัดความดังกล่าวนี้ถือเป็นเกณฑ์ความเสี่ยง มีผลทำให้วัตถุบางชนิดที่อาจเป็นอันตราย แต่หากไม่ได้เข้าสู่สิ่งแวดล้อมในปริมาณที่จะก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสี่ยง ก็จะไม่ถือว่าเป็นพิษ ในทางตรงกันข้าม วัตถุซึ่งโดยทั่วไปถือว่าเป็นอันตราย เช่น คาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon Dioxide) อาจถูกกำหนดให้ถือว่าเป็นพิษ หากเข้าสู่สิ่งแวดล้อมในปริมาณมากจนก่อให้เกิดอันตรายได้<sup>18</sup> เป็นต้น

<sup>16</sup> Legal Information Institute, "15 U.S. Code § 2615 – Penalties," accessed 20 March 2018, <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/15/2615>.

<sup>17</sup> Deborah Schulte, *Healthy Environment, Healthy Canadians, Healthy Economy : Strengthening the Canadian Environmental Protection Act* (Ottawa: House of Commons of Canada, 2017), 1.

<sup>18</sup> Ibid., 48-9.

บทบัญญัติส่วนที่ 5 ของ CEPA ได้ให้อำนาจแก่รัฐบาลกลางแคนาดาในการกำกับควบคุมสารพิษ โดยกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องทำการจดทะเบียนให้รัฐบาลกลางทราบเกี่ยวกับสารใหม่ (New Substances) ก่อนจึงจะสามารถทำการผลิตหรือนำเข้าในประเทศแคนาดาได้ และบางกรณีผู้ผลิตและผู้นำเข้าจะต้องรายงานการดำเนินการใหม่เกี่ยวกับสารที่ได้รับอนุญาตนั้นเพื่อให้สามารถมีการประเมินใหม่ได้ นอกจากนี้หากรัฐบาลกลางเห็นว่าสารใดอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อม อาจทำการเพิ่มสารดังกล่าวให้อยู่ในบัญชีสารพิษ (Toxic Substances List) และภายในระยะเวลา 2 ปี นับแต่สารดังกล่าวถูกเพิ่มในบัญชีสารพิษ จะต้องกำหนดให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการสารนั้น เช่น กำหนดมาตรการป้องกันหรือควบคุม หรือออกกฎข้อบังคับกำหนดห้ามไม่ให้มีการใช้สารนั้น เป็นต้น<sup>19</sup>

นอกจากนี้ยังกำหนดให้มี Domestic Substances List ประกอบด้วยรายชื่อสารที่สามารถใช้ในทางการค้าในประเทศแคนาดา หรือถูกนำมาใช้ในการผลิตเชิงพาณิชย์ หรือสามารถผลิตหรือนำเข้าประเทศแคนาดา โดยจะมีการแก้ไขอย่างสม่ำเสมอให้มีการเพิ่มเติมรายชื่อสารที่ได้รับการประเมินตาม CEPA และอนุญาตให้เข้าในประเทศแคนาดา<sup>20</sup> ส่วนสารที่ไม่ได้มีรายชื่ออยู่ใน Domestic Substances List จะถือว่าเป็นสารใหม่สำหรับประเทศแคนาดา โดยสารใหม่ซึ่งเป็นที่ยอมรับในการใช้เชิงพาณิชย์ในระดับสากล จะถูกระบุรายชื่อไว้ใน Non-Domestic Substances List และต้องทำการจดทะเบียนก่อนทำการผลิตหรือนำเข้า รวมทั้งแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจำเป็นสำหรับการประเมินความเป็นพิษที่อาจเกิดขึ้น<sup>21</sup>

สำหรับมาตรการทางกฎหมายอาญานั้น ได้มีการกำหนดข้อห้ามหรือข้อกำหนดในการดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตาม Canadian Environmental Protection Act ดังนี้

1) กรณีที่สารใดไม่ได้ถูกระบุรายชื่อใน Domestic Substances List กำหนดห้ามไม่ให้ผลิตหรือนำเข้าสารนั้น เว้นแต่ได้จัดทำข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับสารนั้นต่อ

<sup>19</sup> Blake Cassels & Graydon LLP, *Environmental Law in Canada* (Toronto: Blake Cassels & Graydon LLP, 2012), 2-3.

<sup>20</sup> Environment and Climate Change Canada, *A Guide to Understanding the Canadian Environmental Protection Act, 1999* (Ottawa: Environment and Climate Change Canada, 2004), 6.

<sup>21</sup> *Ibid.*, 15.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อม และได้มีการประเมินและตรวจสอบข้อมูลของสารนั้นเกี่ยวกับความเป็นพิษแล้ว

2) กรณีที่สารใดไม่ได้ถูกระบุรายชื่อใน Domestic Substances List กำหนดห้ามไม่ให้ใช้สารนั้น หากเป็นการดำเนินการใหม่ที่สำคัญเกี่ยวกับสารนั้น เว้นแต่ได้มีการจัดทำข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อม และได้มีการประเมินและตรวจสอบข้อมูลของสารนั้นเกี่ยวกับความเป็นพิษแล้ว

3) กรณีที่สารใดถูกระบุรายชื่อใน Domestic Substances List กำหนดห้ามไม่ให้ผลิต นำเข้าหรือใช้สารนั้น หากเป็นการดำเนินการใหม่ที่สำคัญเกี่ยวกับสารนั้น เว้นแต่ได้มีการจัดทำข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อม และได้มีการประเมินและตรวจสอบข้อมูลของสารนั้นเกี่ยวกับความเป็นพิษแล้ว

4) กำหนดให้บุคคลที่ผลิตหรือนำเข้าสารใด ซึ่งมีปริมาณเกินกว่า 1,000 กิโลกรัมในรอบปีปฏิทิน หรือมีปริมาณสะสมรวมเกินกว่า 5,000 กิโลกรัม บุคคลนั้นจะต้องทำการแจ้งต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับปริมาณที่มีการผลิตหรือนำเข้าเกินดังกล่าว ภายในระยะเวลา 30 วัน<sup>22</sup>

โทษทางอาญาตาม Canadian Environmental Protection Act แบ่งออกได้ดังนี้

1) กรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดโดยฝ่าฝืนมาตรการทางกฎหมายอาญาตาม Canadian Environmental Protection Act จะต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 15,000 ถึง 1,000,000 ดอลลาร์แคนาดา หรือถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับความผิดในครั้งแรก และจะต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 30,000 ถึง 2,000,000 ดอลลาร์แคนาดา หรือถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับความผิดในครั้งที่สองหรือครั้งต่อไป

2) กรณีนิติบุคคลที่กระทำความผิดโดยฝ่าฝืนมาตรการทางกฎหมายอาญาตาม Canadian Environmental Protection Act จะต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 500,000 ถึง 6,000,000

<sup>22</sup> Government of Canada, "Canadian Environmental Protection Act, 1999: Part 5," accessed 20 March 2018, <https://www.canada.ca/en/environment-climate-change/services/canadian-environmental-protection-act-registry/publications/canadian-environmental-protection-act-1999/part-5.html>.

ดอลลาร์แคนาดา สำหรับความผิดในครั้งแรก และจะต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 1,000,000 ถึง 12,000,000 ดอลลาร์แคนาดา สำหรับความผิดในครั้งที่สองหรือครั้งต่อไป<sup>23</sup>

### 2.4.1.3 สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)

มาตรการทางกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย ได้มีการบัญญัติใน Toxic Chemical Substances Control Act หรือ TCSCA ซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญที่ควบคุมสารเคมีในสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) โดยมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันสารเคมีที่เป็นพิษ (Toxic Chemical Substances) ซึ่งเป็นมลพิษทางสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ และบริหารจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีภายในสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ทั้งหมดเพื่อเป็นพื้นฐานในการตรวจสอบ คัดกรองและประเมินผล จึงได้กำหนดให้ผู้ประกอบการที่ดำเนินการเกี่ยวกับสารเคมีที่เป็นพิษซึ่งถูกควบคุม ไม่ว่าจะเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก ขาย ขนส่ง ใช้ เก็บรักษา หรือกำจัด จะต้องมีการขอรับใบอนุญาต ขึ้นทะเบียน ยอมรับและปฏิบัติตามมาตรการในการจัดการที่เกี่ยวข้อง<sup>24</sup>

TCSCA ได้ให้คำจำกัดความของสารเคมีที่เป็นพิษ (Toxic Chemical Substances) หมายถึง สารเคมีที่ถูกผลิตขึ้นโดยเจตนาจากการดำเนินการของมนุษย์ หรือโดยไม่เจตนาที่ได้มาจากกระบวนการผลิต และได้รับการประกาศอย่างเป็นทางการ โดยหน่วยงานกลางที่มีอำนาจ ได้แก่ Environmental Protection Administration หรือ EPA

สำหรับขอบเขตของ TCSCA นั้นบังคับใช้กับสารใดๆ ซึ่งเป็นสารเคมีที่มีอยู่ (Existing Chemical Substances) คือ สารที่ถูกระบุรายชื่อไว้ในบัญชีสารเคมีซึ่งกำหนดโดย EPA และสารเคมีใหม่ (New Chemical Substances) คือ สารที่ไม่ได้ถูกระบุรายชื่อไว้ในบัญชีสารเคมีข้างต้น นอกจากนี้ยังบังคับใช้กับสารที่ถูกปลดปล่อยจากกระบวนการผลิต และสารเคมีที่มีพิษบางชนิดซึ่งมี

<sup>23</sup> Government of Canada, "Canadian Environmental Protection Act, 1999: Part 10," accessed 20 March 2018, <https://www.canada.ca/en/environment-climate-change/services/canadian-environmental-protection-act-registry/publications/canadian-environmental-protection-act-1999/part-10.html>.

<sup>24</sup> Chemsafetypro, "Overview of Chemical Regulations in Taiwan," accessed 20 March 2018, <http://www.chemsafetypro.com/Topics/Taiwan/>.

การประกาศโดย EPA แต่ไม่บังคับใช้กับสารที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และผลิตภัณฑ์เคมีที่อยู่ภายใต้ บังคับของกฎหมายอื่น เช่น เครื่องสำอาง สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ยา เป็นต้น<sup>25</sup>

TCSCA ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 2013 และมีผลบังคับใช้สมบูรณ์เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 2014 โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องขอขึ้น ทะเบียนสารเคมีใหม่ต่อ EPA เป็นระยะเวลา 90 วันก่อนที่จะมีการผลิตหรือนำเข้า และต้องขอขึ้น ทะเบียนสารเคมีที่มีอยู่ หากมีการผลิตหรือนำเข้าในปริมาณถึงเกณฑ์ที่กำหนดกับ EPA เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ EPA ยังได้จำแนกให้สารเคมีที่เป็นพิษ (Toxic Chemical Substances) แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 ประเภทที่ 2 ประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4 ตามลักษณะทางพิษวิทยา และความเป็นอันตรายของสารเคมีแต่ละชนิด ซึ่งจะต้องถูกควบคุมภายใต้ TCSCA<sup>26</sup>

สำหรับมาตรการทางกฎหมายอาญานั้น ได้มีการกำหนดข้อห้ามหรือข้อกำหนดใน การดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตาม Toxic Chemical Substances Control Act ได้แก่กรณี ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดห้ามไม่ให้ฝ่าฝืนข้อจำกัดหรือข้อห้ามตามที่ EPA กำหนดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก ขาย ขนส่ง ใช้ เก็บรักษา หรือกำจัดสารเคมีที่เป็นพิษประเภทที่ 1 ประเภทที่ 2 หรือ ประเภทที่ 3
- 2) กำหนดห้ามไม่ให้ผลิต นำเข้า หรือขายสารเคมีที่เป็นพิษประเภทที่ 1 ประเภทที่ 2 หรือประเภทที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ได้ปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต
- 3) กำหนดห้ามไม่ให้ใช้ เก็บรักษา หรือกำจัดสารเคมีที่เป็นพิษประเภทที่ 1 ประเภท ที่ 2 หรือประเภทที่ 3 โดยไม่ได้ขึ้นทะเบียน หรือไม่ได้ปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในเอกสารการขึ้นทะเบียน

<sup>25</sup> Chemsafetypro, "Toxic Chemical Substances Control Act," accessed 20 March 2018, [http://www.chemsafetypro.com/Topics/Taiwan/Taiwan\\_Toxic\\_Chemical\\_Substance\\_Control\\_Act\\_TCSCA.html](http://www.chemsafetypro.com/Topics/Taiwan/Taiwan_Toxic_Chemical_Substance_Control_Act_TCSCA.html).

<sup>26</sup> Chemical Inspection and Regulation Service, "Revised Toxic Chemical Substances Control Act in Taiwan," accessed 20 March 2018, [http://www.cirs-reach.com/Taiwan/Revised\\_Toxic\\_Chemical\\_Substances\\_Control\\_Act\\_TCSCA\\_Taiwan\\_2013.html](http://www.cirs-reach.com/Taiwan/Revised_Toxic_Chemical_Substances_Control_Act_TCSCA_Taiwan_2013.html).



4) กำหนดให้บุคคลที่ฝ่าฝืนกรณีตามข้อ 1, 2 หรือ 3 ข้างต้นนั้น หากก่อให้เกิดการเสียชีวิตของบุคคลอื่น จะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไปหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับไม่เกิน 10,000,000 ดอลลาร์ไต้หวัน หรือหากก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกาย จะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึง 10 ปี และปรับไม่เกิน 5,000,000 ดอลลาร์ไต้หวัน หรือหากก่อให้เกิดโรคและอันตรายต่อบุคคลอื่น จะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 4,000,000 ดอลลาร์ไต้หวัน หรือหากก่อให้เกิดมลพิษอย่างร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อม จะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 5,000,000 ดอลลาร์ไต้หวัน

5) กำหนดให้ต้องมีการรายงานข้อมูลการดำเนินการเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก ขาย ขนส่ง ใช้ เก็บรักษา หรือกำจัดสารเคมีที่เป็นพิษทั้ง 4 ประเภท และปริมาณที่ปลดปล่อยสารเคมี เหล่านั้นอย่างสม่ำเสมอ หรือต้องมีการเสนอข้อมูลทางพิษวิทยาเกี่ยวกับสารเคมีที่เป็นพิษประเภทที่ 4 และได้รับอนุมัติก่อนการผลิต นำเข้า ส่งออก ขาย ขนส่ง ใช้ เก็บรักษา หรือกำจัด บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 100,000 ถึง 500,000 ดอลลาร์ไต้หวัน และในกรณีที่บุคคลใดซึ่งมีหน้าที่รายงานตามที่กำหนดใน TCSCA เจตนารายงานข้อมูลอันเป็นเท็จ จะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 5,000,000 ดอลลาร์ไต้หวัน

6) กำหนดให้ต้องมีการขอขึ้นทะเบียนสารเคมีใหม่ (New Chemical Substances) ต่อ EPA เป็นระยะเวลา 90 วันก่อนที่จะมีการผลิตหรือนำเข้า บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 200,000 ถึง 2,000,000 ดอลลาร์ไต้หวัน

7) กำหนดให้ต้องมีการขอขึ้นทะเบียนสารเคมีที่มีอยู่ (Existing Chemical Substances) หากมีการผลิตหรือนำเข้าในปริมาณถึงเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละปีต่อ EPA บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 30,000 ถึง 300,000 ดอลลาร์ไต้หวัน<sup>27</sup>

<sup>27</sup> Environmental Protection Administration Executive Yuan R.O.C. (Taiwan), "Toxic Chemical Substances Control Act," accessed 20 March 2018, <https://oaout.epa.gov.tw/law/EngLawContent.aspx?Type=E&id=157>.

#### 2.4.1.4 เขตบริหารพิเศษฮ่องกง

มาตรการทางกฎหมายอาญาของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย ได้มีการบัญญัติใน Hazardous Chemicals Control Ordinance หรือ HCCO ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับสารเคมีของเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการควบคุมการผลิต นำเข้า ส่งออก และใช้สารเคมีอันตรายด้วยระบบใบอนุญาตตามการดำเนินการแต่ละลักษณะ โดยบุคคลผู้ทำการผลิต นำเข้า ส่งออก และใช้สารเคมีอันตรายตามรายชื่อที่ได้มีการระบุไว้ ต้องมีใบอนุญาตที่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งออกให้โดย Environmental Protection Department หรือ EPD<sup>28</sup>

HCCO ได้ให้คำจำกัดความของสารเคมีอันตราย (Hazardous Chemical) หมายถึง สารเคมีใดๆ ที่ไม่ใช่สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และก่อให้เกิดอันตรายหรือผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสารเคมีใดๆ ที่อยู่ภายใต้บังคับของอนุสัญญา Rotterdam อนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

สำหรับสารเคมีใดๆ ที่ไม่ใช่สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชนั้นประกอบด้วย 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 คือ สารเคมีอันตรายซึ่งถูกระบุรายชื่อไว้ในส่วนที่ 1 ของ Schedule 1 และประเภทที่ 2 คือ สารเคมีซึ่งถูกระบุรายชื่อไว้ในส่วนที่ 1 ของ Schedule 2 โดยทั้งประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 ถือเป็นสารเคมีที่ถูกระบุรายชื่อไว้ในรายการ (Scheduled Chemical) ซึ่งจะต้องถูกควบคุมภายใต้ HCCO โดยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ ค.ศ. 2016 ด้วยการเพิ่มเติมสารเฮกซาโบรโมไซโคลโดดีเคน (Hexabromocyclododecane หรือ HBCD) ใน Schedule 1 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2017<sup>29</sup>

สำหรับมาตรการทางกฎหมายอาญานั้น ได้มีการกำหนดข้อห้ามอันเป็นความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตาม Hazardous Chemicals Control Ordinance ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

<sup>28</sup> Environmental Protection Department of The Government of the Hong Kong Special Administrative Region, "Hazardous Chemicals Control " accessed 22 March 2018, [http://www.epd.gov.hk/epd/english/laws\\_regulations/comp\\_guides/cg\\_hazardous\\_chemical.html](http://www.epd.gov.hk/epd/english/laws_regulations/comp_guides/cg_hazardous_chemical.html).

<sup>29</sup> Environmental Protection Department of The Government of the Hong Kong Special Administrative Region, "Hazardous Chemicals Control Ordinance (Cap. 595) Guidelines on Application for Permit to Manufacture Scheduled Chemicals," accessed 22 March 2018, [https://www.epd.gov.hk/epd/english/international\\_conventions/pops/files/hcc4e.pdf](https://www.epd.gov.hk/epd/english/international_conventions/pops/files/hcc4e.pdf).

1) กำหนดห้ามไม่ให้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือใช้สารเคมีที่ถูกระบุรายชื่อไว้ในรายการ (Scheduled Chemical) เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือใช้และเป็นไปตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุก 1 ปี และปรับตั้งแต่ 25,001 ถึง 50,000 ดอลลาร์ฮ่องกง

2) กำหนดห้ามไม่ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนเงื่อนไขของใบอนุญาต บุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุก 6 เดือน และปรับตั้งแต่ 10,001 ถึง 25,000 ดอลลาร์ฮ่องกง

3) กำหนดห้ามไม่ให้บุคคลใดซึ่งจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดตามกฎหมายนี้ จัดทำเอกสารหรือให้ข้อมูลใดๆ โดยจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด เป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องในเนื้อหา ไม่ว่าจะกระทำโดยเจตนา ประมาท หรือไม่มีเหตุผลอันควรเชื่อว่าเอกสารหรือข้อมูลนั้นเป็นจริงหรือถูกต้อง บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุก 6 เดือน และปรับตั้งแต่ 5,001 ถึง 10,000 ดอลลาร์ฮ่องกง

4) กำหนดห้ามไม่ให้บุคคลใดฝ่าฝืนข้อบังคับใดๆ ตามที่รัฐมนตรีด้านสิ่งแวดล้อมกำหนด บุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุก 1 ปี และไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์ฮ่องกง<sup>30</sup>

#### 2.4.2 มาตรการทางกฎหมายอาญาในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย

กฎหมายที่มีโทษทางอาญาของประเทศไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย ได้แก่ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเนื่องจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้มีการนำวัตถุอันตรายมาใช้ในกิจการประเภทต่างๆ เป็นจำนวนมาก และอาจก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรง จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันอันตรายที่เกิดกับมนุษย์ พืช สัตว์ ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพลังงาน และกระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักผู้ที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมีกรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมธุรกิจพลังงาน และสำนักงาน

<sup>30</sup> Hong Kong e-Legislation, "Cap. 595 Hazardous Chemicals Control Ordinance," accessed 22 March 2018, <https://www.elegislation.gov.hk/hk/cap595>.

คณะกรรมการอาหารและยา เป็นผู้รับผิดชอบควบคุมวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ตามลักษณะในการนำไปใช้ โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 นั้นสามารถอธิบายได้ดังนี้

### (1) ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

แม้ว่าวัตถุอันตรายจะมีความหมายกว้างและครอบคลุมอย่างมาก แต่พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ก็ไม่ได้ใช้บังคับกับวัตถุอันตรายทั้งหมด โดยมีข้อยกเว้นบางประการดังต่อไปนี้

1) กรณีที่วัตถุอันตรายใด มีกฎหมายบัญญัติควบคุมเป็นการเฉพาะ ก็ให้อยู่ภายใต้การบังคับใช้ตามกฎหมายนั้นต่อไป เช่น วัตถุแก๊สมันตรึงสีนั้นอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504<sup>31</sup> เป็นต้น แต่หากเมื่อใดคณะกรรมการวัตถุอันตรายเห็นว่าสมควรจะให้วัตถุอันตรายดังกล่าวอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ให้ขอความเห็นชอบจากรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายเฉพาะเรื่องนั้น โดยการนำพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ไปใช้ควบคุมวัตถุอันตรายดังกล่าว อาจเป็นการบังคับเพิ่มเติมจากกฎหมายเฉพาะเรื่องนั้น หรือใช้บังคับแทนกฎหมายเฉพาะเรื่องนั้นเลย หรือมีการกำหนดระยะเวลาใช้บังคับและเงื่อนไขอื่นไว้ด้วยก็ได้ ตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

2) กำหนดให้รัฐมนตรีของหน่วยงานผู้รับผิดชอบซึ่งมีหน้าที่ควบคุมวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการวัตถุอันตราย มีอำนาจประกาศให้วัตถุอันตรายดังต่อไปนี้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ได้แก่ วัตถุอันตรายซึ่งโดยลักษณะหรือปริมาณอาจก่อให้เกิดอันตรายน้อย หรือการบังคับตามมาตรการต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดภาระเกินสมควร และวัตถุอันตรายของกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐ สภากาชาดไทย หรือหน่วยงานอื่นตามที่จะเห็นสมควร เนื่องจากบางหน่วยงานอาจมีความจำเป็นต้องทำการผลิต ขนส่ง หรือใช้วัตถุอันตรายที่รวดเร็วหรือแตกต่างจากการประกอบธุรกิจโดยทั่วไป<sup>32</sup> ตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

<sup>31</sup> พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 มาตรา 12 และมาตรา 13

<sup>32</sup> อำนาจ วงศ์บัณฑิต, *กฎหมายสิ่งแวดล้อม*, 431-2.

## (2) การควบคุมวัตถุอันตราย<sup>33</sup>

1) วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ซึ่งการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

2) วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ซึ่งการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

3) วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ซึ่งการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองต้องได้รับอนุญาต

4) วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งห้ามไม่ให้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง

สำหรับข้อสารและชนิดในการควบคุมวัตถุอันตรายแต่ละชนิด คุณสมบัติ หน่วยงานที่รับผิดชอบ เงื่อนไข หรือระยะเวลานั้น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม โดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตรายประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2556 โดยได้กำหนดให้วัตถุอันตรายแต่ละชนิดอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีการแยกออกเป็นบัญชีรายชื่อตามหน่วยงานที่ควบคุม ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมโรงงานอุตสาหกรรม และกรมธุรกิจพลังงาน นอกจากนี้ยังได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายเกี่ยวกับชนิดของวัตถุอันตรายและเงื่อนไขในการควบคุม เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลความเป็นอันตรายของวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ที่มีการพัฒนาตามความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี<sup>34</sup>

## (3) การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม โดยความเห็นของคณะกรรมการวัตถุอันตราย มีอำนาจประกาศกำหนดรายชื่อของวัตถุอันตรายที่กระบวนการผลิตและลักษณะที่อาจ

<sup>33</sup> พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 18

<sup>34</sup> ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ลงวันที่ 5 มกราคม 2558, ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 ลงวันที่ 14 ธันวาคม 2559 และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2560 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2560

ก่อให้เกิดอันตรายเป็นที่ทราบกันแน่ชัดโดยทั่วไป ตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นมาตรการป้องกันและบรรเทาความเสียหายอันเกิดจากวัตถุอันตราย โดยบทบัญญัติไม่ได้กำหนดว่าวัตถุอันตรายที่จะถูกประกาศรายชื่อขึ้นจะต้องเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ชนิดที่ 2 ชนิดที่ 3 หรือชนิดที่ 4 ดังนั้น ย่อมตีความได้ว่าการประกาศดังกล่าว อาจครอบคลุมถึงวัตถุอันตรายใดๆ ก็ได้ ซึ่งอยู่ในความหมายของคำว่า “วัตถุอันตราย” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

เหตุผลสำคัญในการกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย คือ เนื่องจากวัตถุอันตรายนั้นมีจำนวนมากหลายชนิด และบางชนิดอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อบุคคล สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งภาครัฐก็ไม่มีอาจมีความรู้ครอบคลุมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทั้งหมดทุกชนิดได้ หากเกิดอุบัติเหตุหรือความเสียหายจากวัตถุอันตรายที่ไม่มีบุคคลใดรู้คุณสมบัติ หรือลักษณะโครงสร้างของวัตถุอันตราย ตลอดจนอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้แล้ว ย่อมเป็นการยากที่จะจัดการหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากวัตถุอันตรายนั้น ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงมีการกำหนดให้การผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ที่อยู่นอกรายชื่อของประกาศกำหนดรายชื่อของวัตถุอันตรายที่กระบวนการผลิตและลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายเป็นที่ทราบกันแน่ชัดโดยทั่วไป ต้องมาขอขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนเพื่อให้ภาครัฐมีข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุอันตรายนั้น และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม หากเกิดอุบัติเหตุหรือความเสียหายจากวัตถุอันตรายดังกล่าว แต่หากวัตถุอันตรายใดเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว และมีรายชื่ออยู่ในประกาศดังกล่าวข้างต้น ก็ไม่มีความจำเป็นจะต้องนำวัตถุอันตรายนั้นมาขึ้นทะเบียนแต่อย่างใด<sup>35</sup>

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าวัตถุอันตรายนั้นมีมากมายหลากหลายชนิด และมีการนำไปใช้ในกิจการประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม สาธารณสุขและพลังงาน แต่อย่างไรก็ดี วัตถุอันตรายที่มีปริมาณการผลิต นำเข้า ครอบครองและจำหน่ายเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีการใช้อย่างแพร่หลาย ที่สำคัญมีการกระทำความผิดและผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องปริมาณมหาศาล ซึ่งนำไปสู่อาชญากรรมการฟอกเงินและก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงในวงกว้าง คือ วัตถุอันตรายทางการเกษตร

<sup>35</sup> อานาจ วงศ์บัณฑิต, กฎหมายสิ่งแวดล้อม, 465.

### บทที่ 3

## ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร

แม้วัตถุอันตรายทางการเกษตรจะถือเป็นวัตถุอันตรายประเภทหนึ่ง แต่ด้วยเหตุที่เกษตรกรรมนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศไทย จึงทำให้มีปริมาณความต้องการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในการประกอบเกษตรกรรมเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ปัญหาผู้ประกอบการค้ากระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีความรุนแรงมากขึ้นกว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดอื่น ซึ่งสร้างความเสียหายต่อประเทศไทยหลายประการ

### 3.1 ความหมายของวัตถุอันตรายทางการเกษตร

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “วัตถุอันตรายทางการเกษตร” ตามที่หน่วยงานต่างๆ ได้กำหนดคำนิยามไว้ จะพบว่าหน่วยงานเหล่านั้นได้ให้ความหมายของ “วัตถุอันตรายทางการเกษตร” (Pesticides) ซึ่งนิยมเรียกกันว่า “สารเคมีทางการเกษตร” หรือ “สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช” ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันโดยมีใจความสำคัญว่า เป็นสารที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อป้องกัน ควบคุม ดึงดูด กำจัด ทำลาย หรือขับไล่ศัตรูพืช และพืชหรือสัตว์ที่ไม่พึงประสงค์<sup>1</sup> ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตรในระหว่างการผลิต การเก็บรักษา การขนส่ง หรือการจำหน่าย<sup>2</sup> รวมถึงสารที่ใช้เพื่อให้มีผลเปลี่ยนแปลงกับพืช เช่น สารที่ใช้เพื่อควบคุมการเจริญเติบโตของพืช สารทำให้ผลร่วง สารป้องกันผลร่วงก่อนกำหนด สารทำให้ใบร่วง สารดูดความชื้น สารป้องกันการเสื่อมเสียคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรที่เกี่ยวกับพืช เป็นต้น<sup>3</sup> ซึ่งกรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแล และสารที่ใช้กับสัตว์เพื่อป้องกัน กำจัด ควบคุมศัตรูสัตว์ ปรสิตภายนอก แมลง สิ่งมีชีวิตอื่นที่อยู่บนตัวสัตว์ พาหะของโรคในสัตว์และมนุษย์ แต่ไม่รวมถึงปุ๋ย สารอาหารของพืชและสัตว์ สารที่

<sup>1</sup> Food and Agriculture Organization of the United Nations, *Guidelines for Legislation on the Control of Pesticides* (Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations, 1989), 2.

<sup>2</sup> European Commission, "Pesticide," accessed 15 September 2017, [https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides\\_en](https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides_en).

<sup>3</sup> Codex Alimentarius Commission, *Codex Alimentarius Commission Procedural Manual*, ed. 19<sup>th</sup> (Rome: Codex Alimentarius Commission, 2010), 19.

เต็มในอาหารสัตว์และยาสัตว์<sup>4</sup> กล่าวคือ เป็นสารที่ใช้ป้องกัน ควบคุม กำจัด หรือทำลายศัตรูพืชหรือสัตว์ เพื่อประโยชน์ในการปกป้องรักษาคุณภาพและปริมาณของผลผลิตทางการเกษตรนั่นเอง

### 3.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร

วัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นได้เข้ามามีอิทธิพลกับประเทศไทยอย่างชัดเจน เมื่อ พ.ศ. 2504 ซึ่งเป็นช่วงที่รัฐบาลไทยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) ด้วยเหตุที่เกษตรกรรมในประเทศไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่เกษตรกรรมสมัยใหม่ (Conventional Agriculture) หรือการปฏิวัติเขียว (The Green Revolution) ซึ่งมีหลักการในการเน้นเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรต่อไร่ให้ได้ปริมาณสูงสุด โดยมุ่งผสมพันธุ์ ขยายพันธุ์ และใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในระยะเวลาสั้นและได้จำนวนมาก โดยได้รับแนวคิดมาจากสหรัฐอเมริกา ประกอบกับสภาวะทางเศรษฐกิจภายในประเทศ รวมทั้งการวิจัยปรับปรุงพันธุ์พืช ทำให้มีการใช้พันธุ์พืชที่พัฒนาสายพันธุ์ ซึ่งมีการตอบสนองต่อการใช้ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรจากภายนอกสูง (High Response Varieties) เช่น สารเคมีหรือวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตของพืช สารปฏิชีวนะ ฮอร์โมน เป็นต้น<sup>5</sup> อันเป็นการสอดคล้องกับกระแสทุนนิยมที่แผ่ขยายไปทั่วโลก ส่งผลให้แม้ว่าจะช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร แต่ในทางกลับกันก็ทำให้พืชที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์มีความต้านทานต่อศัตรูพืช แมลง และโรคพืชต่างๆ ลดลง ทำให้ต้องมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาและสร้างความเสียหายให้แก่ประเทศหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต การสะสมและตกค้างของสารพิษในดิน แหล่งน้ำ รวมถึงผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของเกษตรกร ผู้บริโภค และประชาชนในสังคม ตลอดจนการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม การเสียสมดุลของระบบนิเวศ และการลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ<sup>6</sup>

<sup>4</sup> ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรสารพิษตกค้าง : ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2556

<sup>5</sup> กษิตีศ อื้อเขียวชาญกิจ, "เกษตรกับความเป็นอยู่ของสิ่งมีชีวิต," เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2560, [http://e-learning.tu.ac.th/tu130\\_50/doc\\_download/TU130%20\\_5\\_7\\_50\\_no5.pdf](http://e-learning.tu.ac.th/tu130_50/doc_download/TU130%20_5_7_50_no5.pdf).

<sup>6</sup> วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ สุรียนต์ ธัญกิจจานุกิจ และคณะ, จากปฏิวัติเขียวสู่พันธุวิศวกรรม ประโยชน์และผลกระทบต่อประเทศไทย (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548), 2.



ด้วยเหตุที่วัตถุประสงค์ร้ายทางการเมืองการเกษตรมีความสำคัญต่อเกษตรกรรมของประเทศไทย และอาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อบุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม ทำให้รัฐต้องเข้ามาควบคุมการผลิต นำเข้า ส่งออก ครอบครองและขาย จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวัตถุประสงค์ร้าย พ.ศ. 2535 ขึ้นใช้บังคับ โดยมีการบัญญัติความผิดกรณีต่างๆ และกำหนดโทษในทางอาญา สำหรับผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว แต่ยังไม่ได้นำขึ้นถึงการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ร้ายทางการเมืองการเกษตรในลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรม หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งสร้างความเสียหายอย่างมากให้แก่ประเทศไทยหลายประการ

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ร้ายทางการเมืองการเกษตรนั้น เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติวัตถุประสงค์ร้าย พ.ศ. 2535 ซึ่งบัญญัติขึ้นเนื่องจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้มีการนำวัตถุประสงค์ร้ายมาใช้ในเกษตรกรรมต่างๆ เป็นจำนวนมาก โดยมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ พืช สัตว์ ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งคุ้มครองเกษตรกรและควบคุมผู้ประกอบการ เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้วัตถุประสงค์ร้ายอันเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญต่อการเกษตรกรรมที่มีความปลอดภัยและมีคุณภาพ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตและความเสียหายลดต่ำลง ที่สำคัญทำให้ผู้ประกอบการค้าไม่กล้าฝ่าฝืนกฎหมาย เกษตรกรจะถูกเอารัดเอาเปรียบในทางการค้าน้อยลง<sup>7</sup> จึงเป็นกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิตและคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ เช่นนี้การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ร้ายทางการเมืองการเกษตร จึงเป็นการอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพในธุรกิจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ร้าย ซึ่งเป็นกิจการที่ต้องได้รับอนุญาตหรือกำกับควบคุมจากภาครัฐ เป็นช่องทางในการกระทำความผิด โดยใช้วิธีปลอมแปลงและลักลอบค้าวัตถุประสงค์ร้ายผิดกฎหมาย เพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรและผลประโยชน์โดยมิชอบ อันส่งผลกระทบต่อและสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ<sup>8</sup> ยิ่งไปกว่านั้นยังก่อให้เกิดความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยของเกษตรกรและผู้บริโภค รวมทั้งก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ร้ายทางการเมืองการเกษตร จึงถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งนั่นเอง

<sup>7</sup> ฝ่ายแผนงานและประสานนโยบาย สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 8, "พระราชบัญญัติวัตถุประสงค์ร้าย พ.ศ. 2535," เข้าถึงเมื่อ 19 กรกฎาคม 2560, <http://www.oard8.go.th/infor-kasat/PREFORM/danger.html>.

<sup>8</sup> วีระพงษ์ บุญโณภาส และสุพัตรา แผนวิจิต, *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : Economic Crime*, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2557), 47-52.

นอกจากนี้ในช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมา หน่วยงานที่กำกับดูแลเกษตรกรรมในหลายประเทศ กำลังต่อสู้กับการขยายตัวของธุรกิจสารเคมีทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย (Illicit agro-chemicals) โดยใน ค.ศ. 2007 องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) ได้ประเมินว่าร้อยละ 5 ถึง 7 ของตลาดวัตถุอันตรายทางการเกษตรทั่วโลกเกี่ยวข้องกับสินค้าปลอมแปลง และใน ค.ศ. 2011 มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 10 ยิ่งไปกว่านั้นยังมีการระบุว่าประมาณร้อยละ 10 ของตลาดวัตถุอันตรายทางการเกษตรในสหภาพยุโรป เป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย ซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย (Illicit Pesticides) นั้นเป็นภัยร้ายแรงต่อความปลอดภัยและสุขภาพของมนุษย์ เศรษฐกิจ ภาคธุรกิจ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความมั่นคงของชาติ<sup>9</sup>

การขยายตัวของตลาดการเกษตรโลกเกิดขึ้นพร้อมกับการเพิ่มสูงขึ้นของสารเคมีผิดกฎหมาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตทางการเกษตร พืชเศรษฐกิจที่เป็นอาหาร และการแปรรูปอาหาร โดยใน ค.ศ. 2001 องค์กรอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations หรือ FAO) และองค์การอนามัยโลก (World Health Organization หรือ WHO) ได้มีการประมาณว่าร้อยละ 30 ของตลาดวัตถุอันตรายทางการเกษตรในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 900 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพในระดับสากล โดยพิจารณาจากหลักฐานที่มีการหลอกลวงโดยเจตนา มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย ได้แก่ วัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องห้าม เสื่อมคุณภาพ ไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียน นำเข้าโดยไม่ได้รับอนุญาต ปลอมแปลง หรือมีการใช้ฉลากปลอม<sup>10</sup> ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ใช้และผู้บริโภค มากกว่าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกควบคุมถูกต้องตามกฎหมาย โดยการสะสมสารพิษเกินกว่าค่าปริมาณสูงสุดของสารตกค้างที่ยอมรับได้ (Maximum Residue Limits หรือ MRLs) เป็นสาเหตุหลักของความเสี่ยงด้านสุขภาพอนามัยที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์

<sup>9</sup> The United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Illicit Pesticides, Organized Crime and Supply Chain Integrity* (Torino: UNICRI, 2016), 11-2.

<sup>10</sup> *Ibid.*, 17.

กลุ่มองค์กรอาชญากรรม<sup>11</sup> จะมีการดำเนินการเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและแสวงหาโอกาสที่มีขอบในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงซึ่งมีผลประโยชน์ตอบแทนสูง การปลอมแปลง และความผิดต่อผู้บริโภค เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งกลุ่มองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้มีการปรับตัวหรือพลิกแพลงวิธีการในการกระทำความผิด อีกทั้งมีเครือข่ายที่ตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อโอกาสทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Zone หรือ FTZs) กฎเกณฑ์ข้อบังคับที่แตกต่างกัน นโยบายราคาระหว่างเขตอำนาจรัฐ และศักยภาพในการขยายตัวทางธุรกิจ โดยเมื่อ ค.ศ. 2015 หน่วยงานเพื่อความร่วมมือบังคับใช้กฎหมายของสหภาพยุโรป (The European Union Agency for Law Enforcement Cooperation หรือ Europol) ระบุว่ามีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กรอาชญากรรม จากกลุ่มลำดับชั้นแบบดั้งเดิมมาเป็นแบบมีความกระจัดกระจายหรือแยกส่วนกันมากขึ้น อีกทั้งธุรกิจของอาชญากรทั่วโลกจะมีเครือข่ายที่ยืดหยุ่น และแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากโอกาสต่างๆ มีการใช้เทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกและดำเนินการค้าที่ผิดกฎหมาย<sup>12</sup>

การเข้าสู่ตลาดไม่ว่าจะเป็น ตั้งแต่การผลิต การจัดหาส่วนประกอบ ส่วนผสม หรือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปและการจำหน่ายไปสู่ผู้บริโภค ล้วนมีความสำคัญต่อการสร้างกำไรในธุรกิจวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย ซึ่งมีการหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากหน่วยงานที่กำกับควบคุมและบังคับใช้กฎหมาย โดยผู้ประกอบการจะมีการปกปิดกิจการของตนด้วยการใช้บริษัทที่ไม่มีทรัพย์สินหรือการดำเนินกิจการอย่างชัดเจน แต่ถูกตั้งขึ้นเป็นหน่วยทางธุรกิจเพื่อเชื่อมโยงหรือเป็นองค์ประกอบในการทำธุรกรรมทางธุรกิจใดๆ (Shell Company)<sup>13</sup> มีการปลอมแปลงเอกสาร เปลี่ยนเส้นทางขนส่ง และจัดส่งส่วนประกอบที่แยกต่างหากจากกัน เช่น ส่วนผสมของผลิตภัณฑ์หรือฉลาก เป็นต้น

<sup>11</sup> อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime) ได้ระบุถึงลักษณะขององค์กรอาชญากรรมว่าประกอบด้วยกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 3 คนหรือมากกว่าที่เกิดขึ้นโดยความตั้งใจ มีอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง และมีจุดมุ่งหมายร่วมกันที่จะประกอบอาชญากรรมอย่างน้อย 1 อย่าง เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนอื่นไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

<sup>12</sup> The United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Illicit Pesticides, Organized Crime and Supply Chain Integrity*, 29.

<sup>13</sup> สุมาพร มานะสันต์, "ข้อคิดทางกฎหมายกรณี The Panama Papers," เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน 2560, <http://www.fpo.go.th/main/getattachment/Department/Bureau-of-Legal-Affairs/8/2370/CNT0015587-1.pdf.aspx>.

อุตสาหกรรมวัตถุอันตรายทางการเกษตรทั่วโลกนั้น มีมูลค่าประมาณ 60,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐและมีความหลากหลายของตลาด จึงเป็นมูลเหตุจูงใจสำหรับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมและเครือข่ายในการผลิตและจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย เนื่องจากมีผลประโยชน์สูง โดยมีการคาดประมาณว่าตลาดของวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายทั่วโลก อยู่ที่ระหว่าง 6,000 ถึง 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี นอกจากนี้ผลประโยชน์ในการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายยังสร้างแรงจูงใจในการสมรู้ร่วมคิด และการทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยผู้มีส่วนร่วมในธุรกิจที่ผิดกฎหมายดังกล่าวจะมีการตอบโต้การเฝ้าระวังหรือตรวจตราจากภาครัฐ และวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เกิดขึ้น นำไปสู่การเปลี่ยนเส้นทางการขนส่ง การติดฉลาก และดำเนินการใดๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจจับของเจ้าหน้าที่<sup>14</sup>

จากสภาพการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้เริ่มมีแนวคิดที่สมควรมีมาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม แต่การนำมาตรการทางกฎหมายอาญา หรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายอื่นมาใช้บังคับนั้น ต้องพิจารณาถึงทฤษฎีในการกำหนดความผิดทางอาญาและแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษอาชญากรประกอบด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายอาญาและทฤษฎีทางอาชญาวิทยา

Herbert L. Packer ศาสตราจารย์ด้านกฎหมายและนักอาชญาวิทยาชาวอเมริกัน เห็นว่าโทษทางอาญานั้นมีต้นทุนในการบังคับใช้สูง ทั้งด้านบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ระยะเวลาและงบประมาณ ดังนั้น โทษทางอาญาจึงสมควรใช้บังคับกับความผิดที่ร้ายแรงเท่านั้น และมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดและป้องกันสังคมจากอาชญากรรม โดยรัฐควรมีอำนาจในการบังคับประชาชนเพียงเท่าที่ประชาชนนั้นๆ ได้กระทำ ไม่ใช่เป็นการบังคับตามที่รัฐต้องการ<sup>15</sup> โดย Herbert L. Packer ได้กำหนดหลักเกณฑ์ 6 ประการ ในการที่จะพิจารณาว่าการกระทำนั้นสมควรเป็นความผิดทางอาญาหรือไม่ ดังต่อไปนี้

<sup>14</sup> The United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Illicit Pesticides, Organized Crime and Supply Chain Integrity*, 30-1.

<sup>15</sup> องค์อาสน์ เจริญสุข, "เกณฑ์การแบ่งแยกความผิดทางอาญาและความผิดทางปกครอง" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), 55-6.

- 1) การกระทำนั้นเห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากกว่า เป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากไม่ยอมรับและให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น
- 2) หากการกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญาแล้ว จะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษ
- 3) การปราบปรามการกระทำนั้น กล่าวคือ การที่จะถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญา จะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยลงไป
- 4) หากเป็นความผิดทางอาญาแล้วจะมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
- 5) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำนั้น จะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการยุติธรรมดังกล่าวอย่างเกินขีดความสามารถทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ
- 6) ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่นแล้ว นอกจากใช้กฎหมายอาญากับการกระทำที่เกิดขึ้น<sup>16</sup>

ดังนั้น หลักเกณฑ์ในการกำหนดขอบเขตของกฎหมายอาญาดังกล่าว จะช่วยแก้ไขปัญหากรณี การเกิดกฎหมายอาญาเฟ้อ (Overcriminalization) ได้ เนื่องจากหากรัฐมุ่งแต่จะควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมโดยใช้กฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือ แต่ไม่พิจารณาถึงประสิทธิภาพและความสามารถของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายอาญา จะทำให้กฎหมายอาญานั้นขาดความศักดิ์สิทธิ์ไร้ความหมาย และเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานของรัฐที่ประพฤตินิยมชอบแสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นจากการบังคับใช้กฎหมายเหล่านั้น

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษอาชญากร Cesare Beccaria นักอาชญาวิทยาและนักเศรษฐศาสตร์ชาวอิตาลี เห็นว่าความจำเป็นในการลงโทษอาชญากร เป็นความสมบูรณ์ตามธรรมชาติ เมื่อมนุษย์ตกลงที่จะอยู่ร่วมกัน โดยวัตถุประสงค์หลักในการลงโทษ คือ คุ้มครองการดำรงอยู่ต่อไปของสังคม นอกจากนี้ปริมาณและลักษณะของการลงโทษนั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ถูกลงโทษ จึงควรมีความแตกต่างกันไปตามสัดส่วนระดับการกระทำของแต่ละบุคคลที่เป็นอันตรายต่อการดำรงอยู่ของสังคม โดย Cesare Beccaria เชื่อว่าผลประโยชน์ส่วนรวมของสมาชิกทุกคนในสังคม คือ การไม่มีอาชญากรรมเกิดขึ้นในสังคม และควรมีการป้องกันอาชญากรรมจากสังคม จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการให้

<sup>16</sup> Herbert L. Packer, *The Limits of the Criminal Sanction* (California: Stanford University Press, 1968), 296.

ผู้บัญญัติกฎหมายบรรลัทธิประสงค์เหล่านี้ การใช้ประโยชน์จากการลงโทษ ควรมีมาตรการในการลงโทษที่สมเหตุสมผล หรือได้สัดส่วนกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม และการข่มขู่ที่มากขึ้นต่ออาชญากรรม คือ สวัสดิภาพและการดำรงอยู่ของสังคม ด้วยเหตุที่ขนาดความร้ายแรงของอาชญากรรม คือ ปริมาณความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสังคม (The only measure of the seriousness of crimes is the amount of harm done to society)<sup>17</sup>

ดังนั้น เพื่อเป็นการทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการลงโทษจะก่อให้เกิดผลตามที่ต้องการ จึงต้องให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษเท่าที่เกินกว่าผลประโยชน์ที่คาดหวังได้จากอาชญากรรม ซึ่ง Cesare Beccaria เห็นว่า “ขนาดความร้ายแรงของอาชญากรรม คือ ปริมาณความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสังคม” อันเป็นแนวคิดใหม่ที่กลับแนวคิดเดิมซึ่งเชื่อว่า “ขนาดความร้ายแรงของอาชญากรรมจะพบได้จากเจตนาของผู้กระทำความผิด” โดยตามแนวคิดของ Cesare Beccaria นั้น หากอาชญากรสร้างความเสียหายต่อสังคมมาก ก็ควรจะถูกลงโทษหนัก และในทางตรงกันข้ามหากอาชญากรสร้างความเสียหายต่อสังคมไม่มาก ก็ควรลงโทษเบา ซึ่งจะเป็นการสอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนในการลงโทษ (Principle of Proportionality)<sup>18</sup>

นอกจากนี้การนำมาตรการทางกฎหมายอาญา หรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายอื่น มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีลักษณะเป็นองค์รอาชญากรรม จะต้องเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์ด้วย เพื่อให้อาชญากรเกรงกลัวต่อบทลงโทษที่เพิ่มขึ้น และตัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด อันจะทำให้การป้องกันและปราบปรามความผิดดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การกำหนดบทลงโทษทางอาญาที่เหมาะสมสำหรับอาชญากรรมประเภทต่างๆ ตามแนวคิดเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์เป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะในอาชญากรรมคอเชิ้ตขาว (White-Collar Crime) หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crime) ซึ่งปัจจัยสำคัญของบทลงโทษที่ไม่เหมาะสมในโครงสร้างการลงโทษทั่วไปนั้น เนื่องจากความล้มเหลวในการกำหนดบทลงโทษในระดับที่

<sup>17</sup> Elio Monachesi, "Pioneers in Criminology Ix. Cesare Beccaria (1738-1794)," *The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science* 46, no. 4 (1955-1956): 444-6.

<sup>18</sup> ปกป้อง ศรีสนิท, *กฎหมายอาญาชั้นสูง* (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2559), 50-1.

จะสามารถกำจัดผลประโยชน์ใดๆ ที่ได้รับจากการกระทำความผิด อันเป็นผลมาจากโอกาสในการจับกุมผู้กระทำความผิดและลงโทษทางอาญา<sup>19</sup>

อาชญากรส่วนใหญ่มักจะกระทำความผิดเมื่อผลประโยชน์คาดหวัง (Expected Benefits) ซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่อาชญากรคาดว่าจะได้รับจากการกระทำความผิดอาญา โดยอาจเป็นผลประโยชน์ที่คำนวณเป็นเงินได้ เช่น เงินหรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เป็นต้น หรือผลประโยชน์ที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น ความพึงพอใจจากการกระทำความผิด เป็นต้น มากกว่าต้นทุนคาดหวัง (Expected Costs) ซึ่งประกอบด้วยขนาดของบทลงโทษทางอาญา (Magnitude of Punishment) และโอกาสในการจับกุม (Probability of Apprehension) แต่ในทางตรงกันข้าม อาชญากรจะไม่กระทำความผิดเมื่อต้นทุนคาดหวังมากกว่าประโยชน์คาดหวัง<sup>20</sup>

ขนาดของบทลงโทษทางอาญา เช่น โทษจำคุก หากมีระยะเวลานานจะเป็นต้นทุนที่สูงในมุมมองของอาชญากร และในทางกลับกันหากโทษจำคุกมีระยะเวลาไม่นาน จะเป็นต้นทุนที่ต่ำในมุมมองของอาชญากรในการกระทำความผิด เป็นต้น สำหรับโทษปรับและโทษริบทรัพย์สินนั้น หากขนาดของบทลงโทษ เช่น ค่าปรับจำนวนมาก หรือมีมาตรการดำเนินการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น จะเป็นต้นทุนที่สามารถยับยั้งอาชญากรได้ แต่บางกรณีโทษปรับไม่อาจยับยั้งการกระทำความผิดได้ เนื่องจากอาชญากรอาจมองว่าผลประโยชน์คาดหวังที่ได้นั้นมากกว่าต้นทุนในการกระทำความผิด คือ ค่าปรับ โทษปรับจึงเป็นต้นทุนที่อาชญากรยอมรับได้ และตัดสินใจกระทำความผิดทางอาญา<sup>21</sup>

ส่วนองค์ประกอบของต้นทุนคาดหวังอีกประการหนึ่ง คือ โอกาสในการถูกจับกุม โดยขนาด (Magnitude) กับโอกาส (Probability) มีความสัมพันธ์กันในทางเศรษฐศาสตร์เสมอ โดยหากสิ่งใดเป็นสิ่งที่สำคัญ จะต้องประกอบด้วยขนาดที่ใหญ่และโอกาสเกิดมากสำหรับสถานการณ์นั้น และในทางตรงกันข้ามหากขนาดใหญ่แต่โอกาสเกิดน้อย หรือขนาดเล็กแต่โอกาสเกิดมาก ก็จะเป็นสิ่งที่สำคัญรองลงไป อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบระหว่างขนาดใหญ่แต่โอกาสเกิดน้อย กับขนาดเล็กแต่

<sup>19</sup> Michael J. Trebilcock, "Law and Economics," *The Dalhousie Law Journal* 16, no. 2 (1993): 373-4.

<sup>20</sup> ปกป้อง ศรีสนิท, *กฎหมายอาญาขั้นสูง*, 77-80.

<sup>21</sup> เรื่องเดียวกัน, 81.

โอกาสเกิดมาก ในบางสถานการณ์ขนาดเล็กแต่โอกาสเกิดมากอาจจะมีผลสำคัญมากกว่า<sup>22</sup> ซึ่งมีผลต่อการคำนวณต้นทุนคาดหวังของอาชญากร

ดังนั้น ทางเลือกในการเพิ่มต้นทุนคาดหวังของอาชญากร เพื่อยับยั้งการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร จึงสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ คือ การเพิ่มขนาดของบทลงโทษ ซึ่งจะให้ความรู้สึกเกรงกลัวต่อโทษนั้นสูงขึ้น อีกกรณี คือ การเพิ่มโอกาสในการถูกลงโทษ ประกอบด้วยโอกาสในการถูกจับกุม และโอกาสที่กระบวนการยุติธรรมเที่ยงธรรม ซึ่งจะทำให้ต้นทุนคาดหวังของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเพิ่มขึ้น และผลประโยชน์คาดหวังของผู้กระทำความผิดดังกล่าวลดลงตามแนวคิดเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์

### 3.3 ประเภทของวัตถุอันตรายทางการเกษตร

วัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นสามารถแบ่งประเภทโดยใช้เกณฑ์ต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

#### (1) เกณฑ์ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้งาน

1) สารกำจัดแมลง (Insecticide) 2) สารกำจัดวัชพืช (Herbicide) 3) สารป้องกันกำจัดโรคพืชหรือสารกำจัดเชื้อรา (Fungicide) 4) สารชีวภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช (Microbial Pesticides) 5) สารกำจัดหนู (Rodenticide) 6) สารกำจัดหอยและทาก (Mollussicide) 7) สารกำจัดไส้เดือนฝอย (Nematocide) 8) สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช (Plant growth regulator) 9) สารรมควันพืช (Fumigant) 10) สารกำจัดไร (Acaricide) 11) สารป้องกันกำจัดแบคทีเรีย (Bactericide)<sup>23</sup>

#### (2) เกณฑ์ด้านกฎหมาย

การแบ่งประเภทตามกฎหมาย สามารถแบ่งออกได้ตามความจำเป็นในการควบคุม ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ดังนี้<sup>24</sup>

<sup>22</sup> เรื่องเดียวกัน, 83.

<sup>23</sup> สาคร ศรีमुख, "ผลกระทบจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรของประเทศไทย," *บทความวิชาการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา* ปีที่ 3, ฉบับที่ 17 กันยายน 2556 (2556): 2.

<sup>24</sup> อังคณา สุวรรณภูมิ, *การศึกษามาตรการควบคุมการจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรของไทยและสหภาพยุโรป* (กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร, 2550), 19-20.



1) วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 เป็นวัตถุอันตรายที่การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด โดยไม่ต้องแจ้งการประกอบกิจการล่วงหน้า และไม่ ต้องขออนุญาต สำหรับวัตถุอันตรายทางการเกษตรทั้งหมดซึ่งกรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบนั้น ไม่มีการกำหนดให้วัตถุอันตรายทางการเกษตรใดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 1

2) วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 เป็นวัตถุอันตรายที่การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อน และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด โดยต้อง แจ้งประกอบกิจการล่วงหน้าและต้องขอขึ้นทะเบียน แต่ไม่ต้องขออนุญาตประกอบกิจการ เช่น บีที (Bacillus Thuringiensis หรือ BT) เอ็นพีวี (Nuclear Polyhedrosis Virus หรือ NPV) ซาโปนิน (Saponin) อะซาดีแรคติน (Azadirachtin) เป็นต้น

3) วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 เป็นวัตถุอันตรายที่การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ต้องได้รับใบอนุญาต โดยต้องขึ้นทะเบียนและขออนุญาตประกอบกิจการ ซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรในประเทศไทยส่วนใหญ่ถูกกำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 เช่น พาราควอต (Paraquat) คลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) คาร์โบฟูราน (Carbofuran) เมโทมิล (Methomyl) ไกลโฟเซต (Glyphosate) ฟิโพรนิล (Fipronil) เป็นต้น

4) วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เป็นวัตถุอันตรายที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง โดยห้ามประกอบกิจการใดๆ เนื่องจากมีความเป็นอันตรายร้ายแรงซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 98 ชนิด เช่น ดีดีที (DDT) ลินเดน (Lindane) ไดโครโตฟอส (Dicrotophos) อีพีเอ็น (EPN) พาราไทออน-เมทิล (Parathion-methyl) เอนโดซัลแฟน (Endosulfan) เมตามิโดฟอส (Methamidophos) เป็นต้น

### 3.4 ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร เป็นความผิดที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติ วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญา แต่กลับมีผู้ประกอบการค้าทำการฝ่าฝืน กฎหมายหลายรูปแบบ โดยวัตถุอันตรายทางการเกษตรซึ่งกรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบในการ ควบคุมนั้น ไม่มีวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 จึงมีแต่เฉพาะความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ชนิดที่ 3 และชนิดที่ 4 โดยลักษณะการกระทำความผิดที่ทำให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำ ความผิดดังกล่าว มีกรณีต่างๆ ดังนี้

#### (1) ผลิต หรือมีไว้ในครอบครองและขายวัตถุอันตรายชนิดที่ 4

กรณีนี้มีตัวอย่างเช่น สำนักข่าวไทยพีบีเอสได้นำเสนอประเด็นเรื่อง “ยาหลังร้าน” โดยผู้สื่อข่าวได้แฝงตัวเป็นเกษตรกรไปซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชชนิดหนึ่ง คือ เอนโดซัลแฟน (Endosulfan) ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 จากร้านค้าแห่งหนึ่ง โดยระบุสรรพคุณว่ามีฤทธิ์กำจัดหอยเชอรี่ และระบุชื่อบริษัท เอ็นโอ อะกริเทค (ไทยแลนด์) จำกัด เป็นผู้ผลิต แต่เมื่อตรวจสอบชื่อบริษัทผู้ผลิตและจัดจำหน่ายดังกล่าวจากเว็บไซต์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า รวมทั้งตรวจสอบทะเบียนวัตถุอันตรายจากกรมวิชาการเกษตร กลับไม่พบชื่อของบริษัทดังกล่าว ส่วนที่อยู่ของบริษัท และหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ เมื่อตรวจสอบข้อมูลจากที่อยู่และรายชื่อผู้เสียภาษีในท้องที่ กลับพบว่ามีการใช้ข้อมูลเท็จ เนื่องจากที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ดังกล่าวไม่มีอยู่จริงตามที่ระบุไว้ในฉลาก<sup>25</sup>

นอกจากนี้ยังมีกรณีที่ผู้สื่อข่าวไทยพีบีเอสได้แฝงตัวเป็นเกษตรกรไปซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ร้านค้าวัสดุทางการเกษตรแห่งหนึ่ง ในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย หลังได้รับข้อมูลว่า วัตถุอันตราย 4 ชนิด ได้แก่ คาร์โบฟูราน (Carbofuran) เมโทมิล (Methomyl) ไดโครโตฟอส (Dicrotophos) และอีพีเอ็น (EPN) จะมีจำหน่ายตามร้านค้าวัสดุทางการเกษตรทั่วไป เมื่อผู้สื่อข่าวกล่าวถึง “ยาน็อค” ซึ่งเป็นชื่อที่เกษตรกรใช้เรียกกัน และเป็นสินค้าที่ถูกเก็บอยู่หลังร้าน ไม่ได้วางจำหน่ายหน้าร้านแบบเปิดเผยให้เห็นทั่วไป เจ้าของร้านจึงเข้าไปหลังร้านแล้วออกมาพร้อมกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดหนึ่ง คือ ไดโครโตฟอส (Dicrotophos) ซึ่งเป็นสารกำจัดแมลงประเภทเพี้ย ไร และหนอน โดยขายให้ในราคาขวดละ 400 บาท แต่ที่สำคัญ คือ สารดังกล่าวเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งกฎหมายห้ามผลิต นำเข้า มีไว้ในครอบครองหรือขาย<sup>26</sup>

#### (2) ผลิตวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ปลอม โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน

กรณีนี้มีตัวอย่างเช่น กองบังคับการปราบปรามได้เข้าตรวจค้นบ้านแห่งหนึ่ง ในอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 หลังได้รับแจ้งว่ามีผู้ลักลอบผลิตสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชปลอมส่งขายให้กับร้านค้าวัสดุทางการเกษตร สหกรณ์ตามจังหวัดต่างๆ รวมทั้งเกษตรกร

<sup>25</sup> ทีมข่าวไทยพีบีเอส, "พลิกปมข่าว-ยาหลังร้าน," เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2560, <http://program.thaipbs.or.th/Plikpomnews/episodes/39732>.

<sup>26</sup> เรื่องเดียวกัน.

รายย่อย จากการตรวจค้นพบของกลางเป็นสารกำจัดวัชพืช สารกำจัดแมลง สารกำจัดหนู บรรจุก้อนที่เปล่า และฉลากสารเคมีจำนวนมาก รวมมูลค่ากว่า 5,000,000 บาท โดยได้มีการซื้อสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่แท้จริงมาเป็นหัวเชื้อ ก่อนเจือจางส่วนผสมเพื่อให้ได้ปริมาณเพิ่มมากขึ้น และทำการบรรจุลงบรรจุก้อนใหม่แล้วนำออกจำหน่ายตามท้องตลาดในราคาถูกกว่าของจริงเล็กน้อย ซึ่งจะส่งสินค้าตามใบสั่งซื้อหรือตามร้านค้าสหกรณ์การเกษตรต่างๆ นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดยังมีการเปลี่ยนสถานที่ผลิตบ่อยครั้งเพื่อให้ยากต่อการติดตามจับกุม<sup>27</sup>

นอกจากนี้ยังมีกรณีกรมวิชาการเกษตรเปิดเผยใน พ.ศ. 2559 ว่าเจ้าหน้าที่สารวัตรเกษตรของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 5 ได้ตรวจสอบพบผู้ประกอบการบางราย มีการเปลี่ยนรูปแบบการผลิตเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ โดยซื้รถบรรทุกบรรจิวัตถุอันตรายทางการเกษตรทั้งชนิดผงและชนิดน้ำ รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการผสม ตระเวนไปยังพื้นที่ต่างๆ เพื่อลักลอบผลิตวัตถุอันตรายทางการเกษตรดังกล่าวบนรถบรรทุก และใส่บรรจุก้อนส่งขายให้แก่ร้านค้าโดยตรง ต่อมาจึงได้เข้าตรวจค้นบริษัทแห่งหนึ่งในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นเจ้าของรถบรรทุกดังกล่าว โดยมีการผลิตและมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาต และเป็นชนิดที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียน ซึ่งทั้งหมดแบ่งเป็นชนิดน้ำ 1,168 ลิตร และชนิดผง 24.5 กิโลกรัม<sup>28</sup>

ยิ่งไปกว่านั้นยังมีกรณีกรมวิชาการเกษตรร่วมกับกองบังคับการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคได้เข้าตรวจค้นโรงงานแห่งหนึ่ง ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เมื่อ พ.ศ. 2557 หลังได้รับแจ้งว่าเป็นโรงงานผลิตวัตถุอันตรายโดยไม่ได้รับอนุญาต จากการตรวจสอบพบว่า มีการผลิตและมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยไม่ได้รับอนุญาต และเป็นชนิดที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียนไว้ โดยมีของกลางเป็นสารกำจัดวัชพืช สารกำจัดแมลง สาร

<sup>27</sup> ผู้จัดการออนไลน์, "กองปราบจับแม่ค้าหัวใสขายเคมีภัณฑ์เกษตรปลอม," เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2560, <https://mgronline.com/crime/detail/951000088791>.

<sup>28</sup> หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, "เกษตรฯ แฉเล่ห์โกงพ่อค้าเปลี่ยนรูปแบบผลิตสารเคมีเถื่อน," เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2560, <http://www.thansettakij.com/content/88168>.

ควบคุมและยับยั้งการเจริญเติบโตของพืช จำนวน 25 ตัน รวมทั้งปุ๋ยและธาตุอาหารเสริมอีกจำนวน 17.4 ตัน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 42.2 ตัน มูลค่า 12 ล้านบาท<sup>29</sup>

อีกกรณีหนึ่งกรมวิชาการเกษตรร่วมกับกองบังคับการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคได้เข้าตรวจค้นอาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง ในอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2558 หลังสืบทราบว่าเป็นโรงงานผลิตวัตถุอันตรายโดยไม่ได้รับอนุญาต จากการตรวจสอบพบที่มีการผลิตและมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยไม่ได้รับอนุญาต และเป็นชนิดที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ โดยมีของกลางเป็นเครื่องผสมสารเคมี ขนาด 200 ลิตร จำนวน 21 เครื่อง เครื่องเป่าลม จำนวน 4 เครื่อง เครื่องปิดผนึก จำนวน 2 เครื่อง รวมทั้งคาร์เบนดาซิม (Carbendazim) ฤงละ 25 กิโลกรัม จำนวน 85 ฤง อีทีฟอน (Ethephon) บรรจุอยู่ในถังขนาด 200 ลิตร จำนวน 20 ถัง ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 และผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับอนุญาตอีก 30 รายการ จำนวน 62,892 ขวด มูลค่ารวมทั้งหมดกว่า 20 ล้านบาท<sup>30</sup>

### **(3) นำเข้าวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน**

กรณีนี้มีตัวอย่างเช่น กรมวิชาการเกษตรได้รับแจ้งจากด่านศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2559 ว่าได้มีการอายัดวัตถุอันตรายทางการเกษตรจำนวน 20.2 ตัน ซึ่งนำเข้าโดยบริษัทเอกชน 2 ราย เนื่องจากไม่มีใบอนุญาตให้นำเข้าและไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากกรมวิชาการเกษตร จึงได้ทำการตรวจสอบพบว่าวัตถุอันตรายทางการเกษตรดังกล่าวเป็นสารกำจัดแมลง จำนวน 6 รายการ โดยเป็นสารเข้มข้นมากกว่าร้อยละ 90 จำนวน 5 รายการ ได้แก่ คาร์โบฟูราน (Carbofuran) ไสไซโปรโคนาโซล (Cyproconazole) ไทอะโคลพริด (Thiacloprid) อิมิดาโคลพริด (Imidacloprid) ไพมีโทรซีน (Pymetrozine) รวม 4.2 ตัน และอีก 1 รายการ คือ เมโธมิล (Methomyl) สูตร 40% SP ซึ่งเป็นสารสำเร็จรูป 16 ตัน รวมทั้งสิ้น 20.2 ตัน ซึ่งวัตถุอันตรายทาง

<sup>29</sup> กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน, "กรมวิชาการเกษตรรวบโรงงานสารเคมีการเกษตรปลอมมูลค่ากว่า 12 ล้าน," เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2560, <http://ftawatch.org/node/42594>.

<sup>30</sup> ไทยรัฐออนไลน์, "ลุยตรวจโรงงานปุ๋ยนนทบุรีไม่ได้รับอนุญาต พบเครื่องมือ-วัตถุอันตรายเพียบ," เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2560, <https://www.thairath.co.th/content/527128>.

การเกษตร 2 ชนิดข้างต้น คือ คาร์โบฟูราน (Carbofuran) และเมโธมิล (Methomyl) นั้นเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่กรมวิชาการเกษตรไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียนแล้ว และหากสาร 2 สารดังกล่าวถูกนำเข้าได้ จะสามารถนำไปเจือจางเป็นสารกำจัดแมลงแล้วจำหน่ายในท้องตลาดได้มากกว่า 56 ตัน<sup>31</sup>

**(4) มีไว้ในครอบครองและขายวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ปЛОม ผิดมาตรฐาน เสื่อมคุณภาพ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน**

กรณีนี้มีตัวอย่างเช่น สำนักข่าวไทยพีบีเอสได้นำเสนอประเด็นเรื่อง “ยาหลังร้าน” โดยผู้สื่อข่าวได้แฝงตัวเป็นเกษตรกรเข้าไปซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในร้านจำหน่ายวัสดุทางการเกษตรแห่งหนึ่ง ในอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อผู้สื่อข่าวกล่าวถึง “ยาน็อค” เจ้าของร้านจึงนำสารเคมีของหนึ่งมาให้ ซึ่งบนซองมีชื่อว่าเวอร์ม็อค ระบุสรรพคุณว่าเป็นหัวเชื้อยาฆ่าหนอนล้างบางและอัตราในการใช้ โดยขายให้ในราคาของละ 350 บาท จากการตรวจสอบพบว่าสารเคมีในซองดังกล่าวเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดหนึ่ง คือ เมโธมิล (Methomyl) ที่มีความเข้มข้นร้อยละ 97 ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่กรมวิชาการเกษตรไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียนแล้ว แต่กลับมีการลักลอบนำเข้ามาในประเทศไทย และแบ่งใส่ซองแยกขายโดยไม่มีการเจือจาง<sup>32</sup>

นอกจากนี้ยังมีกรณีกรมวิชาการเกษตรเปิดเผยใน พ.ศ. 2558 ว่าผู้ประกอบการค้าวัสดุทางการเกษตรหลายรายหลอกลวงขายปัจจัยการผลิตทางการเกษตรด้อยคุณภาพและไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชปลอมและผิดมาตรฐาน ผ่านระบบขายตรงซึ่งมีราคาถูก และระบบการเร่ขายซึ่งมีสินค้าของแถมไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ หรือมีการให้สินเชื่อบ้าง ดึงดูดใจเกษตรกรให้ซื้อในปริมาณมาก นอกจากนี้ยังมีผู้นำชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น หรือกลุ่มนายทุนบางรายซึ่งซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชดังกล่าวจากผู้ประกอบการค้าวัสดุทางการเกษตรแล้วมีการนำมาขายให้เกษตรกรอีกด้วย<sup>33</sup>

<sup>31</sup> หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, "สกัดวัตถุอันตรายนำเข้าผิดกฎหมาย," เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน 2560, <http://www.thansettakij.com/content/50375>.

<sup>32</sup> ทีมข่าวไทยพีบีเอส, "เปิดปม - ยาหลังร้าน," เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน 2560, <http://program.thaipbs.or.th/PerdPom/episodes/39699>.

<sup>33</sup> กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน, "เกษตรฯ ตั้งป้อม 6 มาตรการควบคุมปัจจัยการผลิตพืช," เข้าถึงเมื่อ 15 กรกฎาคม 2560, <http://www.ftwatch.org/node/47736>.

(5) ทำหรือใช้ฉลากที่มีข้อความอันเป็นเท็จ หรือข้อความที่รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ ปริมาณ หรือสาระสำคัญประการอื่นเกี่ยวกับวัตถุดิบ

กรณีนี้มีตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่สารวัตรเกษตรจากสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าตรวจค้นบ้านหลังหนึ่ง ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 หลังสืบทราบว่ามีสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชปลอม ซึ่งมีการจำหน่ายแพร่หลายในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชรและตาก อีกทั้งมีการตรวจพบสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชปลอมส่วนหนึ่งวางจำหน่ายในสหกรณ์การเกษตรอุ้มผาง จังหวัดตาก ด้วย จากการตรวจค้นพบว่า มีสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชปลอมรวมทั้งสิ้น 3,631 ลิตร บรรจุภัณฑ์เปล่าที่เตรียมนำไปบรรจุ 900 ใบและบางส่วนมีการบรรจุเสร็จแล้วพร้อมทั้งติดฉลากปลอม รวมมูลค่าทั้งสิ้น 1,400,000 บาท โดยผู้กระทำความผิดจะนำสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่แท้จริงมาเจือจางด้วยน้ำ และแต่งสีให้เหมือนผลิตภัณฑ์ที่แท้จริง แล้วนำลงบรรจุภัณฑ์พร้อมติดฉลากปลอมที่ได้ทำขึ้นเองแต่มีลักษณะเหมือนฉลากจริง ซึ่งจะนำไปจำหน่ายให้กับร้านค้าประจำในราคาที่ถูกกว่าผลิตภัณฑ์ที่แท้จริง และยังมีการย้ายแหล่งผลิตไปหลายแห่งไม่อยู่เป็นที่เพื่อหลีกเลี่ยงการจับกุม<sup>34</sup>

(6) ขายวัตถุดิบไม่มีฉลาก หรือมีฉลากแต่ฉลากหรือแสดงฉลากไม่ถูกต้อง

กรณีนี้มีตัวอย่างเช่น สำนักข่าวไทยพีบีเอสได้นำเสนอประเด็นเรื่อง “ยาหลังร้าน” โดยผู้สื่อข่าวแฝงตัวเป็นเกษตรกรไปซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ร้านค้าวัสดุทางการเกษตรแห่งหนึ่งในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เมื่อผู้สื่อข่าวถามถึงยาฆ่าหอยเชอรี่ที่มีฤทธิ์ร้ายแรง พนักงานขายจึงนำสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชขวดหนึ่งที่ไม่มีฉลากมาให้ โดยขายให้ในราคาขวดละ 350 บาท ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสารเคมีกำจัดหอยเชอรี่ที่ได้ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องพบว่า สารเคมีกำจัดหอยเชอรี่ที่ไม่มีฉลากกลับมีราคาสูงกว่า<sup>35</sup>

<sup>34</sup> ผู้จัดการออนไลน์, "บุกจับแหล่งผลิตสารเคมีปลอมขายแดนตากค่ากว่าล้าน," เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน 2560, <https://mgronline.com/local/detail/9510000078650>.

<sup>35</sup> ทีมข่าวไทยพีบีเอส, "เปิดปม - ยาหลังร้าน," เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน 2560, <http://program.thaipbs.or.th/PerdPom/episodes/39699>.

### 3.5 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร

ด้วยเหตุที่ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ส่งผลกระทบต่อและสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยประชาชนในสังคม และก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม จึงมีความเกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายต่างๆ หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการทางกฎหมายอาญาทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

#### 3.5.1 มาตรการทางกฎหมายอาญาในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร

ในต่างประเทศนั้นวัตถุอันตรายทางการเกษตรมีความสำคัญต่อภาคเกษตรกรรมอย่างมาก อีกทั้งมีผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดจำนวนมาก โดยสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง มีมาตรการทางกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

##### 3.5.1.1 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาคือประเทศที่มีเกษตรกรรมขนาดใหญ่ โดยเป็น 1 ใน 6 ของประเทศที่มีการนำเข้าและส่งออกสินค้าเกี่ยวกับการเกษตรมากที่สุดของโลก<sup>36</sup> จึงทำให้มีการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายและใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรปริมาณมหาศาล รวมทั้งมีบริษัทหรือผู้ประกอบการค้าจำนวนมาก ส่งผลให้มีมาตรการทางกฎหมายในการกำกับควบคุมการดำเนินการต่างๆ อย่างเข้มงวด และบังคับใช้ได้อย่างครอบคลุม

มาตรการทางกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร มีการบัญญัติใน The Federal Insecticide, Fungicide, and Rodenticide Act ตาม U.S. Code Title 7 Chapter 6 หรือ FIFRA ซึ่งเป็นกฎหมายที่ควบคุมการผลิต การจำหน่าย การขาย และการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรในสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดให้วัตถุอันตรายที่มีการจำหน่ายในทางการค้าระหว่างรัฐต้องขึ้นทะเบียนกับ U.S. Department of Agriculture (USDA) รวมทั้งได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการติดฉลากในเบื้องต้น และก่อนที่จะมีการผลิต การขาย หรือ

<sup>36</sup> The United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Illicit Pesticides, Organized Crime and Supply Chain Integrity*, 23.

จำหน่ายในสหรัฐอเมริกาต้องขึ้นทะเบียนในรูปแบบของการขอใบอนุญาตจาก U.S. Environmental Protection Agency (EPA) และมีการติดฉลากผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้อง ซึ่งจะอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนได้ในเฉพาะกรณีที่หากมีการใช้ตามคำแนะนำในฉลาก จะไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกับสุขภาพอนามัยของมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อม<sup>37</sup> อีกทั้งพิจารณาถึงความเสียหายและผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรต่างๆ ด้วย

FIFRA ได้ให้คำจำกัดความของวัตถุอันตรายทางการเกษตร (Pesticide) หมายถึง สารหรือสารผสมที่ใช้เพื่อป้องกัน ทำลาย ขับไล่ หรือบรรเทาซึ่งศัตรูพืชและสัตว์ รวมทั้งสารที่ใช้เพื่อควบคุมการเจริญเติบโตของพืช สารทำให้ใบร่วง สารดูดความชื้น แต่ไม่รวมถึงยาสัตว์ อาหารสัตว์ และสารเคมีที่ใช้ฆ่าเชื้อ

FIFRA ได้บัญญัติให้มีทั้งโทษในทางอาญาและความรับผิดทางแพ่ง ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้ 4 ประการ คือ (1) เพื่อปกป้องความมั่นคงของกระบวนการขึ้นทะเบียน (2) เพื่อควบคุมการขายและการจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตร (3) เพื่อป้องกันการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่เหมาะสม (4) เพื่อป้องกันการบังคับใช้กฎหมาย โดยมีการจำแนกเป็นกลุ่มความผิดตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

### (1) ปกป้องความมั่นคงของกระบวนการขึ้นทะเบียน

1) กำหนดให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะหรือคุณสมบัติผลิตภัณฑ์สำหรับการขึ้นทะเบียน โดยกำหนดให้เป็นความผิดร้ายแรงสำหรับบุคคลที่มีเจตนาหลอกลวงใช้ หรือแสดงข้อมูลเกี่ยวกับสูตรของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับในระหว่างการขึ้นทะเบียนตาม 7 U.S.C. มาตรา 136l (b) (3)

2) กำหนดห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความลับทางการค้าของวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งได้รับจากกระบวนการขึ้นทะเบียนกับบุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาต แม้ว่าผู้เปิดเผยจะไม่ได้มีเจตนาหรือไม่ได้คำนึงถึงเหตุผลในการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่เหมาะสมตาม 7 U.S.C. มาตรา 136j (a) (2) (D)

<sup>37</sup> U.S. Environmental Protection Agency, *Guide to Environmental Enforcement and Compliance at Federal Facilities* (Washington, D.C.: The Federal Facilities Enforcement Office, 1999), 53-4.



3) กำหนดห้ามไม่ให้ปลอมแปลงข้อมูล ผลการทดสอบ และข้อเท็จจริงที่ใช้  
ในระหว่างกระบวนการขึ้นทะเบียนตาม 7 U.S.C. มาตรา 136j (a) (2) (M), (Q), (R)

4) กำหนดห้ามไม่ให้ฝ่าฝืนข้อบังคับใดๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการขึ้นทะเบียน  
ตาม 7 U.S.C. มาตรา 136j (a) (2) (S)<sup>38</sup>

## (2) ควบคุมการขายและการจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตร

1) กำหนดห้ามไม่ให้ขายหรือจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้ขึ้น  
ทะเบียนตาม 7 U.S.C. มาตรา 136j (a) (1) (A)

2) กำหนดห้ามไม่ให้ผู้ขายหรือจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรในการ  
ร้องเรียนเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ EPA ไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียนตาม 7 U.S.C. มาตรา  
136j (a) (1) (B)

3) กำหนดห้ามไม่ให้ขายหรือจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีสูตร  
แตกต่างไปจากที่ EPA อนุญาตให้ขึ้นทะเบียนตาม 7 U.S.C. มาตรา 136j (a) (1) (C)

4) กำหนดห้ามไม่ให้ขายหรือจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้  
เครื่องหมายการค้าปลอม วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีการปลอมปนหรือเสื่อมคุณภาพตาม 7  
U.S.C. มาตรา 136j (a) (1) (D), (E), (F)

5) กำหนดห้ามไม่ให้ขายหรือจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีการ  
จำกัดการใช้ให้แก่บุคคลผู้ไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้ตาม 7 U.S.C. มาตรา 136j (a) (2) (F)<sup>39</sup>

## (3) ป้องกันการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่เหมาะสม

1) กำหนดห้ามไม่ให้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรในลักษณะไม่สอดคล้อง  
ตามที่ระบุไว้ในฉลากตาม 7 U.S.C. มาตรา 136j (a) (2) (G)

2) กำหนดห้ามไม่ให้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทดลองในมนุษย์โดย  
ไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เข้าร่วมการทดลองตาม 7 U.S.C. มาตรา 136j (a) (2) (P)

<sup>38</sup> United States Department of Justice, *Environmental Crimes* (Washington, D.C.: Executive Office for United States Attorneys, 2011), 86.

<sup>39</sup> *Ibid.*, 86-7.

3) กำหนดห้ามไม่ให้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยขัดกับคำสั่งของ EPA รวมถึงคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรตาม 7 U.S.C. มาตรา 136j (a) (2) (I), (J), (K)

#### (4) ปกป้องการบังคับใช้กฎหมาย

1) กำหนดห้ามไม่ให้ผู้ขึ้นทะเบียน ผู้ขาย ผู้จำหน่าย หรือผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรปฏิเสธที่จะเก็บหรือส่งบันทึกหรือรายงานที่จำเป็น ภายใต้ข้อกำหนดของ FIFRA และข้อบังคับในการปฏิบัติหน้าที่ตาม 7 U.S.C. มาตรา 136j (a) (2) (B), (N)

2) กำหนดห้ามไม่ให้ปลอมแปลงบันทึกหรือรายงาน ภายใต้ข้อกำหนดของ FIFRA และข้อบังคับในการปฏิบัติหน้าที่ตาม 7 U.S.C. มาตรา 136j (a) (2) (M)<sup>40</sup>

นอกจากนี้ยังมีมาตรการทางกฎหมายที่ห้ามไม่ให้มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีอันตรายร้ายแรงบางชนิด เช่น คาร์โบฟูราน (Carbofuran) ซึ่ง EPA ได้สรุปว่าการตกค้างของสารคาร์โบฟูรานในพืชอาหาร ไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตามล้วนไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และมีความเสี่ยงร้ายแรงเกินกว่าระดับที่จะยอมรับได้ จึงมีคำสั่งยกเลิกค่าปริมาณสูงสุดของสารตกค้างที่ยอมรับได้ (Maximum Residue Limits หรือ MRLs) ของคาร์โบฟูรานในผลผลิตทางการเกษตรทั้งหมด มีผลเท่ากับเป็นการห้ามใช้วัตถุอันตรายชนิดนี้กับพืชเกษตรทุกชนิดในสหรัฐอเมริกา โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2552<sup>41</sup> หรือกรณีของคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) ซึ่ง EPA ได้ออกข้อบังคับห้ามไม่ให้มีการใช้ในช่วงระยะหลังการออกดอกของการเพาะปลูกแอปเปิ้ลและมะเขือเทศ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2552<sup>42</sup> เป็นต้น

ตัวอย่างคดีความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน คือ กรณีที่ Mr. Larry Johnson ผู้เป็นเจ้าของ AG Wise Incorporate ซึ่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ได้ถูกศาลในเมือง Helena ตัดสินเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน

<sup>40</sup> Ibid., 87.

<sup>41</sup> คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การคุ้มครองผู้บริโภคจากอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คาร์โบฟูราน เมทโทมิล อีพีเอ็น และไดโครโตฟอส (กรุงเทพฯ: แผนงานพัฒนาวิชาการและกลไกคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), 14-8.

<sup>42</sup> เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thailand Pesticide Alert Network: Thai-PAN), เหตุผลสนับสนุนการยกเลิกพาราควอต คลอร์ไพริฟอส และจำกัดการใช้ไกลโฟเซต (นนทบุรี: Thai-PAN, 2560), 24.

ค.ศ. 2000 ว่ามีความผิดในข้อหาฝ่าฝืนกฎหมายของรัฐบาลกลาง โดยคณะลูกขุนพบว่า Mr. Larry Johnson มีความผิดในการลักลอบนำเข้า ลักลอบค้า และกระทำการฟอกเงินเกี่ยวกับการนำเข้า สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ชื่อว่า Roundup เป็นจำนวนกว่า 24,000 แกลลอน ซึ่งถูกห้ามไม่ให้มีการขายหรือจำหน่ายในสหรัฐอเมริกา เนื่องจากเป็นสารที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อ ดวงตา อีกทั้งจำเลยที่ร่วมกระทำความผิดทั้งหมดได้ให้การรับสารภาพ ดังนั้น ศาลจึงได้พิพากษา ลงโทษจำเลยทั้งหมด และตัดสินให้ยึดทรัพย์สินเป็นจำนวน 641,000 ดอลลาร์สหรัฐ<sup>43</sup> แสดงให้เห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นการที่ผู้กระทำความผิดลักลอบค้าและฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับขายหรือ จำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน เนื่องจากเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ ถูกห้ามไม่ให้มีการขายหรือจำหน่ายในสหรัฐอเมริกา จึงมีความผิดตาม The Federal Insecticide, Fungicide, and Rodenticide Act มาตรา 136j (a) (1) (A) และมีความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งสามารถ นำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาใช้บังคับในการลงโทษฐานฟอกเงิน ตาม Money Laundering Control Act 1986 (MLCA) มาตรา 1956 (a) (1) (B) และดำเนินการยึด ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับขายหรือจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรดังกล่าว ได้อย่างครอบคลุม ตาม Money Laundering Control Act 1986 (MLCA) มาตรา 1956 (c) (7) (D)

ดังนั้น จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุ อันตรายทางการเกษตรของสหรัฐอเมริกาจะพบมาตรการที่น่าสนใจ ได้แก่ มาตรการทางกฎหมายที่ ห้ามไม่ให้มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีอันตรายร้ายแรงบางชนิด เช่น คาร์โบฟูราน (Carbofuran) และ คลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการ ป้องกันอันตรายและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมได้ แตกต่างจากประเทศไทยที่แม้คาร์โบฟูราน (Carbofuran) จะถือเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ ไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนจากกรมวิชาการเกษตรแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้มีมาตรการในการห้ามไม่ให้มี การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ส่วนคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) ยังมีการอนุญาต ให้มีการผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครอง หรือนำไปใช้ในการประกอบเกษตรกรรมได้ เนื่องจาก ถือเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

<sup>43</sup> United States Environmental Protection Agency, "Convictions on 35 Federal Violations in Montana," accessed 13 December 2017, [https://archive.epa.gov/epapages/newsroom\\_archive/newsreleases/4b64c06e6239d3ba8525699e0079fcf1.html](https://archive.epa.gov/epapages/newsroom_archive/newsreleases/4b64c06e6239d3ba8525699e0079fcf1.html).

### 3.5.1.2 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดาให้ความสำคัญอย่างมากในการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร อีกทั้งเป็น 1 ใน 6 ของประเทศที่มีการนำเข้าและส่งออกสินค้าเกี่ยวกับการเกษตรมากที่สุดของโลก<sup>44</sup> จึงทำให้มีการผลิตนำเข้า จำหน่ายและใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรจำนวนมาก ส่งผลให้มีมาตรการทางกฎหมายที่สามารถบังคับใช้ในการป้องกันหรือดำเนินการกับการกระทำความผิดต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการทางกฎหมายอาญาของประเทศแคนาดาที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้มีการบัญญัติใน Pest Control Product Act หรือ PCPA ซึ่งเป็นกฎหมายหลักของรัฐบาลกลางที่ใช้ควบคุมการผลิต การนำเข้า การบรรจุภัณฑ์ การจำหน่าย การติดฉลาก การขาย และการใช้ผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชในประเทศแคนาดา โดยมีหน่วยงานที่ชื่อว่า The Pest Management Regulatory Agency (PMRA) เป็นผู้ดำเนินการตามกฎหมาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นเกินกว่าระดับที่จะยอมรับได้ต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากการใช้ผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช รวมทั้งเพื่อรับรองว่าผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชนั้นมีคุณภาพ และสนับสนุนการจัดการกับศัตรูพืชแบบยั่งยืน<sup>45</sup>

PCPA ได้ให้คำจำกัดความของผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช (Pest Control Product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่เป็นสิ่งมีชีวิต หรือสารซึ่งประกอบด้วยสารออกฤทธิ์และสารผสม โดยผลิตจำหน่าย และใช้ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม สำหรับควบคุม ทำลาย ดึงดูด หรือขับไล่ศัตรูพืชและสัตว์ หรือเพื่อบรรเทาหรือป้องกันความเสียหาย อันตราย หรือผลกระทบที่รบกวน<sup>46</sup>

สำหรับมาตรการทางกฎหมายอาญานั้น ได้มีการกำหนดข้อห้ามอันเป็นความผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชตาม Pest Control Product Act ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

<sup>44</sup> The United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Illicit Pesticides, Organized Crime and Supply Chain Integrity*, 23.

<sup>45</sup> Patricia Curry, "Determining the Value of Pest Control Products in Canada," accessed 28 November 2017, [https://archives.eppo.int/MEETINGS/2016\\_conferences/low\\_risk/05\\_Curry.pdf](https://archives.eppo.int/MEETINGS/2016_conferences/low_risk/05_Curry.pdf).

<sup>46</sup> Julie Sisson, "Pesticide Registration in Canada: Pmra-Who We Are and What Do We Do?," accessed 28 November 2017, [http://www.demofarm.ca/irr-tech-conf-13/07\\_AqaticWeedRegistrationRegulation.pdf](http://www.demofarm.ca/irr-tech-conf-13/07_AqaticWeedRegistrationRegulation.pdf).

1) กำหนดห้ามไม่ให้ผลิต ครอบครอง จัดการ เก็บรักษา ขนส่ง นำเข้า จำหน่าย หรือใช้ผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชที่ไม่ได้มีการขึ้นทะเบียนภายใต้ Pest Control Product Act

2) กำหนดห้ามไม่ให้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชที่ได้รับการขึ้นทะเบียน เว้นแต่จะเป็นไปตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ใน การขึ้นทะเบียน

3) กำหนดห้ามไม่ให้เก็บรักษา นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชที่ไม่ได้บรรจุภัณฑ์ตามกฎหมายข้อบังคับหรือเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียน

4) กำหนดห้ามไม่ให้จัดการ เก็บรักษา ขนส่ง ใช้ หรือกำจัดผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายข้อบังคับหรือไม่เป็นไปตามคำแนะนำในฉลาก

5) กำหนดห้ามไม่ให้ทำการบรรจุภัณฑ์หรือโฆษณาผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชในลักษณะที่เป็นเท็จ หลอกลวง หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับลักษณะ คุณภาพ ปริมาณ ส่วนประกอบ ความปลอดภัยหรือการขึ้นทะเบียน

6) กำหนดห้ามไม่ให้ผลิต ครอบครอง จัดการ เก็บรักษา ขนส่ง นำเข้า จำหน่าย ใช้ หรือกำจัดผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ และความปลอดภัยของมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อม<sup>47</sup>

โทษทางอาญาตาม Pest Control Product Act นั้น แบ่งออกเป็นกรณีต่างๆ ดังนี้

1) กรณีความผิดที่ฝ่าฝืน Pest Control Product Act โดยก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อชีวิต หรืออันตรายร้ายแรงต่อร่างกายของบุคคลอื่น รวมทั้งความเสี่ยงในการเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ผู้กระทำความผิดดังกล่าวจะต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 200,000 ถึง 500,000 ดอลลาร์แคนาดา หรือถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของความผิด ยิ่งไปกว่านั้นโทษปรับจะเพิ่มขึ้นเป็นตั้งแต่ 300,000 ถึง 1,000,000 ดอลลาร์แคนาดา หากผู้กระทำความผิดได้กระทำโดยเจตนาหรือประมาท

2) กรณีนิติบุคคล หากกรรมการซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลตามสมควรเพื่อรับรองว่านิติบุคคลได้ปฏิบัติตาม Pest Control Product Act ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่เช่นนั้น อาจทำให้กรรมการ

<sup>47</sup> Specialty Technical Publishers, *Chapter B-7 Pesticides* (Vancouver: Specialty Technical Publishers, 2015), 4.

ดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคลหรือรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว โดยถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 200,000 ถึง 500,000 ดอลลาร์แคนาดา หรือถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกเหนือจากโทษดังกล่าวในข้างต้นแล้ว ศาลมีอำนาจในการออกคำสั่งดังต่อไปนี้ได้อีกด้วย เช่น มีคำสั่งห้ามผู้กระทำความผิดดำเนินกิจการที่จะมีการกระทำความผิดนั้นต่อไปหรือกระทำความผิดซ้ำ หรือมีคำสั่งยึดผลกำไรได้สูงสุด 3 เท่าของผลประโยชน์ทางการเงินที่ได้รับจากการกระทำความผิดตาม Pest Control Product Act และกฎข้อบังคับต่างๆ<sup>48</sup> เป็นต้น

ดังนั้น จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของประเทศแคนาดาจะพบมาตรการที่น่าสนใจ ได้แก่ มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจในการออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความผิดดำเนินกิจการที่จะมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นต่อไปหรือกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งจะเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต ส่งผลให้การป้องกันและควบคุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของประเทศแคนาดามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

### 3.5.1.3 สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)

สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) มีบริษัทหรือผู้ประกอบการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรจำนวนมาก และเคยมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์จำนวนมหาศาล<sup>49</sup> ส่งผลให้มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการดำเนินการต่างๆ อย่างเข้มงวดและครอบคลุม รวมทั้งมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอีกด้วย

มาตรการทางกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้มีการบัญญัติใน Agro-pesticides Management Act ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อป้องกันการผลิตทางเกษตรกรรมและสภาพแวดล้อมทางนิเวศวิทยา ป้องกันอันตรายจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร และยกระดับความปลอดภัยของผลผลิตทางการเกษตร โดยกฎหมายนี้ได้กำหนดห้ามไม่ให้ทำการผลิต นำเข้า ประอบการค้า หรือดำเนินการใดๆ หากปราศจาก

<sup>48</sup> Ibid., 18-9.

<sup>49</sup> The United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Illicit Pesticides, Organized Crime and Supply Chain Integrity*, 75.

การตรวจสอบ การอนุญาตให้ขึ้นทะเบียน และได้รับใบอนุญาตจาก Bureau of Animal and Plant Health Inspection and Quarantine หรือ BAPHIQ ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางที่มีอำนาจรับผิดชอบในการจัดการวัตถุอันตรายทางการเกษตร<sup>50</sup>

Agro-pesticides Management Act ได้ให้คำจำกัดความของวัตถุอันตรายทางการเกษตร (Agro-pesticide) หมายถึง สูตรผสมของวัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือสารประกอบวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีความเข้มข้นสูง โดยสูตรผสมของวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้น ใช้ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ใช้ในการควบคุมการเจริญเติบโตของพืช หรือเพื่อให้ส่งผลต่อการทำงานด้านสรีรวิทยาของพืช ใช้ในการควบคุมการเจริญเติบโตของแมลงที่มีประโยชน์ หรือสารเคมีอื่นที่ถูกกำหนดโดยหน่วยงานกลางที่มีอำนาจ ส่วนสารประกอบวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีความเข้มข้นสูง เป็นสารออกฤทธิ์หรือส่วนประกอบที่จำเป็นในการผลิตสูตรผสมของวัตถุอันตรายทางการเกษตร<sup>51</sup>

Council of Agriculture (COA) เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการประเมินผลด้านความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงสูงต่อผู้ใช้ ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม และเมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2015 ได้มีการประกาศห้ามใช้สารฟิโปรนิล (Fipronil) 4.95% SC โดยไม่ให้มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรดังกล่าวที่ได้มีการขึ้นทะเบียนตามกฎหมายทั้งหมด ซึ่งกำหนดให้มีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2016 อีกทั้งเมื่อวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 2015 ก็ได้มีการประกาศว่าพาราควอต (Paraquat) นั้นจะสามารถซื้อได้เฉพาะผู้ประกอบการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือผู้ที่ได้รับการรับรองในการใช้ หรือเพื่อวัตถุประสงค์ในการทดลอง วิจัย ศึกษาเท่านั้น แต่ไม่รวมถึงการนำมาใช้ในการประกอบเกษตรกรรม<sup>52</sup> เนื่องจากมีความเป็นพิษร้ายแรง และไม่มียาแก้พิษ (Antidote) หากเกิดอุบัติเหตุจากการใช้หรือการบริโภค<sup>53</sup>

<sup>50</sup> Yu-Ting Huang Yu-Tang Hung and Pei-Chi Kuo, "Taiwan Country Report " *Study Meeting on Quality and Safety Standards for Fruit and Vegetables*, R.O.C. (Taiwan) (November 2007), 2-3.

<sup>51</sup> The Bureau of Foreign Trade R.O.C., "Product Listing Policy," accessed 20 November 2017, [http://www.idealez.com/S3/en\\_US/en/contract\\_en/contract06\\_en.htm](http://www.idealez.com/S3/en_US/en/contract_en/contract06_en.htm).

<sup>52</sup> Council of Agriculture Executive Yuan R.O.C. (Taiwan), "Ensuring Food Security and Strengthening Safety Measures for Agro-Products," accessed 20 November 2017, <https://eng.coa.gov.tw/ws.php?id=2505358>.

<sup>53</sup> Taipei Times, "Paraquat Ban Might Start in July " accessed 20 November 2017, <http://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2017/05/14/2003670567>.

สำหรับมาตรการทางกฎหมายอาญานั้น ได้มีการกำหนดข้อห้ามอันเป็นความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตาม Agro-pesticides Management Act ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

1) กำหนดห้ามไม่ให้ผลิต เปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ นำเข้า หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องห้าม บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 7 ปี และปรับตั้งแต่ 1,500,000 ถึง 7,500,000 ดอลลาร์ได้หวัน

2) กำหนดห้ามไม่ให้ประกอบการค้า นำเสนอ เก็บรักษาโดยเจตนาเพื่อการค้าซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องห้าม บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 5 ปี และปรับตั้งแต่ 1,000,000 ถึง 5,000,000 ดอลลาร์ได้หวัน

3) กำหนดห้ามไม่ให้ผลิต เปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ นำเข้า หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอมซึ่งไม่ได้รับอนุญาต หรือเป็นผลิตภัณฑ์ปลอมไม่ว่าภายในประเทศหรือต่างประเทศ บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 5 ปี และปรับตั้งแต่ 1,000,000 ถึง 5,000,000 ดอลลาร์ได้หวัน

4) กำหนดห้ามมิให้นำเสนอหรือเก็บรักษาเพื่อขาย โดยรู้ว่าเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอมซึ่งไม่ได้รับอนุญาต หรือเป็นผลิตภัณฑ์ปลอมไม่ว่าภายในประเทศหรือต่างประเทศ บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์ได้หวัน

5) กำหนดห้ามไม่ให้ผลิต เปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ นำเข้า หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอม ซึ่งมีส่วนประกอบของสารออกฤทธิ์เกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด หรือมีลักษณะของสารออกฤทธิ์ไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 300,000 ถึง 3,000,000 ดอลลาร์ได้หวัน

6) กำหนดห้ามมิให้ประกอบการค้า เจตนาเพื่อประกอบการค้า นำเสนอหรือเก็บรักษาวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอม ซึ่งมีส่วนประกอบของสารออกฤทธิ์เกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด หรือฉลากถูกลบหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือมีลักษณะของสารออกฤทธิ์ไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 50,000 ถึง 500,000 ดอลลาร์ได้หวัน



7) กำหนดห้ามไม่ให้ผลิต เปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ นำเข้า หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งมีปริมาณของสารออกฤทธิ์ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 60,000 ถึง 600,000 ดอลลาร์ไต้หวัน

8) กำหนดห้ามไม่ให้ผลิต เปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ นำเข้า หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งมีคุณภาพไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 30,000 ถึง 300,000 ดอลลาร์ไต้หวัน

ดังนั้น จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) จะพบมาตรการที่น่าสนใจ ได้แก่ มาตรการทางกฎหมายที่ห้ามไม่ให้มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีอันตรายร้ายแรงบางชนิด เช่น ฟิโพรนิล (Fipronil) 4.95% SC หรือพาราควอต (Paraquat) ที่ให้ซื้อได้เฉพาะผู้ประกอบการค้าเท่านั้น แต่ไม่ให้นำมาใช้ในการประกอบเกษตรกรรมทั่วไป เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นอันตรายร้ายแรงของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) รวมทั้งเป็นการลดความเสี่ยงหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ แตกต่างจากประเทศไทยที่ยังมีการอนุญาตให้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทั้ง 2 ชนิดดังกล่าว

#### 3.5.1.4 เขตบริหารพิเศษฮ่องกง

แม้เขตบริหารพิเศษฮ่องกงจะมีพื้นที่ในการประกอบเกษตรกรรมไม่มากนัก แต่มีบริษัทหรือผู้ประกอบการค้าเกี่ยวกับการผลิต นำเข้าและส่งออกเป็นจำนวนมาก โดยถือเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่มีการนำเข้าและส่งออกขนาดใหญ่เป็นอันดับ 8 ของโลก<sup>54</sup> ส่งผลให้มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการค้าเงินธุรกิจเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างครอบคลุม

มาตรการทางกฎหมายอาญาของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้มีการบัญญัติใน Pesticides Ordinance ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับควบคุมตั้งแต่การผลิต การนำเข้า การจัดหา การเก็บรักษา และการขายวัตถุอันตรายทาง

<sup>54</sup> ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน, "ใบอนุญาตนำเข้า-ส่งออกสินค้าประเภทต่าง ๆ ในฮ่องกง," เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2561, [http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION\\_ID=460&ID=16831](http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION_ID=460&ID=16831).

การเกษตรในเขตบริหารพิเศษฮ่องกง และดำเนินการโดย the Agriculture, Fisheries and Conservation Department (AFCD) โดยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมล่าสุดเมื่อ ค.ศ. 2013 เพื่อเป็นการปฏิบัติตามข้อกำหนดของอนุสัญญา Rotterdam และอนุสัญญาสตอกโฮล์ม<sup>55</sup> ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม<sup>55</sup>

Pesticides Ordinance ได้ให้คำจำกัดความของวัตถุอันตรายทางการเกษตร (Pesticide) หมายถึง สารกำจัดแมลง สารป้องกันกำจัดโรคพืชหรือสารกำจัดเชื้อรา สารกำจัดวัชพืช สารกำจัดไร หรือสารอินทรีย์ สารอนินทรีย์หรือสารผสมที่ใช้หรือจะใช้เพื่อป้องกัน ทำลาย ขับไล่ ดึงดูด ยับยั้งหรือควบคุมแมลง หนู นก ไส้เดือนฝอย แบคทีเรีย เชื้อรา วัชพืช หรือสิ่งมีชีวิตอื่นใดของพืช สัตว์หรือไวรัสที่เป็นศัตรูพืชและสัตว์ รวมทั้งสารหรือสารผสมที่ใช้ควบคุมการเจริญเติบโตของพืช สารทำให้ใบร่วง หรือสารดูดความชื้น<sup>56</sup>

วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่จะสามารถดำเนินการใดๆ ได้ในเขตบริหารพิเศษฮ่องกง จะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนกับ Agriculture, Fisheries and Conservation Department (AFCD) ซึ่งจะมีการตรวจสอบวัตถุอันตรายทางการเกษตรและขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ โดยกิจการที่เกี่ยวข้องกับการค้าหรือธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การนำเข้า การค้าส่ง การค้าปลีก การขาย การเสนอขาย การจัดหา หรือการเสนอเพื่อจัดหาวัตถุอันตรายทางการเกษตร จะถูกควบคุมด้วยระบบใบอนุญาต กล่าวคือ หากเป็นการประกอบการค้าจะต้องได้รับใบอนุญาตก่อน ในทางกลับกันหากเป็นบุคคลที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องในทางการค้าหรือธุรกิจ แต่ได้มาซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรเพื่อการใช้งานของตนเอง ก็ไม่จำเป็นต้องได้รับใบอนุญาตแต่อย่างใด<sup>57</sup>

<sup>55</sup> Agriculture Fisheries and Conservation Department of The Government of the Hong Kong Special Administrative Region, "Summary of the Pesticides Ordinance," accessed 15 December 2017, [http://www.afcd.gov.hk/english/publications/publications\\_qua/pub\\_qua\\_pes/files/PPRD12G01E\\_27012014.pdf](http://www.afcd.gov.hk/english/publications/publications_qua/pub_qua_pes/files/PPRD12G01E_27012014.pdf).

<sup>56</sup> Agriculture Fisheries and Conservation Department of The Government of the Hong Kong Special Administrative Region, "A Guide to the Definition of Pesticide under the Pesticides Ordinance," accessed 15 December 2017, [https://www.afcd.gov.hk/english/quarantine/qua\\_pesticide/qua\\_pes\\_pes/files/Pesticide\\_definition\\_12G03E.pdf](https://www.afcd.gov.hk/english/quarantine/qua_pesticide/qua_pes_pes/files/Pesticide_definition_12G03E.pdf)

<sup>57</sup> Winson Holdings Hong Kong Limited, *Listing on the Growth Enterprise Market of the Stock Exchange of Hong Kong Limited* (The Hong Kong Special Administrative Region: Winson Holdings Hong Kong Limited, 2017), 69.

สำหรับมาตรการทางกฎหมายอาญานั้น ได้มีการกำหนดข้อห้ามอันเป็นความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตาม Pesticides Ordinance ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

1) กำหนดห้ามไม่ให้ผลิต นำเข้า จัดหา หรือขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ได้รับการขึ้นทะเบียน หากไม่มีใบอนุญาตที่ถูกต้องตามกฎหมาย และห้ามไม่ให้ผลิต นำเข้า จัดหา ขาย ครอบครอง หรือใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ได้กำหนดไว้หรือที่ไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน บุคคลที่ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุก 1 ปี และปรับตั้งแต่ 25,001 ถึง 50,000 ดอลลาร์ฮ่องกง

2) กำหนดห้ามไม่ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนเงื่อนไขของใบอนุญาต บุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามข้อห้ามดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุก 6 เดือน และปรับตั้งแต่ 10,001 ถึง 25,000 ดอลลาร์ฮ่องกง

3) กำหนดห้ามไม่ให้ผู้ได้รับใบอนุญาต ผลิตวัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยใช้สารปรุงแต่งหรือสารไม่ออกฤทธิ์ ที่มีการประกาศห้ามใช้หรือใช้โดยฝ่าฝืนเงื่อนไข บุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามข้อห้ามดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุก 6 เดือน และปรับไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์ฮ่องกง

4) กำหนดห้ามไม่ให้ผู้ได้รับใบอนุญาต นำเข้า ขาย เสนอขาย จัดหา หรือเสนอเพื่อจัดหาวัตถุอันตรายทางการเกษตรสำหรับใช้ในเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ซึ่งมีส่วนประกอบของสารปรุงแต่งหรือสารไม่ออกฤทธิ์ที่มีการประกาศห้ามใช้หรือใช้โดยฝ่าฝืนเงื่อนไข บุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามข้อห้ามดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุก 6 เดือน และปรับไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์ฮ่องกง

ดังนั้น จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงจะพบข้อสังเกตว่า การควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตรด้วยระบบใบอนุญาตนั้น จะใช้บังคับเฉพาะกิจการที่เกี่ยวกับการประกอบการค้าหรือธุรกิจวัตถุอันตรายทางการเกษตรเท่านั้น ไม่ใช่บังคับกับกรณีการได้มาซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรเพื่อการใช้งานของตนเอง จึงมีลักษณะการควบคุมคล้ายคลึงกับพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ของประเทศไทยที่ได้มีการยกเว้นให้บุคคลผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อการกำจัดศัตรูพืชและศัตรูสัตว์ในการประกอบการเกษตรกรรมของตนเอง ไม่ต้องแจ้งการดำเนินการและไม่ต้องขออนุญาต<sup>58</sup>

<sup>58</sup> ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ. 2539 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539

### 3.5.2 มาตรการทางกฎหมายอาญาในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นเกิดจากการกระทำที่มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ซึ่งเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย จึงถือเป็นความผิดทางอาญาอย่างหนึ่ง อีกทั้งมีลักษณะการกระทำความผิดตั้งแต่การผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครองและขาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม จึงมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่มีโทษทางอาญาของประเทศไทยหลายฉบับดังนี้

#### 3.5.2.1 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

“วัตถุอันตรายทางการเกษตร” เป็นวัตถุอันตรายอย่างหนึ่งตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เนื่องจากถือเป็นวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม<sup>59</sup> โดยมีกรมวิชาการเกษตร สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานผู้มือำนาจบังคับใช้กฎหมายและรับผิดชอบในการควบคุม โดยมาตรการทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มีดังนี้

1) กรณีห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 เว้นแต่จะได้แจ้งความประสงค์จะดำเนินการดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนตามมาตรา 22 ทำให้วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 นั้นต้องแจ้งประกอบกิจการล่วงหน้าและต้องขอขึ้นทะเบียน แต่ไม่ต้องขออนุญาตประกอบกิจการ

2) กรณีห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 23 ทำให้วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 นั้นต้องมีการขอขึ้นทะเบียนและขออนุญาตประกอบกิจการตามลักษณะ ซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรในประเทศไทยส่วนใหญ่จะถูกกำหนดให้อยู่ในประเภทวัตถุอันตรายชนิดที่ 3

<sup>59</sup> พิระยศ แฉ่งขันและรวีวรรณ ทองทัน, "การวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกระบวนการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน," การประชุมวิชาการเพื่อเดือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี 2555, กรุงเทพฯ (พฤศจิกายน 2555), 136.

3) กรณีห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งเป็นชนิดที่ห้ามประกอบกิจการใดๆ ตามมาตรา 43 เนื่องจากมีความเป็นอันตรายร้ายแรง โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 98 ชนิด เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบ เฉพาะเพื่อใช้เป็นสารมาตรฐานในการวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ<sup>60</sup>

4) กรณีห้ามผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายปลอม ผิดมาตรฐาน เสื่อมคุณภาพ ต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียนไว้ หรือถูกสั่งเพิกถอนทะเบียน ตามมาตรา 45 โดยพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 กำหนดให้ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ที่มีการออกให้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 ใช้บังคับ คือวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2551 คงให้ใช้ได้ต่อไปอีก 3 ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีผลใช้บังคับ<sup>61</sup> กล่าวคือ ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายทั้งชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ทั้งหมดจะสิ้นอายุลงในวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2554 มีผลให้ผู้ประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ทุกคนต้องยื่นขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรใหม่ เพื่อที่จะสามารถดำเนินการผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครองหรือขาย ภายหลังจากวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2554 ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ในทางกลับกัน เช่น กรณีคาร์โบฟูราน (Carbofuran) และเมโทมิล (Methomyl) ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ปรากฏว่านับแต่ทะเบียนวัตถุอันตรายทั้งหมดสิ้นอายุลง ยังไม่มีผู้ประกอบการรายใดได้รับการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย 2 ชนิดดังกล่าวจากกรมวิชาการเกษตร<sup>62</sup> เป็นต้น ดังนั้น จึงต้องถือว่าทั้งคาร์โบฟูราน (Carbofuran) และเมโทมิล (Methomyl) เป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียนไว้

5) กรณีห้ามผู้ใดโดยเจตนาทำหรือใช้ฉลากที่มีข้อความอันเป็นเท็จ หรือข้อความที่รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ ปริมาณ หรือสาระสำคัญประการอื่นอันเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามมาตรา 82

<sup>60</sup> อานาจ วงศ์บัณฑิต, *กฎหมายสิ่งแวดล้อม*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2557), 464.

<sup>61</sup> พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 มาตรา 26

<sup>62</sup> บัญชีวัตถุอันตรายที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ของกลุ่มควบคุมวัตถุอันตราย สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร

6) กรณีห้ามผู้ใดขายวัตถุอันตรายโดยไม่มีฉลาก หรือมีฉลากแต่ฉลากหรือการแสดงฉลากไม่ถูกต้อง หรือขายวัตถุอันตรายที่มีฉลากซึ่งคณะกรรมการวัตถุอันตรายสั่งเลิกใช้หรือให้แก้ไขตามมาตรา 83

7) กรณีห้ามผู้ใดไม่ว่าโดยเจตนาหรือประมาทรับจ้างทำฉลากที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือรับจ้างทำลายส่วนอันเป็นสาระสำคัญของฉลากที่ถูกต้องตามกฎหมายสำหรับวัตถุอันตรายตามมาตรา 84

8) มาตรการในการดำเนินการกับทรัพย์สินในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ได้แก่ กรณีที่มีเหตุสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่มีอำนาจตรวจค้น กัก ยึด หรืออายัดวัตถุอันตราย รวมถึงภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย สมุดบัญชี เอกสารหรือสิ่งใดๆ ที่เกี่ยวข้องตามมาตรา 54 และกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบวัตถุอันตรายที่ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 รวมทั้งภาชนะของวัตถุอันตรายดังกล่าว เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง หรือทรัพย์สินใดที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบนั้น ให้ส่งมอบแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบควบคุมวัตถุอันตรายดังกล่าวเพื่อทำลายหรือจัดการตามสมควรต่อไปตามมาตรา 88

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ามาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 นั้นแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ มาตรการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด และมาตรการในการริบบรรดาทรัพย์สินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการในการริบทรัพย์สินไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องใช้หลักการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นบททั่วไป ทำให้ในกรณีของทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรงเท่านั้น<sup>63</sup> ไม่รวมถึงทรัพย์สินอื่นที่ไม่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรง แต่เกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องจากการกระทำความผิด ซึ่งอาจเกิดจากการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพโดยประการใดๆ จากทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด<sup>64</sup> และไม่รวมถึงดอกผลของทรัพย์สินที่ได้มาจากการ

<sup>63</sup> จิตฤดี วีระเวสส์, *บันทึกท้ายฎีกา เรื่องตามมาตรา ป.อ.* (กรุงเทพฯ: จีรรัชการพิมพ์, 2542), 36-8

<sup>64</sup> เทียบหมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาที่ 998/2536

กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวแต่อย่างใด<sup>65</sup> เช่น ผู้กระทำความผิดนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเข้าฝากในบัญชีธนาคาร หรือนำไปลงทุนในสถาบันการเงินต่างๆ และถอนเงินหรือดอกผลของเงินดังกล่าวออกไปซื้อทรัพย์สินต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบ้าน ที่ดิน รถยนต์ ทองคำ อัญมณี หุ่นหรือหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สิน แล้วมีการจำหน่าย จ่าย โอนให้แก่ญาติหรือบุคคลผู้ใกล้ชิด เพื่อยักย้าย ปกปิด ซ่อนเร้นทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าว โดยอาจมีการเปลี่ยนสภาพหรือจำหน่าย จ่าย โอนไปหลายครั้งหลายทอด เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในมาตรา 3 จำนวน 21 ความผิดมูลฐาน จะเห็นว่าไม่ได้มีการบัญญัติให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นความผิดมูลฐาน อีกทั้งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ก็ไม่ได้กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายถือเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงทำให้ไม่สามารถนำมาตรการต่างๆ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบังคับใช้ผ่านความผิดมูลฐานซึ่งเปรียบเสมือนประตูที่จะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้

ดังนั้น หากผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดโดยตรง ไปซื้อหรือเปลี่ยนสภาพเป็นทรัพย์สินอื่น หรือมีการจำหน่าย จ่าย โอน ยักย้าย ไปหลายครั้งหลายทอด ศาลจะไม่อาจมีคำพิพากษาให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวเพื่อให้ตกเป็นของแผ่นดินได้เนื่องจากทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรงได้มีการเปลี่ยนสภาพไปแล้ว อีกทั้งในกรณีดอกผลของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือดอกผลของทรัพย์สินที่ได้มีการเปลี่ยนสภาพไปแล้ว ศาลก็ไม่อาจมีคำพิพากษาให้ริบดอกผลดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน เมื่อมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนสภาพไปหรือดอกผลข้างต้น ซึ่งเป็นผลประโยชน์แท้จริงของผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำผลประโยชน์ที่ได้ไปใช้เป็นเงินทุน

<sup>65</sup> จุฑารัตน์ โยธินวิสิษฐ์, "มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด : ศึกษากรณีดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), 96.

หมุนเวียนในการกระทำความผิด เช่น ใช้เป็นเงินทุนในการผลิตหรือนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร ที่ผิดกฎหมายต่อไป หรือใช้ในการปกปิดซ่อนเร้นการกระทำความผิด เป็นต้น รวมทั้งอาจนำไปใช้ในการขยายขอบเขตการประกอบอาชญากรรมหรือประกอบอาชญากรรมอื่นต่อไปได้

### 3.5.2.2 ประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรนั้น มีความเกี่ยวข้องกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในเรื่องความผิดฐานฉ้อโกง และความผิดเกี่ยวกับการค้าในเรื่องความผิดฐานขายของโดยหลอกลวง และความผิดฐานปลอมเครื่องหมายการค้า ดังนี้

#### (1) ความผิดฐานฉ้อโกง ตามมาตรา 341

แม้ความผิดฐานฉ้อโกงจะสามารถนำมาบังคับใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรได้ ในกรณีมีการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้ง<sup>66</sup> ในลักษณะที่เป็นการหลอกลวงขาย เช่น วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรปลอม<sup>67</sup> ผิดมาตรฐาน เสื่อมคุณภาพ เป็นต้น แต่ไม่อาจนำมาบังคับใช้กับกรณีการผลิต การนำเข้า การส่งออกหรือการมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรปลอม ผิดมาตรฐาน หรือเสื่อมคุณภาพได้ เนื่องจากไม่ได้เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการหลอกลวงผู้อื่น และได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามดังเช่นกรณีการหลอกลวงขาย

สำหรับกรณีการลักลอบขายวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ต้องขึ้นทะเบียน แต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ได้แจ้งความประสงค์จะดำเนินการและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดนั้น หากผู้ซื้อทราบข้อความจริงเช่นว่านั้น แต่ก็ยังทำการซื้อวัตถุดิบอันตรายที่ผิดกฎหมายดังกล่าว เช่น กรณีที่ผู้ที่ประสงค์จะซื้อวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรไปเพื่อการป้องกันกำจัดศัตรูพืช มักจะคำนึงแต่เรื่องคุณภาพหรือมาตรฐานของวัตถุดิบอันตรายเท่านั้น แต่ถ้าผู้ซื้อรู้ว่าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรนั้นเป็นชนิดที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ โดยไม่ได้รับ

<sup>66</sup> คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), 258-65.

<sup>67</sup> เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 471/2543



อนุญาต หรือไม่ได้แจ้งความประสงค์จะดำเนินการและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด แต่หากเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ต้องการและไม่ได้เป็นวัตถุอันตรายปลอม ผิดมาตรฐาน หรือเสื่อมคุณภาพก็เพียงพอที่ทำให้ผู้นั้นตัดสินใจซื้อวัตถุอันตรายทางการเกษตรดังกล่าว เป็นต้น การลักลอบขายวัตถุอันตรายที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ได้แจ้งความประสงค์จะดำเนินการและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดข้างต้น จึงไม่ได้มีลักษณะเป็นการหลอกลวงผู้อื่นแต่อย่างใด<sup>68</sup> ทำให้ไม่อาจนำความผิดฐานฉ้อโกงมาบังคับใช้ลงโทษได้เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้กรณีการหลอกลวงขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอม ผิดมาตรฐานหรือเสื่อมคุณภาพดังกล่าว คงมิได้เฉพาะวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 เท่านั้นตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 45 เนื่องจากวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 นั้นเป็นชนิดที่มีอันตรายร้ายแรงซึ่งกฎหมายกำหนดห้ามผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 43 ประกอบประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558<sup>69</sup> ดังนั้น บุคคลใดก็ตามจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดในทางอาญาไม่ได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 64<sup>70</sup> จึงไม่อาจมีกรณีการหลอกลวงขายหรือถูกหลอกลวงขายวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ได้

ดังนั้น เมื่อพิจารณาความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (18)<sup>71</sup> จะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา อันจะถือว่าอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานดังกล่าว คงมีแต่เฉพาะความผิดกรณีการหลอกลวงขายวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ที่ปลอม ผิดมาตรฐาน หรือเสื่อมคุณภาพเท่านั้น ส่วนความผิดเกี่ยวกับกรณีการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอม ผิดมาตรฐาน เสื่อม

<sup>68</sup> คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, 257-8.

<sup>69</sup> ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ข้อ 2.1 กำหนดให้วัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรรับผิดชอบ คือ ไดโครโตฟอส (Dicrotophos) และ อีพีเอ็น (EPN) เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4

<sup>70</sup> ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 19 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2560), 89-90.

<sup>71</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (18) ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ ทรัพย์ ทรัพย์ ทรัพย์ ทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะเป็นปกติฐานะ

คุณภาพ หรือความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 รวมทั้งความผิดกรณีการลักลอบขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ได้แจ้งความประสงค์จะดำเนินการและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ซึ่งไม่ได้มีลักษณะเป็นการหลอกลวงผู้อื่นนั้น ไม่อาจถือได้ว่าอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (18)

## (2) ความผิดฐานขายของโดยหลอกลวง ตามมาตรา 271

แม้ความผิดฐานขายของโดยหลอกลวงจะสามารถนำมาบังคับใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้ ในกรณีที่มีการหลอกลวงด้วยประการใดๆ ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือปริมาณของวัตถุอันตรายทางการเกษตร ในลักษณะที่เป็นการขายโดยใช้ฉลากไอ้อวด<sup>72</sup> หรือแสดงข้อมูลที่เกินความเป็นจริงหรือไม่ตรงกับความเป็นจริง เช่น ใช้ฉลากที่แสดงคุณสมบัติหรือประสิทธิภาพเกินความเป็นจริง หรือใช้ฉลากที่แสดงข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง เป็นต้น เนื่องจากต้องเป็นเพียงเพื่อจูงใจให้ผู้ซื้อนั้นซื้อง่ายขึ้น หรือซื้อในราคาที่แพงกว่าเดิม ซึ่งอย่างไรก็ดี ผู้ซื้อที่ซื้อวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นอยู่แล้ว ไม่ใช่กรณีที่มีการขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยหลอกลวงซึ่งเป็นความเท็จนั้นสำคัญถึงขนาดว่าหากไม่มีการหลอกลวง ผู้ซื้อจะไม่ยอมซื้อวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นอันจะเป็นความผิดฐานฉ้อโกง<sup>73</sup> เช่น วัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอม ผิดมาตรฐาน หรือเสื่อมคุณภาพ เป็นต้น

สำหรับกรณีการลักลอบขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ได้แจ้งความประสงค์จะดำเนินการและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดนั้น หากผู้ซื้อทราบข้อความจริงเช่นว่านั้น แต่ก็ยังทำการซื้อวัตถุอันตรายที่ผิดกฎหมายดังกล่าว การลักลอบขายวัตถุอันตรายที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ได้แจ้งความประสงค์จะดำเนินการและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดข้างต้น จึงไม่ได้มีลักษณะเป็นการขายของโดยหลอกลวงให้ผู้ซื้อหลงเชื่อ ในแหล่งกำเนิด สภาพ

<sup>72</sup> สติชัย ไพบระ, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 209-287 และมาตรา 367-398, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: พลสยามพริ้นติ้ง, 2555), 286-7.

<sup>73</sup> หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 2-3, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), 180.

คุณภาพ หรือปริมาณของวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรแต่อย่างใด<sup>74</sup> ทำให้ไม่อาจนำความผิดฐานขายของโดยหลอกลวงมาบังคับใช้ลงโทษได้เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ความผิดฐานขายของโดยหลอกลวงยังไม่อาจนำมาบังคับใช้กับกรณีความผิดเกี่ยวกับการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 เนื่องจากไม่ได้เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการขายวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรโดยหลอกลวงด้วยประการใดๆ ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือปริมาณ รวมทั้งไม่อาจนำมาบังคับใช้กับกรณีความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายชนิดที่ 4 เนื่องจากไม่อาจมีกรณีการหลอกลวงขายหรือถูกหลอกลวงขายวัตถุดิบอันตรายชนิดที่ 4 ได้

ดังนั้น เมื่อพิจารณาความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (13)<sup>75</sup> จะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานขายของโดยหลอกลวงตามประมวลกฎหมายอาญา อันจะถือว่าอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานดังกล่าว คงมีแต่เฉพาะความผิดกรณีการหลอกลวงด้วยประการใดๆ ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือปริมาณของวัตถุดิบอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ในลักษณะที่เป็นการขายโดยโฆษณาโอ้อวด หรือแสดงข้อมูลที่เกินความเป็นจริงเท่านั้น ส่วนความผิดเกี่ยวกับกรณีการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 หรือความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายชนิดที่ 4 รวมทั้งความผิดกรณีการลักลอบขายวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ได้แจ้งความประสงค์จะดำเนินการและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ซึ่งไม่ได้มีลักษณะเป็นการขายของโดยหลอกลวงให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือปริมาณของวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรนั้น ไม่อาจถือได้ว่าอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (13)

<sup>74</sup> สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2559), 187-8.

<sup>75</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (13) ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

### (3) ความผิดฐานปลอมเครื่องหมายการค้า ตามมาตรา 273

แม้ความผิดฐานปลอมเครื่องหมายการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาจะสามารถนำมาบังคับใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดปลอมเครื่องหมายการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรของผู้อื่นซึ่งได้จดทะเบียนในต่างประเทศ เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาเป็นบททั่วไปจึงถูกยกเว้นโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ ในส่วนที่เป็นเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนในประเทศไทย<sup>76</sup> แต่หากพิจารณาจากลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มักจะใช้ชื่อทางการค้า ข้อมูลผู้ผลิต หรือเครื่องหมายที่ทำขึ้นมาใหม่เอง ซึ่งแม้จะไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง แต่ก็ไม่ใช่เป็นการปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น เนื่องจากต้องการที่จะหลบเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้กรณีปลอมเครื่องหมายการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรของผู้อื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้วนั้นเกิดขึ้นน้อย

ดังนั้น เมื่อพิจารณาความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (13) จะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานปลอมเครื่องหมายการค้าตามประมวลกฎหมายอาญา อันจะถือว่าอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานดังกล่าว คงมีแต่เฉพาะความผิดกรณีปลอมเครื่องหมายการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรของผู้อื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

#### 3.5.2.3 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

ความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ที่มีความเกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นมีดังนี้<sup>77</sup>

1) ความผิดเกี่ยวกับการนำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากร เข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำเลียง โดยหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้ามอันเกี่ยวกับของนั้น ตามมาตรา 244

<sup>76</sup> สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา, 200.

<sup>77</sup> ชูชาติ อัครโรจน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 (กรุงเทพฯ: นภัสสรการพิมพ์ (กิตติชัย), 2560), 497-501.

2) ความผิดเกี่ยวกับช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไป ซื่อ รับจำหน่าย หรือรับไว้โดยประการใดๆ โดยรู้ว่าเป็นของที่เนื่องมาจากความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้าม ตามมาตรา 246 วรรคสาม

แม้ความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้าม และความผิดฐานรับไว้โดยประการใดซึ่งของที่หลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้าม จะสามารถนำมาบังคับใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้ ในกรณีการนำเข้าหรือส่งออกวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 หรือวัตถุอันตรายปลอม ผิดมาตรฐาน เสื่อมคุณภาพ ต้องขึ้นทะเบียนแต่มิได้ขึ้นทะเบียนไว้ หรือถูกสั่งเพิกถอนทะเบียน เนื่องจากถือเป็นของต้องห้ามตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 รวมทั้งกรณีการนำเข้าหรือส่งออกวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 โดยไม่ได้แจ้งความประสงค์ จะดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ เนื่องจากถือเป็นของต้องจำกัดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560<sup>78</sup> แต่ไม่อาจนำมาบังคับใช้กับกรณีการผลิต มีไว้ในครอบครอง หรือขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายได้ ด้วยเหตุที่ไม่ได้เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการนำเข้ามาในหรือส่งออก ไปนอกราชอาณาจักร หรือนำผ่านราชอาณาจักรแต่อย่างใด

ดังนั้น เมื่อพิจารณาความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (7)<sup>79</sup> จะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้าม และความผิดฐานรับไว้โดยประการใดซึ่งของที่หลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้ามตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 อันจะถือว่าอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานดังกล่าว คงมีแต่เฉพาะความผิดกรณีการนำเข้าหรือส่งออกวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 หรือวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 โดยไม่ได้แจ้งความประสงค์จะดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ หรือวัตถุอันตรายปลอม ผิดมาตรฐาน เสื่อมคุณภาพ ต้องขึ้นทะเบียนแต่มิได้ขึ้นทะเบียนไว้

<sup>78</sup> เรื่องเดียวกัน, 152.

<sup>79</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (7) ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

หรือถูกสั่งเพิกถอนทะเบียน ส่วนความผิดกรณีผลิต มีไว้ในครอบครอง หรือขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย ไม่อาจถือว่าอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานมาตรา 3 (7)

### 3.5.2.4 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

แม้ความผิดฐานปลอมเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 จะสามารถนำมาบังคับใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดปลอมเครื่องหมายการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรของผู้อื่นที่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย<sup>80</sup> แต่หากพิจารณาลักษณะการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มักจะใช้เครื่องหมายที่ทำขึ้นมาใหม่เอง ไม่ใช่เป็นการปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น จึงทำให้กรณีที่ผู้กระทำความผิดปลอมเครื่องหมายการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรของผู้อื่นที่ได้จดทะเบียนในประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นน้อยเช่นกัน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (13) จะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานปลอมเครื่องหมายการค้า ตามตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 อันจะถือว่าอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานดังกล่าว คงมีแต่เฉพาะความผิดกรณีปลอมเครื่องหมายการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรของผู้อื่นที่ได้จดทะเบียนในประเทศไทยเท่านั้น

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าแม้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 จะถือเป็นคดีสิ่งแวดล้อมประเภทหนึ่ง<sup>81</sup> แต่เมื่อพิจารณาความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (15)<sup>82</sup> จะเห็นได้ว่าความผิดมูลฐานดังกล่าวไม่ได้มีการบัญญัติว่าครอบคลุมถึงความผิดตามกฎหมายฉบับใดบ้าง จึงต้องพิจารณาประกอบกับที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการ

<sup>80</sup> วัส ดิงสมิตร, คำอธิบายกฎหมายเครื่องหมายการค้า (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2545), 130.

<sup>81</sup> แผนกคดีสิ่งแวดล้อมในศาลฎีกา, "อำนาจหน้าที่พิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม," เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2560, <http://www.supremecourt.or.th/webportal/maincode/content.php?content=component/content/view.php?id=41&base=26&base=26>.

<sup>82</sup> ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (15) ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือหรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติ หรือกระบวนกรแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

กฤษฎีกา เพื่อขอหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับขอบเขตของความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) ซึ่งเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ไม่อยู่ในขอบข่ายของกฎหมายตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีความเห็น<sup>83</sup> อีกทั้งยังไม่ได้มีลักษณะเป็นการใช้ ยึดถือหรือครอบครองทรัพย์สินอาชญากรรมชาติ หรือแสวงหาประโยชน์จากทรัพย์สินอาชญากรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด จึงไม่เข้าองค์ประกอบความผิดและไม่อาจถือได้ว่าอยู่ในขอบเขตความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15)

ดังนั้น เมื่อพิจารณามาตรการทางกฎหมายอาญาในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 จะเห็นได้ว่า มาตรการที่มีใช้บังคับอยู่ ยังไม่เพียงพอต่อการป้องกันและปราบปรามความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรซึ่งเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม เนื่องจากมาตรการในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับกระทำความผิดดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรยังไม่มีมาตรการครอบคลุมเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดที่กระทำในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม และริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงไม่อาจก้าวทันกับสถานการณ์การกระทำความผิดที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น และก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงในวงกว้าง โดยสามารถสรุปเป็นตารางเปรียบเทียบได้ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
CHULALONGKORN UNIVERSITY

<sup>83</sup> บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีจที่ 1249/2557 เรื่อง ความผิดตาม (15) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เห็นว่าความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) ครอบคลุมถึงกฎหมายดังต่อไปนี้ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510, พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484, พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507, พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514, พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490, พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482, พระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. 2551 และประมวลกฎหมายที่ดิน

ตารางที่ 1 แสดงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตาม พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535	ความผิดมูลฐานตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542			
	ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา	ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายที่คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา	ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร	ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการใช้อยัตถุ์ครอบครองแสวงหาประโยชน์
1. วัตถุอันตรายชนิดที่ 4	x	x	✓	x
2. วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาต	x	x	✓	x
3. วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 โดยไม่ได้แจ้งจะดำเนินการ	x	x	✓	x
4. วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือ 3 มิได้ขึ้นทะเบียน	x	x	✓	x
5. วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือ 3 ปลอมผิดมาตรฐานเสื่อมคุณภาพ	ใช้บังคับได้เฉพาะกรณีหลอกลวงขายเท่านั้น	x	✓	x
6. ความผิดเกี่ยวกับฉลาก	x	เฉพาะกรณีหลอกลวงขายให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพคุณภาพ หรือปริมาณ	x	x



### 3.6 สถานการณ์และสถิติเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย

วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายนั้นมีสถานการณ์และสถิติที่เกี่ยวข้องทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย ดังนี้

#### 3.6.1 สถานการณ์และสถิติในต่างประเทศ

ในต่างประเทศมีลักษณะของตลาดวัตถุอันตรายทางการเกษตรของแต่ละประเทศแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระดับในการพัฒนา กฎเกณฑ์ข้อบังคับ และการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ที่ใช้ปกป้องพืช ซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบและปริมาณของวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย โดยตลาดของวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายทั่วโลก มีมูลค่าอยู่ที่ 6,000 ถึง 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี หรือคิดเป็นเงินไทย มีมูลค่าประมาณ 200,000 ถึง 320,000 ล้านบาทต่อปี ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

ในทวีปอเมริกา ตลาดทางการเกษตรกำลังมีการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางตอนกลางและตอนใต้ ส่งผลให้ปัญหาเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายนั้นมีความเสี่ยงมากขึ้น โดยใน ค.ศ. 2014 หน่วยงานผู้มีอำนาจของประเทศบราซิล ได้ทำการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรครั้งใหญ่ หลังมีการตรวจสอบกว่า 252 ฟาร์ม ส่งผลให้มีการปรับและจับกุมตามรายงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้ประเทศอาร์เจนตินา ปารากวัย อูรุกวัย ก็ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายเช่นเดียวกัน เนื่องจากส่งผลกระทบต่อสุขภาพอย่างกว้างขวางในภาคเกษตรกร<sup>84</sup>

ในสหรัฐอเมริกา แต่ละรัฐสามารถกำหนดค่าปริมาณสูงสุดของสารตกค้างที่ยอมรับได้ (Maximum Residue Limits หรือ MRLs) ให้มีความเข้มงวดกว่าในระดับประเทศได้ เช่น รัฐแคลิฟอร์เนียซึ่งเป็นรัฐผู้ผลิตทางการเกษตรในระดับชาติที่สำคัญ และเป็นหนึ่งในรัฐซึ่งมีกฎข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมและการเกษตรที่เข้มงวดมากที่สุด แต่จากการสุ่มตรวจผลผลิตทางการเกษตรพบว่าร้อยละ 5.5 ของตัวอย่าง มีการตกค้างของวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า 3 ใน 12 ของผลผลิตทางการเกษตรที่มาจากประเทศต้นทาง ซึ่งมีปริมาณของวัตถุอันตรายทางการเกษตรตกค้างสูงสุดนั้นมาจากสหรัฐอเมริกา

<sup>84</sup> The United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Illicit Pesticides, Organized Crime and Supply Chain Integrity*, 39.

ในทวีปยุโรป องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) หน่วยงานเพื่อความร่วมมือบังคับใช้กฎหมายของสหภาพยุโรป (Europol) และคณะกรรมการการยุโรป (European Commission) ได้รายงานว่าร้อยละ 10 ของตลาดวัตถุอันตรายทางการเกษตรทั้งหมดในยุโรป ประกอบไปด้วยวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน ปลอม และเสื่อมคุณภาพ<sup>85</sup>

ในทวีปเอเชีย ตลาดสินค้าทางการเกษตรมีการเจริญเติบโตอย่างมาก จึงก่อให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำความผิดสำหรับผู้ประกอบการค้าหรือกลุ่มองค์กรอาชญากรรมที่จะแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบ เช่น ในสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) เมื่อ ค.ศ. 2015 พนักงานอัยการในเมือง Miaoli สั่งฟ้องผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นผู้บริหารบริษัท Taiwan Agriwell ที่นำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรปุ๋ยและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยได้ตั้งข้อหาร้ายแรงในกรณีขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับอนุญาตมากกว่า 400 ตัน ซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายดังกล่าว ถูกขายให้เกษตรกรนำไปใช้ในสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ระหว่าง ค.ศ. 2013 ถึง ค.ศ. 2014 อันเป็นภัยร้ายแรงต่อผู้บริโภค แหล่งน้ำและดิน นอกจากนี้พนักงานอัยการได้คาดประมาณผลกำไรที่บริษัทดังกล่าวได้รับจากการกระทำความผิดนั้นสูงถึง 18 ล้านดอลลาร์ไต้หวัน<sup>86</sup> เป็นต้น

ในทวีปแอฟริกา National Farmer and Industry Associations รายงานว่าร้อยละ 15 ถึง 20 ของตลาดวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นผิดกฎหมาย อีกทั้งมีการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เกิดขึ้นในอย่างน้อย 15 ประเทศ เช่น ประเทศกานา แทนซาเนีย ยูกันดา เป็นต้น โดยใน ค.ศ. 2011 มีประเทศในทวีปแอฟริมากว่าร้อยละ 80 ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการค้าและการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอมและมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน<sup>87</sup>

### 3.6.2 สถานการณ์และสถิติในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2559 มีผู้ประกอบการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรหลายรูปแบบ และเกิดขึ้นหลายพื้นที่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออก ไม่ว่าจะเป็นความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งเป็นชนิดร้ายแรงที่กฎหมายห้ามประกอบกิจการใดๆ

<sup>85</sup> Ibid., 41-2.

<sup>86</sup> Central News Agency (Taiwan), "Man Charged with Selling 400 Tons of Illegal Pesticide from China," accessed 28 November 2017, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/2701093>.

<sup>87</sup> The United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Illicit Pesticides, Organized Crime and Supply Chain Integrity*, 38-9.

แต่ก็ยังพบว่ามีกรลักลอบผลิต มีไว้ในครอบครองและขาย อีกทั้งยังมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า มีไว้ในครอบครองและขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 ปลอม ผลิตมาตรฐาน เสื่อมคุณภาพ ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ หรือโดยไม่ได้รับอนุญาต รวมทั้งความผิดเกี่ยวกับฉลากของวัตถุอันตรายทางการเกษตรอีกด้วย

จากรายงานการตรวจสอบการดำเนินงานควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตรของกรมวิชาการเกษตรในพื้นที่ 17 จังหวัด ช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 พบว่ามี การกระทำความผิดกรณีมีไว้ในครอบครองและขายวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 วัตถุอันตรายปลอม ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ รวมทั้งขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยไม่มีฉลาก หรือมีฉลากแต่ฉลากหรือการแสดงฉลากไม่ถูกต้อง อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 คิดเป็นร้อยละ 28.75 ของร้านค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกสุ่มตรวจสอบทั้งหมด ส่วนกรณีมีไว้ในครอบครองและขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น คิดเป็นร้อยละ 20.24 ของร้านค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกสุ่มตรวจสอบทั้งหมด<sup>88</sup>

ยิ่งไปกว่านั้นรายงานผลการสุ่มตรวจสอบสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผักและผลไม้ใน พ.ศ. 2559 ของเครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thailand Pesticide Alert Network หรือ Thai-PAN) ซึ่งได้ทำการสุ่มตรวจตัวอย่างผักและผลไม้จำนวน 158 ตัวอย่าง พบว่ามีสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย ตกค้างในผักและผลไม้จำนวน 29 ตัวอย่าง เช่น ค่ะน้ำ พริกแดง ถั่วฝักยาว กะเพรา ผักบุ้ง มะเขือเปราะ แตงกวา กะหล่ำปลี แก้วมังกร ส้มสายน้ำผึ้ง ฝรั่ง แดงโม เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 18.4 ของตัวอย่างที่สุ่มตรวจสอบทั้งหมด โดยมีทั้งสิ้น 6 ชนิด แบ่งเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 จำนวน 4 ชนิด ได้แก่ ไดโครโตฟอส (Dicrotophos) เอนโดซัลแฟน (Endosulfan) เมตามิโดฟอส (Methamidophos) โมโนโครโตฟอส (Monocrotophos) และวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ซึ่งทะเบียนสิ้นอายุลงเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2554 แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนจากกรมวิชาการเกษตร อีก 2 ชนิด ได้แก่ คาร์โบฟูราน (Carbofuran) และเมโทมิล (Methomyl)<sup>89</sup>

<sup>88</sup> กรมวิชาการเกษตร, รายงานการตรวจสอบการดำเนินงานควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตร (กรุงเทพฯ: สำนักตรวจสอบการดำเนินงานที่ 1 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2560), ก-ค.

<sup>89</sup> เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thailand Pesticide Alert Network: Thai-PAN), "รายงานผลการสุ่มตรวจสอบสารพิษตกค้างในผักและผลไม้ ครั้งที่ 2/2559," เข้าถึงเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2560, [http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide\\_doc30\\_0.pdf](http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide_doc30_0.pdf).

ตั้งแต่ในช่วง พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2559 มีการดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 รวมทั้งสิ้น 1,290 คดี<sup>90</sup> โดยใน พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2557 มีการจับกุมผู้กระทำความผิดและสามารถยึดของกลาง ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายได้กว่า 8,000 ตัน มูลค่ารวมกว่า 300 ล้านบาท<sup>91</sup> และเมื่อเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2559 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือถึงสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อขอให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพิจารณาเพิ่มความผิดเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้แก่ สารเคมีทางการเกษตร ปุ๋ย และเมล็ดพันธุ์ เป็นความผิดมูลฐาน เนื่องจากเห็นว่ากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีมาตรการติดตามและดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการไม่กล้ากระทำความผิด<sup>92</sup> แต่ก็ยังไม่มีความคืบหน้าเพิ่มเติมแต่อย่างใด

นอกจากนี้ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินคดีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสำนักนิติการและสิทธิประโยชน์ กรมวิชาการเกษตร สรุปสาระสำคัญได้ว่าการดำเนินคดีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้น เมื่อคดีมาถึงกรมวิชาการเกษตรจะมีการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมด แล้วพิจารณาว่ามีความผิดจริงหรือไม่และมีความผิดอะไรบ้าง แต่ไม่มีอำนาจในการตรวจสอบบัญชีธนาคาร เส้นทางทางการเงิน หรือแม้กระทั่งใบเสร็จในการขายซึ่งถือเป็นหลักฐานสำคัญ ก็ไม่อาจตรวจสอบได้ กล่าวคือ ยังไม่มีกระบวนการในการตรวจสอบทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร โดยเห็นว่าน่าจะมีกระบวนการในการตรวจสอบทรัพย์สินได้ อีกทั้งเรื่องผลประโยชน์นั้น ศาลจะไม่พิพากษาเกี่ยวกับเงินที่ได้จากการกระทำความผิด ศาลจะพิพากษาสั่งให้ริบของกลางในคดี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุอันตรายที่ผิดกฎหมายรวมทั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ในการกระทำความผิดเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผลประโยชน์ที่ได้จากการกระทำความผิดนั้นค่อนข้างสูง เนื่องจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ขายส่วนใหญ่จะมีราคาประมาณขวดละ 250 ถึง 500 บาท หากเป็นผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ารายใหญ่จะได้รับผลตอบแทนสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

<sup>90</sup> ข้อมูลจำนวนคดีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ของสำนักนิติการและสิทธิประโยชน์ กรมวิชาการเกษตร

<sup>91</sup> เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thailand Pesticide Alert Network: Thai-PAN), "ข้อมูลสนับสนุนการระงับการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีพิษร้ายแรง 4 ชนิด," เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2560, [http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide\\_doc4\\_0.pdf](http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide_doc4_0.pdf).

<sup>92</sup> โปสตุเดย์, "กระทรวงเกษตรฯ พง. พิจารณาให้การค้าวัตถุอันตรายปลอมเข้าข่ายกฎหมายฟอกเงิน," เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2560, <https://www.posttoday.com/biz/gov/440869>.

วัดอุณฺทรายชนิดที่ 4 วัดอุณฺทรายที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ได้ขึ้นทะเบียน ซึ่งยังมีการลักลอบผลิตขายและใช้อยู่ โดยหากเกษตรกรกรใช้แล้วได้ผลตามที่ต้องการก็ไม่มีกรร้องเรียน ส่งผลให้ผลประโยชน์ตอบแทนจึงสูง เนื่องจากสารตั้งต้นที่ผิดกฎหมายนั้นมีราคาแพง ส่วนของกลางในคดีส่วนใหญ่ที่ถูกยึดก็มีปริมาณมากเช่นกัน อีกทั้งวัดอุณฺทรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายซึ่งถูกขายออกไปแล้วก็มีปริมาณมาก แต่กรมวิชาการเกษตรไม่สามารถติดตามตรวจสอบเส้นทางการเงินได้ จึงเห็นว่าเป็นช่องว่างของกฎหมายที่ยังไม่สามารถเข้าไปจัดการได้

ดังนั้น ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติวัดอุณฺทราย พ.ศ. 2535 ในคดีเกี่ยวกับวัดอุณฺทรายทางการเกษตร คือ ปัญหาในการติดตามทรัพย์สิน และมาตรการที่บังคับใช้อยู่ยังไม่มีความเด็ดขาดเท่าที่ควร จึงทำให้ยังมีการกระทำความผิดอยู่ อีกทั้งผู้ประกอบการรายใหญ่มักจะไม่ได้มีเพียงบริษัทเดียว แต่จะมีบริษัทในเครือหลายบริษัท ซึ่งทุกบริษัทในเครือจะมีการผลิตสารชนิดเดียวกัน แต่ใช้เครื่องหมายการค้าต่างกัน และเมื่อถูกดำเนินคดีกับเครื่องหมายการค้าหนึ่งก็จะมีการปิดบริษัทนั้น แล้วไปทำการตั้งบริษัทใหม่ โดยมีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นจริงอยู่ในฐานข้อมูลคดีของกรมวิชาการเกษตร

สำหรับกรพิจารณาการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัดอุณฺทรายเป็นความผิดมูลฐาน เพื่อที่จะนำมามาตรการตามกฎหมายป้องกันป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัดอุณฺทรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัดอุณฺทราย พ.ศ. 2535 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเคยคิดในเรื่องดังกล่าวเช่นกัน เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับวัดอุณฺทรายยังไม่มีกระบวนการติดตามเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเลย โดยหากมีการผลักดันในประเด็นดังกล่าวก็จะเป็นประโยชน์ เนื่องจากคดีเกี่ยวกับวัดอุณฺทรายนั้นมีมากซึ่งผลกระทบไม่ได้เกิดขึ้นกับเพียงตัวเกษตรกรแต่ยังมีผลกระทบต่อสังคมในเรื่องสารพิษตกค้างและมลพิษในสิ่งแวดล้อมด้วย นอกจากนี้ยังเสนอว่าในกรณีที่ผู้ประกอบการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัดอุณฺทรายทางการเกษตรซ้ำ ควรต้องมีการสั่งห้ามหรือระงับการขึ้นทะเบียนอย่างถาวร

อย่างไรก็ดี การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัดอุณฺทรายเป็นความผิดมูลฐานอาจมีผลทำให้เจ้าหน้าที่มีภาระหน้าที่เพิ่มมากขึ้นบ้าง ในการรวบรวมพยานหลักฐานส่งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่เห็นว่าไม่ได้เป็นภาระหน้าที่ซึ่งหนักขึ้นมากนัก และหากพิจารณาในแง่ของการกำจัดสิ่งผิดกฎหมาย เกษตรกรจะได้ใช้วัดอุณฺทรายที่ถูกกฎหมายและมีคุณภาพ ก็เห็นว่ามีประโยชน์ แต่ผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลางอาจได้รับผลกระทบหรือถูกกระทบสิทธิ

พอสมควร เนื่องจากต้องมีการใช้มาตรการในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน<sup>93</sup>

### 3.7 ผลกระทบจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรส่งผลกระทบในด้านต่างๆ หลายประการดังนี้

#### 3.7.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ประเทศไทยนั้นเป็นประเทศเกษตรกรรม และการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรก็ถือเป็น รายได้หลัก อันมีความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก โดยการส่งออกสินค้าเกษตรใน พ.ศ. 2560 มีมูลค่าจำนวน 1,355,501.1 ล้านบาท ซึ่งปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการประกอบ เกษตรกรรม คือ วัตถุอันตรายทางการเกษตร ทำให้มีปริมาณในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร จำนวนมหาศาล และมีการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรตั้งแต่ พ.ศ. 2553 ถึง พ.ศ. 2558 เฉลี่ย 1.32 แสนตันต่อปี คิดเป็นมูลค่ามากถึง 19,000 ล้านบาทต่อปี อีกทั้งปริมาณในการใช้และการนำเข้า วัตถุอันตรายทางการเกษตรยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง และเกษตรกรมีการใช้วัตถุอันตรายทาง การเกษตรต่อไร่เพิ่มสูงขึ้น<sup>94</sup> โดยการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุ อันตรายปลอม ผิดมาตรฐาน เสื่อมคุณภาพ จะทำให้เกษตรกรไม่สามารถใช้ได้ผลเต็มประสิทธิภาพ และอาจทำให้ศัตรูพืช แมลง โรคพืช มีการพัฒนาภูมิต้านทาน หรือสายพันธุ์ใหม่ให้ทนทานต่อสารเคมี มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรต้องเพิ่มปริมาณการใช้ อันเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตแก่เกษตรกร ยิ่งไป กว่านั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผลผลิตทางการเกษตร ทำให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มค่ากับการลงทุนจนเกิดภาวะขาดทุน จึงเป็นการสร้างความเดือดร้อนและส่งผลกระทบโดยตรงต่อ เกษตรกร ซึ่งถือเป็นรากฐานที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 หรือวัตถุอันตรายที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ หรือโดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น จะทำให้เกิด การตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร โดยสหภาพยุโรปเคยมีการตรวจพบคาร์โบฟูราน (Carbofuran)

<sup>93</sup> สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินคดีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร สำนักนิติการและสิทธิ ประโยชน์ กรมวิชาการเกษตร, "การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีวัตถุอันตรายทางการเกษตร," โดยนายกฤติน พงษ์ศิริ, 7 พฤศจิกายน 2560.

<sup>94</sup> สุวรรณมา ประณีตวศกุล และคณะ, *โครงการทางเลือกเชิงนโยบายสำหรับการจัดการศัตรูพืชที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม* (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2556), 27.

ในพริก และเมโทมิล (Methomyl) ในฝรั่งที่นำเข้าจากประเทศไทย ส่งผลให้มีมาตรการกีดกันการนำเข้าผลผลิตทางการเกษตรบางชนิดจากประเทศไทย ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อรายได้จากการส่งออกของประเทศจำนวนมาก<sup>95</sup>

### 3.7.2 ผลกระทบด้านสังคม

จากรายงานผลการสุ่มตรวจสอบสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผักและผลไม้ใน พ.ศ. 2559 พบว่ามีวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายตกค้างในผักและผลไม้ โดยเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 จำนวน 4 ชนิด ซึ่งกฎหมายห้ามประกอบกิจการใดๆ เนื่องจากมีอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ โดยเข้าสู่ร่างกายได้ทั้งทางผิวหนัง ทางการหายใจและทางปาก รวมทั้งทำให้เกิดพิษทั้งแบบเฉียบพลันและเรื้อรัง เช่น เอนโดซัลแฟน (Endosulfan) มีผลต่อระบบประสาท การทำงานของตับ ก่อให้เกิดมะเร็งหรือโลหิตจาง<sup>96</sup> หรือไดโครโตฟอส (Dicrotophos) มีผลต่อระบบประสาทที่ควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อ ระบบสืบพันธุ์ พัฒนาการของตัวอ่อนในครรภ์ ทำให้เกิดความผิดปกติของยีนและอาจก่อให้เกิดโรคมะเร็ง เป็นต้น

สำหรับคาร์โบฟูราน (Carbofuran) และเมโทมิล (Methomyl) ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนจากกรมวิชาการเกษตร โดยคาร์โบฟูราน (Carbofuran) มีผลต่อระบบประสาท เซลล์สมอง หัวใจ หลอดเลือดและระบบสืบพันธุ์ ก่อให้เกิดความผิดปกติของยีน การเสื่อมของเซลล์หรือการแบ่งตัวผิดปกติของตับ ส่วนเมโทมิล (Methomyl) มีผลต่ออด ผิวหนัง ลำไส้ ไต ม้าม และอวัยวะที่สร้างเลือด ทำลาย DNA และก่อให้เกิดความผิดปกติของเอนไซม์บางชนิด<sup>97</sup>

ยิ่งไปกว่านั้นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 บางชนิด แม้จะสามารถดำเนินการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองได้ หากได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่กลับพบข้อมูลว่ามีอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ เช่น พาราควอต (Paraquat) มีพิษเฉียบพลันสูงต่อมนุษย์แม้ได้รับจากการสัมผัสเพียงปริมาณน้อย สามารถดูดซึมเข้าสู่ร่างกายอย่างรวดเร็วทางผิวหนังผ่าน

<sup>95</sup> ไทยรัฐออนไลน์, "หายนะ เกษตรกรไทย," เข้าถึงเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2560, <https://www.thairath.co.th/content/841389>.

<sup>96</sup> แสงโสม ศิริพานิช, "สถานการณ์และผลต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พ.ศ. 2556," *รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์* ปีที่ 44, ฉบับที่ 44 (พฤศจิกายน 2556): 689.

<sup>97</sup> เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thailand Pesticide Alert Network: Thai-PAN), "ข้อมูลสนับสนุนการระงับการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีพิษร้ายแรง 4 ชนิด," เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2560, [http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide\\_doc4\\_0.pdf](http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide_doc4_0.pdf).

บาดแผลเผาไหม้ที่เกิดจากพาราควอตเอง หรือบาดแผลบนผิวหนังของผู้ใช้ ไม่มียาแก้พิษ (Antidote) เป็นสาเหตุหนึ่งของโรคพาร์กินสัน (Parkinson's disease) มีผลต่อระบบประสาท และสามารถถ่ายทอดจากมารดาสู่ทารกในครรภ์<sup>98</sup> หรือคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) ทำให้เกิดความผิดปกติด้านพัฒนาการทางสมอง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของต่อมไร้ท่อ เพิ่มการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง ถ้าใส่ สามารถถ่ายทอดจากมารดาสู่ทารกในครรภ์ เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งเต้านม<sup>99</sup> เป็นต้น

นอกจากนี้จำนวนผู้ป่วยโรคจากพิษสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ใน พ.ศ. 2557 พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2559 นั้น มีจำนวน 7,954 คน 10,177 คน และ 8,689 คนตามลำดับ หรือคิดเป็นอัตราการป่วยเท่ากับ 12.25, 17.12 และ 14.47 ต่อประชากร 100,000 คน<sup>100</sup> ตามลำดับ ยิ่งไปกว่านั้นใน พ.ศ. 2559 มีการตรวจคัดกรองสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มเกษตรกรจำนวน 418,672 คน พบว่าเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงหรืออยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยจำนวนสูงถึง 153,905 คน คิดเป็นร้อยละ 36.76 ของผู้ที่ถูกตรวจคัดกรองทั้งหมด<sup>101</sup> ดังนั้น ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรจึงก่อให้เกิดอันตรายและส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของเกษตรกร ผู้บริโภค และประชาชนในสังคม

### 3.7.3 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนอกจากจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน เนื่องจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรจะมีเพียงร้อยละ 0.1 เท่านั้นที่ไปถึงศัตรูพืชเป้าหมาย แต่อีกร้อยละ 99.9 จะปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม โดยภายหลังการใช้จะถูกดูดซึมเข้าไปในพืชและอยู่บนพืชบางส่วน ส่วนที่เหลือจะกระจายไปในอากาศ หรือถูกน้ำจากแปลงเกษตรชะล้างลงสู่ดินหรือแหล่งน้ำใกล้เคียง จึงทำให้อย่างคงตกค้างสะสมอยู่ในระบบนิเวศและเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการสลายตัวของวัตถุอันตรายทางการเกษตรแต่ละชนิดและสภาพแวดล้อม<sup>102</sup>

<sup>98</sup> เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thailand Pesticide Alert Network: Thai-PAN), *เหตุผลสนับสนุนการยกเลิกพาราควอต คลอร์ไพริฟอส และจำกัดการใช้ไกลโฟเซต*, 4-11.

<sup>99</sup> เรื่องเดียวกัน, 19-23.

<sup>100</sup> สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, *รายงานสถานการณ์โรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ปี 2559* (นนทบุรี: กรมควบคุมโรค, 2560), 42.

<sup>101</sup> เรื่องเดียวกัน, 64.

<sup>102</sup> สุราลีนี้ อังสูงเนิน, "ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช," *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี* ปีที่ 9, ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2558): 56.



นอกจากนี้ ใน พ.ศ. 2554 ยังมีผลการวิจัยระบุว่าไดโครโตฟอส (Dicrotophos) คาร์โบฟูราน (Carbofuran) และเมโทมิล (Methomyl) สามารถกำจัดแมลงศัตรูพืชได้เพียงร้อยละ 28 แต่กลับเป็นการกำจัดแมลงที่มีประโยชน์ไปถึงร้อยละ 72 จึงเป็นการทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง ซึ่งจะส่งผลให้การระบาดของแมลงศัตรูพืชเพิ่มมากขึ้น และสร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตร อีกทั้งเมื่อตรวจสอบตัวอย่างดินภายหลังการทดลองใช้ 30 วัน ยังพบว่ามียัตถุอันตรายทางการเกษตร 3 ชนิดดังกล่าวตกค้างเกินมาตรฐานของระดับความเข้มข้นสูงสุดที่ยอมรับได้ (Maximum Allowable Concentration) ของ U.S. Environmental Protection Agency (EPA)<sup>103</sup> อีกด้วย

ยิ่งไปกว่านั้นยัตถุอันตรายชนิดที่ 3 บางชนิด แม้จะสามารถดำเนินการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองได้ หากได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่กลับพบข้อมูลว่ามีอันตรายร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อม เช่น พาราควอต (Paraquat) มีการตรวจพบการปนเปื้อนช่วงฤดูเพาะปลูกในพื้นที่ต้นน้ำนาน โดยในน้ำผิวดินพบถึง 64 ตัวอย่างจาก 65 ตัวอย่าง ส่วนน้ำใต้ดินพบถึง 13 แห่งจาก 15 แห่ง และตรวจพบการปนเปื้อนในปลาที่เลี้ยงในกระชังในแม่น้ำนานเกินค่ามาตรฐานทั้ง 19 ตัวอย่าง รวมทั้งยังมีการตรวจพบการแพร่กระจายของพาราควอต (Paraquat) ในแม่น้ำหลายแห่งของประเทศไทย เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำปากพนัง แม่น้ำสงคราม แม่น้ำจันทบุรี เป็นต้น<sup>104</sup> หรือคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) ซึ่งได้มีการตรวจพบการปนเปื้อนในน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน รวมทั้งปลาที่เลี้ยงในกระชังในแม่น้ำนานเช่นเดียวกัน<sup>105</sup>

### 3.7.4 ผลกระทบด้านความมั่นคง

แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้เน้นถึงการพัฒนาให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาอย่างสมดุล ซึ่งมีเป้าหมายหลัก คือ ความผาสุกและรายได้สุทธิทางการเกษตรของเกษตรกรเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจภาคเกษตรมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงขึ้น รวมทั้งทรัพยากรการเกษตรได้รับการฟื้นฟูอย่างสมดุลและยั่งยืน<sup>106</sup> แสดงให้เห็นว่า

<sup>103</sup> เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thailand Pesticide Alert Network: Thai-PAN), "ข้อมูลสนับสนุนการระงับการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีพิษร้ายแรง 4 ชนิด," เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2560, [http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide\\_doc4\\_0.pdf](http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide_doc4_0.pdf).

<sup>104</sup> เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thailand Pesticide Alert Network: Thai-PAN), *เหตุผลสนับสนุนการยกเลิกพาราควอต คลอร์ไพริฟอส และจำกัดการใช้ไกลโฟเซต*, 10-1.

<sup>105</sup> เรื่องเดียวกัน, 2.

<sup>106</sup> สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, *แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)* (กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559), ข-ค.

แนวทางการพัฒนาประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านเกษตรกรรมและเกษตรกรอย่างมาก ดังนั้น ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร จึงเป็นอุปสรรคต่อแนวทางในการพัฒนาประเทศ อันส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เนื่องจากจะเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตซึ่งกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร รวมทั้งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผลผลิตทางการเกษตร ทำให้สูญเสียรายได้จำนวนมากจากการส่งออกของประเทศ ซึ่งเป็นการขัดขวางการขยายตัวของเศรษฐกิจภาคเกษตร และยังทำให้ทรัพยากรภาคเกษตรกรรม รวมถึงสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอีกด้วย

นอกจากนี้ ในช่วง พ.ศ. 2553 ถึง พ.ศ. 2554 Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF) ของสหภาพยุโรป ได้ตรวจพบการตกค้างของวัตถุอันตรายทางการเกษตรในพืชอาหารที่นำเข้าจากประเทศไทยเกินค่าปริมาณสูงสุดของสารตกค้างที่ยอมรับได้ (Maximum Residue Limits หรือ MRLs) ถึง 55 ครั้ง ทำให้มีมาตรการกีดกันการนำเข้าผลผลิตทางการเกษตรบางชนิดจากประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกพืชอาหารของประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรปที่มีมูลค่ากว่า 2,785 ล้านบาทต่อปี ที่สำคัญยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประเทศอื่น ซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าผู้นำเข้าผลผลิตทางการเกษตรจากประเทศไทย เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น<sup>107</sup> สร้างความเสียหายให้กับชื่อเสียงของประเทศเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณามาตรการทางกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง จะเห็นได้ว่ามีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ครอบคลุมและเข้มงวด รวมทั้งมาตรการทางกฎหมายที่ห้ามไม่ให้มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีอันตรายร้ายแรงบางชนิด จึงทำให้การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเป็นไปประสิทธิภาพ และสามารถป้องกันอันตรายและความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น แต่มาตรการทางกฎหมายอาญาในประเทศไทยนั้นยังไม่เพียงพอต่อการปราบปรามความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม และการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อีกทั้งไม่อาจป้องกันอันตรายและความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากวัตถุอันตรายร้ายแรงบางชนิดได้ดีเท่าที่ควร

<sup>107</sup> ฝ่ายข้อมูลมูลนิธิซีวีที, "วิกฤตสารเคมีกำจัดศัตรูพืช: ความเป็นจริงจากมุมมองของสหภาพยุโรป," เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2560, <https://prachatai.com/journal/2011/02/33122>.

ดังนั้น จึงพิจารณาว่าสมควรจะนำแนวทางตามมาตรการทางกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของต่างประเทศ และมาตรการพิเศษตามกฎหมายอื่นของประเทศไทย มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร โดยตรวจสอบแล้วพบว่ามาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน น่าจะมีความเหมาะสมที่สุดในการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว เนื่องจากจะสามารถนำมาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและมาตรการพิเศษอื่นในการสืบสวนสอบสวน มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้



## บทที่ 4

### กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรการทางกฎหมายอาญาที่บังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรยังไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่อาจตัดวงจรอาชญากรรมหรือดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวได้ครอบคลุมเท่าที่ควร ในบทนี้ผู้เขียนจึงจะอธิบายถึงสาระสำคัญของความผิดมูลฐาน มาตรการในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย รวมทั้งลักษณะการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ

#### 4.1 ความหมายของการฟอกเงิน

แม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะไม่ได้กำหนดคำนิยามของการฟอกเงินไว้โดยตรง แต่เมื่อพิจารณาความหมายของการฟอกเงินที่นักวิชาการและนักกฎหมายไทยได้อธิบายไว้ ประกอบกับคำนิยามของ “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ตามมาตรา 3 และองค์ประกอบความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จะสามารถเห็นถึงความหมายโดยนัยของการฟอกเงินซึ่งหมายถึง การกระทำหรือกระบวนการนำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน ความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำความผิดดังกล่าว หรือได้มาจากการจำหน่ายจ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว รวมทั้งดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตามกรณีทั้งหมดข้างต้น มาทำการเปลี่ยนสภาพ หรือจำหน่าย จ่าย โอน<sup>1</sup> เพื่อซุกซ่อนปกปิดแหล่งที่มา การได้มา หรือลักษณะที่แท้จริงของเงินหรือทรัพย์สินนั้น ให้บุคคลทั่วไปหลงเชื่อเสมือนว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย<sup>2</sup> จึงเปรียบเทียบกับกระบวนการที่ทำให้เงินสกปรกกลายเป็นเงินสะอาดนั่นเอง<sup>3</sup>

<sup>1</sup> สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2548), 25.

<sup>2</sup> สีนานท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส, 2542), 61.

<sup>3</sup> วีระพงษ์ บุญโญภาส, กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2547), 34.

## 4.2 สาระสำคัญของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยนั้น มีสาระสำคัญดังนี้

### 4.2.1 ความหมายของความผิดมูลฐาน

แม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้มีการกำหนดคานิยามของความผิดมูลฐานไว้อย่างชัดเจนโดยตรง เพียงแต่ได้กำหนดว่าความผิดที่มีโทษทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใดและตามกฎหมายใดบ้างที่ถือเป็นความผิดมูลฐานเท่านั้น<sup>4</sup> แต่เมื่อพิจารณาความหมายของความผิดมูลฐานตามที่นักวิชาการและนักกฎหมายไทยได้อธิบายไว้ ประกอบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ผู้เขียนจึงเห็นว่าความผิดมูลฐาน หมายถึง ความผิดทางอาญาเบื้องต้นที่เป็นมูลเหตุหรือฐาน ในการทำให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าว<sup>5</sup> โดยผู้กระทำความผิดหรือองค์กรอาชญากรรมจะนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปผ่านกระบวนการฟอกเงินด้วยวิธีการใดๆ<sup>6</sup> เพื่อปกปิดซ่อนเร้นการกระทำความผิดหรือแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นอันเป็นความผิดฐานฟอกเงิน<sup>7</sup> ซึ่งส่งผลให้สามารถดำเนินมาตรการต่างๆ ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ จึงกล่าวได้ว่าความผิดมูลฐานนั้นเปรียบเสมือนประตูที่จะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

### 4.2.2 แนวคิดและความสำคัญในการกำหนดความผิดมูลฐาน

แนวคิดพื้นฐานในการกำหนดความผิดมูลฐานมาจากหลักการที่ว่า แม้การฟอกเงินจะเป็นภัยร้ายแรงและสมควรบัญญัติให้เป็นความผิดอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด แต่ด้วยเหตุที่การดำเนินการติดตามตรวจสอบเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รัฐจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากเอกชน โดยเฉพาะธนาคารและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการเงิน จึงต้องกำหนดให้เอกชนมีหน้าที่ในการรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นประโยชน์แก่รัฐ ดังนั้น ในการตรากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รัฐต้องพิจารณาข้อดีและข้อเสียให้

<sup>4</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3

<sup>5</sup> สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, 71.

<sup>6</sup> วีระพงษ์ บุญโญภาส, กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 59.

<sup>7</sup> สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, 69.

สมดุลกัน ระหว่างผลประโยชน์ของรัฐในการคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมการฟอกเงินกับ ภาระหน้าที่ซึ่งรัฐกำหนดให้แก่เอกชน เพื่อให้สามารถปกป้องสังคมโดยรวมได้มากที่สุดและส่งผล กระทบต่อสิทธิของประชาชนน้อยที่สุด<sup>8</sup>

จากเหตุผลข้างต้น การบัญญัติกฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินจึง ไม่อาจกำหนดให้การฟอกเงินทุกกรณีเป็นความผิดทางอาญาได้ เนื่องจากจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อ ประชาชนเกินความจำเป็น แต่ควรพิจารณากำหนดให้การฟอกเงินเฉพาะกรณีกระทำต่อเงินหรือ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดบางประเภทเท่านั้นที่จะเป็นความผิดทางอาญา เช่น อาชญากรรมร้ายแรง หรืออาชญากรรมที่ก่อให้เกิดรายได้มหาศาลอันจะทำให้ผู้กระทำความผิด สามารถนำไปใช้ประกอบอาชญากรรมต่อไปได้<sup>9</sup> เป็นต้น

สำหรับการกำหนดความผิดมูลฐานนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนในการนำ มาตราการริบทรัพย์สินมาใช้บังคับกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะต้องดำเนินการตาม ที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้เฉพาะกรณีความผิดมูลฐานเท่านั้น นอกจากนี้ มาตราการลงโทษทางอาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินจะต้องเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจาก การกระทำความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน เช่นเดียวกัน<sup>10</sup> หากเป็นกรณีได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดอย่างอื่นที่ไม่ใช่ความผิด มูลฐาน ก็ไม่ถือเป็นความผิดฐานฟอกเงินได้อย่างใด<sup>11</sup>

ดังนั้น การกำหนดความผิดมูลฐานจึงเป็นหลักการสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน เนื่องจากต้องมีการพิจารณาด้วยความระมัดระวังถึงผลประโยชน์และผลกระทบที่จะ เกิดขึ้นว่าความผิดอาญานั้นใดและตามกฎหมายใดบ้างที่เข้าหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน และสมควรนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ

<sup>8</sup> วีระพงษ์ บุญโญภาส, *กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*, 57-8.

<sup>9</sup> นิกธ เจริญกุล, *การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ* (กรุงเทพฯ: Translators-at-Law.com, 2543), 96-7.

<sup>10</sup> สิทนาท ประยูรรัตน์, *คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542*, 71.

<sup>11</sup> วิชัย ตันติกุลานันท์, *คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน* (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์ อักษร, 2543), 13.

#### 4.2.3 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย มีแนวคิดพื้นฐานว่าต้องเป็นความผิดทางอาญาที่มีลักษณะตามหลักเกณฑ์สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ความผิดนั้นมีรูปแบบและวิธีดำเนินการในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง มีลักษณะสลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม และเป็นภัยร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ<sup>12</sup> ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

##### (1) ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีดำเนินการในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม

ในประเทศไทยนั้น อาชญากรรมต่างๆ ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสังคม และมีการขยายเครือข่ายและอิทธิพลเพิ่มมากขึ้น แม้ว่ากฎหมายที่บังคับใช้จะมีบทลงโทษที่รุนแรงและเด็ดขาด แต่เนื่องจากการประกอบอาชญากรรมบางประเภททำให้ได้รับผลประโยชน์จำนวนมาก ทำให้อาชญากรตัดสินใจที่จะเสี่ยงกระทำความผิด ประกอบกับเมื่อมีการปราบปรามการกระทำ ความผิดมากขึ้น ผู้กระทำความผิดก็มีการวางแผนให้มีความสลับซับซ้อน และร่วมกับบุคคลอื่นในการกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน ส่งผลให้เกิดเป็นขบวนการประกอบอาชญากรรมในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) และสามารถพัฒนาไปเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Organized Crime) ซึ่งยากต่อการบังคับใช้กฎหมายในการปราบปราม<sup>13</sup>

องค์กรอาชญากรรมเป็นกลุ่มของบุคคลที่จัดตั้งขึ้น ซึ่งมีการประสานงาน ควบคุม และดำเนินการภายใต้กฎเกณฑ์ที่เข้มงวดและโครงสร้างองค์กรที่สลับซับซ้อน รวมทั้งมีการบังคับบัญชาและบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและเป็นความลับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบอาชญากรรม และควบคุมกิจการต่างๆ ที่จะสร้างผลประโยชน์มหาศาล เช่น การค้ายาเสพติด การค้าประเวณี การค้ำมนุษย์ การค้าอาวุธสงคราม การค้าสินค้าผิดกฎหมาย เป็นต้น ผู้กระทำความผิดลักษณะดังกล่าวจึงมีการวางแผนเตรียมล่วงหน้า แบ่งงานกันทำ และกระทำเป็นขบวนการ รวมทั้งมีอิทธิพลและเครือข่ายสนับสนุนเชื่อมโยงกัน ส่งผลให้ผู้บงการที่อยู่เบื้องหลังการกระทำ

<sup>12</sup> สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, 72.

<sup>13</sup> วีระพงษ์ บุญโญภาส, กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 19-20.

ความผิดรอดพ้นจากการถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย เนื่องจากไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสืบไปถึงบุคคลดังกล่าวได้ ทำให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกดำเนินคดีมักเป็นผู้ปฏิบัติการในระดับล่าง<sup>14</sup>

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์รอาชญากรรม มีรูปแบบและวิธีดำเนินการที่เป็นขบวนการ มีการแบ่งหน้าที่กันทำ รวมทั้งมีอิทธิพลและเครือข่ายสนับสนุน จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดให้ความผิดที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐาน เพื่อให้สามารถนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน รวมทั้งผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือ ผู้พยายามกระทำความผิด หรือผู้สมคบในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งจะทำให้การป้องกันและปราบปรามเครือข่ายผู้กระทำความผิดและวงจรอาชญากรรมมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

## (2) ความผิดที่มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง

การประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้นทำให้ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจำนวนมาก ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเห็นว่าประโยชน์ที่จะได้รับคุ้มค้ำกับความเสี่ยงที่จะถูกลงโทษตามกฎหมาย ทำให้อาชญากรตัดสินใจกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับมาตรการริบทรัพย์สินตามกฎหมายอาญาไม่สามารถดำเนินการทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งมีการเปลี่ยนสภาพหรือจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ทำให้บทบัญญัติของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ไม่อาจข่มขู่ หรือทำให้เกิดความเกรงกลัวแก่อาชญากรเหล่านั้นได้มากเท่าที่ควร อีกทั้งอิทธิพลทางการเงินดังกล่าวจะมีส่วนช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นจากการถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย และเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้สามารถประกอบอาชญากรรมต่อไปได้ โดยอาชญากรรมที่มีลักษณะดังกล่าว ผู้กระทำมักมีตำแหน่งหน้าที่การงานหรือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและอาศัยโอกาสจากตำแหน่งหน้าที่นั้นในการกระทำความผิด<sup>15</sup> เช่น ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก ฉ้อโกง หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ซึ่งกระทำโดยกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น เป็นต้น

<sup>14</sup> ชัยนันท์ แสงปุตตะ, "กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 24-5.

<sup>15</sup> เรื่องเดียวกัน, 25.



ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความผิดที่มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมที่ทำให้ได้รับผลตอบแทนสูงนั้น เป็นปัญหาสำคัญและเป็นอุปสรรคต่อการป้องกันและปราบปราม จึงสมควรจะกำหนดให้ความผิดที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐาน เพื่อให้สามารถนำมาตราการดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ ซึ่งจะเป็นการตัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดและวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวได้

### (3) ความผิดที่มีลักษณะสลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม

การประกอบอาชญากรรมต่างๆ มีการพัฒนารูปแบบและลักษณะของการกระทำความผิดให้มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ อีกทั้งมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม ซึ่งมีการกระทำเป็นขบวนการและขยายเครือข่ายออกไปกว้างขวาง รวมทั้งมีกลุ่มนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลช่วยเหลือสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง มีการตัดตอนการกระทำความผิด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการนำเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาเป็นเครื่องมือประกอบการกระทำความผิด ทำให้ติดตามร่องรอยการกระทำความผิดได้ยาก และไม่มีพยานหลักฐานที่เพียงพอในการนำบุคคลผู้อยู่เบื้องหลังนั้นมาดำเนินคดีตามกฎหมายได้<sup>16</sup> ส่งผลให้การปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวเป็นไปด้วยความยากลำบาก ซึ่งอาชญากรรมที่มีลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นมากในประเทศไทย โดยมีการพัฒนาไปตามสถานะเศรษฐกิจและสังคม เช่น ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ความผิดเกี่ยวกับการพนัน เป็นต้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความผิดที่มีลักษณะสลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม ไม่อาจนำมาตราการตามกฎหมายต่างๆ ที่บังคับใช้อยู่มาดำเนินการป้องกันและปราบปรามได้อย่างครอบคลุมมากเท่าที่ควร ทำให้ยากต่อการแสวงหาพยานหลักฐาน จึงมีความจำเป็นที่จะกำหนดให้ความผิดที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐาน เพื่อให้สามารถนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการพิเศษอื่นในการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานให้มีขอบเขตมากยิ่งขึ้น อันเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว

<sup>16</sup> วีระพงษ์ บุญโญภาส, *กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*, 139.

#### (4) ความผิดที่เป็นภัยร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้น ถือเป็นภัยร้ายแรงซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากก่อให้เกิดรายได้และผลประโยชน์จำนวนมากมาจากการทุจริตและธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ซึ่งถูกนำไปผ่านกระบวนการฟอกเงินด้วยวิธีการต่างๆ แล้วกลับเข้าสู่ระบบการเงินของประเทศ<sup>17</sup> ทำให้รัฐสูญเสียเงินจำนวนมากจากการไม่ได้รับชำระทางภาษี อันก่อให้เกิดผลเสียต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจการคลัง รวมทั้งสร้างความเสียหายต่อภาคธุรกิจในการผลิตและจำหน่ายสินค้า และรายได้ของผู้ประกอบกิจการที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเป็นการทำลายความเชื่อมั่นและลดแรงกระตุ้นในการลงทุน<sup>18</sup> อันเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อแนวทางในการพัฒนาประเทศอีกด้วย โดยอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มักเกิดขึ้นในประเทศไทยมีหลายประเภท เช่น ความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือแปลงเงินตรา ความผิดเกี่ยวกับการค้า ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมโดยการใช้ยึดถือ ครอบครอง หรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงหรือฉ้อโกงภาษี<sup>19</sup> เป็นต้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความผิดที่เป็นภัยร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศหลายประการ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดให้ความผิดที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐาน เพื่อให้สามารถนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้เพื่อตัดวงจรอาชญากรรม อันเป็นการยับยั้งการกระทำความผิดและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศจากการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวอีกด้วย

<sup>17</sup> อติพนธ์ พรหมพันธุ์ใจ, "ประเทศไทยที่เสี่ยงปรากฏการณ์การประท้วงในเอเชีย," *วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* ปีที่ 44, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2557): 146.

<sup>18</sup> European Police Office, *Socta 2013 Eu Serious and Organised Crime Threat Assessment* (Deventer: European Police Office, 2013), 22.

<sup>19</sup> ชัยนันท์ แสงปุตตะ, "กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน," 26-7.

#### 4.2.4 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 58 เป็นกรณีการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยนำมาตราการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง (Civil Forfeiture) มาใช้บังคับซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ แม้จำเลยถูกยกฟ้องในคดีความผิดทางอาญา แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ต้องดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น และขอให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน แต่การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่นบางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นต้น เป็นการริบทรัพย์สินทางอาญา (Criminal Forfeiture) ซึ่งต้องคำนึงถึงความผิดทางอาญาของจำเลยเป็นสำคัญ หากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดยกฟ้องจำเลยในความผิดทางอาญา การดำเนินการกับทรัพย์สินจะต้องสิ้นสุดลง กล่าวคือ ในกรณีที่ไม่สามารถลงโทษทางอาญาแก่จำเลยได้ เนื่องจากไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอ แม้จำเลยหรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินจะไม่สามารถแสดงได้ว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยชอบด้วยกฎหมาย และได้ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อรอการพิจารณาของศาลก็ตาม ต้องคืนทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่จำเลยหรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน<sup>20</sup> ดังนั้น มาตรา 58 วรรคหนึ่งจึงกำหนดให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542<sup>21</sup>

- 1) ทรัพย์สินนั้นสามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว
- 2) มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายอื่นดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล
- 3) การดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า

<sup>20</sup> สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, 157-8.

<sup>21</sup> วิชัย ตันตกุลานันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 184-5.

สำหรับมาตรา 58 วรรคสองนั้น กำหนดให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งมีลักษณะที่อาจส่งผลกระทบต่อ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ หรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติ หรือเป็นการ กระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน โดยในการ พิจารณาว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเข้าลักษณะที่อาจส่งผลกระทบต่อรุนแรงหรือไม่ ให้คำนึงถึง ข้อเท็จจริงและเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดในประกาศคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดตามมาตรา 58 วรรคสอง ดังต่อไปนี้ประกอบการพิจารณาด้วย<sup>22</sup>

- 1) ปรากฏความเสียหายหรือมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป
- 2) เกิดความคืบค้ำในเชิงภารกิจของรัฐเมื่อเทียบกับความเสียหายหรือมูลค่าทรัพย์สินที่ เกี่ยวกับการกระทำความผิด
- 3) มีลักษณะการกระทำความผิดที่ร้ายแรงอันกระทบต่อความรู้สึกรักของประชาชนส่วนมาก หรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อประเทศหรือประชาชนจำนวนมาก
- 4) เป็นความผิดที่มีความซับซ้อนหรือดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายหรือขบวนการ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งมีลักษณะที่ อาจส่งผลกระทบต่อรุนแรง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงินนั้น จะต้องมึลักษณะตามหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน ได้แก่ ความผิดนั้นมีรูปแบบและวิธีดำเนินการในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม มีลักษณะการประกอบ อาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง มีลักษณะสลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม และเป็นภัย ร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับ

<sup>22</sup> ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำ ความผิดตามมาตรา 58 วรรคสอง ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2560

ลักษณะการกระทำความผิดตามมาตรา 58 วรรคสอง ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตั้งที่กล่าวในข้างต้นอีกด้วย

#### 4.2.5 ความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ความผิดมูลฐานของประเทศไทยมีการบัญญัติในลักษณะเป็นการเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 โดยกำหนดไว้ 21 ความผิดมูลฐาน นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายอื่น ซึ่งให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีก 5 ความผิดมูลฐาน ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา<sup>23</sup> ความผิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ<sup>24</sup> ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง<sup>25</sup> และความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลียงหรือฉ้อโกงภาษีตามประมวลรัษฎากร<sup>26</sup> ดังนั้น รวมเป็นทั้งสิ้น 26 ความผิดมูลฐาน<sup>27</sup>

อย่างไรก็ดี ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมี 21 ความผิดมูลฐานนั้น บางความผิดมูลฐานจะกำหนดหลักเกณฑ์ คือ “อันมีลักษณะเป็นการค้า” หรือ “เพื่อการค้า” ได้แก่

1) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื่อ รับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า ตามมาตรา 3 (11)

<sup>23</sup> พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 53

<sup>24</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 22

<sup>25</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 มาตรา 25

<sup>26</sup> ประมวลรัษฎากร มาตรา 37 ตี

<sup>27</sup> สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, "ตารางแสดงความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน," เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2560, [http://www.amlo.go.th/amlo-intranet/media/k2/attachments/predicateYoffenseYofYAMLO\\_3905.pdf](http://www.amlo.go.th/amlo-intranet/media/k2/attachments/predicateYoffenseYofYAMLO_3905.pdf).

2) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋วตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า ตามมาตรา 3 (12)

3) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอมหรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า ตามมาตรา 3 (13)

4) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า ตามมาตรา 3 (14)

5) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติ หรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า ตามมาตรา 3 (15)

6) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าปืน เครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิด ตามมาตรา 3 (21)

เจตนารมณ์ในการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น เพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายมาใช้บังคับในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม จากการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายบางประเภทซึ่งได้กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน โดยเฉพาะการนำมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งไปใช้เสริมกับ มาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยการริบทรัพย์สินในทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่น จึงเป็นการมุ่งประสงค์จะดำเนินการกับตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้หากความผิดทางอาญาลักษณะใดไม่ก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าวแล้ว ย่อมไม่สมควรจะกำหนดให้ความผิดทางอาญาลักษณะเหล่านั้น เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน<sup>28</sup>

ดังนั้น ผู้เขียนขออธิบายถึงเฉพาะกรณีความผิดมูลฐานที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ดังนี้

<sup>28</sup> วิทยา นีติธรรม, "การกำหนดกรอบลักษณะของความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548), 88-9.

### (1) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

ได้แก่ ความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้าม ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 244 และความผิดฐานรับไว้โดยประการใดๆ ซึ่งของที่หลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้าม ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 246

### (2) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอมหรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

ได้แก่ ความผิดฐานขายของโดยหลอกลวง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 271 ความผิดฐานปลอมเครื่องหมายการค้า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 273 และความผิดฐานปลอมเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 108

### (3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ

ได้แก่ ความผิดฐานฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341

มีข้อสังเกตว่า แม้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 จะเป็นคดีสิ่งแวดล้อมประเภทหนึ่ง เนื่องจากถือเป็นคดีอาญาที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ<sup>29</sup> แต่ด้วยเหตุที่ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 3 (15) ซึ่งบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติ หรือกระบวนกรแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า ไม่ได้มีการบัญญัติว่าการกระทำความผิดต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นครอบคลุมความผิดตามกฎหมายใดบ้าง ซึ่งแตกต่างจากมูลฐานความผิดอื่นที่จะระบุว่าความผิดมูลฐานนั้นๆ เป็นความผิดตามกฎหมายฉบับใด ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนและส่งผลกระทบต่อการใช้

<sup>29</sup> แผนกคดีสิ่งแวดล้อมในศาลฎีกา, "อำนาจหน้าที่พิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม," เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2560, <http://www.supremecourt.or.th/webportal/maincode/content.php?content=component/content/view.php&id=41&base=26&base=26>.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อขอหารือปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว โดยเห็นว่าความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) นั้นครอบคลุมถึงความผิดตามกฎหมายต่างๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510, พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484, พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507, พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514, พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490, พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482, พระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. 2551 และประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า หากการกระทำความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวครบองค์ประกอบความผิดของความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) กฎหมายเหล่านั้นย่อมอยู่ในความหมายของความผิดมูลฐาน<sup>30</sup>

#### 4.2.6 ตัวอย่างของความผิดมูลฐานกับผลต่อแนวโน้มอาชญากรรม

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ถือเป็นความผิดที่มีลักษณะบางส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย และกิจการที่รัฐห้ามประกอบใดๆ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นสามารถนำมาเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 และความผิดเกี่ยวกับการพนัน ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (21) และ 3 (9) ตามลำดับ เนื่องจากความผิดทั้งสองกรณีข้างต้นมีลักษณะที่เกี่ยวเนื่องกับกิจการซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย และกิจการที่รัฐห้ามประกอบกิจการใดๆ เช่นเดียวกัน โดยมีสถิติการจับกุมดำเนินคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งสามารถอธิบายเป็นแผนภูมิเส้นได้ดังนี้

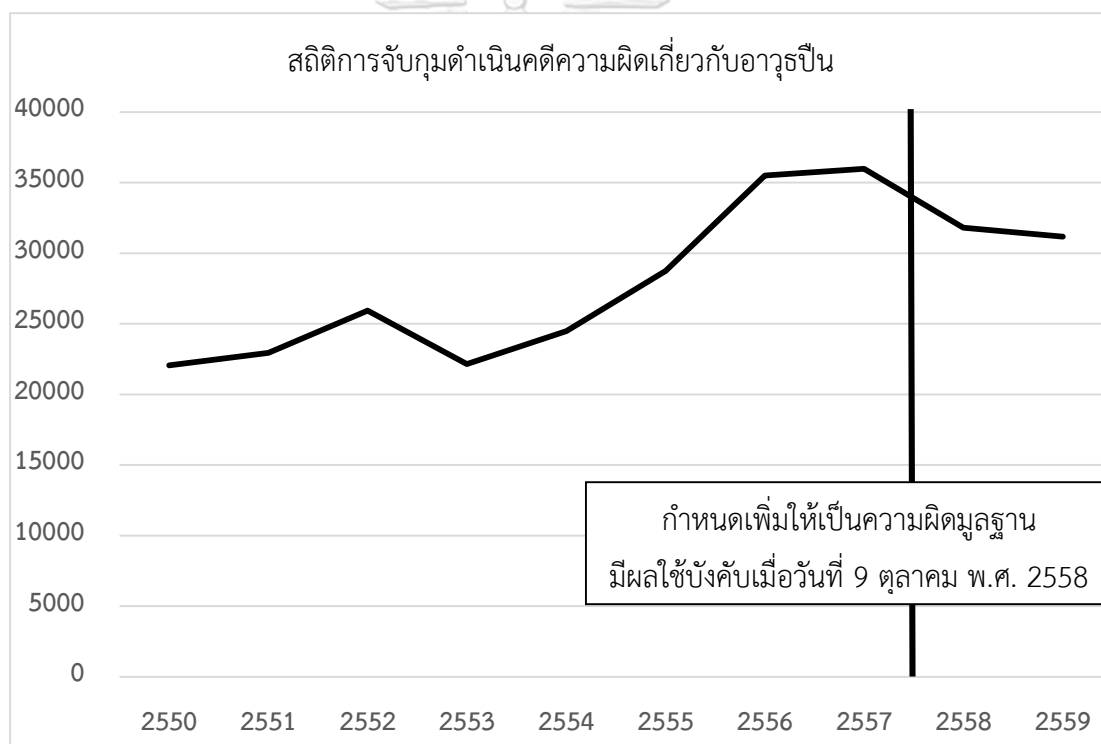
<sup>30</sup> สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, "ความผิดตาม (15) ของบทนิยามคำว่า "ความผิดมูลฐาน" ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542," *จุลนิติ* ปีที่ 12, ฉบับที่ 2 (มีนาคม-เมษายน 2558): 141-3.



ตารางที่ 2 แสดงสถิติการจับกุมดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490<sup>31</sup>

พ.ศ.	2550	2551	2552	2553	2554
การจับกุม (ราย)	22,072	22,942	25,942	22,162	24,487
พ.ศ.	2555	2556	2557	2558	2559
การจับกุม (ราย)	28,739	35,515	35,993	31,802	31,176

ภาพที่ 1 แผนภูมิเส้นแสดงสถิติการจับกุมดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน



จากแผนภูมิเส้นจะเห็นได้ว่า สถิติการจับกุมดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน ในช่วง พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2557 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ แต่เมื่อมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลให้

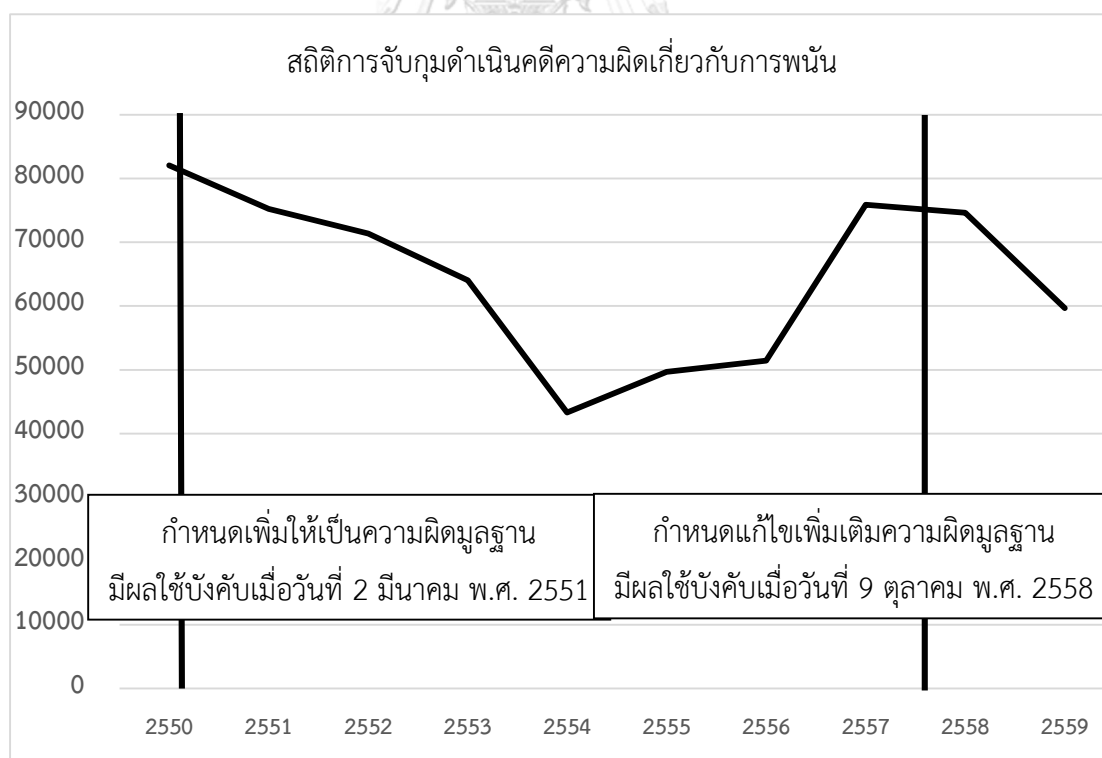
<sup>31</sup> สถิติการจับกุมดำเนินคดีกลุ่มคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย จำแนกตามประเภทคดี เป็นรายจังหวัด พ.ศ. 2550-2559 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 เฉพาะที่เป็นการค้าอาวุธปืน เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542<sup>32</sup> สถิติการจับกุมดำเนินคดีดังกล่าวกลับมีแนวโน้มที่ลดลง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ อาชญากรรมเกี่ยวกับอาวุธปืนนั้นมีแนวโน้มลดลงนั่นเอง

**ตารางที่ 3 แสดงสถิติการจับกุมดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการพนันตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478<sup>33</sup>**

พ.ศ.	2550	2551	2552	2553	2554
การจับกุม (ราย)	82,081	75,254	71,346	64,058	43,303
พ.ศ.	2555	2556	2557	2558	2559
การจับกุม (ราย)	49,669	51,412	75,887	74,622	59,652

**ภาพที่ 2 แผนภูมิเส้นแสดงสถิติการจับกุมดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการพนัน**



<sup>32</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 มาตรา 6

<sup>33</sup> สถิติการจับกุมดำเนินคดีกลุ่มคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย จำแนกตามประเภทคดี เป็นรายจังหวัด พ.ศ. 2550-2559 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากแผนภูมิเส้นจะเห็นได้ว่า เมื่อมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ซึ่งมีผลให้ความผิดเกี่ยวกับการพนัน ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีจำนวนผู้เข้าเล่นหรือเข้าพนันในการเล่นแต่ละครั้งเกินกว่า 100 คน หรือมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าเกินกว่า 10,000,000 บาทขึ้นไป เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542<sup>34</sup> สถิติการจับกุมดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการพนัน ในช่วง พ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2554 มีแนวโน้มลดลง

อย่างไรก็ดี ในช่วง พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2557 สถิติการจับกุมดำเนินคดีดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าอาจเป็นเพราะผู้กระทำความผิดมีการหลบเลี่ยงข้อกำหนด เพื่อไม่ให้เข้าตามหลักเกณฑ์ของความผิดมูลฐานตามที่กฎหมายกำหนด เช่น อาจจัดให้มีจำนวนผู้เข้าพนันแต่ละครั้งไม่เกินกว่า 100 คน หรือมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันไม่เกินกว่า 10,000,000 บาท หรืออาจจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถนำมาตรวจตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้ แต่ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมความผิดมูลฐานในความผิดเกี่ยวกับการพนัน ให้เป็นเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์<sup>35</sup> สถิติการจับกุมดำเนินคดีดังกล่าวกลับมีแนวโน้มที่ลดลงอีกครั้ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ อาชญากรรมเกี่ยวกับการพนันนั้นมีแนวโน้มลดลงนั่นเอง

#### 4.3 มาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในทางระหว่างประเทศ

อาชญากรรมเกี่ยวกับการฟอกเงินนั้นสร้างความเสียหายและส่งผลกระทบต่อประเทศทั่วโลก จึงได้แสวงหามาตรการร่วมกันในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อเป็นแนวทางให้แก่แต่ละประเทศนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับกฎหมายภายใน โดยผู้เขียนจะขออธิบายเฉพาะมาตรการตามข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน ดังนี้

<sup>34</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 3

<sup>35</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 มาตรา 5

## ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations)

คณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (The Financial Action Task Force หรือ FATF) เป็นองค์การระหว่างรัฐ มีหน้าที่ในการจัดตั้งมาตรฐานด้านต่างๆ และส่งเสริมให้มีการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อให้บรรลุผลในการต่อต้านการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง ตลอดจนจรรยาบรรณอื่นที่จะกระทบต่อระบบการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองไม่ให้มีการนำระบบการเงินระหว่างประเทศไปใช้ในการกระทำความผิด<sup>36</sup> โดย FATF ได้จัดทำรายงานซึ่งมีข้อเสนอแนะ 40 ประการ (FATF 40 Recommendations) เพื่อมุ่งเน้นในเรื่องกฎหมายอาญา กฎหมายธนาคาร และความร่วมมือในทางระหว่างประเทศ อันมีหลักการสำคัญเกี่ยวกับการต่อต้านการฟอกเงิน ได้แก่

1) กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาและมีโทษตามกฎหมาย และแต่ละประเทศสมาชิกควรนำความผิดฐานฟอกเงินมาใช้กับความผิดร้ายแรงทั้งหมด โดยกำหนดความผิดมูลฐานให้มีขอบเขตครอบคลุมมากที่สุด ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำควรประกอบด้วยความผิดทั้งหมดที่จัดอยู่ในประเภทของความผิดร้ายแรง (Serious Offences) ตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษอย่างสูง คือ โทษจำคุกมากกว่า 1 ปีขึ้นไป หรือความผิดที่มีกำหนดโทษอย่างต่ำ คือ โทษจำคุกมากกว่า 6 เดือนขึ้นไป<sup>37</sup>

นอกจากนี้บทนิยามศัพท์ตามข้อเสนอแนะ 40 ประการ (FATF 40 Recommendations) ได้มีการบัญญัติถึงประเภทของความผิดที่กำหนดไว้ (Designated Categories of Offences) ซึ่งถือเป็นแนวทางที่แต่ละประเทศควรนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมในการกำหนดความผิดมูลฐาน โดยบทนิยามศัพท์ดังกล่าวได้มีการระบุถึงอาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Crime) ให้อยู่ในขอบเขตความผิดที่กำหนดด้วย<sup>38</sup>

<sup>36</sup> สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2555), 7.

<sup>37</sup> เรื่องเดียวกัน, 30.

<sup>38</sup> เรื่องเดียวกัน, 96.

2) กำหนดให้มีมาตรการยึดและอายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

3) กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการเปิดเผยความลับของธนาคาร (Bank Secrecy Law) และข้อกำหนดเรื่องการรายงานการแสดงผลของลูกค้ำ โดยประเทศสมาชิกต้องกำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินมีหน้าที่ให้ลูกค้ำแสดงผลในการฝากเงิน รวมทั้งไม่อนุญาตให้ใช้ข้อมูลที่มีการปกปิดชื่อหรือข้อมูลที่แท้จริงของลูกค้ำ ต้องจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติในการประกอบธุรกิจ และจัดให้มีมาตรการสืบหาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย<sup>39</sup>

#### 4.4 ลักษณะของความผิดฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศ

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศ มีการกำหนดลักษณะของความผิดฐานแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายของแต่ละประเทศ โดยผู้เขียนจะอธิบายถึงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ซึ่งให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมฟอกเงินอย่างมาก อีกทั้งมีการกำหนดความผิดฐานที่ใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานในทางระหว่างประเทศ ดังนี้

##### 4.4.1 ลักษณะของความผิดฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 สหรัฐอเมริกาได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการเมืองคณาชากรรม นำรายได้จากการดำเนินกิจการผิดกฎหมายต่างๆ ไปทำการฟอกเงิน รัฐบาลกลางจึงได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อต่อต้านการดำเนินการเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินอันไม่ชอบด้วยกฎหมายของเหล่าองค์การอาชญากรรม<sup>40</sup> ซึ่งไม่ได้ใช้บังคับเฉพาะกับการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น แต่ใช้บังคับครอบคลุมถึงการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอื่นตามที่กำหนดไว้ด้วย อีกทั้งยังเป็นประเทศที่ผลักดันให้ประเทศต่างๆ บัญญัติกฎหมายฟอกเงิน หรือให้ความร่วมมือในการ

<sup>39</sup> กาญจนารัตน์ สิริโรจน์, *กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน* (กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2539), 10-1.

<sup>40</sup> ไชยยศ เหมะรัชตะ, *เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน* (กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2540), 26-7.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน<sup>41</sup> จึงถือได้ว่ากฎหมายของสหรัฐอเมริกาเป็นต้นแบบของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มีประสิทธิภาพ โดยลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา สามารถอธิบายได้ดังนี้

### Money Laundering Control Act 1986 (MLCA)

กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ใน Federal Crimes and Criminal Procedure ตาม U.S. Code Title 18 มาตรา 1956 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการกระทำที่มีลักษณะเป็นการฟอกเงิน และมีเจตนารมณ์ให้เป็นกฎหมายในการกำหนดความผิดมูลฐานเพื่อควบคุมการฟอกเงิน ซึ่งได้กำหนดห้ามการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมต่างๆ จึงมีผลบังคับใช้แก่บุคคลทั่วไป รวมทั้งธนาคารหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมจากเงินหรือทรัพย์สินอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย<sup>42</sup> โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวได้กำหนดคำจำกัดความของ “การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (Specified Unlawful Activity) ตามมาตรา 1956 (c) (7)<sup>43</sup> ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

1) การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความผิดตามที่กำหนดไว้ใน U.S. Code Title 18 มาตรา 1961 (1) เว้นแต่การกระทำหรือกิจกรรมนั้นถูกกำหนดไว้ ตาม U.S. Code Title 31 Chapter 53 Subchapter II

2) การกระทำที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงินที่เกิดขึ้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในสหรัฐอเมริกาหรือการกระทำความผิดต่อรัฐต่างประเทศ ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา มาตรา 1956 (c) (7) (B)

<sup>41</sup> สังคิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ, รายงานการวิจัย เรื่อง การต่อต้านการคอร์รัปชัน: มาตรการควบคุมการเคลื่อนไหวของเงิน (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2558), 31-2.

<sup>42</sup> ชานนท์ โชติวิจิตร, กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเปรียบเทียบความผิดมูลฐาน (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2547), 21.

<sup>43</sup> The Federal Financial Institutions Examination Council, "Money Laundering Control Act of 1986," accessed 12 December 2017,

[https://www.ffiec.gov/bsa\\_aml\\_infobase/documents/regulations/ml\\_control\\_1986.pdf](https://www.ffiec.gov/bsa_aml_infobase/documents/regulations/ml_control_1986.pdf).

3) การกระทำใดซึ่งก่อให้เกิดการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง ตามที่กำหนดไว้ The Controlled Substances Act มาตรา 408

4) การกระทำความผิดต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ โดยได้มีการกำหนดให้อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Crimes) เป็นหนึ่งในความผิดที่อยู่ในขอบเขตของ “การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (Specified Unlawful Activity) ตามมาตรา 1956 (c) (7) (D) ด้วย

อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Laws) ซึ่งกำหนดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมรวมทั้งป้องกันการกระทำที่ผิดกฎหมายทั้งหมดอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม<sup>44</sup> โดยกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของรัฐบาลกลางสหรัฐ ได้แก่ Act to Prevent Pollution from Ships, Atomic Energy Act, Clean Air Act, Comprehensive Environmental Response, Compensation and Liability Act, Deepwater Port Act, Emergency Planning and Community Right to Know Act, Energy Supply and Environmental Coordination Act, Federal Hazardous Material Transportation Law, Federal Insecticide, Fungicide and Rodenticide Act, Federal Water Pollution Control Act, Noise Control Act, Ocean Dumping Act, Outer Continental Shelf Lands Act, Ports and Waterways Safety Act, Rivers and Harbors Appropriations Act, Resource Conservation and Recovery Act, Safe Drinking Water Act, Surface Mining Control and Reclamation Act, Toxic Substances Control Act, Endangered Species Act, Bald and Golden Eagle Protection Act, Migratory Bird Treaty Act และ The Lacey Act<sup>45</sup>

ดังนั้น จากสาระสำคัญของ Money Laundering Control Act 1986 (MLCA) จะเห็นได้ว่าจุดเด่นของกฎหมายดังกล่าวเป็นการกำหนดความผิดมูลฐานในลักษณะเฉพาะเจาะจงถึงความผิดฐานใดฐานหนึ่ง หรือความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง แต่มีการกำหนดความผิดมูลฐาน

<sup>44</sup> US Legal, "Environmental Crime Law and Legal Definition," accessed 12 December 2017, <https://definitions.uslegal.com/e/environmental-crime>.

<sup>45</sup> The United States Department of Justice, "Federal Environmental Crimes, by Statute," accessed 15 April 2018, <https://www.justice.gov/enrd/federal-environmental-crimes-statute>.

ไว้จำนวนมาก เพื่อให้มีขอบเขตครอบคลุมเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจากเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมมากที่สุด โดยจากการศึกษาพบว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวได้มีการกำหนดความผิดเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Specified Unlawful Activity) ตาม U.S. Code Title 18 มาตรา 1956 (c) (7) ซึ่งถือเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกาไว้เป็นจำนวนมากกว่า 200 ความผิดมูลฐานอันมีพื้นฐานในการพิจารณาจากความผิดที่มีเงินหรือทรัพย์สินเป็นปัจจัยสำคัญ ได้แก่ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างรายได้จากอาชญากรรมที่สำคัญ เช่น ยาเสพติด หลีกเลียงภาษี การประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น รวมถึงความผิดอาญาที่รัฐกำหนดซึ่งรัฐเห็นว่าเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคม เศรษฐกิจและประเทศชาติ ประกอบกับมีรูปแบบการกระทำในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม

#### 4.4.2 ลักษณะของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศแคนาดา

เดิมนั้นประเทศแคนาดาไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายกับผู้กระทำการฟอกเงินได้ เนื่องจากการกระทำที่มีผลเป็นการเปลี่ยนสภาพ หรือจำหน่าย จ่าย โอน เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ยังไม่ถือเป็นความผิดตามกฎหมายของประเทศแคนาดา ส่งผลให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สามารถใช้เป็นมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ<sup>46</sup> โดยลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศแคนาดา สามารถอธิบายได้ดังนี้

##### Criminal Code of Canada

ประเทศแคนาดาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของ Criminal Code of Canada มาตรา 462.31 เพื่อให้สามารถใช้เป็นมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยให้ถือว่าการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมเป็นความผิดอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน ซึ่งอาจเป็นการเปลี่ยนหรือจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งกรรมสิทธิ์ การ

<sup>46</sup> ไชยยศ เหมะรัชตะ, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 30.



ครอบครอง หรือส่งมอบให้แก่บุคคลใด และไม่ว่าจะกระทำต่อทรัพย์สินหรือผลประโยชน์แห่งทรัพย์สินนั้น โดยมีเจตนาเพื่อปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินหรือการได้มา และรู้หรือควรรู้ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของทรัพย์สินดังกล่าวนั้น ได้มาจากการกระทำความผิดไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม<sup>47</sup> ซึ่งต้องเป็นความผิดตามที่คณะกรรมการแห่งแคนาดากำหนด (Designated Offence) อันมีลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามบทบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม (Proceeds of Crime) ตามมาตรา 462.3 (1) โดยมีขอบเขตในการบังคับใช้ ดังนี้

1) ความผิดอาญาใดๆ ที่อาจถูกฟ้องร้องหรือดำเนินคดีตามกฎหมายภายใต้ Criminal Code of Canada หรือกฎหมายอื่นที่ออกโดยรัฐสภาซึ่งไม่ใช่ความผิดตามที่ถูกกำหนดไว้

2) การสมคบหรือพยายามกระทำความผิด สนับสนุนช่วยเหลืออาชญากรรมภายหลังการกระทำความผิด หรือให้คำปรึกษาแนะนำอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามข้อ 1.1

สำหรับความผิดมูลฐานที่เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายอื่นที่ออกโดยรัฐสภานั้น ต้องไม่ใช่ความผิดอาญาตามกฎหมายที่ถูกกำหนดไว้ด้วย โดยได้มีการกำหนดให้ความผิดอาญาตามกฎหมายของรัฐบาลกลางบางฉบับ ถูกยกเว้นจากขอบเขตความหมายของความผิดมูลฐานดังกล่าว<sup>48</sup> ตาม Regulations Excluding Certain Indictable Offences from the Definition of “Designated Offence” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ความผิดอาญาตามกฎหมายดังต่อไปนี้ไม่ถือเป็นความผิดมูลฐาน (Designated Offence) ตาม Criminal Code of Canada ได้แก่ Canada Agricultural Products Act, Feeds Act, Fertilizers Act, Foreign Publishers Advertising Services Act, Health of Animals Act, Meat Inspection Act, Nuclear Safety and Control Act, Plant Protection Act และ Seeds Act<sup>49</sup>

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายหลักในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศแคนาดา ได้แก่ Criminal Code of Canada โดยได้มีการกำหนดขอบเขตความผิดมูลฐาน

<sup>47</sup> อรรถนพ ลิขิตจิตถะ, *ถาม-ตอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน* (กรุงเทพฯ: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส., 2542), 184.

<sup>48</sup> Eric Neufeld, *Money Laundering* (Regina: Saskatchewan Legal Education Society, 2005), 3.

<sup>49</sup> Regulations Excluding Certain Indictable Offences from the Definition of “Designated Offence” come into force on February 1, 2002 and last amended on July 12, 2010

(Designated Offence) ไว้ในบทบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม (Proceeds of Crime) ตามมาตรา 462.3 (1) ซึ่งจุดเด่นของกฎหมายดังกล่าว คือ การไม่ได้กำหนดเฉพาะเจาะจงถึงความผิดฐานใดฐานหนึ่ง หรือความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง แต่มีลักษณะเป็นการกำหนดความผิดมูลฐานให้มีขอบเขตค่อนข้างกว้าง เพื่อให้สามารถบังคับใช้อย่างครอบคลุมมากที่สุด คือ ความผิดอาญาที่อาจถูกฟ้องหรือดำเนินคดีตาม Criminal Code of Canada หรือตามกฎหมายอื่นที่ออกโดยรัฐสภา แต่อย่างไรก็ดี ได้มีการยกเว้นความผิดตามกฎหมายบางฉบับไม่ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานไว้ด้วย ซึ่งเป็นไปตาม Regulations Excluding Certain Indictable Offences from the Definition of “Designated Offence” นั้นเอง

#### 4.4.3 ลักษณะของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)

สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการฟอกเงิน เนื่องจากส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทำให้ใน ค.ศ. 1996 สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) เป็นรัฐแรกในทวีปเอเชียที่ออกกฎหมายเฉพาะเพื่อต่อต้านและป้องกันการฟอกเงิน ได้แก่ Money Laundering Control Act และต่อมาได้เข้าเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งองค์การต่อต้านการฟอกเงินเอเชียแปซิฟิก (Asia/Pacific Group on Money Laundering หรือ APG) ใน ค.ศ. 1997 แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการปกป้องระบบการเงินระหว่างประเทศและต่อต้านการประกอบอาชญากรรม<sup>50</sup> อย่างไรก็ตาม ระบบควบคุมเกี่ยวกับการฟอกเงินของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ยังไม่สามารถจัดการหรือรับมือได้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพ รัฐบาลไต้หวันจึงได้ผลักดันกฎหมายในการสนับสนุนระบบการต่อต้านการฟอกเงิน โดยแก้ไขเพิ่มเติม Money Laundering Control Act ในส่วนที่สำคัญทั้งหมด<sup>51</sup> จึงถือได้ว่ากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) มีการพัฒนาให้สามารถ

<sup>50</sup> Financial Supervisory Commission Republic of China (Taiwan), "The Fsc Reiterates Its Determination to Strengthen Anti-Money Laundering," accessed 15 December 2017, [https://www.fsc.gov.tw/en/home.jsp?id=74&parentpath=0,2&mcustomize=multimessage\\_view.jsp&dataserno=201612140001&aplistdn=ou=bulletin,ou=multisite,ou=english,ou=ap\\_root,o=fsc,c=tw&dtable=Bulletin](https://www.fsc.gov.tw/en/home.jsp?id=74&parentpath=0,2&mcustomize=multimessage_view.jsp&dataserno=201612140001&aplistdn=ou=bulletin,ou=multisite,ou=english,ou=ap_root,o=fsc,c=tw&dtable=Bulletin).

<sup>51</sup> Taipei Economic and Cultural Office in Brunei Darussalam, "Taiwan Implements New Anti-Money Laundering System " accessed 15 December 2017, [https://www.roc-taiwan.org/bn\\_en/post/1173.html](https://www.roc-taiwan.org/bn_en/post/1173.html).

บังคับใช้กับอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการฟอกเงินได้เพิ่มมากขึ้น และเป็นการสอดคล้องกับมาตรฐานในทางระหว่างประเทศ โดยลักษณะความผิดมูลฐานตามป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) สามารถอธิบายได้ดังนี้

### Money Laundering Control Act

กฎหมายฉบับนี้ บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการกระทำที่เกี่ยวกับการฟอกเงินและต่อต้านอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมระบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ เพิ่มความโปร่งใสในระบบการไหลเวียนของกระแสเงินและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยสภานิติบัญญัติของไต้หวันได้เห็นชอบให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม Money Laundering Control Act ซึ่งถือเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งใหญ่ที่สุดนับแต่มีการตราขึ้นครั้งแรกตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคม ค.ศ. 1996 และให้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 2017 อันมีสาระสำคัญ ได้แก่ การกำหนดให้มีการขยายขอบเขตของความผิดมูลฐาน ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนเกณฑ์จากเดิมที่กำหนดว่าต้องเป็นความผิดใดๆ ที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มาเป็นความผิดใดๆ ภายใต้ประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น ซึ่งมีโทษทางอาญาของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำ 6 เดือนหรือมากกว่า ให้ถือเป็นความผิดมูลฐานทั้งหมด เพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations)<sup>52</sup>

Money Laundering Control Act ของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) มาตรา 3 จึงได้กำหนดขอบเขตของ “การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (Specified Unlawful Activity) ซึ่งมีลักษณะเป็นการกำหนดความผิดมูลฐานอันเป็นที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดฐานฟอกเงิน ดังนี้

- 1) ความผิดใดๆ ที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำ 6 เดือน หรือมากกว่า

<sup>52</sup> International Financial Law Review, "New-Anti-Money-Laundering-Legislation-in-Taiwan-Implementation-of-the-Newly-Amended-Money-Laundering Control Act on June 28 2017," accessed 16 December 2017, <http://www.iflr.com/Article/3748204/New-anti-money-laundering-legislation-in-Taiwan-Implementation-of-the-newly-amended-Money-Laundering.html>.

2) ความผิดตามกฎหมายต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา, Smuggling Penalty Act, Bankruptcy Law, Trademark Act, Waste Disposal Act, Tax Collection Act, Government Procurement Act, Governing Electronic Payment Institutions, Securities and Exchange Act, Futures Trading Act, Terrorist Financing Suppression Act และความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินตาม Money Laundering Control Act

ดังนั้น จากสาระสำคัญของ Money Laundering Control Act ของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) จะเห็นได้ว่าจุดเด่นของกฎหมายดังกล่าวเป็นการบัญญัติขอบเขตของ “การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (Specified Unlawful Activity) อันถือเป็นการกำหนดความผิดมูลฐาน โดยมีทั้งการกำหนดในลักษณะเฉพาะเจาะจงฐานความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง และการกำหนดในลักษณะให้มีขอบเขตอย่างกว้างขวาง ไม่ได้เฉพาะเจาะจงถึงความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง คือ ความผิดใดๆ ก็ตามที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำ 6 เดือนหรือมากกว่า เพื่อให้ครอบคลุมความผิดอันเป็นแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินจากการประกอบอาชญากรรมมากที่สุด

#### 4.4.4 ลักษณะของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของ เขตบริหารพิเศษฮ่องกง

เขตบริหารพิเศษฮ่องกงเป็นแหล่งในการลงทุนทางธุรกิจและการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งในทวีปเอเชีย จึงเปรียบเสมือนศูนย์กลางการเงินซึ่งมีการไหลเวียนของกระแสเงินปริมาณมหาศาล<sup>53</sup> ส่งผลให้มีอาชญากรรมทางการเงินเกิดขึ้นจำนวนมาก รวมถึงมีการใช้เขตบริหารพิเศษฮ่องกงเป็นสถานที่ในการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดต่างๆ<sup>54</sup> ทำให้เขตบริหารพิเศษฮ่องกงตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงมีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่สามารถบังคับใช้กับอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการฟอกเงินได้อย่างครอบคลุมมากที่สุด และเป็นการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF

<sup>53</sup> ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน, "ฮ่องกงครองอันดับ 1 การเป็นศูนย์กลางการเงินของโลก 2 ปีซ้อน," เข้าถึงเมื่อ 16 มีนาคม 2561, [http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION\\_ID=465&ID=11515](http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION_ID=465&ID=11515).

<sup>54</sup> BBC News, "20 ปีหลังฮ่องกงคืนสู่จีน พิสูจน์ความเชื่อและความจริง," เข้าถึงเมื่อ 16 มีนาคม 2561, <https://www.bbc.com/thai/international-40433377>.

40 Recommendations) โดยลักษณะความผิดมูลฐานตามป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของ  
เขตบริหารพิเศษฮ่องกง สามารถอธิบายได้ดังนี้

### Organized and Serious Crimes Ordinance

กฎหมายฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายขอบเขตของความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน  
ให้ครอบคลุมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งอาจถูกฟ้องร้องหรือ  
ดำเนินคดีตามกฎหมายได้ทั้งหมด<sup>55</sup> รวมทั้งเพิ่มอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐในการสืบสวนสอบสวนการ  
กระทำความผิดอันเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมและความผิดร้ายแรงอื่น และให้อำนาจในการริบ  
ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญา ตลอดจนกำหนดให้มีความผิดอาญาเกี่ยวกับการ  
ฟอกเงิน สำหรับกรณีช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลอื่นในการปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ  
ความผิดโดยมีสาระสำคัญ<sup>56</sup> ดังนี้

- 1) กำหนดให้ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าองค์กรอาชญากรรมได้กระทำความผิด  
และบุคคลใดมีข้อมูลหรือครอบครองสิ่งของอันอาจเกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน ศาลอาจมีคำสั่ง  
ให้บุคคลดังกล่าวตอบคำถามหรือให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ รวมทั้งนำเสนอพยานหลักฐานใดๆ  
ที่เกิดขึ้นตามสมควรอันอาจเกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน
- 2) กำหนดให้ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลผู้ปรากฏตัวต่อหน้าศาล ซึ่งมีพยานหลักฐาน  
ใดๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่ในความครอบครองหรือควบคุม ต้องนำเสนอพยานหลักฐานนั้นต่อเจ้าหน้าที่ผู้มี  
อำนาจหรือให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเข้าถึงพยานหลักฐานนั้น
- 3) กำหนดให้ศาลอาจมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการเข้าไปและค้น  
สถานที่ ซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าองค์กรอาชญากรรมได้กระทำความผิด

<sup>55</sup> Hong Kong Institute of Certified Public Accountants, *Anti-Money Laundering Bulletin* (The Hong Kong Special Administrative Region: Hong Kong Institute of Certified Public Accountants, 2015), 3.

<sup>56</sup> The Hong Kong Institute of Chartered Secretaries, *Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Guidelines* (The Hong Kong Special Administrative Region: The Hong Kong Institute of Chartered Secretaries, 2015), 8-9.

4) กำหนดให้บุคคลใดที่รับ ได้มา ปกปิด ซ่อนเร้น จำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพ โดยรู้หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินทั้งหมดหรือแต่บางส่วนนั้น ได้มาไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมจากการกระทำความผิดทางอาญาซึ่งอาจถูกฟ้องร้องหรือดำเนินคดีตามกฎหมาย บุคคลนั้นมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 14 ปี และปรับสูงสุดไม่เกิน 5,000,000 ดอลลาร์ฮ่องกง

ดังนั้น จากสาระสำคัญของ Organized and Serious Crimes Ordinance จะเห็นได้ว่าจุดเด่นของกฎหมายดังกล่าวเป็นการกำหนดความผิดมูลฐาน โดยไม่ได้เฉพาะเจาะจงความผิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง แต่มีลักษณะเป็นการกำหนดความผิดมูลฐานให้มีขอบเขตกว้างขวางอย่างมาก คือ การกระทำความผิดตามกฎหมายใดๆ ก็ตามที่มีโทษทางอาญา ซึ่งอาจถูกฟ้องร้องหรือดำเนินคดีตามกฎหมายนั้นได้ อันเป็นที่มาหรือก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าว เพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินการกับองค์กรอาชญากรรม หรือผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมทุกประเภทอย่างครอบคลุมมากที่สุด

#### 4.5 มาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินบัญญัติขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการนำมาตรการต่างๆ ทางกฎหมายมาใช้บังคับกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน อันจะมีผลเป็นการตัดวงจรอาชญากรรม ซึ่งมีทั้งมาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิดและมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด รวมถึงมาตรการพิเศษอื่นที่ทำให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

##### 4.5.1 มาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาตามมาตรา 5 ประกอบมาตรา 60 และมาตรา 61 โดยจำแนกได้เป็น 3 กรณีดังนี้

1) ความผิดฐานฟอกเงินโดยการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือ

เพื่อช่วยบุคคลอื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด ไม่ให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 5 (1)

2) ความผิดฐานพอกเงินโดยการกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 5 (2)

3) ความผิดฐานพอกเงินด้วยการได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามมาตรา 5 (3)

สำหรับมาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิดฐานพอกเงิน<sup>57</sup> มีดังต่อไปนี้

1) กรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานพอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2) กรณีนิติบุคคลกระทำความผิดฐานพอกเงินต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 200,000 บาท ถึง 1,000,000 บาท และในกรณีที่การกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด บุคคลดังกล่าวต้องระวางโทษเช่นเดียวกับกรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานพอกเงิน

นอกจากนี้ยังได้กำหนดมาตรการลงโทษทางอาญาสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในความผิดฐานพอกเงิน<sup>58</sup> ดังต่อไปนี้

1) กรณีผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดฐานพอกเงิน หรือช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี ไม่ให้ถูกลงโทษหรือให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานพอกเงิน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

<sup>57</sup> สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายพอกเงิน, 163.

<sup>58</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 9

2) กรณีผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

3) กรณีผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น และหากมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันนั้น ผู้สมคบต้องระวางโทษตามที่ได้กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

อย่างไรก็ดี คดีความผิดอาญาฐานฟอกเงินไม่จำเป็นต้องอาศัยความผิดมูลฐาน เป็นเงื่อนไขว่า จะต้องมีการดำเนินคดีอาญาในความผิดมูลฐานหรือมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดมูลฐานเสียก่อน จึงจะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานได้อีกทั้งในการพิพากษาคดีอาญาก็ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดให้ศาลจำต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาคดีอื่น<sup>59</sup> หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ คดีความผิดอาญาฐานฟอกเงินไม่ผูกติดกับคดีอาญาอันเป็นความผิดมูลฐาน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ามาตรการลงโทษทางอาญาเป็นการลงโทษต่อตัวผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน รวมถึงบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความผิดฐานฟอกเงินทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือผู้พยายามกระทำความผิด และผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินนั้นมักมีลักษณะเป็นองค์รอาชญากรรมซึ่งมีรูปแบบและวิธีดำเนินการที่เป็นขบวนการ รวมทั้งมีอิทธิพลและเครือข่ายสนับสนุนช่วยเหลือเชื่อมโยงกัน

#### 4.5.2 มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้นำมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งมาบังคับใช้เสริมกับมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญา โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1) มาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งมุ่งโดยตรงต่อตัวทรัพย์สิน (*In Rem*) แตกต่างจากมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญาที่มุ่งกระทำต่อตัวบุคคล ซึ่งต้องมีการฟ้องร้องเจ้าของทรัพย์สินเป็นจำเลยในคดี

<sup>59</sup> คำพิพากษาฎีกาที่ 9092/2553



2) มาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งไม่จำเป็นต้องมีคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิด (Non-Conviction Based Asset Forfeiture) แตกต่างจากมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญา ซึ่งต้องมีคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิด

3) มาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง ทรัพย์สินที่ถูกริบอาจเป็นของผู้กระทำความผิดหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง แตกต่างจากมาตรการริบทรัพย์สินทางอาญาซึ่งบังคับได้เฉพาะทรัพย์สินของจำเลยเท่านั้น

4) มาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งสามารถดำเนินการกับทรัพย์สินย้อนหลังได้ แตกต่างจากมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญา ซึ่งไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินย้อนหลังได้เนื่องจากเป็นโทษทางอาญา

5) มาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง ใช้หลักการซึ่งนำนักพยานหลักฐาน แตกต่างจากมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญา ซึ่งใช้หลักการให้ศาลใช้ดุลยพินิจซึ่งนำนักพยานหลักฐานจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด จึงต้องมีการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่

6) มาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง กำหนดให้มีการผลักระการพิสูจน์ (Reverse Burden of Prove) ให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แตกต่างจากมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญา ซึ่งกำหนดให้ฝ่ายผู้กล่าวอ้างข้อเท็จจริงว่าจำเลยได้กระทำความผิด คือ ฝ่ายโจทก์มีภาระการพิสูจน์หรือหน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงนั้น

สำหรับมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น ได้แก่ การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

### (1) การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

กำหนดให้มีมาตรการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำต่างๆ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการจำหน่าย จ่าย โอน ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยให้อำนาจแก่คณะกรรมการธุรกรรมในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ชั่วคราวได้ไม่เกิน 90 วัน แต่ถ้ามีความจำเป็นเร่งด่วนในกรณีที่หากไม่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้แล้ว ทรัพย์สินนั้นจะถูกจำหน่าย ยักย้าย หรือกระทำด้วยประการใดๆ ซึ่งเป็นผลให้ไม่สามารถติดตามตรวจสอบทรัพย์สินนั้นได้ หรือจะทำให้การติดตามตรวจสอบเป็นไปได้ยาก พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงได้ให้อำนาจแก่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ก่อนได้ โดยต้องมีการรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบ<sup>60</sup>

ในกระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้นนั้น ได้มีการกำหนดให้ผู้ที่ถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถพิสูจน์ได้ว่าเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวในการทำธุรกรรมนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดนั้นได้

### (2) การให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

กำหนดให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นทรัพย์สินที่ต้องริบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น อันเป็นการตัดแรงจูงใจในการกระทำความผิด ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นกระบวนการดังต่อไปนี้<sup>61</sup>

#### 1) การขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยกระทำได้ต่อเมื่อมีหลักฐานซึ่งเชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

<sup>60</sup> สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, 145-6.

<sup>61</sup> เรื่องเดียวกัน, 146-53.

จะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณา เพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ไม่จำเป็นว่าทรัพย์สินนั้นจะต้องถูกริบให้ตกเป็นของแผ่นดินทุกกรณีเสมอไป เนื่องจากมีข้อยกเว้นให้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินและทรัพย์สินนั้นว่าไม่ได้เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งหากพิสูจน์ได้และศาลเชื่อก็จะมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้น

## 2) การอ้างกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

เป็นขั้นตอนในการให้สิทธิแก่ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ในการยื่นคำร้องก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยต้องแสดงให้ศาลเห็นว่า ตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อันเป็นการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของทรัพย์สินนั้น หรือตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ อันเป็นการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

## 3) การให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

เป็นขั้นตอนเมื่อศาลได้ทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ ซึ่งขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ประกอบกับผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงให้ศาลเชื่อได้ตามข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนด ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน แต่หากผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถแสดงให้ศาลเชื่อได้ตามข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนด ศาลจะมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

## 4) ข้อสันนิษฐานว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

เป็นขั้นตอนในการพิจารณาเบื้องต้นว่าทรัพย์สินส่วนใดหรือจำนวนเท่าใด น่าจะเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่เนื่องจากการพิจารณาดังกล่าวค่อนข้างยากลำบาก จึงได้มีการกำหนดข้อสันนิษฐานว่า หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของ ผู้รับโอนทรัพย์สินนั้น หรือผู้รับประโยชน์ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ

ความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์แล้วแต่กรณีจะต้องพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐาน

#### 5) การคืนทรัพย์สินภายหลังศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

เป็นขั้นตอนอันเป็นมาตรการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์ จึงได้กำหนดให้มีการคืนทรัพย์สิน ในกรณีที่แม้ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว แต่หากปรากฏตามคำร้องภายหลังของผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์ ซึ่งได้แสดงให้ศาลเชื่อว่าตนเป็นเจ้าของ ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย ศาลจะมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้น โดยหากไม่สามารถคืนทรัพย์สินได้ก็จะต้องชดใช้ราคาหรือค่าเสียหายแล้วแต่กรณี

การคืนทรัพย์สินภายหลังที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วดังกล่าว ถือเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งมีเฉพาะกรณีที่ผู้ร้องไม่สามารถยื่นคำร้องเพื่อพิสูจน์ความเป็นเจ้าของ ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายได้ก่อนศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจากผู้ร้องไม่ทราบประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น แต่อย่างไรก็ดี คำร้องดังกล่าวจะต้องยื่นภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินนั้นถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้ศาลเชื่อตามข้อยกเว้นที่กำหนดดังกล่าว

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ามาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากศาลเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ ไม่สามารถพิสูจน์ได้ตามข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนด อันเป็นการตัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด เนื่องจากการกระทำความผิดซึ่งนำมาสู่การฟอกเงินนั้นมักทำให้ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนสูง จึงเป็นแรงจูงใจสำคัญในการประกอบอาชญากรรม

นอกจากนี้มาตรการริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-based Confiscation) ซึ่งเป็นมาตรการลงโทษโดยการให้ผู้กระทำความผิดชำระเงินจำนวนหนึ่งที่มีมูลค่าเท่ากับมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม หรือทรัพย์สินที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด อันจะส่งผลให้รัฐสามารถใช้สิทธิเรียกร้องเป็นตัวแทนจากผู้ซึ่งถูกพิพากษาลงโทษริบ

ทรัพย์สินได้<sup>62</sup> ผู้เขียนจึงเห็นว่ามาตรการดังกล่าวจะช่วยเสริมมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยเหตุที่ทรัพย์สินที่ริบได้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินสกปรก เนื่องจากเป็นหลักการริบทรัพย์สินแบบเจาะจงตัวทรัพย์สิน (Property-based Confiscation) ส่งผลให้ในกรณีที่ไม่สามารถระบุได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินสกปรกหรือไม่สามารถติดตามทรัพย์สินสกปรกได้ ก็ไม่อาจจะสามารถริบทรัพย์สินดังกล่าวตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้<sup>63</sup> การนำมาตรการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้บังคับจึงทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษริบทรัพย์สินได้ เนื่องจากการบังคับตามคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นสามารถดำเนินการได้กับทรัพย์สินอื่นๆ ของผู้กระทำความผิดโดยไม่คำนึงถึงที่มาว่าจะเป็นการกระทำความผิดหรือกิจการที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่<sup>64</sup>

ดังนั้น จึงเห็นว่ามาตรการริบทรัพย์สินตามมูลค่าสมควรที่จะนำมาบังคับใช้เสริมกับมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เนื่องจากถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ทำให้ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในทางทรัพย์สิน ซึ่งจะมีผลให้สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

#### 4.5.3 มาตรการพิเศษอื่น

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีมาตรการพิเศษต่างๆ เพื่อนำมาบังคับใช้ในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐาน อันนำไปสู่การพิสูจน์ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ รวมทั้งดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยผู้เขียนขอยกตัวอย่างมาตรการพิเศษในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังต่อไปนี้

<sup>62</sup> กัมปนาท แสนโกชน์, "การริบทรัพย์สินตามมูลค่า" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), 13.

<sup>63</sup> เรื่องเดียวกัน, 67.

<sup>64</sup> สุพัตรา แผนวิจิต, "การนำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้กับคดีอาญาทางเศรษฐกิจและการเงิน," *วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* ปีที่ 34, ฉบับที่ 1 (มีนาคม 2559): 51-60.

### (1) มาตรการในการสืบสวนพิเศษ

โดยหลักแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะไม่มีอำนาจในการใช้มาตรการพิเศษต่างๆ เว้นแต่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือคณะกรรมการธุรกรรม เช่น อำนาจในการแจ้งเป็นหนังสือต่อสถาบันการเงินให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่นสำหรับการเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหรือรายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนของลูกค้า อำนาจในการเรียกบุคคลหรือหน่วยงานมาให้ถ้อยคำ อำนาจในการค้นโดยไม่มีหมาย อำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้น รวมทั้งอำนาจในการเข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสารหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์<sup>65</sup> เป็นต้น

### (2) มาตรการในการเข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์

เป็นมาตรการที่ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมอบหมายเป็นหนังสือ โดยยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ โดยต้องเป็นกรณีที่มีหลักฐานตามสมควรว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ไม่ใช่แต่เพียงเหตุอันควรสงสัยเท่านั้น ดังนั้น หากเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอมิอำนาจดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดๆ ตามที่เห็นสมควรในการเข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสารหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวได้ แต่จะอนุญาตได้ครั้งละไม่เกิน 90 วัน<sup>66</sup>

<sup>65</sup> นนขปวร สุวรรณกุล, "พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษากรณีการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐาน" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), 21.

<sup>66</sup> นิรมัย พิศแข, "ปัญหาการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549), 110.

### (3) มาตรการรายงานการทำธุรกรรมหรือการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

เป็นมาตรการในการให้หน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน รวมถึงผู้ประกอบการอาชีพที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 16 มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมหรือการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ ในกรณีที่ธุรกรรมหรือทะเบียนสิทธิและนิติกรรมต่างๆ นั้นเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงาน<sup>67</sup> โดยได้มีการกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ 10,000 บาทตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง<sup>68</sup>

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ามาตรการพิเศษอื่นนั้นเป็นการกำหนดให้มีมาตรการในการสืบสวนพิเศษ รวมทั้งการเข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ และการรายงานการทำธุรกรรมหรือการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินมักมีลักษณะที่ยากต่อการแสวงหาพยานหลักฐานมาใช้ในการดำเนินคดี และไม่อาจนำมาตรการตามกฎหมายที่มีอยู่มาบังคับใช้ปราบปรามได้อย่างครอบคลุมเท่าที่ควร

เมื่อมาตรการทางกฎหมายอาญาของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ยังไม่สามารถใช้บังคับในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม และการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงเห็นว่าสมควรที่จะกำหนดให้ ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน เพื่อที่จะสามารถนำมาตรการต่างๆ ตามกฎหมาย ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้กล่าวไปข้างต้น มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวได้ ซึ่งจะวิเคราะห์ให้เห็นโดยละเอียดในบทต่อไป

<sup>67</sup> เรื่องเดียวกัน, 111.

<sup>68</sup> พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 62

## บทที่ 5

### บทวิเคราะห์แนวทางการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ด้วยเหตุที่มาตรการทางกฎหมายอาญาในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ยังไม่เพียงพอในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำในลักษณะเป็นองค์การอาชญากรรม และการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด อีกทั้งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ไม่อาจนำมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้ครอบคลุมเท่าที่ควร ในบทนี้ผู้เขียนจึงจะวิเคราะห์ถึงเหตุผลความจำเป็น อันนำไปสู่หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน รวมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ การนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ และผลที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางและขอบเขตที่เหมาะสมในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

#### 5.1 เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เมื่อเห็นถึงปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งยังไม่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมเท่าที่ควร ทำให้เห็นว่าหากกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน จะสามารถนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น จึงต้องแสวงหาเหตุผลและความจำเป็น ซึ่งจำแนกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

##### 5.1.1 เหตุผลและความจำเป็นด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง โดยเมื่อพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษอาชญากรรมของ Cesare Beccaria ที่ว่าขนาดความร้ายแรงของอาชญากรรมนั้น คือ ปริมาณความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสังคม (The only measure of the



seriousness of crimes is the amount of harm done to society) จึงต้องถือว่าการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเป็นอาชญากรรมที่มีความร้ายแรง เนื่องจากก่อให้เกิด ผลกระทบและสร้างความเสียหายอย่างมากให้แก่ประเทศไทยหลายประการ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ความ มั่นคง สังคม สิ่งแวดล้อม โดย Cesare Beccaria เห็นว่าควรมีมาตรการในการลงโทษที่สมเหตุสมผล และได้สัดส่วนกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม ซึ่งแตกต่างกันไปตามระดับการกระทำของแต่ละบุคคล ที่เป็นอันตรายต่อสังคม อันจะเป็นการข่มขู่ต่ออาชญากรรมมากขึ้นและนำไปสู่ผลประโยชน์ส่วนรวม ของสมาชิกทุกคนในสังคม นั่นคือการไม่มีอาชญากรรมเกิดขึ้น และมีการป้องกันอาชญากรรมจาก สังคม

มาตรการในการลงโทษอาญาที่เป็นการลงโทษโดยมุ่งที่ตัวบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับความผิด เกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้แก่ โทษจำคุก เช่น มาตรา 74 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 กำหนดให้ผู้ผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี เป็นต้น ผู้เขียนเห็นว่าโทษจำคุกสำหรับความผิดเกี่ยวกับวัตถุ อันตรายทางการเกษตร มีความสมเหตุสมผลและได้สัดส่วนกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม เนื่องจาก มีอัตราโทษค่อนข้างสูง โดยเมื่อเทียบกับการกระทำความผิดที่ถือเป็นอาชญากรรมร้ายแรง จึงมีความ เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักในการลงโทษ ซึ่งต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและ การดำรงอยู่ต่อไปของสังคม

สำหรับมาตรการในการลงโทษอาญาที่เป็นการลงโทษโดยมุ่งที่ทรัพย์สิน ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้น ได้แก่ โทษปรับและโทษริบทรัพย์สิน โดยโทษปรับ สำหรับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร เช่น มาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุ อันตราย พ.ศ. 2535 กำหนดให้ผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200,000 บาท เป็นต้น ผู้เขียนเห็นว่าอาจยังไม่มีความเหมาะสมและได้สัดส่วนกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมเท่าที่ควร เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง ที่มีผลประโยชน์ตอบแทนจากการกระทำความผิดสูง โทษปรับสำหรับความผิดดังกล่าวจึงมีอัตราโทษ ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับ

ส่วนโทษริบทรัพย์สินสำหรับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปซื้อหรือเปลี่ยนสภาพเป็นทรัพย์สินอื่น หรือมีการจำหน่าย จ่าย โอน ยักย้ายไปหลายครั้งหลายทอด หรือได้ดอกผลจากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ศาลจะไม่อาจมีคำพิพากษาให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ เนื่องจากไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรง ดังนั้น ด้วยเหตุที่ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากและส่งผลกระทบต่อสังคม แต่หากไม่สามารถดำเนินการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวอันเป็นผลประโยชน์ที่แท้จริงของผู้กระทำความผิด จะทำให้ผู้กระทำความผิดรอดพ้นจากการลงโทษในทางทรัพย์สิน แม้ว่าเขาได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมก็ตาม และทำให้สามารถนำผลประโยชน์ที่ได้ไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายต่อไป หรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบอื่น ส่งผลให้วงจรของอาชญากรรมดังกล่าวขยายออกไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมเพิ่มขึ้นอีกได้ โทษริบทรัพย์สินสำหรับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร จึงไม่อาจถือได้ว่ามีความเหมาะสมและได้สัดส่วนกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม อีกทั้งยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักในการลงโทษ เนื่องจากไม่สามารถข่มขู่ต่ออาชญากรรมและคุ้มครองสวัสดิภาพของสังคมได้เท่าที่ควร

นอกจากนี้ในกรณีของผู้ที่นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรมาทำการเปลี่ยนสภาพ จำหน่าย จ่าย โอน หรือรับโอนเงินหรือทรัพย์สินนั้น โดยมีเจตนาเพื่อปกปิดแหล่งที่มา การได้มา หรือลักษณะที่แท้จริงของเงินหรือทรัพย์สินนั้น หรือกรณีผู้ซึ่งได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ผู้นั้นจะไม่ถือว่ามีคุณสมบัติฐานฟอกเงิน เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ไม่ได้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงไม่สามารถบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำการในลักษณะดังกล่าวได้ ทำให้ผู้กระทำความผิดมีเงินทุนเพื่อสนับสนุนและใช้ในการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต่อไปได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงอยู่และการขยายขอบเขตขององค์กรอาชญากรรม

ประเทศทั่วโลกได้มีความเห็นร่วมกันว่าการฟอกเงินนั้น สร้างความเสียหายและส่งผลกระทบต่อประเทศโดยรวมเป็นอย่างมาก รวมทั้งมีส่วนสำคัญในการเกิดและขยายขอบเขตของอาชญากรรม

ในสังคม จึงมีมาตรการต่างๆ ในทางระหว่างประเทศที่กำหนดหลักการสำคัญให้การฟอกเงินเป็น ความผิดทางอาญา ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีในการกำหนดความผิดทางอาญาของ Herbert L. Packer ที่ว่าโทษทางอาญาสมควรใช้บังคับกับความผิดที่ร้ายแรงเท่านั้น และเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ในการลงโทษผู้กระทำความผิด และป้องกันสังคมจากอาชญากรรม อีกทั้งการกระทำนั้นเห็นได้ชัดใน ชนหมู่มากกว่ากระทบกระเทือนต่อสังคม และไม่มีมาตรการควบคุมที่สมเหตุสมผลอื่นแล้ว นอกจาก การใช้กฎหมายอาญากับการกระทำที่เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ดี การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิด ทางอาญานั้น ต้องพิจารณาถึงแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานประกอบด้วย ซึ่งไม่อาจกำหนดให้ การฟอกเงินทุกกรณีเป็นความผิดทางอาญาได้ เนื่องจากจะก่อให้เกิดภาระหน้าที่อันกระทบต่อสิทธิ ของประชาชนเกินความจำเป็น แต่ควรกำหนดให้การฟอกเงินเฉพาะกรณีกระทำต่อเงินหรือทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการกระทำความผิดบางประเภทเท่านั้นที่จะเป็นความผิดทางอาญา เช่น อาชญากรรม ร้ายแรง หรืออาชญากรรมที่ก่อให้เกิดรายได้และผลประโยชน์จำนวนมาก เป็นต้น

ดังนั้น จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้ความผิด เกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจาก จะทำให้สามารถนำมาตรการตามกฎหมายดังกล่าว มาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรซึ่งถือเป็นอาชญากรรมที่มีความร้ายแรงได้ ไม่ว่าจะเป็น มาตรการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุ อันตรายทางการเกษตร และมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง รวมทั้งมาตรการพิเศษอื่นในการ แสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐาน

อย่างไรก็ดี แม้ว่ามาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งนั้นจะไม่ถือเป็นโทษในทางอาญา แต่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้นำมาตรการริบทรัพย์สิน ในทางแพ่งไปบังคับใช้เสริมกับมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย อื่นได้ ทำให้ในกรณีที่โทษริบทรัพย์สินสำหรับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรไม่อาจริบ ทรัพย์สินได้ จะสามารถใช้มาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งมาดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำความผิดดังกล่าวได้ ไม่ว่าจะทรัพย์สินนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพ หรือมีการจำหน่าย จ่าย โอนไป หลายครั้งหลายทอด รวมทั้งกรณีดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะมีผลให้ ปริมาณและลักษณะในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมีความแตกต่างกันไป ตามระดับการกระทำของแต่ละบุคคลที่เป็นอันตรายต่อสังคม กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิด

เกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมปริมาณมาก และได้ไปซึ่งผลประโยชน์จากการกระทำความผิดจำนวนมาก ก็จะต้องถูกริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดเท่ากับจำนวนผลประโยชน์ที่ได้รับไปนั้น จึงเป็นการข่มขู่ต่ออาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรมากขึ้น และกำจัดผลประโยชน์ทางการเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญของวงจรอาชญากรรมได้ ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ก่อให้เกิดความเสียหายกับสังคมต่อไป และทำให้เกิดความรู้สึกที่มั่นคงมากขึ้นแก่สมาชิกในสังคม ดังนั้น จึงต้องถือว่าการนำมาตราการริบทรัพย์สินในทางแพ่งตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการ พอกเงิน มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร เป็นมาตรการที่สมเหตุสมผล และได้สัดส่วนกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษอาชญากรรมของ Cesare Beccaria และเป็นส่วนสำคัญในการนำไปสู่การป้องกันอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ทางการเกษตร อันเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกทุกคนในสังคม

### 5.1.2 เหตุผลและความจำเป็นด้านภายในประเทศ

ในช่วง พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2559 ประเทศไทยประสบปัญหาที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับ วัตถุอันตรายทางการเกษตรเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นกรณีผลิต มีไว้ในครอบครองและขาย วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เช่น เอนโดซัลแฟน (Endosulfan) ไดโครโตฟอส (Dicrotophos) เป็นต้น หรือ กรณีผลิต นำเข้า มีไว้ในครอบครองและขายวัตถุอันตรายปลอม ผิดมาตรฐาน เสื่อมคุณภาพ โดยไม่ได้ รับอนุญาต หรือต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียนไว้ เช่น ไกลโฟเซต (Glyphosate) พาราควอต (Paraquat) คาร์โบฟูราน (Carbofuran) และเมธอมิล (Methomyl) เป็นต้น รวมทั้งกรณีทำหรือใช้ ฉลากที่มีข้อความอันเป็นเท็จ หรือขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยไม่มีฉลาก โดยจากรายงานการ ตรวจสอบของกรมวิชาการเกษตรใน พ.ศ. 2558 พบว่ากรณีมีไว้ในครอบครองและขายวัตถุอันตราย ชนิดที่ 4 วัตถุอันตรายปลอม วัตถุอันตรายที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียนไว้ และกรณีขายวัตถุ อันตรายทางการเกษตรโดยไม่มีฉลาก มีร้อยละ 28.75 ของร้านค้าที่ถูกสุ่มตรวจทั้งหมด ส่วนกรณีมีไว้ ในครอบครองและขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น มีร้อยละ 20.24 ของ ร้านค้าที่ถูกสุ่มตรวจสอบทั้งหมด<sup>1</sup>

<sup>1</sup> กรมวิชาการเกษตร, รายงานการตรวจสอบการดำเนินงานควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตร (กรุงเทพฯ: สำนัก ตรวจสอบการดำเนินงานที่ 1 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2560), ก-ค.

ยิ่งไปกว่านั้นจากรายงานการสุ่มตรวจของเครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thailand Pesticide Alert Network หรือ Thai-PAN) ใน พ.ศ. 2559 ยังพบวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายตกค้างในผักและผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 18.4 ของตัวอย่างที่สุ่มตรวจสอบทั้งหมด โดยเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งเป็นชนิดที่มีอันตรายร้ายแรง ได้แก่ ไดโครโตฟอส (Dicrotophos) เอนโดซัลแฟน (Endosulfan) เมทามิดอโฟส (Methamidophos) โมโนโครโตฟอส (Monocrotophos) และเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนจากกรมวิชาการเกษตร ได้แก่ คาร์โบฟูราน (Carbofuran) และเมโธมิล (Methomyl)<sup>2</sup>

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าสถานการณ์การกระทำผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรในประเทศไทยถือว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างรุนแรง เนื่องจากพบการกระทำผิดจำนวนมาก รวมทั้งมีลักษณะการกระทำผิดที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่กฎหมายห้ามประกอบกิจการใดๆ และวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนจากกรมวิชาการเกษตร ซึ่งเป็นสารเคมีที่มีความเป็นอันตรายร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง ยิ่งไปกว่านั้นจากปัญหาการตกค้างของวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายตกค้างในพืชผักและผลไม้ แสดงให้เห็นว่ายังมีการลักลอบผลิต นำเข้า มีไว้ในครอบครองและขายสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน จึงทำให้มีการนำมาใช้ในการเพาะปลูกผลผลิตทางการเกษตรต่างๆ ซึ่งสร้างความเสียหายอย่างมากต่อประเทศไทยหลายประการ

นอกจากนี้การที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือถึงสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2559 เพื่อขอให้พิจารณาเพิ่มกรณีความผิดเกี่ยวกับสารเคมีทางการเกษตร ปุ๋ย และเมล็ดพันธุ์ เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังแสดงให้เห็นว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย และรับผิดชอบในการควบคุมวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ทางการเกษตร ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีความรุนแรงมากขึ้น และให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดดังกล่าว

<sup>2</sup> เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thailand Pesticide Alert Network: Thai-PAN), "รายงานผลการสุ่มตรวจสารพิษตกค้างในผักและผลไม้ ครั้งที่ 2/2559," เข้าถึงเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2560, [http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide\\_doc30\\_0.pdf](http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide_doc30_0.pdf).

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากทำให้สามารถดำเนินการกับผลประโยชน์ทางการเงินและปราบปรามเครือข่ายของผู้กระทำความผิด ซึ่งจะเป็นการตัดวงจรอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร เพื่อยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเกิดขึ้นในประเทศไทยหรือทวีความรุนแรงมากขึ้น อันจะเป็นการป้องกันผลกระทบและความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศไทย

### 5.1.3 เหตุผลและความจำเป็นด้านต่างประเทศ

ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations) ถือเป็นมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในทางระหว่างประเทศที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางให้ประเทศต่างๆ นำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับ มาตรการทางกฎหมายภายในประเทศของตน โดยได้กำหนดหลักการสำคัญในการต่อต้านการฟอกเงิน ได้แก่ การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา และแต่ละประเทศสมาชิกสมควรนำ ความผิดฐานฟอกเงินมาใช้กับความผิดร้ายแรง โดยกำหนดความผิดมูลฐานให้มีขอบเขตครอบคลุม มากที่สุด ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำควรประกอบด้วยความผิดทั้งหมดที่จัดอยู่ในประเภทของความผิด ร้ายแรงตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ยังมีการบัญญัติถึงประเภทของความผิดที่ กำหนดไว้ (Designated Categories of Offences) โดยได้มีการระบุถึงอาชญากรรมเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม (Environmental Crime) ให้อยู่ในขอบเขตของความผิดที่กำหนดด้วย จึงเห็นได้ว่า อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ถือเป็นมาตรฐานในทางระหว่างประเทศและเป็นที่ยอมรับทั่วไป ซึ่ง แต่ละประเทศสมควรกำหนดเป็นความผิดมูลฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับข้อแนะนำ 40 ประการของ คณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations)

อย่างไรก็ดี แม้ประเทศไทยจะไม่ได้เป็นสมาชิกโดยตรงของ FATF แต่ได้เข้าเป็นสมาชิกของ The Asia/Pacific Group on Money Laundering หรือ APG ซึ่งเป็นองค์กรเครือข่ายภูมิภาคของ FATF จึงมีผลให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามข้อแนะนำและได้รับการประเมินจาก FATF เช่นเดียวกัน และแม้ประเทศไทยจะได้มีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็น ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.

2542 แต่ผู้เขียนเห็นว่าความผิดมูลฐานดังกล่าวไม่ได้ครอบคลุมถึงความผิดตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติและด้านมลพิษทั้งหมด<sup>3</sup> ด้วยเหตุที่มีการกำหนดองค์ประกอบความผิดซึ่งต้องเป็นกรณีการใช้ ยึดถือหรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติ หรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ต้องจำกัดขอบเขตเฉพาะความผิดตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้น ไม่อาจมิชอบเขตครอบคลุมถึงความผิดตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษได้แต่อย่างใด จึงอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มุ่งป้องกันมลพิษในสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากจะทำให้สามารถนำความผิดฐานฟอกเงินมาใช้กับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันเป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Crime) ประเภทหนึ่งซึ่งถือได้ว่าเป็นความผิดที่มีความร้ายแรง โดยทำให้ขอบเขตของความผิดมูลฐานมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญจะเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำทางระหว่างประเทศในการกำหนดความผิดมูลฐาน และสอดคล้องกับประเภทของความผิดที่กำหนดไว้ (Designated Categories of Offences) ตามข้อแนะนำ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations) ซึ่งจะมีผลต่อการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินของประเทศไทย โดยหาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
CHULALONGKORN UNIVERSITY

<sup>3</sup> ศาลฎีกาแผนกคดีสิ่งแวดล้อมได้จำแนกกฎหมายสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 กลุ่มประกอบด้วย กลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติและกลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ โดยกลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พระราชบัญญัติรักษาคลองรัตนโกสินทรศก 121 (พ.ศ. 2445), พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484, พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507, พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510, พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514, พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456, พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485, พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520, พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490, พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535

กลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ ได้แก่ ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 28 (24 ธันวาคม 2514), พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2552, พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504, พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530, พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522, พระราชบัญญัติควบคุมการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543, พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ประเทศไทยไม่ผ่านเกณฑ์ในการประเมินดังกล่าว จะถูกจัดเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงด้านการต่อต้านการฟอกเงินอันก่อให้เกิดผลกระทบหลายประการ ดังต่อไปนี้<sup>4</sup>

1) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เช่น เกิดผลเสียต่อภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ รวมทั้งขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของประเทศ ซึ่งจะกระทบต่อการดึงดูดนักลงทุนในการเข้ามาลงทุน อันเป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น

2) ผลกระทบต่อตลาดเงิน เช่น ธนาคารหรือสถาบันการเงินไทยจะเป็นคู่ค้าที่มีความเสี่ยงในมุมมองของธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างประเทศ ซึ่งอาจกระทบต่อการอนุมัติการลงทุนขนาดใหญ่ การขอกู้ยืมเงินหรือการแลกเปลี่ยนค่าเงิน เป็นต้น

3) ผลกระทบต่อตลาดทุน เช่น บริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นคู่ค้ากับธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างประเทศจะถูกลดความน่าเชื่อถือในลักษณะเดียวกับธนาคารหรือสถาบันการเงิน ซึ่งอาจส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติหลีกเลี่ยงในการซื้อขายหลักทรัพย์ของไทย เป็นต้น

## 5.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เมื่อได้เห็นถึงเหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐาน จึงต้องพิจารณาว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นความผิดทางอาญาที่มีลักษณะตามหลักเกณฑ์สำคัญในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

### 5.2.1 ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการในลักษณะองค์กรอาชญากรรม

ธุรกิจวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องห้าม ปลอม เสื่อมคุณภาพ ไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน ไม่ได้รับอนุญาต หรือใช้ฉลากปลอม ได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก โดยได้มีการคาดประมาณว่าตลาดของวัตถุอันตรายทาง

<sup>4</sup> สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, "มาตรฐานสากลด้าน AML/CFT," เข้าถึงเมื่อ 4 เมษายน 2561, [http://amlo.go.th/amlo-intranet/index.php?option=com\\_k2&view=item&task=download&id=2628\\_f7c236ad3773af9d9fc0d7eef2a3f74f](http://amlo.go.th/amlo-intranet/index.php?option=com_k2&view=item&task=download&id=2628_f7c236ad3773af9d9fc0d7eef2a3f74f).



การเกษตรที่ผิดกฎหมายทั่วโลก มีมูลค่าอยู่ที่ระหว่าง 6,000 ถึง 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี<sup>5</sup> อีกทั้งยังมีความหลากหลายของตลาด จึงเป็นทางเลือกที่น่าดึงดูดใจในการแสวงหาผลประโยชน์จากโอกาสในทางการค้าโดยมิชอบสำหรับองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) ซึ่งจะดำเนินการเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และมักจะกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลง ลักลอบค้า หรือประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย รวมทั้งความผิดต่อผู้บริโภคและเจ้าหน้าที่รัฐ โดยจะมีเครือข่ายที่ตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อโอกาสทางการเมือง เศรษฐกิจหรือกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป ยิ่งไปกว่านั้น ผลประโยชน์จำนวนมากศาลดังกล่าว ยังมีส่วนสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐอีกด้วย

อย่างไรก็ดี ใน ค.ศ. 2015 หน่วยงานเพื่อความร่วมมือบังคับใช้กฎหมายของสหภาพยุโรป หรือ Europol ได้ระบุว่าโครงสร้างขององค์กรอาชญากรรมมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ จากกลุ่มที่เป็นลำดับชั้นแบบดั้งเดิมมาเป็นรูปแบบที่มีความกระจัดกระจายหรือแยกส่วนกันมากขึ้น รวมทั้งจะมีเครือข่ายที่ยืดหยุ่นและมีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อดำเนินธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ส่งผลให้การเข้าสู่ตลาดของธุรกิจวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย จึงมีความสำคัญต่อการแสวงหากำไรหรือผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การจัดหาส่วนประกอบ ส่วนผสมหรือผลิตภัณฑ์วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรสำเร็จรูป และการจำหน่ายไปสู่ผู้บริโภค โดยผู้ประกอบการค้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายจะมีการใช้บริษัทที่ไม่มีทรัพย์สินหรือการดำเนินกิจการที่ชัดเจน แต่ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยในทางธุรกิจสำหรับเชื่อมโยงหรือเป็นองค์ประกอบในการทำธุรกรรมใดๆ เพื่อปกปิดกิจการที่แท้จริงและหลีกเลี่ยงการถูกตรวจสอบจากหน่วยงานของรัฐ อันนำไปสู่กระบวนการฟอกเงินได้

นอกจากนี้ยังมีการใช้บริษัทในการประกอบอาชญากรรม โดยดำเนินการจัดหาส่วนประกอบที่แยกต่างหากจากกัน เช่น กรณีเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2559 ได้มีบริษัทเอกชน 2 ราย นำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรโดยไม่ได้รับอนุญาต และเป็นชนิดที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียนไว้ จึงถูกยึดอายัดไว้โดยด่านศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง ประกอบด้วยคาร์โบฟูราน (Carbofuran) ซึ่งเป็นสารเข้มข้นมากกว่าร้อยละ 90 เมโทมิล (Methomyl) สูตร 40% SP ซึ่งเป็นสารสำเร็จรูป และสารอื่นอีก

<sup>5</sup> The United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Illicit Pesticides, Organized Crime and Supply Chain Integrity* (Torino: UNICRI, 2016), 30.

4 ชนิด รวมทั้งสิ้น 20.2 ตัน โดยหากมีการนำเข้าในประเทศไทยได้ จะสามารถส่งต่อไปยังเครือข่ายเพื่อใช้เป็นสารตั้งต้นในการผลิตวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย และส่งจำหน่ายในท้องตลาดได้มากกว่า 56 ตัน เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร มีเครือข่ายสนับสนุนและมีการแบ่งส่วนในการกระทำความผิดครบทั้งวงจรอาชญากรรม ตั้งแต่การจัดการส่วนประกอบหรือส่วนผสมของผลิตภัณฑ์ นำไปสู่การผลิต มีไว้ในครอบครอง ขนส่ง และจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย เช่น กรณีเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559 พบว่าร้านค้าวัสดุทางการเกษตรแห่งหนึ่ง ในอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ มีการจำหน่ายเมโธมิล (Methomyl) ที่มีความเข้มข้นร้อยละ 97 ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่กรมวิชาการเกษตรไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียน จึงถือเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ แต่กลับยังมีการลักลอบนำเข้ามาในประเทศไทย และส่งขายต่อไปยังเครือข่ายที่เป็นร้านค้าวัสดุทางการเกษตรตามจังหวัดต่างๆ เพื่อแบ่งใส่ของแยกขายโดยไม่มีการเจือจาง เป็นต้น

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร เป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าผิดกฎหมายซึ่งมีผลประโยชน์ตอบแทนจำนวนมาก ทำให้อาชญากรมีมูลเหตุจูงใจและตัดสินใจเลือกที่จะกระทำความผิด แต่ด้วยเหตุที่การปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวมีมากขึ้น ผู้กระทำความผิดจึงต้องมีการดำเนินาร่วมกับบุคคลอื่น เช่น ในลักษณะที่เป็นกลุ่มบุคคลหรือในรูปแบบของบริษัท เป็นต้น ซึ่งจะมีการควบคุมและประสานงาน มีการวางแผนเตรียมล่วงหน้า มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบโดยแบ่งหน้าที่กันทำ และกระทำในลักษณะที่เป็นขบวนการ ที่สำคัญมักจะมีเครือข่ายเชื่อมโยงสนับสนุน เช่น จัดหาสารตั้งต้นหรือส่วนผสมในการผลิต โดยการลักลอบนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย แล้วส่งต่อไปยังเครือข่ายที่ดำเนินการผลิต และกระจายสินค้าไปยังเครือข่ายที่ดำเนินการจำหน่ายผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายในท้องตลาด เป็นต้น มีผลให้วงจรอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรและอิทธิพลหรือเครือข่ายผู้กระทำความผิดขยายออกไปเพิ่มมากขึ้น

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรจึงถือเป็นความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการในลักษณะองค์กรอาชญากรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะดำเนินการกับทรัพย์สินที่

เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน<sup>6</sup> ในข้อ  
ที่ว่าจะต้องเป็นความผิดที่มีความซับซ้อนหรือดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายหรือขบวนการ

### 5.2.2 ความผิดที่มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง

แนวคิดของระบบทุนนิยมซึ่งเน้นการสร้างกำไรสูงสุดจากการประกอบการค้ำนั้น มีส่วนใน  
การก่อให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจ โดยทำให้อาชญากรรมทางเศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มมากขึ้น  
เนื่องจากระบบทุนนิยมจะแฝงไปด้วยผลประโยชน์จำนวนมากมหาศาลอันจะนำไปสู่การกระทำความผิดได้  
ทำให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบตรายทางการเกษตรซึ่งถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง จึง  
มุ่งเน้นในการก่อให้เกิดรายได้หรือผลประโยชน์จากการประกอบธุรกิจวัตถุดิบตรายทางการเกษตรที่  
ผิดกฎหมาย และนำมาเปลี่ยนแปลงให้เสมือนว่าเป็นรายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้มาโดยถูกต้องตาม  
กฎหมาย ด้วยวิธีการฟอกเงินผ่านระบบเศรษฐกิจ โดยตลาดของวัตถุดิบตรายทางการเกษตรที่ผิด  
กฎหมายทั่วโลก มีมูลค่าอยู่ที่ 6,000 ถึง 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี หรือคิดเป็นเงินไทย มีมูลค่า  
ประมาณ 200,000 ถึง 320,000 ล้านบาทต่อปี

ประเทศไทยในช่วง พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2559 ได้มีการตรวจพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับ  
วัตถุดิบตรายทางการเกษตรในหลายพื้นที่ และสามารถยึดของกลางในการกระทำความผิดได้เป็น  
จำนวนมาก โดยมีตัวอย่างการกระทำความผิดกรณีผลิตวัตถุดิบตรายทางการเกษตรปลอม เช่น กรณี  
เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 พบว่ามีการลักลอบผลิตวัตถุดิบตรายทางการเกษตรปลอม ใน  
อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เพื่อส่งขายให้กับร้านค้าวัสดุทางการเกษตรหรือสหกรณ์การเกษตร  
ตามจังหวัดต่างๆ รวมทั้งเกษตรกรรายย่อย โดยตรวจพบของกลางเป็นสารกำจัดวัชพืช สารกำจัด  
แมลง สารกำจัดหนู บรรจุภัณฑ์เปล่า และฉลากสารเคมีจำนวนมาก มูลค่ากว่า 5 ล้านบาท เป็นต้น  
หรือตัวอย่างการกระทำความผิดกรณีผลิตและมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุดิบตรายทางการเกษตรโดย  
ไม่ได้รับอนุญาต หรือต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียนไว้ เช่น กรณีเมื่อ พ.ศ. 2557 พบว่าโรงงาน  
แห่งหนึ่ง ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี มีการผลิตและมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุดิบตรายทาง  
การเกษตรโดยไม่ได้รับอนุญาต และต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียนไว้ โดยตรวจพบของกลางเป็น  
สารกำจัดวัชพืช สารกำจัดแมลง สารควบคุมและยับยั้งการเจริญเติบโตของพืช จำนวน 25 ตัน รวมทั้ง

<sup>6</sup> ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำ  
ความผิดตามมาตรา 58 วรรคสอง ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2560

ปุ๋ยและธาตุอาหารเสริมอีกจำนวน 17.4 ตัน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 42.2 ตัน มูลค่ารวมทั้งหมดกว่า 12 ล้านบาท หรือกรณีเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2558 พบว่าอาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี มีการผลิตและมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยไม่ได้รับอนุญาตและต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ โดยตรวจพบของกลางเป็นเครื่องผสมสารเคมีขนาด 200 ลิตรจำนวน 21 เครื่อง เครื่องเป่าลม 4 เครื่อง เครื่องปิดผนึก 2 เครื่อง คาร์เบนดาซิม (Carbendazim) ฤงละ 25 กิโลกรัม จำนวน 85 ฤง อีทีฟอน (Ethephon) บรรจุอยู่ในถังขนาด 200 ลิตร จำนวน 20 ถัง และผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับอนุญาตอีก 30 รายการ มูลค่ารวมทั้งหมดกว่า 20 ล้านบาท เป็นต้น นอกจากนี้ในช่วง พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2557 สามารถยึดของกลางในการกระทำความผิด ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายได้กว่า 8,000 ตัน มูลค่ารวมกว่า 300 ล้านบาท แสดงให้เห็นว่าของกลางในการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นมีมูลค่าจำนวนมากหลายล้านบาท โดยหากของกลางซึ่งเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายเหล่านั้นถูกส่งขายต่อไปยังเครือข่าย เช่น ร้านค้าวัสดุทางการเกษตร หรือสหกรณ์การเกษตรต่างๆ เป็นต้น หรือมีการจำหน่ายออกไปสู่ตลาดจะก่อให้เกิดเงินรายได้หรือผลประโยชน์ตอบแทนจำนวนมากแก่ผู้กระทำความผิด เนื่องจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอมหรือผิดมาตรฐานนั้น จะมีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำเมื่อเทียบกับต้นทุนในการผลิตวัตถุอันตรายทางการเกษตรแท้จริงหรือได้มาตรฐาน แต่หากมีการส่งจำหน่ายออกไปจะสามารถขายได้ในราคาประมาณขวดละ 250 ถึง 500 บาท ซึ่งเป็นราคาที่เทียบเท่าหรือต่ำกว่าราคาวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกกฎหมายโดยทั่วไปเล็กน้อย หรือในกรณีวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งเป็นชนิดร้ายแรง เช่น เอนโดซัลแฟน (Endosulfan) ไดโครโตฟอส (Dicrotophos) เป็นต้น หรือเป็นชนิดที่กรมวิชาการเกษตรไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียนแล้ว เช่น เมโธมิล (Methomyl) เป็นต้น โดยเกษตรกรมักนิยมเรียกกันว่า “ยาหลังร้าน” หรือ “ยานี้ออก” ซึ่งจะมีการขายในราคาที่สูงกว่าราคาวัตถุอันตรายทางการเกษตรทั่วไปเสียอีก จึงสร้างผลกำไรให้แก่ผู้กระทำความผิดและเครือข่ายอาชญากรรมจำนวนมาก รวมทั้งสร้างความเสียหายแก่สังคมได้เพิ่มขึ้นอีกหลายเท่าตัว

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ทำให้ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนปริมาณมหาศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นผู้กระทำความผิดรายใหญ่ในการผลิต นำเข้า หรือขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรผิดกฎหมาย ส่งผลให้

ผู้กระทำความผิดเห็นว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับนั้นคุ้มค้ำกับความเสีงที่จะถูกลงโทษตามกฎหมาย ยิ่งไปกว่านั้นอิทธิพลทางการเงินดังกล่าวยังทำให้อาชญากรสามารถปกปิดการกระทำความผิดและติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบหรือถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย ที่สำคัญทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต่อไป หรือขยายขอบเขตการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวให้มีความมั่นคงและกว้างขวางมากขึ้น

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรจึงถือเป็นความผิดที่มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในข้อที่ว่า จะต้องปรากฏความเสียหายหรือมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป และจะเกิดความคุ้มค้ำในเชิงภารกิจของรัฐเมื่อเทียบกับความเสียหายหรือมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

### 5.2.3 ความผิดที่มีลักษณะสลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม

การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรในประเทศไทยช่วง พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2559 นั้น ผู้ประกอบการบางรายได้มีการปรับตัวหรือพลิกแพลงวิธีในการกระทำความผิด โดยทำการเปลี่ยนรูปแบบการผลิต หรือเปลี่ยนเส้นทางการขนส่งใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น กรณีเมื่อ พ.ศ. 2559 พบว่าบริษัทแห่งหนึ่ง ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ได้เปลี่ยนรูปแบบการผลิตโดยขั้บรถบรรทุกขนำวัตถุอันตรายทางการเกษตรทั้งชนิดผงและชนิดน้ำรวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการผสม กระจายไปยังพื้นที่ต่างๆ เพื่อลักลอบผลิตวัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียน บนรถบรรทุกและใส่บรรจุภัณฑ์ส่งขายให้แก่ร้านค้าวัสดุทางการเกษตรต่างๆ โดยตรง เป็นต้น อีกทั้งผู้กระทำความผิดบางรายได้ทำการเปลี่ยนสถานที่ผลิต เพื่อหลีกเลี่ยงการติดตามจับกุมจากเจ้าหน้าที่รัฐอีกด้วย เช่น กรณีเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ที่มีการลักลอบผลิตวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอม ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อส่งจำหน่ายในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง หรือกรณีเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งมีการลักลอบผลิตวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอม ในอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เพื่อส่งขายให้กับร้านค้าวัสดุทางการเกษตร หรือสหกรณ์การเกษตรตามจังหวัดต่างๆ โดยจากการตรวจสอบทั้ง 2

กรณีดังกล่าวพบว่าผู้กระทำความผิดจะมีการเปลี่ยนสถานที่ผลิตบ่อยครั้ง หรือย้ายแหล่งผลิตไม่ให้มีที่  
อยู่เป็นหลักแหล่ง เพื่อให้ยากต่อการติดตามจับกุมของเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น

นอกจากนี้ในบางพื้นที่ยังมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร โดยผ่าน  
ระบบขายตรงซึ่งมีลักษณะเป็นเครือข่ายอาชญากรรม รวมทั้งผู้บริหารท้องถิ่นบางรายได้เข้ามามีส่วน  
เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดดังกล่าวด้วย เช่น กรณีเมื่อ พ.ศ. 2558 พบว่ามีผู้ประกอบการค้าวัสดุ  
ทางการเกษตรหลายรายหลอกลวงขายสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชปลอมและผิดมาตรฐาน ผ่าน  
ระบบขายตรงซึ่งมีราคาถูกและมีสินค้าของแถม หรือมีการให้สินเชื่อบริการเพื่อดึงดูดใจเกษตรกร รวมทั้งมี  
ผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนบางรายซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชดังกล่าวจากผู้ประกอบการ  
แล้วนำมาขายให้แก่เกษตรกรอีกด้วย เป็นต้น ซึ่งด้วยเหตุที่ผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนนั้นมักมี  
เงินทุน อำนาจหรืออิทธิพลในท้องถิ่นนั้น จึงอาจมีการผูกขาดหรือบีบบังคับให้เกษตรกรบางส่วนซื้อวัตถุ  
อันตรายทางการเกษตรปลอมหรือผิดมาตรฐานเหล่านั้นได้ ที่สำคัญยังส่งผลให้เกษตรกรอาจเกรงกลัว  
ต่ออิทธิพลดังกล่าว จึงไม่กล้าที่จะให้ข้อมูลการกระทำความผิดแก่เจ้าหน้าที่รัฐ

สำหรับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งเป็นชนิด  
ร้ายแรง หรือวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้  
อาจทำให้ผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือเกษตรกรบางส่วน ไม่คำนึงว่าตนได้รับความเสียหาย  
จากการกระทำความผิดหรือตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อสุขภาพ  
อนามัยจากอันตรายของสารเคมีชนิดร้ายแรง เนื่องจากมองว่าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิด  
กฎหมายดังกล่าว สามารถใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลตามต้องการ ตนจึง  
ได้รับประโยชน์จากการนำวัตถุอันตรายนั้นไปใช้ในการประกอบเกษตรกรรม ส่งผลให้ไม่มีการแจ้ง  
เบาะแสหรือไม่มีการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับ  
วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากเท่าที่ควร

ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อพิจารณาปริมาณผลประโยชน์ ความหลากหลายของตลาด และสถานการณ์  
ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรในต่างประเทศนั้นถือได้ว่าอยู่ในระดับที่  
รุนแรง เช่น ในรัฐแคลิฟอร์เนียของสหรัฐอเมริกาได้มีการพบว่าร้อยละ 5.5 ของตัวอย่างผลผลิตทาง  
การเกษตรที่ถูกสุ่มตรวจ มีการตกค้างของวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับอนุญาต ส่วนในทวีป  
ยุโรปพบว่าร้อยละ 10 ของตลาดวัตถุอันตรายทางการเกษตรทั้งหมด ประกอบไปด้วยวัตถุอันตราย

ทางการเกษตรที่ไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน ปลอดภัย และเสื่อมคุณภาพ หรือในทวีปแอฟริกา ซึ่งมีการรายงานว่าประมาณร้อยละ 15 ถึง 20 ของตลาดวัตถุดิบทางการเกษตรนั้นผิดกฎหมาย<sup>7</sup> เป็นต้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าในอนาคตความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบทางการเกษตร ซึ่งเป็นความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการในลักษณะองค์กรอาชญากรรม จะมีการขยายขอบเขตการประกอบอาชญากรรมให้มีความกว้างขวางมากขึ้น ทำให้มีเครือข่ายอาชญากรเชื่อมโยงการกระทำความผิดดังกล่าวในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยด้วย จนสามารถพัฒนาเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Organized Crime)<sup>8</sup> ซึ่งยากต่อการบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามยิ่งขึ้นไปอีก

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบทางการเกษตรได้มีการพัฒนารูปแบบและลักษณะการประกอบอาชญากรรมให้มีความสลับซับซ้อนเพิ่มขึ้น เช่น จากเดิมที่มีการผลิตในโรงงานหรือสถานประกอบการ และมีเส้นทางในการขนส่งสินค้าที่ชัดเจน ได้มีการเปลี่ยนรูปแบบในการผลิต เปลี่ยนเส้นทางในการขนส่ง หรือเปลี่ยนสถานที่ผลิตใหม่ให้มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เป็นต้น เพื่อหลีกเลี่ยงการติดตามตรวจสอบหรือบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ อีกทั้งในบางกรณียังมีการกระทำความผิดโดยระบบขายตรง ซึ่งทำให้สามารถขยายเครือข่ายและจำหน่ายวัตถุดิบทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายได้รวดเร็วและกว้างขวางยิ่งขึ้น ประกอบกับบางพื้นที่มีกลุ่มนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลัง เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด รวมทั้งการที่ผู้ใช้วัตถุดิบทางการเกษตรบางส่วนมองว่าตนได้รับประโยชน์จากวัตถุดิบทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายเหล่านั้น ล้วนทำให้การแสวงหาพยานหลักฐานมีความยากลำบากมากขึ้น

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบทางการเกษตรจึงถือเป็นความผิดที่มีลักษณะสลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดที่

<sup>7</sup> The United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Illicit Pesticides, Organized Crime and Supply Chain Integrity*, 38-42.

<sup>8</sup> อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime หรือ UNTOC) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความผิดที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ได้แก่ 1) มีการกระทำความผิดในรัฐมากกว่า 1 รัฐ 2) มีการกระทำความผิดในรัฐหนึ่ง แต่มีส่วนสำคัญในการเตรียม วางแผน กำกับหรือควบคุมเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง 3) มีการกระทำความผิดในรัฐหนึ่ง แต่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมที่สนับสนุนการประกอบอาชญากรรมในรัฐมากกว่า 1 รัฐ 4) มีการกระทำความผิดในรัฐหนึ่ง แต่เกิดผลกระทบที่สำคัญในอีกรัฐหนึ่ง

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิด ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในข้อที่ว่าจะต้องเป็นความ ผิดที่มีความซับซ้อนหรือดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายหรือขบวนการ

#### 5.2.4 ความผิดที่เป็นภัยร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้น ก่อให้เกิดอันตรายและความเสี่ยงต่อสุขภาพ อนามัยของมนุษย์และคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญยังสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อระบบ เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ อันถือเป็นภัยคุกคามและส่งผลกระทบต่อสมาชิกทุกคนใน สังคม ซึ่งสามารถอธิบายได้เป็นกรณีดังต่อไปนี้

1) ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอม ผิดมาตรฐาน หรือเสื่อมคุณภาพนั้น จะทำให้เกษตรกรไม่อาจใช้ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างได้ผลเต็มประสิทธิภาพ จึงต้องเพิ่ม ปริมาณการใช้ อันเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตแก่เกษตรกร ประกอบกับก่อให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะ เป็นด้านคุณภาพหรือด้านปริมาณแก่ผลผลิตทางการเกษตร ทำให้เกษตรกรอาจเกิดภาวะขาดทุน และไม่มีเงินทุนในการประกอบเกษตรกรรมต่อไป อันส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินและ ความเป็นอยู่ของเกษตรกร ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศ

2) ในช่วง พ.ศ. 2553 ถึง พ.ศ. 2554 สหภาพยุโรปได้ตรวจพบวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตกค้างในพืชอาหารที่นำเข้ามาจากประเทศไทยเกินค่ามาตรฐานหลายครั้ง ทำให้มีมาตรการกีดกันการ นำเข้าผลผลิตทางการเกษตรบางชนิดจากประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 หรือวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือ ต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียนไว้นั้น ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นในทางการค้าของ ประเทศไทย รวมทั้งก่อให้เกิดความเสียหายต่อรายได้จากการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรของ ประเทศไทยไปสหภาพยุโรป ซึ่งมีมูลค่ากว่า 2,785 ล้านบาทต่อปี อันเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของ เศรษฐกิจภาคเกษตรและความมั่นคงของประเทศ

3) ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร มีลักษณะเกี่ยวข้องกับการปลอมแปลงและ การลักลอบค้าสินค้าผิดกฎหมาย จึงถือเป็นธุรกิจนอกระบบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อรัฐต้องสูญเสียรายได้ จำนวนมากจากการไม่ได้รับชำระทางภาษี รวมทั้งส่งผลกระทบต่อปริมาณการจำหน่ายสินค้า แรง กระตุ้นในการลงทุน และการขยายตัวของธุรกิจวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้องตามกฎหมาย



4) วัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดร้ายแรง เช่น เอนโดซัลแฟน (Endosulfan) ไดโครโตฟอส (Dicrotophos) เป็นต้น หรือวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนจากกรมวิชาการเกษตร เช่น คาร์โบฟูราน (Carbofuran) และเมโทมิล (Methomyl) เป็นต้น ซึ่งมีการลักลอบผลิต นำเข้า ขายและนำมาใช้ในการประกอบเกษตรกรรม ทำให้เกิดการตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร โดยในระหว่างทำการเพาะปลูกที่มีการสัมผัส สูดดม หรือหากมีการบริโภคผลผลิตทางการเกษตรดังกล่าวเข้าสู่ร่างกาย วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายเหล่านี้จะก่อให้เกิดอันตรายและความเสี่ยงด้านสุขภาพอนามัยของเกษตรกรและผู้บริโภค เช่น มีผลต่อระบบประสาท เซลล์สมอง หัวใจและหลอดเลือด ปอด ลำไส้ ม้าม ไต ระบบสืบพันธุ์ การทำงานของตับ พัฒนาการของตัวอ่อนในครรภ์ ทำให้เกิดความผิดปกติของยีนและอาจก่อให้เกิดโรคมะเร็ง เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนในสังคม

5) ใน พ.ศ. 2557 พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2559 มีผู้ป่วยโรคจากพิษสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชจำนวน 7,954 คน 10,177 คน และ 8,689 คนตามลำดับ นอกจากนี้ใน พ.ศ. 2559 พบว่าในกลุ่มเกษตรกรนั้นเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงหรืออยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยสูงถึงร้อยละ 36.76 ของผู้ที่ถูกตรวจคัดกรองทั้งหมด จึงทำให้ภาครัฐต้องสูญเสียทรัพยากรและงบประมาณรายจ่ายด้านสาธารณสุขเป็นจำนวนมากในการดำเนินการทางการแพทย์แก่กลุ่มผู้ป่วยดังกล่าว จึงส่งผลกระทบต่องบประมาณแผ่นดิน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐในการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคง

6) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นจะปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดร้ายแรง หรือชนิดที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนจากกรมวิชาการเกษตร ซึ่งจะถูกน้ำจากแปลงเกษตรชะล้างลงสู่ดินหรือแหล่งน้ำใกล้เคียง รวมทั้งมีการกระจายไปในอากาศ และไม่ได้มีผลแต่เพียงกำจัดแมลงศัตรูพืชเท่านั้น แต่จะเป็นการกำจัดแมลงที่มีประโยชน์ไปด้วย จึงก่อให้เกิดมลพิษและเกิดการตกค้างสะสมอยู่ในระบบนิเวศ อีกทั้งยังเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตอื่นและทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง ซึ่งเป็นสาเหตุให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม อันส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมโดยรวม

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเป็นภัยร้ายแรงซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์จำนวนมากจากธุรกิจวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย ซึ่งจะถูกนำไปสู่กระบวนการฟอกเงินแล้วกลับเข้าระบบการเงินของประเทศ ทำให้รัฐ

ต้องเสียรายได้จำนวนมากจากการไม่ได้รับชำระทางภาษี และมีเงินหรือทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยมิชอบ ด้วยกฎหมายจากธุรกิจนอกระบบปะปนอยู่ในระบบการเงินของประเทศ ซึ่งเป็นผลเสียต่อเสถียรภาพ ของระบบเศรษฐกิจการคลัง นอกจากนี้การปลอมแปลงและการลักลอบค้าวัตถุดิบอันตรายทาง การเกษตรที่ผิดกฎหมาย ยังส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตของเกษตรกร คุณภาพของผลผลิตทาง การเกษตร รวมทั้งสร้างความเสียหายต่อภาคธุรกิจในการลงทุน การขยายตัวและรายได้ของผู้ ประกอบธุรกิจวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ถูกกฎหมาย ยิ่งไปกว่านั้นยังก่อให้เกิดสารพิษร้ายแรง ตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน มลพิษในสิ่งแวดล้อม งบประมาณด้านสาธารณสุข และรายได้ของประเทศในการส่งออก อันเป็น อุปสรรคต่อแนวทางในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งเป็นการทำลายความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงในทาง การค้าของประเทศไทยอีกด้วย

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรจึงถือเป็นความผิดที่เป็นภัยร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ และความมั่นคงของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดที่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในข้อที่ว่าจะต้องมีลักษณะ การกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อประเทศหรือประชาชนจำนวนมาก และ จะเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐเมื่อเทียบกับความเสียหาย

### 5.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความผิดมูลฐานในความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายและความผิด เกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยและต่างประเทศ

ด้วยเหตุที่ความผิดมูลฐานของประเทศไทยเป็นการกำหนดในลักษณะเฉพาะเจาะจงถึงความผิดตามกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งหรือกฎหมายกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 26 ความผิดมูลฐาน ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จำนวน 21 ความผิดมูลฐาน และกำหนดไว้ในกฎหมายอื่นอีก 5 ความผิดมูลฐาน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง จะเห็นถึงลักษณะการกำหนดความผิดมูลฐาน และแนวทางการนำมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรและความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตราย ดังนี้

### 5.3.1 สหรัฐอเมริกา

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เป็นกฎหมายหลักในการกำหนดความผิดมูลฐานของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ Money Laundering Control Act 1986 (MLCA) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการต่อต้านอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีลักษณะเป็นการฟอกเงิน และมีเจตนารมณ์ให้เป็นกฎหมายในการกำหนดความผิดมูลฐานเพื่อควบคุมการฟอกเงิน จึงได้มีการบัญญัติถึง “การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (Specified Unlawful Activity) ไว้ใน U.S. Code Title 18 มาตรา 1956 (c) (7) อันมีลักษณะเป็นการกำหนดความผิดมูลฐานแบบเฉพาะเจาะจงความผิดฐานใดฐานหนึ่ง หรือความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง เป็นจำนวนมากกว่า 200 ความผิดมูลฐาน โดยได้มีการกำหนดให้อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Crimes) เป็นหนึ่งในความผิดมูลฐานที่อยู่ในขอบเขตของ “การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (Specified Unlawful Activity) ตามมาตรา 1956 (c) (7) (D) ด้วย

สำหรับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสหรัฐอเมริกา ได้มีการบัญญัติใน The Federal Insecticide, Fungicide, and Rodenticide Act หรือ FIFRA ซึ่งถือเป็นกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของรัฐบาลกลางสหรัฐ<sup>9</sup> ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสหรัฐอเมริกาตาม FIFRA เป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Crimes) ประเภทหนึ่งเนื่องจากเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายที่ควบคุมการผลิต การจำหน่าย การขาย และการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรในสหรัฐอเมริกา ซึ่งกำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและป้องกันการกระทำที่ผิดกฎหมายอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม จึงอยู่ในขอบเขตความหมายของ “การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (Specified

<sup>9</sup> The United States Department of Justice ได้กำหนดให้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของรัฐบาลกลางสหรัฐ ได้แก่ Act to Prevent Pollution from Ships, Atomic Energy Act, Clean Air Act, Comprehensive Environmental Response, Compensation and Liability Act, Deepwater Port Act, Emergency Planning and Community Right to Know Act, Energy Supply and Environmental Coordination Act, Federal Hazardous Material Transportation Law, Federal Insecticide, Fungicide and Rodenticide Act, Federal Water Pollution Control Act, Noise Control Act, Ocean Dumping Act, Outer Continental Shelf Lands Act, Ports and Waterways Safety Act, Rivers and Harbors Appropriations Act, Resource Conservation and Recovery Act, Safe Drinking Water Act, Surface Mining Control and Reclamation Act, Toxic Substances Control Act, Endangered Species Act, Bald and Golden Eagle Protection Act, Migratory Bird Treaty Act และ Lacey Act

Unlawful Activity) มีผลให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐานตาม Money Laundering Control Act 1986 (MLCA) U.S. Code Title 18 มาตรา 1956 (c) (7) (D) อันจะสามารถนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้

นอกจากนี้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้มีการบัญญัติไว้ใน Toxic Substances Control Act หรือ TSCA ก็ถือเป็นกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของรัฐบาลกลางสหรัฐเช่นกัน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของสหรัฐอเมริกาตาม TSCA นั้น ก็เป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Crimes) ประเภทหนึ่ง เนื่องจากเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายที่ควบคุมสารเคมีในสหรัฐอเมริกา ซึ่งกำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม จึงอยู่ในขอบเขตความหมายของ “การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (Specified Unlawful Activity) มีผลให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐาน อันจะสามารถนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้เช่นเดียวกัน

ดังนั้น ทั้งความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตาม The Federal Insecticide, Fungicide, and Rodenticide Act และความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตาม Toxic Substances Control Act ล้วนอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา เนื่องจากความผิดตามกฎหมายทั้ง 2 ฉบับดังกล่าว ถือเป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Crimes) ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อแนะนำ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations) ที่ได้มีการระบุให้อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในขอบเขตของประเภทความผิดที่กำหนดไว้ (Designated Categories of Offences) อันเป็นมาตรฐานในทางระหว่างประเทศที่แต่ละประเทศสมาชิกสมควรกำหนดเป็นความผิดมูลฐาน

### 5.3.2 ประเทศแคนาดา

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เป็นกฎหมายหลักในการกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศแคนาดา ได้แก่ Criminal Code of Canada ซึ่งมาตรา 462.31 ให้ถือว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมเป็นความผิดอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน จึงได้มีการบัญญัติถึงความผิดตามที่คณะกรรมการสิทธิการแห่งแคนาดา กำหนด (Designated Offence) ไว้ใน

บทบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม (Proceeds of Crime) ตามมาตรา 462.3 (1) คือ ต้องเป็นความผิดอาญาที่อาจถูกฟ้องร้องหรือดำเนินคดีตามกฎหมายภายใต้ Criminal Code of Canada หรือกฎหมายอื่นที่ออกโดยรัฐสภาซึ่งไม่ใช่ความผิดตามกฎหมายที่ถูกกำหนดไว้ อันมีลักษณะเป็นการกำหนดความผิดมูลฐานให้มีขอบเขตค่อนข้างกว้าง ไม่ได้เฉพาะเจาะจงถึงความผิดฐานใดฐานหนึ่ง หรือความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง แต่ได้ยกเว้นความผิดอาญาตามกฎหมายของรัฐบาลกลางบางฉบับ ไม่ให้ถือเป็นความผิดมูลฐานตาม Regulations Excluding Certain Indictable Offences from the Definition of “Designated Offence”<sup>10</sup>

สำหรับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของประเทศแคนาดา ได้มีการบัญญัติใน Pest Control Product Act หรือ PCPA ซึ่งเป็นกฎหมายหลักของรัฐบาลกลางที่มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมการผลิต การนำเข้า การบรรจุภัณฑ์ การจำหน่าย การติดฉลาก การขาย และการใช้ผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช โดยผู้ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตหรืออันตรายร้ายแรงต่อร่างกายของบุคคลอื่น รวมทั้งความเสี่ยงในการเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 200,000 ถึง 500,000 ดอลลาร์แคนาดา หรือถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของประเทศแคนาดาตาม PCPA ถือเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายอื่นที่ออกโดยรัฐสภา และเมื่อพิจารณาแล้ว เห็นว่าความผิดตามกฎหมายดังกล่าว ไม่ได้อยู่ในขอบข่ายของกฎหมายที่ถูกยกเว้นไม่ให้ถือเป็นความผิดมูลฐานตาม Regulations Excluding Certain Indictable Offences from the Definition of “Designated Offence” ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 462.3 (1) ของ Criminal Code of Canada จึงถือเป็นความผิดมูลฐานอันจะสามารถนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้

มีข้อสังเกตว่ากฎหมายที่ถูกกำหนดยกเว้นไม่ให้ถือเป็นความผิดมูลฐานนั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตทางการเกษตรอยู่ 2 ฉบับ ได้แก่ Fertilizers Act ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการ

<sup>10</sup> Regulations Excluding Certain Indictable Offences from the Definition of “Designated Offence” ได้กำหนดให้ความผิดอาญาตามกฎหมายดังต่อไปนี้ ไม่ถือเป็นความผิดมูลฐานตาม Criminal Code of Canada ได้แก่ Canada Agricultural Products Act, Feeds Act, Fertilizers Act, Foreign Publishers Advertising Services Act, Health of Animals Act, Meat Inspection Act, Nuclear Safety and Control Act, Plant Protection Act และ Seeds Act

ควบคุมปุ๋ยในประเทศแคนาดา และ Seeds Act ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเมล็ดพันธุ์พืชในประเทศแคนาดา แต่ Pest Control Product Act ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการปัจจัยการผลิตทางการเกษตรเช่นเดียวกัน กลับไม่ได้ถูกกำหนดยกเว้นไม่ให้ถือเป็นความผิดมูลฐาน (Designated Offence) แต่อย่างใด

นอกจากนี้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของประเทศแคนาดา ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน Canadian Environmental Protection Act หรือ CEPA ก็เป็นกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของรัฐบาลกลาง อันมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันมลพิษและการปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม โดยผู้ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวต้องถูกลงโทษปรับตั้งแต่ 15,000 ถึง 1,000,000 ดอลลาร์แคนาดา หรือถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของประเทศแคนาดาตาม CEPA ถือเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายอื่นที่ออกโดยรัฐสภา และเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าความผิดตามกฎหมายดังกล่าว ไม่ได้อยู่ในขอบข่ายของกฎหมายที่ถูกกำหนดยกเว้นไม่ให้ถือเป็นความผิดมูลฐานเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 462.3 (1) จึงถือเป็นความผิดมูลฐานอันจะสามารถนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้เช่นเดียวกัน

### 5.3.3 สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เป็นกฎหมายหลักในการกำหนดความผิดมูลฐานของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ได้แก่ Money Laundering Control Act ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการกระทำที่เกี่ยวกับการฟอกเงินและต่อต้านอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง จึงได้มีการบัญญัติถึง “การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (Specified Unlawful Activity) ไว้ในมาตรา 3 คือ ต้องเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำ 6 เดือนหรือมากกว่า หรือเป็นความผิดตามกฎหมายต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ อันมีลักษณะเป็นการกำหนดความผิดมูลฐานทั้งแบบเฉพาะเจาะจงฐานความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง และแบบให้มีขอบเขตอย่างกว้างขวาง ไม่ได้เฉพาะเจาะจงความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อแนะนำ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations) ที่กำหนดว่าความผิดมูลฐานควรประกอบไปด้วยความผิดทั้งหมดที่จัดอยู่ในประเภทของความผิดร้ายแรง (Serious Offences) หรือความผิดที่มีกำหนดโทษอย่างสูง คือ โทษจำคุกมากกว่า 1 ปีขึ้นไป หรือ

ความผิดที่มีกำหนดโทษอย่างต่ำ คือ โทษจำคุกมากกว่า 6 เดือนขึ้นไป อันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่แต่ละประเทศสมาชิกสมควรนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับกฎหมายภายในของตน

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ได้มีการบัญญัติใน Agro-pesticides Management Act ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดห้ามไม่ให้เกิดการผลิต นำเข้า ประกอบการค้าหรือดำเนินการใดๆ หากปราศจากการตรวจสอบ การอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาต โดยมีมาตรการทางกฎหมายอาญาสำหรับลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวในกรณีต่างๆ ซึ่งมีอัตราโทษแตกต่างกันไปตามความร้ายแรงของลักษณะการกระทำความผิด และเมื่อพิจารณาแล้ว เห็นว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ที่อยู่ในขอบเขตคำจำกัดความของ “การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (Specified Unlawful Activity) ตามมาตรา 3 ของ Money Laundering Control Act ซึ่งต้องเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำ 6 เดือนหรือมากกว่านั้น ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

- 1) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต เปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ นำเข้าหรือดำเนินการใดๆ สำหรับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องห้าม ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี แต่ไม่เกิน 7 ปี
- 2) ความผิดเกี่ยวกับการประกอบการค้า นำเสนอ เก็บรักษา โดยเจตนาเพื่อการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องห้าม ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน แต่ไม่เกิน 5 ปี
- 3) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต เปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ นำเข้าหรือดำเนินการใดๆ สำหรับวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอมที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือเป็นผลิตภัณฑ์ปลอมไม่ว่าภายในประเทศหรือต่างประเทศ ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน แต่ไม่เกิน 5 ปี
- 4) ความผิดเกี่ยวกับการนำเสนอหรือเก็บรักษาเพื่อขาย โดยรู้ว่าเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอมที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือเป็นผลิตภัณฑ์ปลอมไม่ว่าภายในประเทศหรือต่างประเทศ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี

นอกจากนี้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ซึ่งได้มีการบัญญัติไว้ใน Toxic Chemical Substances Control Act หรือ TCSCA ซึ่งเป็นกฎหมายที่ควบคุมสารเคมีในสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) โดยมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันสารเคมีที่เป็นพิษ ซึ่งเป็นมลพิษทางสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ โดยมีมาตรการทางกฎหมายอาญาสำหรับ

ลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวในกรณีต่างๆ และเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ที่อยู่ในขอบเขตคำจำกัดความของ “การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (Specified Unlawful Activity) ซึ่งต้องเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำ 6 เดือนหรือมากกว่านั้น ได้แก่กรณีดังต่อไปนี้

1) ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนข้อจำกัดหรือข้อห้ามที่ EPA กำหนดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก ขาย ขนส่ง ใช้ เก็บรักษาหรือกำจัดสารเคมีเป็นพิษประเภทที่ 1 ประเภทที่ 2 หรือประเภทที่ 3

2) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือขายสารเคมีที่เป็นพิษประเภทที่ 1 ประเภทที่ 2 หรือประเภทที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ได้ปฏิบัติตามเนื้อหาที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

3) ความผิดเกี่ยวกับการใช้ เก็บรักษา หรือกำจัดสารเคมีเป็นพิษประเภทที่ 1 ประเภทที่ 2 หรือประเภทที่ 3 โดยไม่ได้ขึ้นทะเบียน หรือไม่ได้ปฏิบัติตามเนื้อหาที่ระบุไว้ในเอกสารการขึ้นทะเบียน

ด้วยเหตุที่การกระทำผิดทั้ง 3 กรณีข้างต้นนั้น หากก่อให้เกิดการเสียชีวิตของบุคคลอื่น จะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือหากก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกายจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึง 10 ปี หรือหากก่อให้เกิดโรคและอันตรายต่อบุคคลอื่นจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือหากก่อให้เกิดมลพิษอย่างร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี จึงเข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ดังนั้น เห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตาม Agro-pesticides Management Act และความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตาม Toxic Chemical Substances Control Act ที่มีลักษณะดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นนั้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา 3 ของ Money Laundering Control Act จึงอยู่ในขอบเขตคำจำกัดความของ “การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (Specified Unlawful Activity) ซึ่งถือเป็นความผิดมูลฐานอันจะสามารถนำมาตรการตามกฎหมาย ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้



### 5.3.4 เขตบริหารพิเศษฮ่องกง

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เป็นกฎหมายหลักในการกำหนดความผิดมูลฐานของเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ได้แก่ Organized and Serious Crimes Ordinance ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายขอบเขตของความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ให้ครอบคลุมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญาทั้งหมด จึงได้มีการบัญญัติให้การกระทำความผิดตามกฎหมายใดๆ ก็ตามที่มีโทษทางอาญาซึ่งอาจถูกฟ้องร้องหรือดำเนินคดีตามกฎหมายนั้น อันเป็นที่มาหรือก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าว ถือเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อันมีลักษณะเป็นการกำหนดความผิดมูลฐานแบบให้มีขอบเขตกว้างขวางอย่างมาก ไม่ได้เฉพาะเจาะจงถึงความผิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อแนะนำ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations) เช่นกัน เนื่องจากได้กำหนดความผิดมูลฐานให้มีความครอบคลุมมากกว่ามาตรฐานขั้นต่ำที่แต่ละประเทศสมาชิกสมควรถูกกำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามข้อแนะนำของ FATF

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงนั้น ได้มีการบัญญัติใน Pesticides Ordinance ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการจัดการตั้งแต่การผลิต การนำเข้า การจัดหา การเก็บรักษา และการขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรในเขตบริหารพิเศษฮ่องกง โดยผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษทางอาญาซึ่งมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ ดังนั้น การกระทำความผิดวัตถุอันตรายทางการเกษตรของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงตาม Pesticides Ordinance จึงถือเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ซึ่งอาจถูกฟ้องร้องหรือดำเนินคดีตามกฎหมายดังกล่าวได้ จึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน Organized and Serious Crimes Ordinance และหากการกระทำความผิดดังกล่าวนั้นเป็นที่มาหรือก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สิน ย่อมถือเป็นความผิดมูลฐานอันจะสามารถนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้

นอกจากนี้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ที่ได้มีการบัญญัติไว้ใน Hazardous Chemicals Control Ordinance หรือ HCCO ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมการผลิต นำเข้า ส่งออก และใช้สารเคมีอันตรายด้วยระบบใบอนุญาตตามการดำเนินการแต่ละลักษณะ โดยผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวจะมีความผิดและต้องถูกลงโทษทางอาญาซึ่งมีทั้งโทษจำคุก

และโทษปรับ ดังนั้น การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงตาม HCCO จึงถือเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ซึ่งอาจถูกฟ้องร้องหรือดำเนินคดีตามกฎหมายดังกล่าวได้เช่นกัน จึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน Organized and Serious Crimes Ordinance และหากการกระทำความผิดดังกล่าวนั้นเป็นที่มาหรือก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สิน ย่อมถือเป็นความผิดมูลฐานอันจะสามารถนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้เช่นเดียวกัน

ดังนั้น จากการพิจารณาลักษณะในการกำหนดความผิดมูลฐานของสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง จะเห็นถึงแนวทางในการนำมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร และความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของต่างประเทศที่แตกต่างกันไป โดยสามารถสรุปเป็นตารางเปรียบเทียบได้ดังนี้



ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความผิดมูลฐานในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายและวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ

ประเด็น	สหรัฐอเมริกา	ประเทศแคนาดา	สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)	เขตบริหารพิเศษฮ่องกง
1. กฎหมายวัตถุอันตรายทางการเกษตร	The Federal Insecticide, Fungicide, and Rodenticide Act	Pest Control Product Act	Agro-pesticides Management Act	Pesticides Ordinance
2. กฎหมายวัตถุอันตราย	Toxic Substances Control Act	Canadian Environmental Protection Act	Toxic Chemical Substances Control Act	Hazardous Chemicals Control Ordinance
3. กฎหมายหลักที่กำหนดความผิดมูลฐาน	Money Laundering Control Act 1986	Criminal Code of Canada	Money Laundering Control Act	Organized and Serious Crimes Ordinance
4. หลักเกณฑ์ความผิดมูลฐาน	Specified Unlawful Activity	Designated Offence	ความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำ 6 เดือนขึ้นไป	ความผิดตามกฎหมายที่มีโทษทางอาญา
5. ลักษณะของความผิดมูลฐาน	เฉพาะเจาะจงถึงความผิดฐานใดฐานหนึ่ง หรือความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง เป็นจำนวนกว่า 200 ความผิดมูลฐาน	ข อ บ เ ข ต ค่อนข้างกว้าง แต่มีการยกเว้นความผิดอาญาตามกฎหมายของรัฐบาลกลางบางฉบับ	กำหนดทั้งแบบเฉพาะเจาะจงฐานความผิดและแบบให้มีข อ บ เ ข ต กว้างขวาง	ขอบเขตกว้างขวาง ไม่ได้กำหนดเฉพาะเจาะจงถึงความผิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง
6. แนวทางการปรับใช้	Environmental Crimes	ไม่ได้ถูกยกเว้นตาม Regulations	ใช้บังคับได้เฉพาะบางฐานความผิด	ความผิดนั้นเป็นที่มาหรือก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สิน
7. มาตรฐานระหว่างประเทศ	สอดคล้องกับข้อเสนอแนะ FATF		สอดคล้องกับข้อเสนอแนะ FATF	สอดคล้องกับข้อเสนอแนะ FATF

## 5.4 การนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับเมื่อมีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน

การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน จะทำให้สามารถนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็นมาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิด มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและมาตรการพิเศษอื่น มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งจะมีผลให้สามารถตัดวงจรอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

### 5.4.1 มาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิด

ด้วยเหตุที่มูลค่าของตลาดวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายนั้น มีจำนวนมหาศาล และมีความหลากหลายของตลาด จึงเป็นมูลเหตุจูงใจขององค์กรอาชญากรรม และมีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่สำคัญทำให้มีเครือข่ายเชื่อมโยงแบ่งส่วนในการกระทำความผิดครบทั้งวงจรอาชญากรรม ตั้งแต่การจัดการส่วนประกอบหรือส่วนผสม นำเข้า ผลิต ครอบครอง ขนส่ง และจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย ซึ่งนำไปสู่การจำหน่ายจ่าย โอน ปกปิด ซ่อนเร้น หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ดังนั้น หากนำมาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิดมาใช้บังคับ จะทำให้สามารถลงโทษบุคคลที่ โอน ครอบครอง หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร โดยมีเจตนาเพื่อซุกซ่อน ปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือปกปิด อำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวได้ เนื่องจากถือว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน รวมทั้งในกรณีบุคคลที่ได้มาครอบครองหรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ก็จะต้องถูกลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้กรณีที่ผู้ประกอบการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย มีการใช้บริษัทที่ไม่มีทรัพย์สินหรือการดำเนินกิจการที่ชัดเจน แต่ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยในทางธุรกิจสำหรับเชื่อมโยงในการทำธุรกรรม เพื่อปกปิดกิจการที่แท้จริงและหลีกเลี่ยงการถูกตรวจสอบ หรือใช้บริษัทในการประกอบอาชญากรรมโดยดำเนินการจัดหาส่วนประกอบที่แยกต่างหากจากกัน ก็จะถือเป็นกรณีที่น่าติ

บุคคลได้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยหากการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่ทำการ จนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด บุคคลดังกล่าวจะต้องถูกลงโทษเช่นเดียวกับกรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ยิ่งไปกว่านั้นหากเครือข่ายของผู้กระทำความผิด หรือกลุ่มนายทุน หรือผู้บริหารท้องถิ่นที่อยู่เบื้องหลังมีการควบคุม ประสานงาน บริหารจัดการ ให้ความสะดวกต่างๆ อันมีลักษณะเป็นการสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี ไม่ให้ถูกลงโทษหรือให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินดังกล่าว ก็จะต้องถูกลงโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดฐานฟอกเงินนั้น รวมทั้งหากมีการวางแผนเตรียมล่วงหน้า ตกกลงหรือสมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน บุคคลนั้นก็จะต้องถูกลงโทษเช่นเดียวกัน

ดังนั้น เห็นได้ว่าหากมีการนำมาตราการลงโทษทางอาญาดังกล่าวมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร จะทำให้สามารถป้องกันและปราบปรามเครือข่ายผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการฟอกเงินดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น อันจะมีผลเป็นการตัดวงจรการกระทำความผิดดังกล่าวซึ่งเป็นแหล่งที่มาของการฟอกเงิน

#### 5.4.2 มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ด้วยเหตุที่ตลาดของวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายทั่วโลก มีมูลค่ากว่า 6,000 ถึง 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี หรือคิดเป็นเงินไทยมูลค่าประมาณ 200,000 ถึง 320,000 ล้านบาทต่อปี ประกอบกับในประเทศไทยมีการยึดของกลางในการกระทำความผิดดังกล่าวได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีการลักลอบผลิต นำเข้า มีไว้ในครอบครองและขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายอยู่เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน และหากวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายเหล่านั้นถูกจำหน่ายออกไปสู่ตลาดจะก่อให้เกิดเงินรายได้หรือผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างมหาศาล ทำให้มีการจำหน่าย จ่าย โอน ปกปิด

ซ่อนเร้น ยักยัก หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรไปหลายครั้งหลายทอด เพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมายจากมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญาทั่วไป จึงไม่อาจดำเนินการทางกฎหมายกับทรัพย์สินดังกล่าวได้ ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต่อไป หรือขยายเครือข่ายขององค์กรอาชญากรรมให้มั่นคงและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

การนำมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมาใช้บังคับ จะทำให้สามารถนำมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง (Civil Forfeiture) มาใช้เสริมกับมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญา มีผลให้แม้ในกรณีที่จำเลยถูกยกฟ้องในคดีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งมีเหตุอันสมควรเชื่อได้ว่าการจำหน่าย จ่าย โอน ยักยัก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร จะต้องดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวไว้ชั่วคราว และในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร จะต้องดำเนินการขอให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจากมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งนั้นมุ่งโดยตรงต่อตัวทรัพย์สิน (*In Rem*) ทำให้ทรัพย์สินที่ถูกริบอาจเป็นของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องก็ได้หากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และไม่จำเป็นต้องมีคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเนื่องจากเป็นหลัก Non-Conviction Based Asset Forfeiture ที่สำคัญจะสามารถดำเนินการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งได้มีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปไม่ว่ากี่ครั้งก็ทอดทิ้งตาม หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่นรวมทั้งดอกผลของทรัพย์สินดังกล่าว โดยมีการผลักภาระการพิสูจน์ (Reverse Burden of Prove) ให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินต้องแสดงให้เห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ซึ่งหากไม่สามารถแสดงให้เห็นตามข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนด ศาลก็จะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

นอกจากนี้การนำมาตรการริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value-based Confiscation) มาใช้ บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 จะเป็นการเสริมให้มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้ในกรณีที่ไม่สามารถระบุได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือไม่สามารถติดตามทรัพย์สินดังกล่าวได้ ก็จะสามารถใช้มาตรการริบทรัพย์สินตามมูลค่าดำเนินการกับผู้กระทำความผิดได้

ดังนั้น เห็นได้ว่าหากมีการนำมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ประกอบกับนำมาตรการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้เสริมกับมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง จะทำให้สามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวของผู้กระทำความผิดหรือเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับผลประโยชน์จากการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันเป็นการตัดมูลเหตุจูงใจและแหล่งเงินทุน ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันและปราบปรามวงจรอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ไม่ให้ดำเนินการต่อไปหรือขยายเครือข่ายออกไปได้

#### 5.4.3 มาตรการพิเศษอื่น

ด้วยเหตุที่การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรในบางพื้นที่ ได้มีผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำชุมชนหรือกลุ่มนายทุนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด หรือคอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ซึ่งบุคคลเหล่านั้นจะมีอำนาจเหนือกว่าชาวบ้านในชุมชนไม่ว่าจะเป็นฐานะทางเศรษฐกิจ ตำแหน่งหน้าที่ หรืออิทธิพลในท้องถิ่น ทำให้สามารถผูกขาดหรือบีบบังคับชาวบ้านในท้องถิ่นในการจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายได้ และทำให้ชาวบ้านอาจเกิดความเกรงกลัวต่ออิทธิพลในท้องถิ่นดังกล่าวจึงไม่กล้าที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดแก่เจ้าหน้าที่รัฐ ประกอบกับการที่ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นมีรูปแบบและวิธีการดำเนินการในลักษณะองค์กรอาชญากรรม จึงทำให้มีเครือข่ายผู้กระทำความผิดที่สามารถกระจายเส้นทางการเงินให้มีความซับซ้อนและยากต่อการติดตามอีกด้วย ดังนั้น หากนำมาตรการพิเศษอื่นตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ จะทำให้สามารถใช้อำนาจในการแจ้งเป็นหนังสือต่อสถาบันการเงินให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น สำหรับการเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหรือการแสดงตนของลูกค้าได้ ซึ่งจะสามารถตรวจสอบข้อมูลการทำธุรกรรม

และข้อมูลของลูกค้า อันนำไปสู่การติดตามเส้นทางการเงินของเครือข่ายผู้กระทำความผิด ผู้บริหาร ท้องถิ่น หรือกลุ่มนายทุนที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร และยังมีอำนาจในการเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือหลักฐานเพื่อทำการตรวจสอบต่างๆ รวมทั้งมีอำนาจในการค้นสถานที่หรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงินด้วย

นอกจากนี้การที่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้มีการเปลี่ยนรูปแบบ และสถานที่ในการผลิต รวมถึงเส้นทางการขนส่งใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบและให้ยากต่อการติดตามจับกุม หรือในกรณีที่กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรโดยใช้ระบบขายตรง อันมีลักษณะเป็นเครือข่ายอาชญากรรมซึ่งจะมีการช่วยกันปกปิดข้อมูลหรือหลักฐานต่างๆ ก็จะสามารถขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้เข้าถึงบัญชีการเงิน ข้อมูลการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ได้ หากมีหลักฐานตามสมควรว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือสื่อสารหรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์เหล่านั้น ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันจะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลต่างๆ ที่อาจมีความเชื่อมโยงกัน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมี ข้อมูลในการผลิต ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนหรือปริมาณของสินค้า ข้อมูลในการติดต่อสื่อสารระหว่างเครือข่ายผู้กระทำความผิด ข้อมูลในการขนส่งหรือจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น

ดังนั้น เห็นได้ว่าการนำมาตรการพิเศษอื่นดังกล่าวมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร จะทำให้สามารถทำการสืบสวนสอบสวน และแสวงหาข้อมูลหรือพยานหลักฐานต่างๆ ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้อย่างครอบคลุม ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินคดีและการปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

## 5.5 ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศไทยจากการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เมื่อได้วิเคราะห์การนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ทำให้เห็นว่าหากมีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกัน



และปราบปรามการฟอกเงิน จะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ประเทศไทยหลายประการ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

### 5.5.1 ผลประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

เมื่อพิจารณาถึงสถิติการจับกุมดำเนินคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติช่วง พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2559 ในความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 และความผิดเกี่ยวกับการพนัน ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 อันเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (21) และ 3 (9) ซึ่งเป็นความผิดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เนื่องจากเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับกิจการซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และกิจการที่รัฐห้ามประกอบกิจการใดๆ เช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่าเมื่อมีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนและความผิดเกี่ยวกับการพนัน เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พบว่าสถิติการจับกุมดำเนินคดีหรืออัตราการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับความผิดทั้งสองกรณีดังกล่าวมีแนวโน้มที่ลดลง ส่วนความผิดเกี่ยวกับการพนัน แม้ในช่วง พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2557 สถิติการจับกุมดำเนินคดีดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมความผิดมูลฐานในความผิดเกี่ยวกับการพนันให้มีขอบเขตการบังคับใช้เพิ่มมากขึ้น โดยแก้ไขกรณีความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต จากเดิมที่กำหนดวงเงินในการกระทำความผิดไว้ซึ่งต้องรวมกันมีมูลค่าเกินกว่า 10,000,000 บาทขึ้นไป มาเป็นต้องรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ 5,000,000 บาทขึ้นไป และเพิ่มเติมกรณีการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่าสถิติการจับกุมดำเนินคดีหรืออัตราการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับการพนันกลับมีแนวโน้มที่ลดลงอีกครั้ง

ผู้เขียนจึงเห็นว่าการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะสามารถนำมาตราการริบทรัพย์สินในทางแพ่งมาดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งมีผลเสมือนเป็นการเพิ่มขนาดของบทลงโทษ (Magnitude of Punishment) เนื่องจากจะสามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้เท่ากับจำนวนผลประโยชน์ที่อาชญากรได้รับไปจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันเป็นการเพิ่มต้นทุนคาดหมาย (Expected

Costs) ในการกระทำความผิดของอาชญากร ที่สำคัญยังส่งผลกระทบต่อราคาคำนวณผลประโยชน์คาดหวัง (Expected Benefits) ซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่อาชญากรคาดว่าจะได้รับจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร เนื่องจากจะทำให้อาชญากรมองว่าแม้ตนกระทำความผิดดังกล่าว แต่หากได้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์มาจำนวนเท่าใด ก็จะต้องถูกดำเนินการริบทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นเสียทั้งสิ้น ส่งผลให้ตนจะไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการกระทำความผิด

นอกจากนี้ผู้เขียนยังเห็นว่า การที่สามารถนำมาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร จะมีผลเป็นการเพิ่มโอกาสในการจับกุม (Probability of Apprehension) ด้วยเหตุที่นอกจากอาชญากรมีโอกาสถูกจับกุมและลงโทษในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรแล้ว หากมีการจำหน่าย จ่าย โอน ปกปิด ซ่อนเร้น หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าว ก็จะมีโอกาสถูกจับกุมและลงโทษในความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร รวมทั้งหากมีการสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือสมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินจากความผิดดังกล่าว ก็จะมีโอกาสถูกจับกุมและลงโทษอีกด้วย อันเป็นการเพิ่มต้นทุนคาดหวังในการกระทำความผิดของอาชญากรด้วยเช่นกัน

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าเมื่อมีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานอันสามารถนำมาตรการต่างๆ ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้ จะทำให้ต้นทุนคาดหวังในการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของอาชญากร ประกอบด้วยขนาดของบทลงโทษและโอกาสในการจับกุมและลงโทษนั้นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจเทียบเท่าหรือมากกว่าประโยชน์คาดหวังในการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของอาชญากร ด้วยเหตุที่นอกจากอาจถูกริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวจนไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนแล้ว ยังมีโอกาสถูกจับกุมและลงโทษในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรด้วย จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้อาชญากรตัดสินใจไม่กระทำความผิด เป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์ อันเป็นการยับยั้งข่มขู่อาชญากรให้เกรงกลัวต่อบทลงโทษที่เพิ่มขึ้น และตัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุ

อันตรายทางการเกษตร โดยจะส่งผลให้การดำเนินคดีหรืออัตรการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์อันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุประสงค์อันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งในช่วง พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2559 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,290 คดีนั้น<sup>11</sup> น่าจะมีแนวโน้มที่ลดลงเช่นเดียวกับเมื่อมีการกำหนดให้ ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนหรือความผิดเกี่ยวกับการพนัน เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน หรือเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการพนันให้มี ขอบเขตการบังคับใช้เพิ่มมากขึ้นนั่นเอง

ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อพิจารณาสถิติผลการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความ ผิดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในช่วง พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ. 2559 ที่มี จำนวนทั้งสิ้น 8,059 คดี รวมเป็นมูลค่ากว่า 41,594,561,509 บาท โดยในความผิดมูลฐานเกี่ยวกับ การพนัน ได้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปจำนวน 74 คดี รวมเป็น มูลค่ากว่า 1,665,048,465 บาท ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าว ก็ถือว่ามีส่วน สำคัญที่ทำให้สถิติการจับกุมดำเนินคดีหรืออัตรการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับการพนันมี แนวโน้มที่ลดลง เนื่องจากทำให้อาชญากรไม่ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินหรือได้รับผลตอบแทนจาก การกระทำความผิด จึงเป็นการตัดมูลเหตุจูงใจและกำจัดแหล่งเงินทุนจำนวนมหาศาล ซึ่งเป็นปัจจัย สำคัญในการดำเนินการและขยายเครือข่ายขององค์กรอาชญากรรม ดังนั้น หากมีการกำหนดให้ ความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์อันตรายเป็นความผิดมูลฐาน และสามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำความผิดได้เช่นเดียวกับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการพนัน ก็จะสามารถตัดวงจรทางการเงินใน การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์อันตรายทางการเกษตร ส่งผลให้การป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเช่นกัน

### 5.5.2 ผลประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคง

เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์อันตรายทางการเกษตร จะเห็นได้ว่าหาก กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์อันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงินจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศไทย ดังต่อไปนี้

<sup>11</sup> ข้อมูลจำนวนคดีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุประสงค์อันตราย พ.ศ. 2535 ของสำนักงานนิติการและสิทธิประโยชน์ กรม วิชาการเกษตร

1) เกษตรกรไทยจะได้ใช้วัตถุดิบตรายทางการเกษตรที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ซึ่งสามารถใช้ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ได้มาซึ่งผลผลิตทางการเกษตรที่สมบูรณ์ มีคุณภาพและได้ปริมาณตามที่ต้องการ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงและมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบเกษตรกรรมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจภาคเกษตรมีการขยายตัวและก่อให้เกิดรายได้จากการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรจำนวนมาก อันมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ รวมทั้งยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อีกด้วย

2) หากผลผลิตทางการเกษตรที่ส่งออกจากประเทศไทยมีความปลอดภัยและมีคุณภาพ ไม่มีวัตถุดิบตรายชนิดร้ายแรง หรือไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนตกค้างตามที่มาตรฐานสากลกำหนด จะทำให้ประเทศคู่ค้าซึ่งนำเข้าผลผลิตทางการเกษตรจากประเทศไทย เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป เป็นต้น เกิดความเชื่อมั่นในทางการค้า อันจะทำให้รายได้จากการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรของประเทศไทยมีเสถียรภาพและมีแนวโน้มในการพัฒนาที่ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการยกระดับชื่อเสียง ภาพลักษณ์และมาตรฐานด้านสินค้าเกษตรของประเทศไทย ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจภาคเกษตรมีอัตราการเติบโตเพิ่มสูงขึ้นอีกด้วย

3) หากสามารถตัดวงจรอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุดิบตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นธุรกิจนอกระบบได้ จะส่งผลดีต่อการค้าและการลงทุนทั้งจากในประเทศและจากต่างประเทศเกี่ยวกับธุรกิจวัตถุดิบตรายทางการเกษตรที่ถูกกฎหมาย เนื่องจากทำให้ผู้ประกอบการเกิดความเชื่อมั่นในการประกอบธุรกิจ ซึ่งทำให้ธุรกิจเกี่ยวกับวัตถุดิบตรายเกิดการขยายตัวและมีปริมาณการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น อันจะก่อให้เกิดรายได้จำนวนมากแก่ภาครัฐจากการได้รับชำระทางภาษี ซึ่งเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจการคลัง

4) กลุ่มผู้ป่วยโรคจากพิษสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และกลุ่มเกษตรกรที่มีความเสี่ยงหรืออยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยจะมีแนวโน้มที่ลดลง ส่งผลให้ภาครัฐประหยัดงบประมาณรายจ่ายด้านสาธารณสุขจากการดำเนินการทางการแพทย์แก่กลุ่มผู้ป่วยดังกล่าว และสามารถนำไปเป็นงบประมาณแผ่นดินเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อไป

5) หากกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบตรายเป็นความผิดมูลฐาน จะสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำทางระหว่างประเทศในการกำหนดความผิดมูลฐาน และประเภทของความผิดที่กำหนดไว้ตามข้อแนะนำ 40 ประการของ FATF ซึ่งจะส่งผลดีต่อการประเมินการปฏิบัติตาม

มาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินของประเทศไทย อันมีส่วนในการยกระดับภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือด้านการค้าหรือการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งธนาคารหรือสถาบันการเงินภายในประเทศ จึงสามารถดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในตลาดเงินหรือตลาดทุน ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น

### 5.5.3 ผลประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร จะเห็นได้ว่าหากกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยดังต่อไปนี้

1) หากวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่นำมาใช้ในการประกอบเกษตรกรรมนั้น ไม่ได้เป็นวัตถุอันตรายชนิดร้ายแรง หรือชนิดที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียน จะเป็นการปกป้องเกษตรกรจากการสัมผัสหรือสูดดมสารเคมีชนิดร้ายแรงในระหว่างทำการเพาะปลูก รวมทั้งเป็นการป้องกันไม่ให้สารเคมีชนิดร้ายแรงตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร หรือมีสารเคมีตกค้างไม่เกินกว่าระดับความเสี่ยงตามมาตรฐานที่จะยอมรับได้ อันเป็นการลดความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย หรือก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆ ของเกษตรกรและผู้บริโภคจากการสะสมพิษของวัตถุอันตรายทางการเกษตรในร่างกาย ซึ่งจะส่งผลให้สังคมไทยมีการประกอบเกษตรกรรมและมีพืชอาหารสำหรับบริโภคที่มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

2) หากสามารถกำจัดวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดร้ายแรง หรือชนิดที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนซึ่งจะนำมาใช้ในการประกอบเกษตรกรรมได้ จะทำให้สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศมีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสิ่งมีชีวิตอื่นในสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ จะมีความปลอดภัยจากการปนเปื้อนของสารเคมีและการสะสมของมลพิษในดิน แหล่งน้ำและอากาศ อันส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้รับการรักษาและฟื้นฟูอย่างสมดุลและยั่งยืน

### 5.6 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศไทยจากการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

แม้ได้เห็นว่าการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะนำไปสู่

ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ประเทศไทยหลายประการ แต่ในขณะเดียวกันก็อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อประเทศไทยบางประการด้วยเช่นกัน โดยสามารถจำแนกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

### 5.6.1 ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ด้วยเหตุที่การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน จะทำให้สามารถ นำมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้ มีผลให้สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรไว้ชั่วคราว หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินดังกล่าว โดยกำหนดให้ผู้ที่ถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ว่า เงินหรือทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร เพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัด และในกรณีขั้นตอนการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจากปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ก็ได้กำหนดหลักการผลการพิสูจน์ให้ผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่ต้องแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกฤษฎาจารณะ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ามาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในทางทรัพย์สินที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ อีกทั้งเป็นการกำหนดภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นให้แก่เอกชนผู้ซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของทรัพย์สินหรือความบริสุทธิ์ของตน ซึ่งถือว่ากระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเช่นกัน เนื่องจากเป็นหลักการผลการพิสูจน์ ซึ่งแตกต่างจากมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญาทั่วไปที่กำหนดให้ฝ่ายผู้กล่าวอ้างข้อเท็จจริงว่าจำเลยได้กระทำความผิด คือ ฝ่ายโจทก์มีภาระการพิสูจน์หรือหน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 84/1 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 15

ส่วนมาตรการพิเศษอื่นตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น มาตรการในการสืบสวนพิเศษ ซึ่งให้อำนาจในการแจ้งเป็นหนังสือต่อสถาบันการเงินให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่นสำหรับ

การเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหรือการแสดงตนของลูกค้า โดยอาจต้องเปิดเผยข้อมูลในการทำธุรกรรมหรือข้อมูลของลูกค้า เพื่อประโยชน์ในการติดตามเส้นทางการเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร เป็นต้น หรือมาตรการในการเข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสารหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ในกรณีที่มีหลักฐานตามสมควรว่าบัญชีหรือเครื่องมือสื่อสารหรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์เหล่านั้น ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ามาตรการพิเศษอื่นดังกล่าวก็เป็นการกำหนดเพิ่มภาระหน้าที่แก่สถาบันการเงินในการรายงานข้อมูล หรือการให้เข้าถึงบัญชีต่างๆ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อันถือได้ว่ากระทบต่อสิทธิเสรีภาพของเอกชนเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นการให้สถาบันการเงินปฏิบัติเป็นอย่างอื่น ซึ่งแตกต่างจากหลักการรักษาความลับของข้อมูลลูกค้าที่สถาบันการเงินพึงรักษา และดูแลไม่ให้มีการเปิดเผยต่อผู้อื่นในทางที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

นอกจากนี้แม้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 12/2555 ในกรณีที่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาต่อกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดบทสันนิษฐานให้บุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบทางอาญาร่วมกับนิติบุคคล โดยศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ<sup>12</sup> ทำให้ผลของคำวินิจฉัยดังกล่าวมีผลให้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ต่อมาจึงได้มีการใช้บังคับพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของนิติบุคคล พ.ศ. 2560 เพื่อแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายฉบับต่างๆ จำนวน 76 ฉบับ<sup>13</sup> ซึ่งรวมถึงพระราชบัญญัติ

<sup>12</sup> คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 12/2555

<sup>13</sup> กระทรวงอุตสาหกรรม, "ความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล," เข้าถึงเมื่อ 11 กรกฎาคม 2561, <http://www.industry.go.th/km/index.php/2016-04-24-15-26-52/2016-04-24-15-22-51/2560-1/193-2017-08-09-06-45-25/file>.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย<sup>14</sup> โดยกำหนดให้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่ทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย<sup>15</sup>

อย่างไรก็ดี ผู้เขียนเห็นว่าบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล ต้องรับผิดชอบทางอาญาร่วมกับนิติบุคคล ในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่านิติบุคคลกระทำความผิดโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดของผู้แทนนิติบุคคลนั้น ไม่ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญเนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ ประกอบกับผู้กระทำความผิดมักมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และกระทำในลักษณะของกลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคล ทำให้ยากต่อการแสวงหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์เนื่องจากมักอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด อีกทั้งการกระทำของนิติบุคคลย่อมแสดงออกผ่านเจตนาและการกระทำของผู้แทนนิติบุคคล จึงต้องมีมาตรการ ผลักภาระการพิสูจน์ให้แก่ผู้ถูกกล่าวอ้าง รวมทั้งมาตรการกำหนดบทสันนิษฐานให้ผู้แทนนิติบุคคลต้องรับผิดชอบทางอาญาร่วมกับนิติบุคคล โดยมีข้อยกเว้นให้พิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพมากขึ้น

### 5.6.2 ผลกระทบต่อหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับวัตถุอันตราย

ด้วยเหตุที่พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่กำหนดให้หลายหน่วยงานเป็นผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายและรับผิดชอบควบคุมวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ตามวัตถุประสงค์หรือลักษณะในการนำไปใช้ ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม, กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สำนักงานคณะกรรมการอาหาร

<sup>14</sup> พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของนิติบุคคล พ.ศ. 2560 มาตรา 3 (38)

<sup>15</sup> บัญชีท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของนิติบุคคล พ.ศ. 2560



และยา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และกรมธุรกิจพลังงาน สังกัดกระทรวงพลังงาน ดังนั้น หากมีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงมีผลเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ให้แก่หน่วยงานผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวในการรวบรวมพยานหลักฐาน และรายงานข้อมูลที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่อยู่ในความรับผิดชอบควบคุมของตน เพื่อดำเนินการประสานงานกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย

## 5.7 แนวทางในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เมื่อได้เห็นถึงเหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน รวมทั้งผลประโยชน์และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศไทย ตลอดจนแนวทางการนำมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร และความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายของต่างประเทศ จึงต้องพิจารณาหาแนวทางและขอบเขตที่เหมาะสมในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย

### 5.7.1 การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งและถือเป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีความร้ายแรง ซึ่งถูกระบุอยู่ในขอบเขตของประเภทของความผิดที่กำหนดไว้ (Designated Categories of Offences) ตามข้อแนะนำ 40 ประการของ FATF อันเป็นมาตรฐานในทางระหว่างประเทศที่แต่ละประเทศสมาชิกสมควรกำหนดเป็นความผิดมูลฐาน อีกทั้งในประเทศไทยได้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเกิดขึ้นจำนวนมากหลายพื้นที่และมีการกระทำความผิดหลากหลายลักษณะ ตั้งแต่การผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครองและขาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดร้ายแรง หรือไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียน และวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอมหรือผิดมาตรฐาน ประกอบกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเป็นความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการในลักษณะองค์กรอาชญากรรม ซึ่งมีเครือข่ายสนับสนุน

เชื่อมโยงและแบ่งส่วนการกระทำความผิดครบทั้งวงจรอาชญากรรม รวมทั้งมีลักษณะการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับการปลอมแปลงและลักลอบค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดเงินรายได้และผลประโยชน์ตอบแทนสูง ตลอดจนมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต เปลี่ยนสถานที่ผลิต และในบางพื้นที่ได้มีผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้มีอิทธิพลบางรายเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ซึ่งทำให้มีลักษณะที่สลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม ที่สำคัญความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นส่งผลกระทบต่อและเป็นภัยร้ายแรงต่อระบบเศรษฐกิจ สุขภาพอนามัยของประชาชนในสังคม สิ่งแวดล้อมและความมั่นคงของประเทศ จึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกด้วย

นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นว่าแม้การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน จะมีผลเป็นการจำกัดหรือกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของเอกชนบางประการ แต่ด้วยเหตุผลและความจำเป็นเนื่องจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสลับซับซ้อน และมีลักษณะเป็นเครือข่ายอาชญากรรมที่สามารถช่วยเหลือสนับสนุนในการปกปิดพยานหลักฐาน แหล่งที่มาของเงินรายได้หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น รวมทั้งมีการจำหน่าย จ่าย โอน ยักย้าย หรือเปลี่ยนสภาพไปหลายครั้งหลายทอด ทำให้เป็นการยากที่ผู้กล่าวอ้างซึ่งเป็นฝ่ายรัฐจะแสวงหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยตามสมควรว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เนื่องจากพยานหลักฐานต่างๆ จะอยู่ในความครอบครองของผู้ที่ถูกกล่าวอ้างซึ่งปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร จึงต้องกำหนดให้มีกระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยมีการปลักภาระการพิสูจน์ให้แก่ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวอ้าง ต้องพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของทรัพย์สินหรือความบริสุทธิ์ของตน อันมีเหตุผลเบื้องหลังมาจากหลักการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ และหลักการติดตามเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดของรัฐ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อส่วนรวม ได้แก่ ความสงบเรียบร้อยของสังคม ความปลอดภัยมั่นคงในชีวิต และทรัพย์สินของคนในสังคม และเป็นหลักการทั่วไปของรัฐธรรมนูญที่ยอมให้รัฐฝ่ายนิติบัญญัติใช้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้ ทำให้มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึง

อาศัยอำนาจแห่งบทบัญญัติตามกฎหมายเฉพาะ ซึ่งตราขึ้นใช้บังคับเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจรัฐในการจำกัดสิทธิเสรีภาพ อีกทั้งการที่มาตรการดังกล่าวได้จำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลบางกลุ่มที่รัฐมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินของบุคคลเหล่านั้นเกี่ยวกับการกระทำความผิด เฉพาะบางความผิดที่มีความร้ายแรงถึงขนาดว่ารัฐต้องมีความจำเป็นในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของกลุ่มบุคคลดังกล่าว โดยได้กำหนดการพิจารณาถึงตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นซึ่งต้องเข้าหลักเกณฑ์ “มีเหตุอันควรเชื่อได้” หรือ “ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้” อันเป็นพื้นฐานความเชื่ออย่างสมเหตุสมผลในการเริ่มกระบวนการดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวได้ และมีมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในทางทรัพย์สิน คือ มีขั้นตอนการตรวจสอบโดยคณะกรรมการธุรกรรมและควบคุมโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกชั้นหนึ่ง แล้วส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาคำร้องขอต่อศาลแพ่งเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งใช้กระบวนการวิธีพิจารณาความของศาลก่อนที่จะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยได้มีการเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับประโยชน์สามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของแหล่งที่มาแห่งทรัพย์สินได้ทุกขั้นตอน จึงเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพเท่าที่จำเป็น และไม่กระทบถึงสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพของเจ้าของทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ได้เกี่ยวกับการกระทำความผิดแต่อย่างใด<sup>16</sup>

ส่วนในกรณีที่มีข้อมูลหรือหลักฐานที่จะเป็นประโยชน์แก่การดำเนินคดีนั้นอยู่ในความครอบครองของบุคคลภายนอก เช่น ธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างๆ เป็นต้น ทำให้ฝ่ายรัฐก็มีความจำเป็นที่ต้องได้รับความร่วมมือจากเอกชนเหล่านั้นในการติดตามตรวจสอบเส้นทางการเงินหรือข้อมูลต่างๆ เพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร และขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินเช่นกัน จึงต้องกำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานข้อมูลธุรกรรมหรือข้อมูลการแสดงตนของลูกค้า รวมทั้งให้เข้าถึงบัญชีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินคดีและเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายรัฐ ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร

เมื่อได้พิจารณาถึงผลประโยชน์และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะก่อให้เกิดผลประโยชน์หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับนิติ

<sup>16</sup> คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 40-41/2546

เศรษฐกิจศาสตร์ที่ทำให้ต้นทุนคาดการณ์ในการกระทำความผิดของอาชญากร ได้แก่ ขนาดของ บทลงโทษและโอกาสในการถูกจับกุมและลงโทษนั้นเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับกระทบต่อผลประโยชน์ คาดหมายของอาชญากร ซึ่งจะเป็นการตัดมูลเหตุจูงใจและแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชญากรรม เกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันนำไปสู่ประโยชน์ต่อการขยายตัวเศรษฐกิจภาคเกษตร รายได้ จากการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรของประเทศ ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ด้านมาตรฐานสินค้า เกษตร การค้าการลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจวัตถุอันตราย งบประมาณรายจ่ายด้านสาธารณสุข ระบบ เศรษฐกิจการค้าและความมั่นคงของประเทศ รวมถึงสุขภาพอนามัยของเกษตรกร ผู้บริโภคและ ประชาชนในสังคม ตลอดจนคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเมื่อเปรียบเทียบกับ ผลกระทบที่จะเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ให้แก่หน่วยงานผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับวัตถุ อันตราย และกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของเอกชนบางประการ แต่ก็เนื่องด้วยเหตุผลและความจำเป็น ของรัฐดังที่กล่าวข้างต้น จึงต้องถือว่าการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน จะเป็นการปกป้องคุ้มครองสังคมจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร และ อาชญากรรมเกี่ยวกับการฟอกเงินจากความผิดดังกล่าว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่รัฐมากกว่า ภาระหน้าที่หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งเป็นการอาศัยอำนาจตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อันเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้กระทำได้ ในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเท่าที่จำเป็นและไม่ กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิเสรีภาพนั้น อีกทั้งเป็นไปตามแนวคิดพื้นฐานในการกำหนด ความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มีข้อสังเกตว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายของประเทศไทยนั้น ได้แก่ พระราชบัญญัติ วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ควบคุมวัตถุอันตรายทุกชนิดที่อยู่ในความหมายของคำว่า “วัตถุอันตราย” ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 และต้องมีการประกาศตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ กฎหมายกำหนด<sup>17</sup> โดยให้หน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบควบคุมวัตถุอันตรายแต่ละชนิดตามวัตถุประสงค์ หรือลักษณะในการนำไปใช้ จึงรวมถึงวัตถุอันตรายทางการเกษตรซึ่งมีกรมวิชาการเกษตรเป็น หน่วยงานผู้รับผิดชอบในการควบคุมด้วย แตกต่างจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายของ ต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษ ฮองกง ซึ่งมีการกำหนดยกเว้นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือวัตถุอันตรายทางการเกษตร ไม่ให้อยู่ ภายใต้อำนาจบังคับของกฎหมายที่ควบคุมสารเคมีหรือวัตถุอันตรายทั่วไป แต่จะมีการกำหนดให้อยู่ภายใต้

<sup>17</sup> ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2556

บังคับของกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง เพื่อควบคุมสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือวัตถุอันตรายทางการเกษตรเป็นการเฉพาะแยกต่างหากจากกัน

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาวิจัยกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง จะเห็นได้ว่าทั้งความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือวัตถุอันตรายทางการเกษตร และความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีหรือวัตถุอันตรายทั่วไปของต่างประเทศเหล่านั้น ล้วนอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอันจะสามารถนำมาตราการต่างๆ มาใช้บังคับ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวได้

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่ามีความจำเป็นและสมควรในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อที่จะสามารถนำมาตราการตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีต่อการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และการปราบปรามเครือข่ายของวงจรอาชญากรรมดังกล่าว รวมทั้งอาชญากรรมเกี่ยวกับการฟอกเงินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานในลักษณะดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลเสียบางประการ เนื่องจากมีขอบเขตในการบังคับใช้ที่กว้างมากเกินไปซึ่งจะเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกินความจำเป็น และเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ให้แก่หน่วยงานผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายเกินสมควร จึงต้องพิจารณาผลดีและผลเสียของขอบเขตในการแก้ไขกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมมากที่สุด

#### **5.7.2 ขอบเขตในการนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร**

แม้จะมีความจำเป็นและสมควรในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน แต่หากจะนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้ในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ทั้งหมดทุกลักษณะความผิด ย่อมเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไปเกินสมควร จึงต้องแสวงหาขอบเขตที่

เหมาะสมในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ได้ดังนี้

### (1) สหรัฐอเมริกา

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสหรัฐอเมริกาตาม The Federal Insecticide, Fungicide, and Rodenticide Act ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการควบคุมการขายและการจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันอยู่ในขอบเขตความผิดมูลฐานตามมาตรา 1956 (c) (7) (D) ของ Money Laundering Control Act 1986 (MLCA) ซึ่งสามารถเปรียบเทียบกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มีดังนี้

1) ความผิดเกี่ยวกับการขายหรือจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน ซึ่งเปรียบเทียบกับความผิดเกี่ยวกับการมีไว้ในครอบครองเพื่อขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา 45 (4) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 รวมทั้งความผิดเกี่ยวกับการมีไว้ในครอบครองเพื่อขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ตามมาตรา 43 เนื่องจากถือได้ว่าเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเช่นเดียวกัน

2) ความผิดเกี่ยวกับการขายหรือจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีสูตรแตกต่างไปจากที่ EPA อนุญาตให้ขึ้นทะเบียน ซึ่งเปรียบเทียบกับความผิดเกี่ยวกับการมีไว้ในครอบครองเพื่อขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ผิดมาตรฐาน ตามมาตรา 45 (2) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เนื่องจากถือได้ว่าเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีความบริสุทธิ์ สิ่งเจือปน หรือลักษณะอย่างอื่นซึ่งมีความสำคัญต่อคุณสมบัติของวัตถุอันตราย ผิดไปจากเกณฑ์ที่กำหนดหรือตามที่ขึ้นทะเบียนไว้เช่นเดียวกัน

3) ความผิดเกี่ยวกับการขายหรือจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้เครื่องหมายการค้าปลอม วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีการปลอมปนหรือเสื่อมคุณภาพ ซึ่งเปรียบเทียบกับความผิดเกี่ยวกับการมีไว้ในครอบครองเพื่อขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ปลอมหรือเสื่อมคุณภาพ ตามมาตรา 45 (1), (3) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

## (2) ประเทศแคนาดา

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของประเทศแคนาดาตาม Pest Control Product Act อันอยู่ในขอบเขตความผิดมูลฐานตามมาตรา 462.3 (1) ของ Criminal Code of Canada ซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มีดังต่อไปนี้

1) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต ครอบครอง จัดการ เก็บรักษา ขนส่ง นำเข้า จำหน่าย หรือใช้ผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชที่ไม่ได้มีการขึ้นทะเบียนภายใต้ Pest Control Product Act ซึ่งเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา 45 (4) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

2) ความผิดเกี่ยวกับผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชที่ได้รับการขึ้นทะเบียน แตกต่างไปจากเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในการขึ้นทะเบียน ซึ่งเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครองเพื่อขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ผิดมาตรฐาน ตามมาตรา 45 (2) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

3) ความผิดเกี่ยวกับการบรรจุภัณฑ์หรือโฆษณาผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชในลักษณะที่เป็นเท็จ หลอกลวง หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับลักษณะ คุณภาพ ปริมาณ ส่วนประกอบ ความปลอดภัยหรือการขึ้นทะเบียน ซึ่งเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับการทำหรือใช้ฉลากที่มีข้อความอันเป็นเท็จ หรือข้อความที่รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ ปริมาณ หรือสาระสำคัญประการอื่นอันเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ตามมาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

4) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต ครอบครอง จัดการ เก็บรักษา ขนส่ง นำเข้า จำหน่าย ใช้หรือกำจัดผลิตภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ และความปลอดภัยของมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ตามมาตรา 43 แห่ง

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เนื่องจากถือว่าเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีความเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และคุณภาพของสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน

### (3) สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ตาม Agro-pesticides Management Act อันอยู่ในขอบเขตความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 ของ Money Laundering Control Act ซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มีดังต่อไปนี้

1) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต เปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ นำเข้า หรือดำเนินการใดๆ สำหรับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องห้าม ซึ่งเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับการผลิต หรือนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ตามมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เนื่องจากถือว่าเป็นวัตถุอันตรายชนิดร้ายแรงที่กฎหมายห้ามประกอบกิจการใดๆ เช่นเดียวกัน

2) ความผิดเกี่ยวกับการประกอบการค้า นำเสนอ เก็บรักษาโดยเจตนาเพื่อการค้า วัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องห้าม ซึ่งเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับการมีไว้ในครอบครองเพื่อขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ตามมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

3) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต เปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ นำเข้า หรือดำเนินการใดๆ สำหรับวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอมที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือเป็นผลิตภัณฑ์ปลอมไม่ว่าภายในประเทศหรือต่างประเทศ ซึ่งเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับการผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ปลอม ตามมาตรา 45 (1) และความผิดเกี่ยวกับการผลิตหรือนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

4) ความผิดเกี่ยวกับการนำเสนอหรือเก็บรักษาเพื่อขาย โดยรู้ว่าเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอมที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือเป็นผลิตภัณฑ์ปลอมไม่ว่าภายในประเทศหรือต่างประเทศ ซึ่งเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับการมีไว้ในครอบครองเพื่อขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็น



วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ปЛОม ตามมาตรา 45 (1) และความผิดเกี่ยวกับการมีไว้ในครอบครองเพื่อขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

#### (4) เขตบริหารพิเศษฮ่องกง

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงตาม Pesticides Ordinance อันอยู่ในขอบเขตความผิดมูลฐานตาม Organized and Serious Crimes Ordinance ซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มีดังต่อไปนี้

1) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า จัดหา หรือขายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ได้รับการขึ้นทะเบียน แต่ไม่มีใบอนุญาตที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

2) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า จัดหา ขาย ครอบครอง หรือใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ตามมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เนื่องจากถือว่าเป็นวัตถุอันตรายชนิดร้ายแรงที่มีการกำหนดไว้จำนวนทั้งสิ้น 98 ชนิด เช่นเดียวกัน

3) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า จัดหา ขาย ครอบครอง หรือใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน ซึ่งเปรียบเทียบได้กับความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ ตามมาตรา 45 (4) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ซึ่งอยู่ในขอบเขตความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศดังกล่าว กับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ของประเทศไทยนั้น สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรซึ่งอยู่ในขอบเขตความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตาม พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535	ลักษณะการกระทำ ความผิด	ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของต่างประเทศซึ่งอยู่ในขอบเขตความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน			
		สหรัฐอเมริกา	ประเทศแคนาดา	สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)	เขตบริหารพิเศษฮ่องกง
1. วัตถุอันตรายชนิดที่ 4	ผลิต		✓	✓	✓
	นำเข้า		✓	✓	✓
	ครอบครอง	✓	✓	✓	✓
2. วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาต	ผลิต			✓	✓
	นำเข้า			✓	✓
	ครอบครอง			✓	✓
3. วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือ 3 ที่มีได้ขึ้นทะเบียน	ผลิต		✓		✓
	นำเข้า		✓		✓
	ครอบครอง	✓	✓		✓
4. วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือ 3 ปลอม	ผลิต			✓	
	นำเข้า			✓	
	ครอบครอง	✓		✓	
5. วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือ 3 ผิดมาตรฐาน	ผลิต		✓		
	นำเข้า		✓		
	ครอบครอง	✓	✓		
6. วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือ 3 เสื่อมคุณภาพ	ผลิต				
	นำเข้า				
	ครอบครอง	✓			
7. ทำหรือใช้ฉลากที่มีข้อความอันเป็นเท็จหรืออาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญ			✓		

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าขอบเขตที่เหมาะสมในการที่จะนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 โดยการกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานนั้น ได้แก่กรณีความผิดดังต่อไปนี้

- 1) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 4
- 2) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
- 3) ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายปลอม ผิดมาตรฐาน เสื่อมคุณภาพ ต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ หรือถูกสั่งเพิกถอนทะเบียน
- 4) ความผิดเกี่ยวกับการทำหรือใช้ฉลากที่มีข้อความอันเป็นเท็จ หรือข้อความที่รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ ปริมาณ หรือสาระสำคัญประการอื่นอันเกี่ยวกับวัตถุอันตราย
- 5) ความผิดเกี่ยวกับการขายวัตถุอันตรายโดยไม่มีฉลาก หรือมีฉลากแต่ฉลากหรือการแสดงฉลากไม่ถูกต้อง หรือขายวัตถุอันตรายที่มีฉลากซึ่งคณะกรรมการวัตถุอันตรายสั่งเลิกใช้หรือให้แก้ไข

อย่างไรก็ดี ด้วยเหตุที่เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติขึ้นเพื่อตวงจรรยาบรรณประกอบอาชีพการมาให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไปได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งประสงค์จะดำเนินการกับตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงสมควรที่จะกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติ วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เฉพาะกรณีที่มีลักษณะเป็นที่มาหรือก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำ ความผิดข้างต้น เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีโดยเป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว และทำให้ขอบเขตในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายมีกรอบจำกัดชัดเจนมากขึ้น จึงไม่เป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน มากเกินความจำเป็น

## 5.8 แนวทางในการกำหนดมาตรการเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

นอกเหนือจากผลที่ได้จากการศึกษาแนวทางในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้เขียนยังพบมาตรการที่น่าสนใจซึ่งจะมีผลทำให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ดังนี้

### (1) มาตรการในการกำหนดความผิดมูลฐานให้มีขอบเขตการบังคับใช้ครอบคลุมมากขึ้น

เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศไทยตาม มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะเห็นได้ว่าเป็นการบัญญัติในลักษณะเฉพาะเจาะจงความผิดตามกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่ง หรือกฎหมายกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยมีจำนวน 21 ความผิดมูลฐาน และกำหนดไว้ในกฎหมายอื่นอีก 5 ความผิดมูลฐาน รวมทั้งสิ้นเพียง 26 ความผิดมูลฐาน ส่งผลให้ในกรณีที่มีการกระทำความผิดซึ่งมีรูปแบบและวิธีดำเนินการในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง สลับซับซ้อน ยากต่อการปราบปราม และเป็นภัยร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ แต่หากความผิดดังกล่าวไม่ได้เป็นความผิดที่มีการบัญญัติให้เป็นความผิดมูลฐาน ย่อมไม่สามารถนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งมาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและมาตรการพิเศษอื่นในการสืบสวนสอบสวน มาใช้บังคับกับความผิดดังกล่าวได้ จึงอาจต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ต่อไปภายหน้าอีก เพื่อให้ความผิดที่ลักษณะดังกล่าวข้างต้นเป็นความผิดมูลฐานเป็นรายกรณีๆ ไป ซึ่งไม่สามารถก้าวทันกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น และทำให้ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหลายครั้ง จึงเห็นว่าความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยยังไม่มีขอบเขตครอบคลุมเท่าที่ควร

สาระสำคัญของแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ จากการศึกษาลักษณะของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง พบว่าได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานในลักษณะที่แตกต่างกันไป แต่สามารถใช้บังคับได้อย่างครอบคลุม ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

1) สหรัฐอเมริกา มีการกำหนดความผิดมูลฐานในลักษณะเฉพาะเจาะจงถึงความผิดฐานใดฐานหนึ่ง หรือความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง แต่มีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้เป็นจำนวนมากกว่า 200 ความผิดมูลฐาน เพื่อให้มีขอบเขตครอบคลุมเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจากเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมมากที่สุด ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าแม้แนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานของสหรัฐอเมริกาจะใช้บังคับได้อย่างครอบคลุม แต่ไม่ใช่แนวทางที่เหมาะสมกับประเทศไทย เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาอย่างมากในการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อพิจารณาว่าความผิดใดหรือความผิดตามกฎหมายใด สมควรเป็นความผิดมูลฐานให้ครอบคลุมเป็นรายความผิดจำนวนมาก

2) ประเทศแคนาดา ไม่ได้มีการกำหนดเฉพาะเจาะจงถึงความผิดฐานใดฐานหนึ่งหรือความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง แต่มีลักษณะเป็นการกำหนดความผิดมูลฐานให้มีขอบเขตกว้างขวาง เพื่อให้สามารถบังคับได้อย่างครอบคลุมมากที่สุด คือ ความผิดอาญาที่อาจถูกฟ้องหรือดำเนินคดีตาม Criminal Code of Canada หรือตามกฎหมายอื่นที่ออกโดยรัฐสภา แต่ได้มีการยกเว้นความผิดตามกฎหมายบางฉบับไม่ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานไว้ด้วย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าแม้แนวทางการกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศแคนาดาจะใช้บังคับได้อย่างครอบคลุม แต่ไม่ใช่แนวทางที่เหมาะสมกับประเทศไทยเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นการยากที่จะพิจารณากฎหมายซึ่งบังคับใช้อยู่ทั้งหมดเป็นจำนวนมากกว่าความผิดตามกฎหมายใด ไม่สมควรที่จะเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3) สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) มีทั้งการกำหนดความผิดมูลฐาน ในลักษณะเฉพาะเจาะจงฐานความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง และการกำหนดในลักษณะให้มีขอบเขตกว้างขวาง ไม่ได้เฉพาะเจาะจงถึงความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง คือ ความผิดใดๆ ก็ตามที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำ 6 เดือนหรือมากกว่า ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับประเทศไทย เนื่องจากมีทั้งการ

กำหนดในลักษณะเฉพาะเจาะจงเช่นเดียวกับประเทศไทย และยังมีกำหนดให้มีขอบเขตอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ครอบคลุมความผิดอันเป็นที่มาของเงินหรือทรัพย์สินจากการประกอบอาชญากรรมมากที่สุด ซึ่งจะทำให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในกำหนดความผิดมูลฐาน และมีผลให้ความผิดมูลฐานของประเทศไทยสามารถบังคับใช้ได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

4) เขตบริหารพิเศษฮ่องกง มีการกำหนดความผิดมูลฐาน โดยไม่ได้เฉพาะเจาะจงถึงความผิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือความผิดตามกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง แต่มีลักษณะเป็นการกำหนดความผิดมูลฐานให้มีขอบเขตกว้างขวางอย่างมาก คือ การกระทำความผิดตามกฎหมายใดๆ ก็ตามที่มีโทษทางอาญา ซึ่งอาจถูกฟ้องร้องหรือดำเนินคดีตามกฎหมายนั้นได้ อันเป็นที่มาหรือก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าว เพื่อให้สามารถบังคับใช้กับอาชญากรรมทุกประเภทอย่างครอบคลุมมากที่สุด ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับประเทศไทยเช่นเดียวกัน เนื่องจากจะทำให้ความผิดมูลฐานของประเทศไทยสามารถบังคับใช้ได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนอันสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมุ่งประสงค์จะดำเนินการกับตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นสำคัญ

ดังนั้น ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้น จึงสมควรมีการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย โดยใช้หลักเกณฑ์อัตราโทษ คือ ความผิดใดๆ ที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 1 ปี เนื่องจากการกำหนดโทษทางอาญาตามกฎหมายของประเทศไทย มักจะมีการกำหนดอัตราโทษขั้นสูงไว้ โดยมีความผิดบางมาตราเท่านั้นที่จะกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าการใช้หลักเกณฑ์อัตราโทษจำคุกขั้นสูง จะมีความเหมาะสมกับประเทศไทยมากกว่าการใช้หลักเกณฑ์อัตราโทษจำคุกขั้นต่ำ และจะเป็นการสอดคล้องกับข้อแนะนำ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations) ประกอบกับใช้หลักเกณฑ์ที่ต้องเป็นความผิดซึ่งก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เป็นการกำหนดความผิดมูลฐานให้มีขอบเขตกว้างขวางและใช้ควบคู่กับความผิดมูลฐานเดิมที่มีการกำหนดไว้จำนวน 26 ความผิดมูลฐาน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีโดยทำให้สามารถบังคับใช้กับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และเป็นการสอดคล้องกับมาตรฐานในทางระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ดี การกำหนดความผิดมูลฐานในลักษณะดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลเสียบางประการ เนื่องจากมีขอบเขตในการบังคับใช้ที่กว้างขวางมาก จึงเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ให้แก่หน่วยงานผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบถึงผลดีและผลเสียประกอบกันแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าการกำหนดความผิดมูลฐานในลักษณะดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินอันเป็นการปกป้องคุ้มครองสังคมโดยรวมมากกว่าผลเสียที่จะเกิดขึ้น

## (2) มาตรการในการห้ามการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายในกรณีที่มีพฤติการณ์ให้ เห็นว่าผู้กระทำความผิดอาจจะกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเช่นนั้นอีก

เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 คือ แม้มาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายให้ศาลมีอำนาจสั่งห้ามการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายมีกำหนดเวลาไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้ว แต่การบังคับใช้มาตรการดังกล่าวมีหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่ต้องเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษบุคคลนั้นในความผิดตามมาตรา 71<sup>18</sup> หรือมาตรา 72<sup>19</sup> และต้องเป็นกรณีที่มีการยกเว้นไม่ต้องได้รับใบอนุญาตเท่านั้น<sup>20</sup> ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ามาตรการดังกล่าวมีลักษณะคล้ายคลึงกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา ในข้อที่ว่าด้วยการห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม และมีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย เพื่อตัดโอกาสผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ

<sup>18</sup> พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 71 บัญญัติว่า ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 21 มาตรา 22 วรรคห้า มาตรา 41 หรือมาตรา 43 วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

<sup>19</sup> พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 72 บัญญัติว่า ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 22 วรรคหนึ่ง หรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรา 22 วรรคสอง หรือตามมาตรา 23 วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

<sup>20</sup> พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 87 บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษบุคคลใดในความผิด ตามมาตรา 71 หรือมาตรา 72 และเป็นกรณีที่มีการยกเว้นไม่ต้องได้รับใบอนุญาต ถ้ามีพฤติการณ์ให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวอาจจะ กระทำความผิดเช่นนั้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่ วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้

วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งถือเป็นกฎหมายทางเศรษฐกิจ<sup>21</sup> เนื่องจากผู้กระทำความผิดอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพในธุรกิจเกี่ยวกับวัตถุอันตราย อันเป็นกิจการที่ต้องได้รับอนุญาตหรือควบคุมจากภาครัฐ เป็นช่องทางในการกระทำความผิดและก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม อย่างไรก็ตาม การกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขการบังคับใช้มาตรา 87 ดังที่กล่าวในข้างต้น ทำให้เป็นข้อจำกัดในการนำมาตรการในการห้ามการประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ไปใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ในกรณีอื่น ซึ่งอาจจะมีการกลับมากระทำความผิดซ้ำ หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมต่อไปได้เช่นเดียวกัน

สาระสำคัญของแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 คือ จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของประเทศแคนาดา พบว่ามีมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจในการออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความผิด ดำเนินกิจการที่จะมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นต่อไปหรือกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรก่อให้เกิดอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต โดยไม่ได้มีการกำหนดข้อจำกัดในการบังคับใช้เหมือนดังเช่นมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 จึงทำให้ขอบเขตการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวของประเทศแคนาดามีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากกว่า

นอกจากนี้จากการที่ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินคดีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของกรมวิชาการเกษตรนั้น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้มีการเสนอว่า ในกรณีที่ผู้ประกอบการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรซ้ำ สมควรต้องมีมาตรการในการสั่งห้ามหรือระงับการขึ้นทะเบียนอย่างถาวร<sup>22</sup> ซึ่งเห็นได้ว่าข้อเสนอดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายที่จะป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดสามารถกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายต่อไปหรือกลับมากระทำความผิดซ้ำเช่นเดียวกัน

<sup>21</sup> วีระพงษ์ บุญญาส และสุพัตรา แผนวิจิต, *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : Economic Crime*, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2557), 508-9.

<sup>22</sup> สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินคดีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร สำนักนิติการและสิทธิประโยชน์ กรมวิชาการเกษตร, "การกำหนดให้มีความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีวัตถุอันตรายทางการเกษตร," โดยนายภฤติน พงษ์ศิริ, 7 พฤศจิกายน 2560.



ดังนั้น ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้น จึงสมควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยอัตราโทษ พ.ศ. 2535 ให้มีขอบเขตการบังคับใช้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยให้ศาลมีอำนาจในการสั่งห้ามการประกอบกิจการเกี่ยวกับอัตราโทษที่กำหนดเวลาไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้ว ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษบุคคลใดในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยอัตราโทษ พ.ศ. 2535 และมีพฤติการณ์ให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นอีก โดยไม่ต้องกำหนดเฉพาะเจาะจงว่าต้องเป็นการกระทำความผิดตามมาตราใดมาตราหนึ่งเท่านั้น และไม่ต้องกำหนดว่าต้องเป็นกรณีที่ได้รับใบอนุญาตหรือไม่ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอัตราโทษไม่ว่าฐานความผิดใดก็ตาม อาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพในธุรกิจเกี่ยวกับอัตราโทษ เป็นช่องทางในการกระทำความผิดต่อไปหรือกระทำความผิดซ้ำในภายหน้า อันเป็นการคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมเกี่ยวกับอัตราโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี การกำหนดให้มาตรการดังกล่าวมีขอบเขตการบังคับใช้ที่ครอบคลุมมากขึ้นอาจก่อให้เกิดผลเสียบางประการ เนื่องจากจะเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลดีและผลเสียประกอบกันแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าการกำหนดมาตรการในลักษณะดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีต่อการปกป้องสังคมโดยรวมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมเกี่ยวกับอัตราโทษ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติมากกว่าผลเสียที่จะเกิดขึ้น

### (3) มาตรการในการยกระดับการควบคุมอัตราโทษทางการเกษตรที่เป็นอัตราโทษชนิดที่ 3 ซึ่งมีอัตราโทษร้ายแรงบางชนิดให้เป็นอัตราโทษชนิดที่ 4

เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่ออัตราโทษ พ.ศ. 2556 คือ เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบจากความผิดเกี่ยวกับอัตราโทษทางการเกษตร จะเห็นได้ว่าอัตราโทษทางการเกษตรที่มีความเป็นอัตราโทษร้ายแรงบางชนิดนั้น ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อให้เกิดความเสี่ยงและความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในสังคม และคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย แต่กลับยังไม่มีความมาตรการในการควบคุมอัตราโทษทางการเกษตรที่มีความเป็นอัตราโทษร้ายแรงชนิดดังกล่าวอย่างเข้มงวดเท่าที่ควร

สาระสำคัญของแก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่ออัตราโทษ พ.ศ. 2556 คือ จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับอัตราโทษทางการเกษตรของต่างประเทศ พบว่าได้มีมาตรการที่ห้ามไม่ให้มีการใช้อัตราโทษทางการเกษตรที่มี

อันตรายร้ายแรงบางชนิด เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันอันตรายและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมได้ โดยผู้เขียนขออธิบายและวิเคราะห์เป็น 2 กรณีดังนี้

1) กรณีคาร์โบฟูราน (Carbofuran) และเมโทมิล (Methomyl) ส่งผลกระทบต่อระบบประสาท เซลล์สมอง หัวใจและหลอดเลือด ระบบสืบพันธุ์ ปอด ผิวหนัง ลำไส้ ไต ม้ามและอวัยวะที่สร้างเลือด ทำลาย DNA ก่อให้เกิดความผิดปกติของยีน การเชื่อมของเซลล์ การแบ่งตัวผิดปกติของตับ และก่อให้เกิดความผิดปกติของเอนไซม์บางชนิด รวมทั้งทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิตอื่นลดลง และเป็นมลพิษตกค้างสะสมอยู่ในสิ่งแวดล้อม โดยจากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสหรัฐอเมริกาพบว่า มีมาตรการห้ามไม่ให้มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีอันตรายร้ายแรงบางชนิด เช่น คาร์โบฟูราน (Carbofuran) กับพืชเกษตรทุกชนิดในสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุผลว่าการตกค้างของคาร์โบฟูรานในพืชอาหาร ไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตาม ล้วนไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และมีความเสี่ยงร้ายแรงเกินกว่าระดับที่จะยอมรับได้ ส่วนเมโทมิล (Methomyl) นั้นในหลายประเทศทั่วโลกได้มีมาตรการทางกฎหมายที่ห้ามไม่ให้มีการใช้เช่นเดียวกัน เช่น สหราชอาณาจักร สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ฟินแลนด์ สิงคโปร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นต้น<sup>23</sup>

อย่างไรก็ดี แม้ในประเทศไทยทั้งคาร์โบฟูราน (Carbofuran) และเมโทมิล (Methomyl) จะไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนจากกรมวิชาการเกษตรแล้ว จึงถือเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียนไว้ ซึ่งห้ามไม่ให้มีการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองตามมาตรา 45 (4) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 แต่ผู้เขียนเห็นว่ากรณีการไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียนนั้น ไม่ได้เป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะสามารถควบคุมวัตถุอันตรายทั้ง 2 ชนิดดังกล่าวได้อย่างเข้มงวดเท่าที่ควร เนื่องจากทราบได้ก็ตามที่คาร์โบฟูราน (Carbofuran) และเมโทมิล (Methomyl) ยังคงถือเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ซึ่งสามารถดำเนินการการผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองได้ หากได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงไม่มีความแน่นอนว่าต่อไปในภายหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายและรับผิดชอบในการควบคุมอาจจะอนุญาตให้คาร์โบฟูราน

<sup>23</sup> คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การคุ้มครองผู้บริโภคจากอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คาร์โบฟูราน เมโทมิล อีพีเอ็น และไดโครโตฟอส (กรุงเทพฯ: แผนงานพัฒนาวิชาการและกลไกคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), 15.

(Carbofuran) และเมโทมิล (Methomyl) มีการขึ้นทะเบียนอีกครั้ง ซึ่งจะมีผลให้สามารถดำเนินการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง และนำมาใช้ในการประกอบเกษตรกรรมได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

2) กรณีพาราควอต (Paraquat) และคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) ส่งผลกระทบต่อร้ายแรงด้านสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน เนื่องจากมีพิษเฉียบพลันสูงต่อมนุษย์ ไม่มียาแก้พิษ (Antidote) เป็นสาเหตุหนึ่งของโรคพาร์กินสัน (Parkinson's disease) มีผลต่อระบบประสาท ทำให้เกิดความผิดปกติด้านพัฒนาการทางสมอง การทำงานของต่อมไร้ท่อ เพิ่มการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งลำไส้ และเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งเต้านม รวมทั้งมีการปนเปื้อนและเป็นมลพิษตกค้างสะสมในดิน แหล่งน้ำและสิ่งมีชีวิตอื่น โดยจากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และสหรัฐอเมริกาพบว่า มีมาตรการห้ามไม่ให้มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีอันตรายร้ายแรงบางชนิด เช่น สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ได้มีการประกาศห้ามไม่ให้มีการนำพาราควอต (Paraquat) มาใช้ในการประกอบเกษตรกรรม ส่วนสหรัฐอเมริกาได้มีการออกข้อบังคับห้ามไม่ให้มีการใช้คลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) ในช่วงระยะหลังการออกดอกของการเพาะปลูกแอปเปิ้ลและมะเขือเทศ รวมทั้งจำกัดการใช้ในพืชตระกูลส้มและถั่วยืนต้น เป็นต้น

อย่างไรก็ดี แม้ทั้งพาราควอต (Paraquat) และคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) ล้วนมีความเป็นอันตรายร้ายแรงเกินกว่าที่จะสมควรนำมาใช้ในการประกอบเกษตรกรรม อีกทั้งในหลายประเทศก็ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้มีมาตรการที่ห้ามไม่ให้มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทั้ง 2 ชนิดดังกล่าวในการประกอบเกษตรกรรม แต่ในประเทศไทยกลับยังกำหนดให้พาราควอต (Paraquat) และคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ซึ่งสามารถดำเนินการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองได้ หากได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงนำมาใช้ในการประกอบเกษตรกรรมโดยทั่วไปได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในสังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยหลายประการ ผู้เขียนจึงเห็นว่าสมควรมีมาตรการทางกฎหมายที่จะควบคุมวัตถุอันตรายทั้ง 2 ชนิดดังกล่าวได้อย่างเข้มงวดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น แม้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรในต่างประเทศจะเป็นการห้ามไม่ให้มีการใช้คาร์โบฟูราน (Carbofuran) เมโทมิล (Methomyl) พาราควอต (Paraquat) และคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) แต่ผู้เขียนเห็นว่าหากกำหนดให้มี

มาตรการเพียงห้ามไม่ให้มีการใช้ในประเทศไทย โดยยังสามารถผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง หากได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ก็จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาการลักลอบใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 4 ชนิดดังกล่าวได้ เนื่องจากไม่ได้เป็นการแก้ไขปัญหโดยกำจัดวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดร้ายแรงตั้งแต่กระบวนการต้นทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตหรือนำเข้า จึงทำให้ยังคงมีวัตถุอันตรายทางการเกษตร 4 ชนิดดังกล่าวอยู่ในประเทศไทย อันนำไปสู่การลักลอบนำไปใช้ในการประกอบเกษตรกรรมได้ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้น จึงสมควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 โดยกำหนดให้วัตถุอันตรายทางการเกษตรจำนวน 4 ชนิด ได้แก่ คาร์โบฟูราน (Carbofuran) เมโทมิล (Methomyl) พาราควอต (Paraquat) และคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบควบคุมของกรมวิชาการเกษตร<sup>24</sup> เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เพื่อที่จะมีมาตรการทางกฎหมายในการห้ามผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครอง ตามมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีโดยเป็นการยกระดับในการควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีอันตรายร้ายแรง 4 ชนิดดังกล่าว ให้มีความเข้มงวดและครอบคลุมทั้งวงจร ส่งผลเป็นการปกป้องสุขภาพอนามัยของเกษตรกรจากการสัมผัสหรือสูดดมสารเคมีชนิดร้ายแรงในระหว่างการประกอบเกษตรกรรม รวมทั้งปกป้องผู้บริโภคและประชาชนในสังคมจากการบริโภคสารเคมีชนิดร้ายแรงที่ตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนป้องกันมลพิษที่ตกค้างสะสมในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี การกำหนดให้คาร์โบฟูราน (Carbofuran) เมโทมิล (Methomyl) พาราควอต (Paraquat) และคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 อาจก่อให้เกิดผลเสียบางประการ เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรทั้ง 4 ชนิดดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลดีและผลเสียประกอบกันแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดมาตรการดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีต่อการปกป้องคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยรวมในสังคม รวมทั้งจะเป็นการรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติมากกว่าผลเสียต่อภาคธุรกิจของเอกชนที่จะเกิดขึ้น

<sup>24</sup> บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 บัญชี 1 ที่กรมวิชาการเกษตรรับผิดชอบ

## บทที่ 6

### บทสรุปและข้อเสนอแนะ

#### 6.1 บทสรุป

“วัตถุล้านตราย” เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจหรือกิจการประเภทต่างๆ ของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พลังงาน รวมทั้งในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขุ จึงทำให้มีปริมาณในการผลิต นำเข้า ครอบครอง ขายหรือนำมาใช้เป็นจำนวนมาก แปรผันไปตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุล้านตรายทางการเกษตร ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบเกษตรกรรม และมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีผลต่อต้นทุนการผลิต คุณภาพและปริมาณของผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ผลผลิตทางการเกษตร อันเป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และการพัฒนาประเทศ

ความจำเป็นและปริมาณความต้องการใช้วัตถุล้านตรายทางการเกษตรจำนวนมาก จึงเป็นช่องทางให้เกิดการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุล้านตรายทางการเกษตร ซึ่งในช่วง พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2559 มีการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นหลายพื้นที่ของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคกลาง ภาคเหนือและภาคตะวันออก เช่น ราชบุรี นนทบุรี ปทุมธานี สุพรรณบุรี เชียงราย เชียงใหม่ ตาก เพชรบูรณ์ ชลบุรี เป็นต้น อีกทั้งมีลักษณะการกระทำความผิดที่หลากหลาย ตั้งแต่การผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครองและขายวัตถุล้านตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นวัตถุล้านตรายทางการเกษตรที่เป็นวัตถุล้านตรายชนิดที่ 4 ซึ่งเป็นชนิดที่มีอันตรายร้ายแรงที่กฎหมายห้ามประกอบกิจการใดๆ หรือวัตถุล้านตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือต้องขึ้นทะเบียนแต่มีได้ขึ้นทะเบียนไว้ รวมทั้งวัตถุล้านตรายทางการเกษตรปลอม ผิดมาตรฐาน เสื่อมคุณภาพ ตลอดจนวัตถุล้านตรายทางการเกษตรที่ไม่มีฉลาก หรือใช้ฉลากที่มีข้อความอันเป็นเท็จ หรือข้อความที่รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับวัตถุล้านทรายนั้น ดังนั้น การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุล้านตรายทางการเกษตรซึ่งเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติวัตถุล้านตราย พ.ศ. 2535 ที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและการค้าการพาณิชย์ ด้วยการใช้วิธีปลอมแปลงและลักลอบค้าวัตถุล้านตรายผิดกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไร ผลประโยชน์ และความได้เปรียบโดยมิชอบในทางธุรกิจ จึงถือว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง โดย ใน พ.ศ. 2555 ถึง พ.ศ. 2557 มีการจับกุมผู้กระทำความผิดดังกล่าวและสามารถยึดของกลาง เป็นวัตถุล้านตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายได้

กว่า 8,000 ตัน มูลค่ารวมกว่า 300 ล้านบาท ซึ่งหากของกลางเหล่านั้นถูกส่งขายต่อไปหรือมีการจำหน่ายออกสู่ท้องตลาด จะก่อให้เกิดเงินรายได้หรือผลประโยชน์ตอบแทนจำนวนมากแก่ผู้กระทำความผิด

สถานการณ์การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรในประเทศไทยและผลประโยชน์จำนวนมากดังกล่าว ประกอบกับการที่ตลาดของวัตถุอันตรายทางการเกษตรผิดกฎหมายทั่วโลกมีมูลค่ามหาศาล และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายประเทศ จึงเป็นมูลเหตุจูงใจของอาชญากร ทำให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรในประเทศไทย มีเครือข่ายสนับสนุนเชื่อมโยงกันและแบ่งส่วนในการกระทำความผิดครบทั้งวงจรอาชญากรรม เพื่อจัดหาสารตั้งต้นหรือส่วนผสมของผลิตภัณฑ์ โดยการลักลอบนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายแล้วส่งต่อไปยังเครือข่ายที่ทำการผลิต ซึ่งอาจดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลหรือในรูปแบบบริษัทและกระจายสินค้าไปยังเครือข่ายที่ดำเนินการจำหน่ายออกสู่ท้องตลาด เช่น ร้านค้าวัสดุทางการเกษตรหรือสหกรณ์การเกษตรตามจังหวัดต่างๆ เป็นต้น จึงมีรูปแบบและวิธีการดำเนินการในลักษณะขบวนการหรือองค์กรอาชญากรรม อีกทั้งผู้ประกอบการบางรายมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการผลิตและจำหน่าย เปลี่ยนเส้นทางการขนส่งใหม่ หรือเปลี่ยนแหล่งผลิตไม่ให้มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบหรือติดตามจับกุมของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งในบางพื้นที่ได้มีผู้บริหารท้องถิ่นหรือกลุ่มนายทุน ซึ่งมีอิทธิพลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด หรือให้ความสนับสนุนช่วยเหลืออยู่เบื้องหลัง ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่อาจเกิดความเกรงกลัวต่ออิทธิพลดังกล่าว ประกอบกับผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือเกษตรกรบางส่วน มักไม่คำนึงว่าตนได้รับความเสียหายจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดร้ายแรง หรือไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียน แต่กลับมองว่าตนได้รับประโยชน์จากวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายเหล่านั้น จึงไม่มีการให้ข้อมูลการกระทำความผิดหรือให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันและปราบปรามมากเท่าที่ควร ยิ่งไปกว่านั้นในอนาคตความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร จะสามารถพัฒนาไปเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Organized Crime) ซึ่งจะมีเครือข่ายอาชญากรเชื่อมโยงการกระทำความผิดในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยด้วย ส่งผลให้มีลักษณะการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อน และยากต่อการแสวงหาพยานหลักฐานในการปราบปรามยิ่งขึ้นไปอีก

ประการสำคัญความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้น ถือเป็นภัยร้ายแรงซึ่งสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรปลอม ผิดมาตรฐานหรือเสื่อมคุณภาพ จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการผลิตของเกษตรกร และทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตร อันเป็นรากฐานสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดร้ายแรง หรือวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือต้องขึ้นทะเบียนแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้นั้น จะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นในทางการค้าของประเทศไทย ซึ่งสร้างความเสียหายต่อรายได้จากการส่งออกผลผลิตทางการเกษตร และการขยายตัวของเศรษฐกิจภาคเกษตร รวมทั้งก่อให้เกิดอันตรายและความเสี่ยงด้านสุขภาพอนามัยของเกษตรกร จากการสัมผัสหรือสูดดมในระหว่างการประกอบเกษตรกรรม และสุขภาพอนามัยของประชาชนจากการบริโภคสารเคมีร้ายแรงที่ตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร อันจะส่งผลให้รัฐต้องสูญเสียทรัพยากรและงบประมาณรายจ่ายด้านสาธารณสุขเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังก่อให้เกิดมลพิษและสารเคมีร้ายแรงตกค้างสะสมอยู่ในระบบนิเวศ ซึ่งทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพของสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอีกด้วย นอกจากนี้การที่ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเกี่ยวข้องกับการปลอมแปลงและการลักลอบค้าสินค้าผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นธุรกิจนอกระบบ จึงกระทบต่อรายได้ของรัฐจากการไม่ได้รับชำระทางภาษี และการค้าการลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจวัตถุอันตรายที่ถูกกฎหมาย รวมทั้งทำให้เกิดเงินรายได้หรือทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายจากธุรกิจนอกระบบดังกล่าวปะปนอยู่ในระบบการเงิน อันส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ

ด้วยเหตุที่พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการในการริบทรัพย์สินไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องใช้หลักการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นบททั่วไป ทำให้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดดังกล่าวโดยตรงไปจำหน่าย จ่าย โอน ยักย้าย เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินนั้นด้วยประการใดๆ รวมทั้งกรณีที่ได้นำซึ่งดอกผลของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือดอกผลของทรัพย์สินที่ได้มีการเปลี่ยนสภาพไปแล้ว ศาลจะไม่อาจมีคำพิพากษาให้ริบทรัพย์สินหรือดอกผลดังกล่าวให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ เนื่องจากทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดซึ่งศาลมีอำนาจสั่งให้ริบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 ต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรงเท่านั้น ทำให้มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลให้

ผู้กระทำความผิดสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวต่อไป หรือขยายขอบเขตอาชญากรรมให้มีความมั่นคงและกว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถนำไปใช้ปกปิดการกระทำความผิดหรือติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบหรือดำเนินคดีตามกฎหมาย

ยิ่งไปกว่านั้นผู้ที่ทำการจำหน่าย จ่าย โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร โดยมีเจตนาเพื่อปกปิดแหล่งที่มา การได้มา หรือลักษณะที่แท้จริงของเงินหรือทรัพย์สินนั้น หรือผู้ซึ่งได้มา ครอบครองหรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ก็จะไม่ถือว่ามีความผิดฐานฟอกเงิน เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ไม่ได้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อีกทั้งความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้แก้ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะเป็นปกติธรรมดา ตามมาตรา 3 (18) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอมหรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า ตามมาตรา 3 (13) และความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ตามมาตรา 3 (7) ก็ไม่สามารถนำมาปรับใช้ในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ตั้งแต่การผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครองและขายได้อย่างครอบคลุมเท่าที่ควร และแม้ความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 จะถือเป็นคดีสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตของกฎหมายที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้มีความเห็นว่า อยู่ในความครอบคลุมของความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) ที่ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือหรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติ หรือกระบวนกรแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า ประกอบกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรไม่ได้มีลักษณะหรือเข้าองค์ประกอบความผิดของความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) แต่อย่างใด จึงไม่สามารถนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ส่งผลให้วงจรอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร และเครือข่ายผู้กระทำความผิดสามารถขยายขอบเขตออกไปได้เช่นเดียวกัน



ดังนั้น หากมีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นความผิดมูลฐาน จะสามารถนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิด มาตราการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และมาตรการพิเศษอื่นมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) มาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิด จะทำให้สามารถลงโทษบุคคลที่ โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร โดยมีเจตนาเพื่อชุกซ่อน ปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือปกปิด อาการลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว หรือบุคคลที่ได้มา ครอบครองหรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้ เนื่องจากถือว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน รวมทั้งกรณีที่ผู้ประกอบการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายใช้บริษัทในการประกอบอาชญากรรม หรือปกปิดซ่อนเร้นกิจการที่แท้จริงและแหล่งที่มาของทรัพย์สิน ก็ จะถือว่าเป็นการที่นิติบุคคลได้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน มีผลให้หากการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและ ละเว้นไม่สั่งการหรือไม่ทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด บุคคลดังกล่าวจะต้องถูก ลงโทษเช่นเดียวกับกรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตลอดจนจะทำให้สามารถ ปราบปรามหรือช่วยผู้กระทำความผิด รวมทั้งกลุ่มนายทุนหรือผู้บริหารท้องถิ่น ที่ให้ความสนับสนุน หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือ บุคคลที่สมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินดังกล่าวได้ เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นจะต้องถูก ลงโทษเช่นเดียวกัน โดยเป็นการสอดคล้องกับแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐาน ด้วยเหตุที่เป็น การกำหนดให้การฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งถือ เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และเป็นอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์จำนวนมากเป็นความผิดทาง อาญา เนื่องจากความผิดดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบและสร้างความเสียหายอย่างมากให้แก่ประเทศ ไทยหลายประการ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง สังคมและสิ่งแวดล้อม จึงถือเป็นอาชญากรรมที่มี ความร้ายแรงตามแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษอาชญากรรมของ Cesare Beccaria ที่ว่าขนาดความ

ร้ายแรงของอาชญากรรมนั้น คือ ปริมาณความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสังคม (The only measure of the seriousness of crimes is the amount of harm done to society) อีกทั้งจะมีผลเป็นการเพิ่มโอกาสในการจับกุม (Probability of Apprehension) ด้วยเหตุที่นอกจากอาชญากรมีโอกาสถูกจับกุมและลงโทษในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรแล้ว ยังมีโอกาสถูกจับกุมและลงโทษในความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรอีกด้วย อันเป็นการเพิ่มต้นทุนคาดการณ์ (Expected Costs) ในการกระทำความผิดของอาชญากร ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์

2) มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จะทำให้สามารถนำมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง (Civil Forfeiture) มาใช้เสริมกับมาตรการริบทรัพย์สินทางอาญาในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร จึงสามารถดำเนินการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งได้มีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปไม่ว่ากี่ครั้งกี่ทอดก็ตาม หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่น รวมทั้งดอกผลของทรัพย์สินดังกล่าว โดยจะมีผลให้ปริมาณและลักษณะในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด มีความแตกต่างกันไปตามระดับการกระทำของแต่ละบุคคลที่เป็นอันตรายต่อสังคม กล่าวคือ จะต้องถูกริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร เท่ากับจำนวนผลประโยชน์ที่ได้รับไปนั้น จึงถือเป็นมาตรการที่สมเหตุสมผลและได้สัดส่วนกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษอาชญากรของ Cesare Beccaria อีกทั้งยังมีผลเสมือนเป็นการเพิ่มขนาดของบทลงโทษ (Magnitude of Punishment) เนื่องจากสามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ เท่ากับจำนวนผลประโยชน์ที่อาชญากรได้รับไปจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันเป็นการเพิ่มต้นทุนคาดการณ์ในการกระทำความผิดของอาชญากร และยังส่งผลกระทบต่อการคำนวณผลประโยชน์คาดการณ์ (Expected Benefits) จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของอาชญากร เนื่องจากแม้ได้ทรัพย์สินมาจำนวนเท่าใด ก็จะต้องถูกดำเนินการริบทรัพย์สินนั้นเสียทั้งสิ้น ทำให้อาชญากรจะไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการกระทำความผิด ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์

3) มาตรการพิเศษอื่น จะทำให้สามารถใช้อำนาจในการแจ้งเป็นหนังสือต่อสถาบันการเงินให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น สำหรับการเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหรือการแสดงตนของลูกค้าได้ จึงสามารถตรวจสอบข้อมูลการทำธุรกรรมและข้อมูลของลูกค้า อันจะนำไปสู่การติดตามเส้นทางการเงินของเครือข่ายผู้กระทำความผิด ผู้บริหารท้องถิ่น หรือกลุ่มนายทุนที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งอาจมีการกระจายเส้นทางการเงินให้มีความสลับซับซ้อนยากต่อการติดตาม รวมทั้งยังมีอำนาจในการเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือหลักฐาน และมีอำนาจในการค้นสถานที่หรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ นอกจากนี้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีการเปลี่ยนรูปแบบและสถานที่ในการผลิต เปลี่ยนเส้นทางในการขนส่งใหม่ หรือใช้ระบบขายตรงในการจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นเครือข่ายอาชญากรรมที่สามารถช่วยกันปกปิดข้อมูลหรือหลักฐานต่างๆ ก็จะมีอำนาจในการขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้เข้าถึงบัญชีการเงิน ข้อมูลการสื่อสารหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ได้ หากมีหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งเหล่านั้นถูกใช้หรืออาจถูกใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันจะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลต่างๆ ที่อาจมีความเชื่อมโยงกันในการติดตามเส้นทางการเงินและปราบปรามเครือข่ายผู้กระทำความผิด

การนำมาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิด และมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร ล้วนสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษอาชญากรของ Cesare Beccaria รวมทั้งเป็นการเพิ่มต้นทุนคาดหมายให้อาจเทียบเท่าหรือมากกว่าประโยชน์คาดหมายในการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของอาชญากรตามแนวคิดเกี่ยวกับนิติเศรษฐศาสตร์ ซึ่งจะมีผลเป็นการยับยั้งข่มขู่ต่ออาชญากรให้เกรงกลัวต่อบทลงโทษที่เพิ่มมากขึ้น และกำจัดผลประโยชน์ทางทรัพย์สินที่อาชญากรจะได้รับจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันเป็นการทำลายมูลเหตุจูงใจและแหล่งเงินทุน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกระทำความผิด จึงสามารถตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไป และปราบปรามเครือข่ายผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ส่วนมาตรการพิเศษอื่นก็จะทำให้การสืบสวนสอบสวนและ

แสวงหาพยานหลักฐานเกี่ยวกับการพอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเป็นไปอย่างครบถ้วน อันส่งผลให้สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเช่นกัน โดยอาจพิจารณาเปรียบเทียบกับความผิดเกี่ยวกับการพนันตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 และความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 อันเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (9) และ 3 (21) ตามลำดับ เนื่องจากเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับกิจการซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย และกิจการที่รัฐห้ามประกอบกิจการใดๆ จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งเห็นได้ชัดเมื่อมีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการพนันและความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนเป็นความผิดมูลฐาน สติติการจับกุมดำเนินคดีหรืออัตรการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับความผิดทั้งสองกรณีดังกล่าวมีแนวโน้มที่ลดลง หรือเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการพนันให้มีขอบเขตการบังคับใช้มากขึ้น สติติการจับกุมดำเนินคดีหรืออัตรการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับการพนันกลับมีแนวโน้มที่ลดลงอีกครั้งเช่นกัน

ด้วยเหตุที่ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นความผิดที่มีรูปแบบและวิธีดำเนินการในลักษณะเป็นองค์การอาชญากรรม มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง และสลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม รวมทั้งเป็นความผิดที่เป็นภัยร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ จึงสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงินจะดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน ประกอบกับการนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 จะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ประเทศไทยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันจะนำไปสู่ผลประโยชน์ต่อต้นทุนการผลิตของเกษตรกร คุณภาพและปริมาณของผลผลิตทางการเกษตร การขยายตัวของเศรษฐกิจภาคเกษตร รายได้จากการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรของประเทศ ภาพลักษณ์และความ

เชื่อมั่นในทางการค้าและมาตรฐานด้านสินค้าเกษตร การค้าการลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจวัตถุดิบอัตราย  
งบประมาณรายจ่ายด้านสาธารณสุข ระบบเศรษฐกิจการคลังและความมั่นคงของประเทศ อีกทั้ง  
ปกป้องสุขภาพอนามัยของเกษตรกร ผู้บริโภคและประชาชนในสังคม จากการสัมผัสหรือสูดดม  
สารเคมีชนิดร้ายแรงในระหว่างการประกอบเกษตรกรรม หรือการบริโภคสารเคมีชนิดร้ายแรงที่  
ตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร และป้องกันการสะสมของมลพิษในระบบนิเวศ อันเป็นการรักษา  
คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ดี แม้การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบอัตรายเป็นความผิดมูลฐาน จะมีผลเป็น  
การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในทางทรัพย์สินที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ เนื่องจากมีกระบวนการยึด  
หรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของ  
แผ่นดิน และมีผลเป็นการกำหนดภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นให้แก่เอกชนผู้ถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้  
ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของทรัพย์สิน หรือความบริสุทธิ์ของตน  
รวมทั้งสถาบันการเงินในการรายงานข้อมูลหรือการให้เข้าถึงบัญชีต่างๆ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับ  
มอบหมายตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่เนื่องจากเหตุผลและความจำเป็น  
ของรัฐ ซึ่งเป็นการยากที่จะแสวงหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยตามสมควรว่า  
ทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ด้วยเหตุที่ความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบอัตรายทาง  
การเกษตร เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีลักษณะลับซับซ้อนและเป็นเครือข่ายอาชญากรรมซึ่ง  
สามารถช่วยเหลือสนับสนุนในการปกปิดพยานหลักฐาน หรือจำหน่าย จ่าย โอน ยักยอก หรือเปลี่ยน  
สภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุดิบอัตรายทางการเกษตรไปหลายครั้งหลาย  
ทอด โดยเป็นไปตามหลักการทั่วไปของรัฐธรรมนูญที่ยอมให้รัฐฝ่ายนิติบัญญัติใช้อำนาจในการตรา  
กฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้ อีกทั้งมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงตัวทรัพย์สิน  
ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความเชื่ออย่างสมเหตุสมผลในการเริ่มกระบวนการ  
ดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าว ประกอบกับมีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในทางทรัพย์สิน  
ทั้งขั้นตอนการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน การตรวจสอบซึ่งกันและกันระหว่างองค์กรผู้  
บังคับใช้กฎหมาย และเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับประโยชน์สามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์  
ของทรัพย์สินได้ทุกขั้นตอน ทำให้มาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงเป็น  
การอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อันเป็น  
บทบัญญัติตามกฎหมายเฉพาะ ซึ่งตราขึ้นใช้บังคับเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจรัฐในการจำกัด  
สิทธิเสรีภาพของบุคคลเท่าที่จำเป็น และไม่กระทบถึงสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพ รวมทั้งจะเป็นการ

คุ้มครองประโยชน์สาธารณะ และปกป้องสังคมจากอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร และการฟอกเงินจากอาชญากรรมดังกล่าวซึ่งจะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่รัฐมากกว่า อันเป็นไปตามแนวคิดพื้นฐานในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

นอกจากนี้แม้สารเคมีหรือวัตถุอันตรายทั่วไป และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง จะอยู่ภายใต้การบังคับควบคุมของกฎหมายคนละฉบับแยกต่างหากจากกันเป็นการเฉพาะ แตกต่างจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายของประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ควบคุมวัตถุอันตรายทุกชนิดที่อยู่ในความหมายของคำว่า “วัตถุอันตราย” ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 และมีการประกาศตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด แต่อย่างไรก็ดี ทั้งความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายทั่วไป และความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ล้วนอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สำหรับสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Crimes) เป็นหนึ่งในความผิดมูลฐาน จึงมีความสอดคล้องกับข้อแนะนำ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations) อันเป็นมาตรฐานในทางระหว่างประเทศ ที่ได้มีการระบุให้อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในขอบเขตของประเภทความผิดที่กำหนดไว้ (Designated Categories of Offences) ส่วนสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ได้กำหนดให้ความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำ 6 เดือนขึ้นไปเป็นความผิดมูลฐาน และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงได้กำหนดให้การกระทำความผิดตามกฎหมายใดๆ ก็ตามที่มีโทษทางอาญา ซึ่งอาจถูกฟ้องร้องหรือดำเนินคดีตามกฎหมายนั้น อันเป็นที่มาหรือก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าวถือเป็นความผิดมูลฐาน จึงสอดคล้องและครอบคลุมมากกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามข้อแนะนำ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations) ที่กำหนดว่าความผิดมูลฐานควรประกอบไปด้วยความผิดทั้งหมดที่จัดอยู่ในประเภทของความผิดร้ายแรง (Serious Offences) หรือความผิดที่มีกำหนดโทษอย่างสูง คือ โทษจำคุกมากกว่า 1 ปีขึ้นไป หรือความผิดที่มีกำหนดโทษอย่างต่ำ คือ โทษจำคุก

มากกว่า 6 เดือนขึ้นไป ทำให้สหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง สามารถนำมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายและความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นและสมควรในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เฉพาะที่มีลักษณะเป็นที่มาหรือก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และสามารถที่จะนำมาตรการตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร รวมทั้งปราบปรามเครือข่ายผู้กระทำความผิดหรือองค์กรอาชญากรรมดังกล่าว ตลอดจนจะสามารถป้องกันและปราบปรามความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดอื่น ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินอันอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งจะเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากผลที่ได้จากการศึกษาแนวทางในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน ยังมีแนวทางในการทำให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้นอีก ดังนี้

1) กำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยให้มีขอบเขตการบังคับใช้ครอบคลุมอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น โดยใช้หลักเกณฑ์อัตราโทษ คือ ความผิดใดๆ ที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 1 ปี ประกอบกับใช้หลักเกณฑ์ที่ต้องเป็นความผิดซึ่งก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations) และเจตนารมณ์ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ

พอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยพิจารณาจากแนวทางในการกำหนดความผิดมูลฐานของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงประกอบกัน

2) กำหนดให้ศาลมีอำนาจในการสั่งห้ามการประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตราย มีกำหนดเวลาไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้ว โดยให้มีขอบเขตการบังคับใช้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษบุคคลใดในความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และมีพฤติการณ์ให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวอาจจะกระทำความผิดเช่นนี้อีก โดยไม่ต้องกำหนดเฉพาะเจาะจงว่าต้องเป็นการกระทำความผิดตามมาตราใดมาตราหนึ่งเท่านั้น และไม่ต้องกำหนดว่าต้องเป็นกรณีที่ได้รับใบอนุญาตหรือไม่ เพื่อให้สามารถใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายในกรณีอื่นซึ่งอาจจะมีการกลับมากระทำความผิดซ้ำหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมต่อไปได้เช่นเดียวกัน อันจะเป็นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากมาตรการในการห้ามผู้กระทำความผิดดำเนินกิจการที่จะมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรนั้นต่อไปหรือกระทำความผิดซ้ำของประเทศแคนาดาประกอบด้วย

3) กำหนดให้มีการยกระดับการควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีอันตรายร้ายแรงจำนวน 4 ชนิด ได้แก่ คาร์โบฟูราน (Carbofuran) เมโทมิล (Methomyl) พาราควอต (Paraquat) และคลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบควบคุมของกรมวิชาการเกษตร เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 เพื่อให้มีมาตรการทางกฎหมายในการห้ามผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งจะมีความเข้มงวดในการควบคุมมากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากมาตรการที่ห้ามไม่ให้มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีอันตรายร้ายแรงทั้ง 4 ดังกล่าวของต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) เป็นต้น ประกอบกับผลกระทบและความเสียหายร้ายแรงจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรทั้ง 4 ชนิดข้างต้นที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพอนามัยของเกษตรกร ผู้บริโภค และประชาชนในสังคม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

## 6.2 ข้อเสนอแนะ

เมื่อได้พิจารณาถึงแนวทางและขอบเขตที่เหมาะสมในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน ผู้เขียนมีความเห็นและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้



1) กำหนดให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยเพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็น (22) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

*มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้*

*“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า*

*(22) ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย*

แม้จากการศึกษาวิจัยจะเห็นว่าสถานการณ์การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรในประเทศไทยนั้นถือว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างรุนแรง โดยมีรูปแบบและวิธีดำเนินการในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง สลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม และเป็นภัยร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งก่อให้เกิดอันตรายและความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของประชาชนในสังคม ตลอดจนคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่หากจะมีการกำหนดให้เฉพาะความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเท่านั้นเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาบางประการ ได้แก่

1.1) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายซึ่งควบคุมวัตถุอันตรายทุกชนิดที่มีการประกาศตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด จึงไม่ได้แบ่งแยกว่าวัตถุอันตรายชนิดใดเป็นวัตถุอันตรายทางการเกษตร และไม่ได้มีการกำหนดบทนิยามของคำว่า “วัตถุอันตรายทางการเกษตร” ไว้แต่อย่างใด แม้ว่าอาจจะอ้างอิงได้ตามบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรรับผิดชอบ แนนบายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 แต่หากมีกรณีวัตถุอันตรายบางชนิดซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และสามารถนำไปใช้ในทางการเกษตรได้ แต่กลับไม่ได้ถูกกำหนดให้อยู่ในบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรรับผิดชอบตามประกาศดังกล่าว ก็จะทำให้เกิดปัญหาในการตีความว่าความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดนั้น ถือเป็นความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร อันอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่

1.2) หากในอนาคตมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่มีวัตถุประสงค์หรือลักษณะการนำไปใช้ในด้านอื่น ซึ่งไม่ได้นำไปใช้ในทางการเกษตรอันอยู่ในความรับผิดชอบควบคุมของกรมวิชาการเกษตร แต่อยู่ในความรับผิดชอบควบคุมของกรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมธุรกิจพลังงาน กรมประมง และกรมปศุสัตว์ ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 อันถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเป็นอาชญากรรมที่มีความร้ายแรง ซึ่งสร้างความเสียหายและเป็นภัยร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคง สังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเช่นเดียวกัน โดยถ้าการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดดังกล่าว มีรูปแบบและวิธีดำเนินการในลักษณะเป็นองค์การอาชญากรรม ทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง และสลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม ย่อมไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่สามารถนำมาตราการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายดังกล่าวได้อย่างครอบคลุมเช่นเดียวกัน อีกทั้งจากการศึกษาวิจัยทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรของสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ล้วนอยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนั้น การกำหนดให้เฉพาะแต่ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรเป็นความผิดมูลฐาน จึงเป็นการจำกัดวัตถุอันตรายชนิดอื่นที่มีลักษณะการกระทำความผิดอย่างเดียวกัน ไม่ให้อยู่ในขอบเขตของความผิดมูลฐานดังกล่าว ทำให้อาจต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อีกในภายหลัง

ดังนั้น การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน จึงมีความเหมาะสมและไม่ทำให้เกิดปัญหาในการตีความ รวมทั้งจะสามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมการฟอกเงินจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทุกชนิด ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างครอบคลุม

2) กำหนดให้มีขอบเขตของความผิดมูลฐานในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย โดยต้องมีลักษณะเป็นการค้าประกอบด้วย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตราย จึงต้องมุ่งประสงค์จะดำเนินการกับตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งมีลักษณะที่ก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับ

วัตถุประสงค์รายเป็นสำคัญ โดยใช้ข้อความต่อไปนี้เป็น (22) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

*(22) ความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์รายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุประสงค์รายอันมีลักษณะเป็นการค้า*

สำหรับองค์ประกอบส่วนที่ว่า “อันมีลักษณะเป็นการค้า” คือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์รายนั้นเป็นการแสวงหากำไรเป็นปกติธุระ ไม่ใช่การกระทำเพียงครั้งหนึ่งคราวเดียว ซึ่งอาจจะประกอบการด้วยตนเอง เป็นหุ้นส่วน หรือช่วยทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยถือเป็นองค์ประกอบภายนอกที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริง กล่าวคือ เป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ จึงวินิจฉัยด้วยการใช้มาตรฐานของวิญญูชน ไม่พิจารณาจากการรู้ข้อเท็จจริงของผู้กระทำตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสาม ที่วางหลักว่า ถ้าผู้กระทำไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นไม่ได้ ดังนั้น แม้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ราย ตามพระราชบัญญัติวัตถุประสงค์ราย พ.ศ. 2535 จะไม่รู้หรือไม่ได้ประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลว่า การกระทำของตนมีลักษณะเป็นการค้า แต่หากวิญญูชนเห็นว่าการกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นการค้า ก็ต้องถือว่าผู้กระทำนั้นมีความผิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์รายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุประสงค์รายอันมีลักษณะเป็นการค้า ซึ่งอยู่ในขอบเขตความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

3) กำหนดให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยยกเลิกข้อความใน (15) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จากเดิมที่บัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติ หรือกระบวนแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

*มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้*

*“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า*

*(15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านมลพิษอันมีลักษณะเป็นการค้า*

ด้วยเหตุที่ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้มีการกำหนดองค์ประกอบความผิด ซึ่งต้องมีลักษณะเป็นการใช้ ยึดถือหรือครอบครองทรัพย์สินจากธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงก่อให้เกิดข้อจำกัดและปัญหาในการบังคับใช้บางประการ ได้แก่

3.1) การกำหนดองค์ประกอบความผิดดังกล่าว ทำให้ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) ไม่สามารถครอบคลุมถึงความผิดตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ และกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษได้ทั้งหมด แต่เป็นการจำกัดขอบเขตการบังคับใช้เฉพาะความผิดตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้น เนื่องจากต้องมีลักษณะเป็นการใช้ ยึดถือหรือครอบครองทรัพย์สินจากธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งความผิดตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษไม่อาจมีองค์ประกอบความผิดดังกล่าวได้ มีผลให้ประเทศไทยยังไม่มี ความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษเป็นการเฉพาะ จึงยังไม่เป็นการสอดคล้องกับข้อแนะนำ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations) ซึ่งได้มีการระบุให้อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในขอบเขตของประเภทความผิดที่กำหนดไว้ (Designated Categories of Offences) อันเป็นมาตรฐานในทางระหว่างประเทศที่สมควรนำไปกำหนดเป็นความผิดมูลฐาน

3.2) ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้มีการบัญญัติไว้ว่าการกระทำความผิดมูลฐานดังกล่าวครอบคลุมความผิดตามกฎหมายใดบ้าง ซึ่งแตกต่างจากความผิดมูลฐานอื่นที่จะกำหนดไว้ว่าความผิดมูลฐานนั้นๆ เป็นความผิดตามกฎหมายฉบับใดหรือกลุ่มกฎหมายใด ทำให้เกิดปัญหาในการตีความและเกิดความไม่ชัดเจนของขอบเขตในการบังคับใช้ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15)

ดังนั้น การแก้ไขให้ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอันมีลักษณะเป็นการค้าเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) โดยตัดองค์ประกอบความผิดในส่วนที่ต้องมีลักษณะเป็นการใช้ ยึดถือหรือครอบครองทรัพย์สินจากธรรมชาติ หรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายออก จะเป็นการสอดคล้องกับประเภทความผิดที่กำหนดไว้ (Designated Categories of Offences) ในข้อที่ว่าด้วยอาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามข้อแนะนำ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอก

เงิน (FATF 40 Recommendations) อีกทั้งผู้เขียนยังเห็นว่าการแก้ไขความผิดมูลฐานดังกล่าว จะทำให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตในการบังคับใช้ว่าครอบคลุมตามกฎหมายฉบับใดบ้าง โดยใช้หลักเกณฑ์ตามที่ศาลฎีกาแผนกคดีสิ่งแวดล้อมได้กำหนดว่า เป็นกลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติและกลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ ตามคำสั่งศาลฎีกาที่ 30/2547 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 24 ฉบับ โดยสามารถจำแนกได้ดังนี้

กลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พระราชบัญญัติรักษาคลองรัตนโกสินทรศก 121 (พ.ศ. 2445), พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484, พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507, พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510, พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514, พระราชบัญญัติการเดินทางเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456, พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485, พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520, พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490, พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535

กลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ ได้แก่ ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 28 (24 ธันวาคม 2514), พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2552, พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504, พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530, พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522, พระราชบัญญัติควบคุมการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543, พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

4. กำหนดให้มีการวางหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการ และประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้แก่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม, กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และกรมธุรกิจพลังงาน สังกัดกระทรวงพลังงาน กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 รวมทั้งการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย นอกจากนี้ยังควรจัดให้มีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่

ผู้ปฏิบัติงานในเรื่องการดำเนินคดีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีแนวทางในการกำหนดมาตรการเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตราย โดยเฉพาะวัตถุอันตรายทางการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1) กำหนดให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยเพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็น (23) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

*มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้*

*“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า*

*(23) ความผิดใดๆ ที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 1 ปี อันเป็นที่มาหรือก่อให้เกิดเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด*

การกำหนดความผิดมูลฐานในลักษณะดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีขอบเขตการบังคับใช้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยใช้ควบคู่กับความผิดมูลฐานเดิมที่มีการกำหนดไว้ 26 ความผิดมูลฐาน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศไทย ดังนี้

1.1) การกำหนดความผิดมูลฐานดังกล่าวโดยใช้หลักเกณฑ์อัตราโทษ คือ ความผิดใดๆ ที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 1 ปี จะเป็นการสอดคล้องกับข้อแนะนำ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจในการดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations) อันเป็นมาตรฐานในทางระหว่างประเทศที่สมควรนำไปกำหนดเป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินของประเทศไทย นำไปสู่ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ ตลาดเงิน ตลาดทุน ชีตความสามารถในการแข่งขันทางการค้า ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของประเทศ

1.2) การกำหนดความผิดมูลฐานดังกล่าวจะทำให้สามารถบังคับใช้กับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทต่างๆ ซึ่งมีเงินหรือทรัพย์สินเป็นปัจจัยสำคัญในการกระทำความผิดได้

ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และมีผลให้ไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อกำหนดเพิ่มความผิดมูลฐานเป็นรายกรณีต่อไปอีกในภายหน้า

2) กำหนดให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 โดยยกเลิกข้อความในมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 87 ในกรณีที่ศาลพิจารณาลงโทษบุคคลใดในความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้ามีพฤติการณ์ให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้”

ด้วยเหตุที่มาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการให้ศาลมีอำนาจสั่งห้ามการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายมีกำหนดเวลาไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้ว แต่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว ซึ่งต้องเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษบุคคลนั้นในความผิดตามมาตราที่กำหนดไว้โดยเฉพาะเจาะจง และต้องเป็นกรณีที่มีการยกเว้นไม่ต้องได้รับใบอนุญาตเท่านั้น จึงเป็นข้อจำกัดในการนำมาตราการในการห้ามการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายไปใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ในกรณีอื่น ซึ่งอาจจะมีการกลับมากระทำความผิดซ้ำหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมต่อไปได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวจึงทำให้ขอบเขตการบังคับใช้มาตรการในการห้ามการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายครอบคลุมมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

3) กำหนดให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 โดยยกเลิกรายการเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ในบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายแนบท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 ดังต่อไปนี้

บัญชี 1 ที่กรมวิชาการเกษตรรับผิดชอบ บัญชี 1.1 รายชื่อสารควบคุม ลำดับที่ 53 คลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) ลำดับที่ 100 คาร์โบฟูราน (Carbofuran) ลำดับที่ 352 พาราควอต (Paraquat) ลำดับที่ 530 เมโทมิล (Methomyl) และกำหนดให้วัตถุอันตรายทั้ง 4 ชนิดดังกล่าว เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4

การกำหนดให้คาร์โบฟูราน (Carbofuran) เมโทมิล (Methomyl) คลอร์ไพริฟอส (Chlorpyrifos) และพาราควอต (Paraquat) เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการยกระดับการควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตร 4 ชนิดดังกล่าว เนื่องจากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมีความเป็นอันตรายร้ายแรง ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศไทย ดังนี้

3.1) การกำหนดให้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 4 ชนิดดังกล่าว เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ซึ่งจะมีการควบคุมอย่างเข้มงวดและครอบคลุมทั้งวงจร โดยห้ามดำเนินการผลิต นำเข้าหรือมีไว้ในครอบครอง จึงมีผลเป็นการห้ามนำไปใช้ในการประกอบเกษตรกรรมด้วย ทำให้สามารถกำจัดวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดร้ายแรงดังกล่าวตั้งแต่กระบวนการต้นทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตหรือนำเข้า อันส่งผลเป็นการปกป้องสุขภาพอนามัยของเกษตรกร ผู้บริโภค และประชาชนในสังคมจากสารเคมีที่มีอันตรายร้ายแรง ซึ่งทำให้สังคมไทยมีการประกอบเกษตรกรรม และมีพืชอาหารสำหรับบริโภคที่มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น รวมทั้งปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศจากการปนเปื้อนหรือตกค้างสะสมของสารเคมีที่มีอันตรายร้ายแรง อันทำให้สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้รับการรักษาและฟื้นฟูอย่างสมดุลและยั่งยืน

3.2) การยกระดับการควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตร 4 ชนิดดังกล่าว จะเป็นแนวทางในการพิจารณาและควบคุมวัตถุอันตรายชนิดอื่น ที่มีความเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดมากขึ้นต่อไปในภายหน้า รวมทั้งจะทำให้เกษตรกร ผู้บริโภค และประชาชนทั่วไปในสังคม ตระหนักถึงภัยอันตรายของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดร้ายแรง ซึ่งจะนำไปสู่การเฝ้าระวังและร่วมมือกันของทุกภาคส่วนในการต่อต้านวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดร้ายแรง

จากการศึกษาแนวทางในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐาน รวมทั้งแนวทางในการกำหนดมาตรการเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยทั้งหมดเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้



## รายการอ้างอิง

### ภาษาไทย

- BBC News. "20 ปีหลังฮ่องกงคืนสู่จีน พิสูจน์ความเชื่อและความจริง." เข้าถึงเมื่อ 16 มีนาคม 2561.  
<https://www.bbc.com/thai/international-40433377>.
- กรมวิชาการเกษตร. *รายงานการตรวจสอบการดำเนินงานควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตร*.  
กรุงเทพฯ: สำนักตรวจสอบการดำเนินงานที่ 1 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2560.
- กรณีการ์ ทองพันธ์. "ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.  
2535." *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง*.  
2556.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. "ความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล." เข้าถึงเมื่อ 11 กรกฎาคม  
2561. <http://www.industry.go.th/km/index.php/2016-04-24-15-26-52/2016-04-24-15-22-51/2560-1/193-2017-08-09-06-45-25/file>.
- กรีน เนท. "พิษภัยจากสารเคมีเกษตร." เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2560.  
<http://www.greenet.or.th/article/263>.
- กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน. "เกษตรฯ ตั้งป้อม 6 มาตรการควบคุมปัจจัยการผลิตพืช." เข้าถึงเมื่อ 15 กรกฎาคม 2560. <http://www.ftawatch.org/node/47736>.
- . "กรมวิชาการเกษตรรวบโรงงานสารเคมีเกษตรปลอมมูลค่ากว่า 12 ล้าน." เข้าถึงเมื่อ 27  
กันยายน 2560. <http://ftawatch.org/node/42594>.
- กษิดิศ อื้อเชี่ยวชาญกิจ. "เกษตรกับความเป็นอยู่ของสิ่งมีชีวิต." เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2560.  
[http://e-learning.tu.ac.th/tu130\\_50/doc\\_download/TU130%20\\_5\\_7\\_50\\_no5.pdf](http://e-learning.tu.ac.th/tu130_50/doc_download/TU130%20_5_7_50_no5.pdf).
- กัมปนาท แสนโภชน. "การริบทรัพย์สินค้าตามมูลค่า." *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะ  
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 2552.
- กาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์. *กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการ  
ยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2539.
- คณพล จันทน์หอม. *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิญญูชน  
, 2561.
- คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและ  
สังคมแห่งชาติ. *การคุ้มครองผู้บริโภคจากอันตรายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช คาร์โบฟูราน*

- เมทโทมิล อีพีเอ็น และไดโครโตฟอส. กรุงเทพฯ: แผนงานพัฒนาวิชาการและกลไกคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (Thailand Pesticide Alert Network: Thai-PAN). "ข้อมูลสนับสนุนการระงับการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีพิษร้ายแรง 4 ชนิด." เข้าถึงเมื่อ 29 พฤษภาคม 2560. [http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide\\_doc4\\_0.pdf](http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide_doc4_0.pdf).
- . "กรมวิชาการเกษตรทลายโรงงานผลิตสารเคมีเถื่อน." เข้าถึงเมื่อ 23 กรกฎาคม 2560. <http://www.thaipan.org/node/748>.
- . "รายงานผลการสุ่มตรวจสารพิษตกค้างในผักและผลไม้ ครั้งที่ 2/2559." เข้าถึงเมื่อ 30 พฤษภาคม 2560. [http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide\\_doc30\\_0.pdf](http://www.thaipan.org/sites/default/files/file/pesticide_doc30_0.pdf).
- . *เหตุผลสนับสนุนการยกเลิกพาราควอต คลอร์ไพริฟอส และจำกัดการใช้ไกลโฟเซต*. นนทบุรี: Thai-PAN, 2560.
- จิตฤดี วีระเวสส์. *บันทึกท้ายฎีกา เรียงตามมาตรา ป.อ.* กรุงเทพฯ: จีรัชการพิมพ์, 2542.
- จุฑารัตน์ โยธินวิสิษฐ์. "มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด : ศึกษากรณีดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด." วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551.
- ชัยนันท์ แสงปุดตะ. "กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน." วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2541.
- ชานนท์ โชติวิจิตร. *กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษาเปรียบเทียบความผิดมูลฐาน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2547.
- ชูชาติ อัครโรจน์. *คำอธิบายพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: นกัสนกรการพิมพ์ (กิตติชัย), 2560.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. *เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2540.
- เดลินิวส์ออนไลน์. "คุมเข้มการผลิต ขายปัจจัยการผลิตพืช." เข้าถึงเมื่อ 19 กรกฎาคม 2560. <https://www.dailynews.co.th/agriculture/228929>.
- โต๊ะข่าวเกษตร. "แฉกลโกงใช้รถบรรทุกผลิตปุ๋ยปลอมส่งล้งบาง 3 จังหวัด." เข้าถึงเมื่อ 19 กรกฎาคม 2560. <http://www.komchadluek.net/news/agricultural/238754>.

- . "การเกษตรไทยต้องพึ่งพาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจริงหรือ." เข้าถึงเมื่อ 15 กรกฎาคม 2560.  
<http://www.komchadluek.net/news/agricultural/270780>.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2560.
- ทีมข่าวไทยพีบีเอส. "เปิดปม-ยาหลังร้าน." เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน 2560.  
<http://program.thaipbs.or.th/PerdPom/episodes/39699>.
- . "พลิกปมข่าว - ยาหลังร้าน." เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2560.  
<http://program.thaipbs.or.th/Plikpomnews/episodes/39732>.
- ไทยรัฐออนไลน์. "ลุยตรวจโรงงานปุ๋ยนทบุรีไม่ได้รับอนุญาต พบเครื่องมือ-วัตถุอันตรายเพียบ." เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2560. <https://www.thairath.co.th/content/527128>.
- . "สารเคมีปลอมจากจีนทะลัก." เข้าถึงเมื่อ 21 กรกฎาคม 2560.  
<https://www.thairath.co.th/content/25993>.
- . "หายน่ะเกษตรกรไทย." เข้าถึงเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2560.  
<https://www.thairath.co.th/content/841389>.
- นนชปวร สุวรรณกุล. "พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษากรณีการใช้มาตรการพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐาน." วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551.
- นิกร เกรีกุล. *การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: Translators-at-Law.com, 2543.
- นิรมัย พิศแข. "ปัญหาการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน." วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2549.
- นิรินธ์ ประเสริฐสังข์. "รายงานการศึกษาผลกระทบในการใช้สารเคมีทางการเกษตร กรณีศึกษาการทำนาในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี." *การประชุมวิชาการเพื่อเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี 2555*. กรุงเทพฯ (พฤศจิกายน 2555).
- ปกป้อง ศรีสนิท. *กฎหมายอาญาชั้นสูง*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2559.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. "คณะกรรมการวัตถุอันตรายอาศัยช่วงชุลมุนปล่อยคาร์โบฟูราน-เมโทมิลลออกซิน ว ล . " เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2560.  
[https://www.prachachat.net/news\\_detail.php?newsid=1391066040](https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1391066040).

- ผู้สสดี ธารวรุฒิ. *คู่มือการขออนุญาตประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายในความควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2539.
- ผู้จัดการออนไลน์. "บุกจับแหล่งผลิตสารเคมีปลอมขายแดนตากค่ากว่าล้าน." เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน 2560. <https://mgronline.com/local/detail/9510000078650>.
- . "กษ.เร่งควบคุมปัญหาปุ๋ยปลอม-หนุ่โครงการร้านขาย Q SHOP มีคุณภาพ." เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2560. <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9580000069786>.
- . "กองปราบจับแม่ค้าหัวใสขายเคมีภัณฑ์เกษตรปลอม." เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2560. <https://mgronline.com/crime/detail/9510000088791>.
- แผนกคดีสิ่งแวดล้อมในศาลฎีกา. "อำนาจหน้าที่พิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม." เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2560. <http://www.supremecourt.or.th/webportal/maincode/content.php?content=component/content/view.php&id=41&base=26&base=26>.
- ฝ่ายข้อมูลมูลนิธิชีววิถี. "วิกฤตสารเคมีกำจัดศัตรูพืช: ความเป็นจริงจากมุมมองของสหภาพยุโรป." เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2560. <https://prachatai.com/journal/2011/02/33122>.
- ฝ่ายแผนงานและประสานนโยบาย สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 8. "พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535." เข้าถึงเมื่อ 19 กรกฎาคม 2560. <http://www.oard8.go.th/information/PREFORM/danger.html>.
- พีระยศ แข็งขันและรวีวรรณ ทองทัน. "การวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกระบวนการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน." *การประชุมวิชาการเพื่อเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี 2555*. กรุงเทพฯ (พฤศจิกายน 2555).
- โพสต์ทูเดย์. "กระทรวงเกษตรฯชง ปปง. พิจารณาให้การค้าวัตถุติดการเกษตรปลอมเข้าข่ายกฎหมายฟอกเงิน." เข้าถึงเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2560. <https://www.posttoday.com/biz/gov/440869>.
- วัส ดิงสมิตร. *คำอธิบายกฎหมายเครื่องหมายการค้า*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2545.
- วิชัย ต้นตูกุลานันท์. *คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2543.
- วิชาการ.คอม. "กรมวิชาการเกษตรลงนามพนัก 4 พันธมิตร เอาจริง!! แจ้งเตือน ผิดจริง ปรับ อยัดตัดสิทธิ์ ผู้ค้าปัจจัยการผลิตทั่วประเทศ." เข้าถึงเมื่อ 25 กรกฎาคม 2560. <http://www.vcharkarn.com/vcafe/233505>.

- วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ สุรียนต์ ธีฎกิจจานุกิจ และคณะ. *จากปฏิวัติเขียวสู่พันธกิจวิศวกรรม ประโยชน์และผลกระทบต่อประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548.
- วิทยา นิตธีรรม. "การกำหนดกรอบลักษณะของความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน." *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. 2548.
- วินัย ปิติยนต์. "วัตถุดิบอันตรายกับการสื่อสารความเสี่ยงต่อสาธารณะ." *For Quality* 15, ฉบับที่ 138 (เมษายน 2552): 116-20.
- วีระพงษ์ บุญโญภาส. *กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. กรุงเทพฯ: นิตธีรรม, 2547.
- วีระพงษ์ บุญโญภาส และสุพัตรา แผนวิชิต. *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : Economic Crime*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: นิตธีรรม, 2557.
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. "ใบอนุญาตนำเข้า-ส่งออกสินค้าประเภทต่าง ๆ ในฮ่องกง." เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2561. [http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION\\_ID=460&ID=16831](http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION_ID=460&ID=16831).
- . "ฮ่องกงครองอันดับ 1 การเป็นศูนย์กลางการเงินของโลก 2 ปีซ้อน." เข้าถึงเมื่อ 16 มีนาคม 2561. [http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION\\_ID=465&ID=11515](http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION_ID=465&ID=11515).
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร. "การใช้ที่ดินทางการเกษตร ปี 2558." เข้าถึงเมื่อ 20 กรกฎาคม 2560. <http://www.agriinfo.doae.go.th/year58/general/land/land58.pdf>.
- . "การใช้สารเคมี ปี 2551-2555." เข้าถึงเมื่อ 21 กรกฎาคม 2560. <http://www.agriinfo.doae.go.th/5year/factors/51-55/pest.pdf>.
- . "จำนวนประชากรภาคเกษตร ปี 2554-58." เข้าถึงเมื่อ 19 กรกฎาคม 2560. <http://www.agriinfo.doae.go.th/5year/general/54-58/farmer54-58.pdf>.
- ศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว. "ปราบปรามผู้ผลิตและจำหน่ายวัตถุดิบผิดกฎหมายพร้อมจับกุมผู้สมรู้ร่วมคิดทั้งวงจร." เข้าถึงเมื่อ 23 กรกฎาคม 2560. <http://www.phtnet.org/news52/view-news.asp?nID=390>.
- สถิตย์ ไพบเราะ. *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 209-287 และมาตรา 367-398*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พลสยามพริ้นติ้ง, 2555.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ. *รายงานการวิจัย เรื่อง การต่อต้านการคอร์รัปชัน: มาตรการควบคุมการเคลื่อนไหวของเงิน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2558.

สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินคดีเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร สำนักนิติการ และสิทธิประโยชน์ กรมวิชาการเกษตร. "การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็น ความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีวัตถุอันตราย ทางการเกษตร." โดยนายภคติน พงษ์ศิริ. 7 พฤศจิกายน 2560.

สาคร ศรีमुख. "ผลกระทบจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรของประเทศไทย." *บทความวิชาการของ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา* ปีที่ 3, ฉบับที่ 17 กันยายน 2556 (2556): 1-25.

สำนักควบคุมวัตถุอันตราย กรมโรงงานอุตสาหกรรม. "กฎหมายวัตถุอันตราย." เข้าถึงเมื่อ 1 สิงหาคม 2560. <http://eis.diw.go.th/haz/lawnew.html>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. "ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ไตรมาสที่ 1/2560." เข้าถึงเมื่อ 15 กรกฎาคม 2560. [https://www.m-society.go.th/article\\_attach/19576/20787.pdf](https://www.m-society.go.th/article_attach/19576/20787.pdf).

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. "ตารางแสดงความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน." เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2560. [http://www.amlo.go.th/amlo-intranet/media/k2/attachments/predicateYoffenseYofYAMLO\\_3905.pdf](http://www.amlo.go.th/amlo-intranet/media/k2/attachments/predicateYoffenseYofYAMLO_3905.pdf).

———. "มาตรฐานสากลด้าน AML/CFT." เข้าถึงเมื่อ 4 เมษายน 2561. [http://amlo.go.th/amlo-intranet/index.php?option=com\\_k2&view=item&task=download&id=2628\\_f7c236ad3773af9d9fc0d7eef2a3f74f](http://amlo.go.th/amlo-intranet/index.php?option=com_k2&view=item&task=download&id=2628_f7c236ad3773af9d9fc0d7eef2a3f74f).

———. *ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2555.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. "ความผิดตาม (15) ของบทนิยามคำว่า "ความผิดมูลฐาน" ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542." *จุลนิตี* ปีที่ 12, ฉบับที่ 2 (มีนาคม-เมษายน 2558): 140-4.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. "มูลค่าส่งออกและนำเข้าสินค้าเกษตรรายเดือน." เข้าถึงเมื่อ 28 เมษายน 2561. [http://oldweb.oae.go.th/oae\\_report/export\\_import/export\\_import.php](http://oldweb.oae.go.th/oae_report/export_import/export_import.php).

———. "ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร ปี 2554-2560." เข้าถึงเมื่อ 30 เมษายน 2561. <http://oldweb.oae.go.th/economicdata/pesticides.html>.

———. *แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559.

- สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม. รายงานสถานการณ์โรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ปี 2559. นนทบุรี: กรมควบคุมโรค, 2560.
- สีหนาท ประยูรรัตน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: ส.เอเชีย เพลส, 2542.
- สุจิตรา วาสนาดำรงดี และวลัยพร मुखสุวรรณ. "วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและทิศทางการจัดการสารเคมีในระดับสากลและในประเทศไทย." การประชุม Focus group เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยเกี่ยวกับการจัดการสารเคมีและของเสียอันตราย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ตุลาคม 2551).
- สุธาสิณี อังสูงเนิน. "ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช." วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีที่ 9, ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2558): 50-63.
- สุพัตรา แผนวิจิต. "การนำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้กับคดีอาญาทางเศรษฐกิจและการเงิน." วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 34, ฉบับที่ 1 (มีนาคม 2559): 51-60.
- สุมาพร มานะสันต์. "ข้อคิดทางกฎหมายกรณี The Panama Papers." เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน 2560. <http://www.fpo.go.th/main/getattachment/Department/Bureau-of-Legal-Affairs/8/2370/CNT0015587-1.pdf.aspx>.
- สุรพล ไตรเวทย์. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2548.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2559.
- สุวรรณมา ประณีตวตกุล และคณะ. โครงการทางเลือกเชิงนโยบายสำหรับการจัดการศัตรูพืชที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2556.
- แสงโฉม ศิริพานิช. "สถานการณ์และผลต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พ.ศ. 2556." รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ ปีที่ 44, ฉบับที่ 44 (พฤศจิกายน 2556): 689-92.
- หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ. "สกัดวัตถุดิบอันตรายนำเข้าผิดกฎหมาย." เข้าถึงเมื่อ 28 กันยายน 2560. <http://www.thansettakij.com/content/50375>.
- . "ก.เกษตรฯ ย้ำความมั่นใจสินค้าเกษตรปลอดภัย." เข้าถึงเมื่อ 25 กรกฎาคม 2560. <http://www.thansettakij.com/content/118507>.
- . "เกษตรฯ แฉเล่ห์โกงพ่อค้าเปลี่ยนรูปแบบผลิตสารเคมีเถื่อน." เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2560. <http://www.thansettakij.com/content/88168>.

หยุด แสงอุทัย. *กฎหมายอาญา ภาค 2-3*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

องค์อาสน์ เจริญสุข. "เกณฑ์การแบ่งแยกความผิดทางอาญาและความผิดทางปกครอง." *วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 2553.

อดิษฐ์ พรหมพันธ์ใจ. "ประเทศโลกที่สี่กับปรากฏการณ์การประท้วงในเอเชีย." *วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 44, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2557): 141-65*.

อรรถนพ ลิขิตจิตถะ. *ถาม-ตอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. กรุงเทพฯ: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส., 2542.

อังคณา สุวรรณภูฏ. *การศึกษามาตรการควบคุมการจำหน่ายวัตถุอันตรายทางการเกษตรของไทยและสหภาพยุโรป*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร, 2550.

อำนาจ วงศ์บัณฑิต. *กฎหมายสิ่งแวดล้อม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2557.

อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์. *กฎหมายเกี่ยวกับการเกษตร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

### ภาษาต่างประเทศ

Agriculture Fisheries and Conservation Department of The Government of the Hong Kong Special Administrative Region. "A Guide to the Definition of Pesticide under the Pesticides Ordinance." Accessed 15 December 2017. [https://www.afcd.gov.hk/english/quarantine/qua\\_pesticide/qua\\_pes\\_pes/files/Pesticide\\_definition\\_12G03E.pdf](https://www.afcd.gov.hk/english/quarantine/qua_pesticide/qua_pes_pes/files/Pesticide_definition_12G03E.pdf)

———. "Summary of the Pesticides Ordinance." Accessed 15 December 2017. [http://www.afcd.gov.hk/english/publications/publications\\_qua/pub\\_qua\\_pes/files/PPRD12G01E\\_27012014.pdf](http://www.afcd.gov.hk/english/publications/publications_qua/pub_qua_pes/files/PPRD12G01E_27012014.pdf).

Blake Cassels & Graydon LLP. *Environmental Law in Canada*. Toronto: Blake Cassels & Graydon LLP, 2012.

Central News Agency (Taiwan). "Man Charged with Selling 400 Tons of Illegal Pesticide from China." Accessed 28 November 2017. <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/2701093>.

Chemical Inspection and Regulation Service. "Revised Toxic Chemical Substances Control Act in Taiwan." Accessed 20 March 2018. <http://www.cirs->



reach.com/Taiwan/Revised\_Toxic\_Chemical\_Substances\_Control\_Act\_TCSCA\_Taiwan\_2013.html.

Chemsafetypro. "Overview of Chemical Regulations in Taiwan." Accessed 20 March 2018. <http://www.chemsafetypro.com/Topics/Taiwan/>.

———. "Toxic Chemical Substances Control Act." Accessed 20 March 2018. [http://www.chemsafetypro.com/Topics/Taiwan/Taiwan\\_Toxic\\_Chemical\\_Substance\\_Control\\_Act\\_TCSCA.html](http://www.chemsafetypro.com/Topics/Taiwan/Taiwan_Toxic_Chemical_Substance_Control_Act_TCSCA.html).

Codex Alimentarius Commission. *Codex Alimentarius Commission Procedural Manual*. Rome: Codex Alimentarius Commission, 2010.

Council of Agriculture Executive Yuan R.O.C. (Taiwan). "Ensuring Food Security and Strengthening Safety Measures for Agro-Products." Accessed 20 November 2017. <https://eng.coa.gov.tw/ws.php?id=2505358>.

Curry, Patricia. "Determining the Value of Pest Control Products in Canada." Accessed 28 November 2017. [https://archives.eppo.int/MEETINGS/2016\\_conferences/low\\_risk/05\\_Curry.pdf](https://archives.eppo.int/MEETINGS/2016_conferences/low_risk/05_Curry.pdf).

Environment and Climate Change Canada. *A Guide to Understanding the Canadian Environmental Protection Act, 1999*. Ottawa: Environment and Climate Change Canada, 2004.

Environmental Protection Administration Executive Yuan R.O.C. (Taiwan). "Toxic Chemical Substances Control Act." Accessed 20 March 2018. <https://oaout.epa.gov.tw/law/EngLawContent.aspx?Type=E&id=157>.

Environmental Protection Department of The Government of the Hong Kong Special Administrative Region. "Hazardous Chemicals Control " Accessed 22 March 2018. [http://www.epd.gov.hk/epd/english/laws\\_regulations/comp\\_guides/cg\\_hazardous\\_chemical.html](http://www.epd.gov.hk/epd/english/laws_regulations/comp_guides/cg_hazardous_chemical.html).

———. "Hazardous Chemicals Control Ordinance (Cap. 595) Guidelines on Application for Permit to Manufacture Scheduled Chemicals." Accessed 22 March 2018. [https://www.epd.gov.hk/epd/english/international\\_conventions/pops/files/hcc4e.pdf](https://www.epd.gov.hk/epd/english/international_conventions/pops/files/hcc4e.pdf).

European Commission. "Pesticide." Accessed 15 September 2017. [https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides\\_en](https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides_en).

European Police Office. *Socta 2013 Eu Serious and Organised Crime Threat Assessment*. Deventer: European Police Office, 2013.

Financial Supervisory Commission Republic of China (Taiwan). "The Fsc Reiterates Its Determination to Strengthen Anti-Money Laundering." Accessed 15 December 2017.

[https://www.fsc.gov.tw/en/home.jsp?id=74&parentpath=0,2&mcustomize=multimessage\\_view.jsp&dataserno=201612140001&aplistdn=ou=bulletin,ou=multisite,ou=english,ou=ap\\_root,o=fsc,c=tw&dtable=Bulletin](https://www.fsc.gov.tw/en/home.jsp?id=74&parentpath=0,2&mcustomize=multimessage_view.jsp&dataserno=201612140001&aplistdn=ou=bulletin,ou=multisite,ou=english,ou=ap_root,o=fsc,c=tw&dtable=Bulletin).

Food and Agriculture Organization of the United Nations. *Guidelines for Legislation on the Control of Pesticides*. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations, 1989.

Government of Canada. "Canadian Environmental Protection Act, 1999: Part 5." Accessed 20 March 2018. <https://www.canada.ca/en/environment-climate-change/services/canadian-environmental-protection-act-registry/publications/canadian-environmental-protection-act-1999/part-5.html>.

———. "Canadian Environmental Protection Act, 1999: Part 10." Accessed 20 March 2018. <https://www.canada.ca/en/environment-climate-change/services/canadian-environmental-protection-act-registry/publications/canadian-environmental-protection-act-1999/part-10.html>.

Hong Kong e-Legislation. "Cap. 595 Hazardous Chemicals Control Ordinance." Accessed 22 March 2018. <https://www.elegislation.gov.hk/hk/cap595>.

Hong Kong Institute of Certified Public Accountants. *Anti-Money Laundering Bulletin*. The Hong Kong Special Administrative Region: Hong Kong Institute of Certified Public Accountants, 2015.

International Financial Law Review. "New-Anti-Money-Laundering-Legislation-in-Taiwan-Implementation-of-the-Newly-Amended-Money-Laundering Control Act on June 28 2017." Accessed 16 December 2017. <http://www.iflr.com/Article/3748204/New-anti-money-laundering-legislation-in-Taiwan-Implementation-of-the-newly-amended-Money-Laundering.html>.

- Legal Information Institute. "15 U.S. Code § 2615 – Penalties." Accessed 20 March 2018. <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/15/2615>.
- Monachesi, Elio. "Pioneers in Criminology IX. Cesare Beccaria (1738-1794)." *The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science* 46, no. 4 (1955-1956): 439-49.
- Neufeld, Eric. *Money Laundering*. Regina: Saskatchewan Legal Education Society, 2005.
- Packer, Herbert L. *The Limits of the Criminal Sanction*. California: Stanford University Press, 1968.
- Schierow, Linda-Jo. *The Toxic Substances Control Act : Implementation and New Challenges*. Washington, D.C.: Congressional Research Service, 2009.
- Schulte, Deborah. *Healthy Environment, Healthy Canadians, Healthy Economy : Strengthening the Canadian Environmental Protection Act*. Ottawa: House of Commons of Canada, 2017.
- Sisson, Julie. "Pesticide Registration in Canada: Pmra-Who We Are and What Do We Do? ." Accessed 28 November 2017. [http://www.demofarm.ca/irr-tech-conf-13/07\\_AqaticWeedRegistrationRegulation.pdf](http://www.demofarm.ca/irr-tech-conf-13/07_AqaticWeedRegistrationRegulation.pdf).
- Specialty Technical Publishers. *Chapter B-7 Pesticides*. Vancouver: Specialty Technical Publishers, 2015.
- Taipei Economic and Cultural Office in Brunei Darussalam. "Taiwan Implements New Anti-Money Laundering System " Accessed 15 December 2017. [https://www.roc-taiwan.org/bn\\_en/post/1173.html](https://www.roc-taiwan.org/bn_en/post/1173.html).
- Taipei Times. "Paraquat Ban Might Start in July " Accessed 20 November 2017. <http://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2017/05/14/2003670567>.
- The ABA Section of Environment Energy and Resources. *Aba Seer Overview of the Toxic Substances Control Act*. Chicago: American Bar Association, 2014.
- The Bureau of Foreign Trade R.O.C. "Product Listing Policy." Accessed 20 November 2017. [http://www.idealez.com/S3/en\\_US/en/contract\\_en/contract06\\_en.htm](http://www.idealez.com/S3/en_US/en/contract_en/contract06_en.htm).
- The Federal Financial Institutions Examination Council. "Money Laundering Control Act of 1986." Accessed 12 December 2017. [https://www.ffiiec.gov/bsa\\_aml\\_infobase/documents/regulations/ml\\_control\\_1986.pdf](https://www.ffiiec.gov/bsa_aml_infobase/documents/regulations/ml_control_1986.pdf).

- The Hong Kong Institute of Chartered Secretaries. *Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Guidelines*. The Hong Kong Special Administrative Region: The Hong Kong Institute of Chartered Secretaries, 2015.
- The United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute. *Illicit Pesticides, Organized Crime and Supply Chain Integrity*. Torino: UNICRI, 2016.
- The United States Department of Justice. "Federal Environmental Crimes, by Statute." Accessed 15 April 2018. <https://www.justice.gov/enrd/federal-environmental-crimes-statute>.
- Trebilcock, Michael J. "Law and Economics." *The Dalhousie Law Journal* 16, no. 2 (1993): 360-76.
- U.S. Environmental Protection Agency. *Guide to Environmental Enforcement and Compliance at Federal Facilities*. Washington, D.C.: The Federal Facilities Enforcement Office, 1999.
- United States Department of Justice. *Environmental Crimes*. Washington, D.C.: Executive Office for United States Attorneys, 2011.
- United States Environmental Protection Agency. "Convictions on 35 Federal Violations in Montana." Accessed 13 December 2017. [https://archive.epa.gov/epapages/newsroom\\_archive/newsreleases/4b64c06e6239d3ba8525699e0079fcf1.html](https://archive.epa.gov/epapages/newsroom_archive/newsreleases/4b64c06e6239d3ba8525699e0079fcf1.html).
- US Legal. "Environmental Crime Law and Legal Definition." Accessed 12 December 2017. <https://definitions.uslegal.com/e/environmental-crime>.
- Winson Holdings Hong Kong Limited. *Listing on the Growth Enterprise Market of the Stock Exchange of Hong Kong Limited*. The Hong Kong Special Administrative Region: Winson Holdings Hong Kong Limited, 2017.
- Yen, Jerry H. *The Toxic Substances Control Act : A Summary of the Act and Its Major Requirements* Washington, D.C.: Congressional Research Service, 2015.
- Yu-Ting Huang Yu-Tang Hung and Pei-Chi Kuo. "Taiwan Country Report " *Study Meeting on Quality and Safety Standards for Fruit and Vegetables*. R.O.C. (Taiwan) (November 2007).

## ดัชนีค้นคำ

	ก	ประเภทของความผิดที่กำหนดไว้	102, 128,
กลุ่มองค์กรอาชญากรรม	37, 38, 76, 137		129, 158, 163
การกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย	104, 105,	ประโยชน์คาดหมาย	41, 42, 156, 166, 188,
	106, 119, 110, 141, 142, 144, 145, 146		189
การลงโทษอาชญากร	38, 39, 122, 126,		
	187, 188	ร	
		ริบทรัพย์สินแบบเจาะจงตัวทรัพย์สิน	119
	ข	ริบทรัพย์สินในทางแพ่ง	93, 96, 114, 115,
ขนาดของบทลงโทษ	41, 42, 155, 156,		119, 125, 126, 152, 153, 155, 188
	166, 188	ริบทรัพย์สินในทางอาญา	96, 114, 115,
ขนาดความร้ายแรงของอาชญากรรม	40, 122,		125, 152, 160
	187, 188	ริบทรัพย์สินตามมูลค่า	118, 119, 153
		ว	
	ค	วัดภูมิพิศ	13, 15, 16
ความเข้มข้นสูงสุดที่ยอมรับได้	83		
ค่าปริมาณสูงสุดของสารตกค้างที่ยอมรับได้	36,	ส	
	52, 75, 84	สารเคมีทางการเกษตร	33, 36, 78, 127
		ต	
		ท	
ต้นทุนคาดหมาย	41, 42, 155, 156, 166,	หลักความได้สัดส่วนในการลงโทษ	40
	188, 189		
		อ	
	น	อันมีลักษณะเป็นการค้า	95, 96, 97, 186,
นิติเศรษฐศาสตร์	40, 42, 156, 165, 166,		197, 198
	188, 189	อาชญากรรมข้ามชาติ	89, 95, 137, 184
		ป	
ปฏิวัติเขียว	34		

### ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายกฤติน พงษ์ศิริ เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ 14 สิงหาคม พุทธศักราช 2535 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก ชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนทวิธาภิเศก และปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พุทธศักราช 2558 สอบผ่านหลักสูตรวิชาว่าความของสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ รุ่นที่ 45 และสอบไล่ได้ความรู้ชั้นเนติบัณฑิต จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 69 พร้อมทั้งเข้าศึกษาต่อในชั้นปริญญาโทนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2559

